

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13450

MAYSES UN DERTSEYLUNGEN

Itzik Kipnis

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

0-657-13450-3

978065713450IT.PS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

י. קי פניו

מבט

מבט

מבט

11411

Handwritten text in Hebrew, likely a signature or address, including the word "מחנה" (Machaneh) and "ירושלים" (Jerusalem).

1929

אי. קיפניס

מאָיסעס און דער צײלונגען

מעלונגע - פארלאג פון אויפראינע

1929

Бібліографічний опис та шифри для
бібліотечних каталогів на цю книгу
вміщено в «Дієписі укр друку» та
«Картковому репертуарі» Української
Книжкової Палати.

Український № 2566. 17/X 28 Зам. № 274. Тир. 3000.

מַאֲסֵעַס

מוישעלעס ציגעלע

געווען אמאל א מוישעלע, די גרויס ווי א קוישעלע
א גאנצן טאג איז ער געזעסן און דאך, און פארנאכט האט
ער געוואלט ע-ן.

גייען די בעהיימעס פון טשערעדע. זאגט מוישעלע צו
דער מאמען:

— מיידעלע, מיידעלע, גיב מיר עסן!

זאגט די מאמע:

— אינגעלע, צינגעלע דו! אט מעלק איך אויס די ציג.

גיב איך דיר עסן.

ט'גענומען די מאמע דאס קריגעלע, איז אוועק צום
ציגעלע, און רופט זיך אן:

— „ציגעלע, מיגעלע, לאמאני,

מעלק מיר אן א קריגל מילך.

בא מיר פאראן א מוישעלע,

די גרויס ווי א קיישעלע.

איך האב א גאנצן טאג פארגעסן,

אז מוישעלע וויל עסן.”

זאגט דאס ציגעלע:

— „מע, מע, מעמעלאיעם,

ברענג אין מילטערל מיר קלאיען.

ניט קיין סאך און ניט קיין ביטל,
נעם דיר מילך א פולע שיכלי.

געבראכט די מאמע קלאַיען, האָט גענומען דאָס ציגעליע
קאַיען, טיגענומען די מאמע מעלקן, און דאָס ציגעליע
דינגען:

— „מע, מע, מע-מע-מי
מעלק דיר אָן א שעפל מילך.
טראָג אַוועק צו מוישעלען,
גיס אים אָן אין קויסעלע,
דאָס מיל-עלע איז הייסע,
וועט מוישעלע וואַקסן א גרויסער.“

די מאַיסע מיט דאָוידלס הינטעלע

געווען איז בא דאָוידלען א קליין, קליין הינטעלע, נאָר
מיט פאַרמאָכטע אויגעלעך.
איינמאָל, דאָוידל איז נאָך געשלאָפן אין בעטעלע,
קריכט אַוועק דאָס הינטעלע פון שטוב, קריכט אַוועק פון
הויף, און קומט אָף א ווייטער גאָס.
האָט זיך דאָס הינטעלע מוירע.
גייט אַ-ויראַט א פעטער. א גראָבער, א גראָבער.
בעט זיך דאָס הינטעלע:
— פעטערל, גראָבינקער, פיר מיך אָפ אַהיים.
— גיי אליין, אז דו דאַרפסט, זאָגט דער גראָבער פעטער.
גייט א אינגעלע.
זאָגט דאָס הינטעלע:
— אינגעלע, צינגעלע, פיר מיך אָפ אַהיים!
— אָף וועלכער גאָס? — פרעגט דאָס אינגעלע.
— איך ווייס ניט.
— אין וועלכן הויף?
— איך ווייס ניט.
— אין וועמעס הינטעלע ביסטו?
— דאָוידלס.
— אַהא, דאָוידלס?! אויב א וי ווייס איך.
טיגענווען דאָס אינגעלע הינטעלען, פאַרפירט גלייך
צו דאָוידלען אַהיים. איז דאָוידל אויפגעשטאַנען און די

מאזע איז געקומען, און גענומען געבן די קינדער קאשע
עסן.

האָט זי געגעבן דעם אינגעלע אין מיטעלע, דאָוידלען
אין סענדעלע, הינטעלען אין רענדעלע. האבן די כאוויי-
רימלעך געגעסן די קאשע, געגען, און די מאיסע פאר-
געסן.

קיזעלע,

מיזעלע,

מיזעלע,

מיזעלע,

כאַ!

כאַ!

כאַ!

כאַ!

דאָוידל און דאָס פליגעלע

גענאָנגען איז דאָוידל אין קלייט קויפן א מצהער. איז
נאָך געווען פרי. זעט ער א הינדעלע גייט. לויפט ער זי
כאָפן. לויפנדיק איז אים אַרויס א טראָפן שווייס אָפן
שטערן.

פליען צוויי פליגעלעך קליינע, איינע איז אַלט א טאָג,
און איינע — צוויי טעג.

רופט זיך אָן דאָס ערשטע:

— דו זעסט? בא דעם מענטשן אָפן שטערן — א
באָרג.

זאָגט דאָס צווייטע:

— איך קאָן אריבערשפרינגען אָן האַלטעניש. און טוט
א פלי צו דאָוידלען אָפן שטערן. פארטשעפעט א פיסעלע
און קען ניט ארויס. האט דאָוידל אינדערגיך אַוועקגע-
לאָזן די הונ, און געכאַפט דאָס פליגעלע אין האַנט, און
וויל זי ניט ארויסלאָזן.

האַט זיך בא אים גענומען דאס פליגעלע בעטן:

— מענץ, מענץ, לאָז מיך אָפ, מיין סוועסטערל וואָרט

אַף מיר, איר איז איין טאָג און מיר צוויי.

— וועסטו מער ניט קריכן צו מיר אַזן שטערן?

— מער ניט.

— טאָ שווער זיך!

— איך ווייס גיט ווי אזוי.

זאג: אָרענע, באָרענע, וויצענע, קאָרענע.
זאָנט דאס פל-גע-ע:

— אורענע, בורענע, וויסענע, קורענע...
האַט אויפגעפנט דאָוידל די האַנט, איז דאס פליגעלע
אָוועק זוכן איר שוועסטערל, און דאָוידל איז אָוועק קויפן
א מזקער.

דאָס פליגעלע און דער בער

געשטאַנען זיינען אפן פענסטער א קליין פליגעלע מיט
א גרויסער פליג. זעען זיי אינדרויסן א בער פליט. זאָגט
דאָס קליין פליגעלע:

— אָט כאָפּ איך אים!

זאָגט די גרויסע פליג:

— פלי ניט, ער וועט נאָך דיך אויפּעסן.

— איך האָב זיך ניט קיין מורע, זאָגט דאָס קליין פליגעלע,

און איז אוועקגעפלייגן.

דער בער פליט, אין דאס פליגעלע נאָך אים. דער בער

פליט, און דאָס פליגעלע נאָך אים. פארטשעפעט זיך דער

בער מיט א פוס פאַר א בוים און בלייבט הענגען. איז

צוגעלאָפן דאס פליגעלע, אים געגעבן א טוס אין אויער

אריין. האט זיך דער בער דערשראָקן, געגעבן א פאל אָפּ

דער ערד, און זיך גענומען קאַטשען.

פרעגט אים דאָס פליגעלע:

— וואָס קאַטשעסטו זיך, בער?

— אוי, מיין בויך טוט מיר וויי, אוי, מיין בויך טוט מיר

וויי, קאַטשע איך זיך.

— טאָ ווי אזוי רופט מען דיך, בער, וואָס דו ביזט אַזאַ

גרויסער?

— אוי, אוי, טייער פליגעלע, לעמאַך-רופט מען מיך,

לעמאַך.

טומט צוקריכן דער וויסער שלאנג, שטעקט אריין דעם
קאפ אין פענסטער:

— אהא! א מיידעלע אזא! גיב אָפּ, זיידע, דאָס מיידעלע!

— איך וועל ניט געבן!

— טאָ וואס וועסטו געבן?

— פאַראַן באַ אונז אַ קינדעלע אין פוטער.

טאויפגעשלונגען דער שלאנג דאָס קינדעלע אין פוטער,

פאַרדרייט דעם קאָפּ פון פענסטער—און אוועקגעקראַכן!

זיצט און קלערט דער זיידעשי, זיצט און קלערט, דאָס

מיידעלע: וואו וועלן זיי נעמען עסן? היינט וואו וועלן זיי

נעמען עסן?

מאַכט דער זיידעשי אזוי:

— קום, טאַכטערשי, אין וואַלד, מירן אַנקלייבן ניסע-

לעך, מירן אַנהלייבן באַרעלעך, וועלן מיר איבערבײַסן.

האבן זיך גענומען דער זיידעשי מיטן מיידעלע פאַר די

הענט און אוועקגעגאַן אין וואַלד.

בורה, מורה, קיציא-קיץ,

שטייט אין וואַלד אַ הייזעלע.

בורה, מורה, קיציא-קיץ,

וואוינט אין אים אַ מיזעלע.

טוק, טוק, טוק,

— מ'קען אריין?

טוק, טוק, טוק,

— מ'קען אריין.

זאָגט דער זיידעשי:

— מיזעלע, מיזעלע, פאַראַן באַ דיר וואָס עסן?

זאָגט דאָס מיזעלע:
— פאַראַן — און ווייזט דעם זיידן איין שפייכלער מיט
ווייך און איינעם מיט קאָרן.

בורג, מורג, טורא-טור,
וואוינען זיי דאָרט אלע.
בורג, מורג, טורא-טור,
באקן פרויט מיט כאַלע.
פרייען זיך און טאנצן,
ערשט הונדערט יאר אינגאנצן.

זיידע,
מיידל,
מיזא-מויז,
און די
מאַיסע
איז שוין
אויס.

ט'ניט געהאט א אידעלע פון וואָס צו לעבן
(איבערדערציילט פון אוקראיניש)

ט'ניט געהאט א אידעלע פון וואָס צו לעבן.
ט'אים געמוזט די ווייב א הינדעלע געבן.
מאכט דאָס הינדעלע אפן דאָך:
קיך - קידאָך!
קיך - קידאָך!

ט'ניט געהאט דאָס אידעלע פון וואָס צו לעבן.
ט'אים געמוזט די ווייב א קאטשקעלע געבן.
מאכט דאָס קאטשקעלע:
קאך - קאך - קאך!
און דאָס הינדעלע אפן דאָך:
קיך - קידאָך!
קיך - קידאָך!

ט'ניט געהאט דאָס אידעלע פון וואָס צו לעבן.
ט'אים געמוזט די ווייב א גענוזעלע געבן.
מאכט דאָס גענוזעלע:
גע - גע - גע!
מאכט דאָס קאטשקעלע:
קאך - קאך - קאך!
און דאָס הינדעלע אפן דאָך:
קיך - קידאָך!
קיך - קידאָך!

טיניט געהאט דאָס אידעלע פון וואָס צו לעבן,
טיאים געמוזט די ווייב אַ שעפּסעלע געבן.
מאַכט דאָס שעפּסעלע:
מע-מע-מע!
מאַכט דאָס גענוזעלע:
גע-גע-גע!
מאַכט דאָס קאטשקעלע:
קאך-קאך-קאך!
און דאָס הינדעלע אַפן דאך:
קוך-דאך!
קוך-קוּדאך!

טיניט געהאט דאָס אידעלע פון וואָס צו לעבן,
האַט אים געמייט די ווייב אַ קוועלע געבן.
מאַכט דאָס קוועלע:
מו-מו-מו!
מאַכט דאָס שעפּסעלע:
מע-מע-מע!
מאַכט דאָס גענוזעלע:
גע-גע-גע!
מאַכט דאָס קאטשקעלע:
קאך-קאך-קאך!
און דאָס הינדעלע אַפן דאך:
קוך-קוּדאך!
קוך-קוּדאך!

טיניט געהאט דאָס אידעלע פון וואָס צו לעבן,
טיאים געמוזט די ווייב אַ פאַר עקסעלעך געבן.

מאכן די עקטעלעך:
בו-בו-בו!
מאכט דאָס קועלע:
מו-מו-מו!
מאַכט דאָס שעפּטעלע:
מע-מע-מע!
מאַכט דאָס גענוועלע:
גע-גע-גע!
מאַכט דאָס מאטשקעלע:
קאך-קאך-קאך!
אין דאָס הינדעלע אפן דאך:
קוך-קוך-קוך!
קוך-קוך-קוך!

פיר באפעלעך

(איבערדערציילטע מאַסיסעלעך)

שפילן זיך פיר באפעלעך אף דער זון:
איינס אַ רויט באפעלע,
איינס אַ ווייס באפעלע,
איינס אַ געלע
און איינס אַ שווארצע.
פליען זיי, פליען זיי אף דער זון,
שפילן זיך, שפילן זיך,
ערשט זיי דערזעען אַ זשוק פליט.
— זש זש זש, זש זש זש, — מאכט דער זשוק.
האַבן זיך די באפעלעך מוירע, דער זשוק וועט באלד
אַנפליען, וועט ער נאך מיט זיינע שטעכיקע הערנער זיי
די פליגעלעך דורכשטעכן.
— וואו זע באהאלט מען זיך גיכע?
טיגעכאפט דאָס רויטע באפעלע, זיך אַרויפגעזעצט אַף
אַ רויט קוויטע אין זיך באהאלטן פארן זשוק.
טיגענומען דאָס געלע באפעלע זיך אַרויפגעזעצט אַף
אַ געל קוויטע, דאָס ווייסע אַף אַ ווייס קוויטעלע און
זיך באהאלטן פארן זשוק.
און נאָר דאָס שוואַצע באפעלע ווייסט ניט וואו זיך
צו פארשטען, שטייט עס און וויינט.
פליט אַן אַ יונגע בין אַף אירע צאָרעס.

מאכט די יונגע בין:

— וואָס וויינטסטו, שוואַרצע באַפעלע? דו ביסט דאָך אזוי אַ שיינע!

— ווי זאָל איך ניט וויינען, — זאָגט דאָס שוואַרצע באַפעלע, — אָנאָ פּליט אַ זשוק מיט שטעכיקע הערנער און זשוּשזש, ער וועט מיר באַד די פּליי. עלעך דורכשטעכן. אלע באַפעלעך האָבן: עפּונען וואו זיך באַהאַלטן און איך ניט. — וויין ניט, שוואַרצע באַפעלע, זאָגט די יונגע בין, פּליי אוועק אהין אין וועלדעלע, יוך אַפּ אַ שוואַרץ דעג-פּילע און שטע: זיך אַף אַ צווייג, וועט דיך דער זשוק קיינמאָל ניט אָפּווייךן.

האט געפאָלגט דאָס שוואַרצע באַפעלע:

אוועקגעפּלויגן אין וועלדע-ע, געפּונען אַ שוואַרץ-דעמ-בּעלע, זיך אוועקגעשטעלט אַף אַ צווייג און שטייט. געקומען צופּלען דער זשוק מיט די שטעכיקע הערנער. — זש זשזש, זשזש, וואו זיינען די באַפעלעך. — ניטאָ קיין בּעלעך.

— זש זש, כאַכט דער זשוק, כּוועל פּליען ווייטער, 'עפּ-שער וועל אַך געפּונען באַפעלעך, עטוואָס נאַרעשערע פּון די, זש זש... און איז אוועקגעפּלויגן.

ווי דער זשוק איז אוועקגעפּלויגן האָט גענומען דאָס רויטע באַפעלע און איז אַראָפּ פּון רויטן קווייטעלע, דאָס גע-ע איז אַראָפּ פּון געלן קווייטעלע, דאָס ווייסע פּון ווייסן קווייטעלע, און זיי זוכן דאָס שוואַרצע באַפעלע. ערשט זיי ווייסן ניט וואו דאָס איז.

פּליען זיי אלע אוועק אין וועלדעלע און נעמען רופּן: — שוואַרצע באַפעלע, וואו ביסטו?

— שווארצע באבעלע, וואו ביסטו?
— אָטאָ בין איך! — מאכט דאָס באבעלע, — קיקט זיך
צו אין וועלדעלע אָף אַ שווארצן דעמבעלע, איך זיך אָף
א צווייג אין באהאיט זיך פינג זשיק.
— דער זשוק איז שוין לאנג אַוועקגעפלוויגן, — זאגן די
באבעלעך.

— כּוּם אַראָפּ, מיר ווייסן ניט וואו דו ביסט!
איז אַראָפּ: עפּלויגן דאָס באבעלע צו זיי, האָבן זיי ווייטער
דערזען די זון און איעק זיך שפּילן.
פּליען זיך צוריק אַרום איבערן פעלד די פּיר באבעלעך:
איינע אַ שווארצע, איינע אַ רויטע, איינע אַ געע און
איינע אַ ווייסע. שפּילן זיך, שפּילן זיך און האָבן פאַר קיי-
נעם קיין מוירע ניט.

מיזעלעך - מיזעלעך

בא איינעם א אידן האָבן זיך געהאָדעוועט אין קאָסט
צוויי קליינינקע מיזעלעך. איינמאָל אפדערנאָכט עפנו
אויף דער איד די קאָסטן און רופט זיך אָן:

— מיזעלעך-מיזעלעך, גענוג אייך דאָ געזעסן אי
קאָסטן. לויפט זיך נאָר דורך אַביסעלע איבערן שטאָט און בא
טראַכט וואָס דאָרטן טיט זיך!

האט ער זיי ארויסגעלאָזן פון קאָסטן אין פאָדער-הויז
פון פאָדער-הויז אָף יענער זייט טיר, זיי נאָך צוגעלויכטן
מיט א ליכט, האָבן די מיזעלעך פאָריסן די עקעלעך און
גענומען פליען פון די טרעפ אראָפּ, אראָפּ, און אָפן גאָס
ארויסגעלאָפן.

און אָפן גאָס איז געווען קאלט.
זאָגט איין מיזעלע:

— איך גיי דאווקע אין א וואַרעם פעלצעלע, אָבער איך
בין באַרוועס, איז מיר קאלט אין די פיס.
זאָגט דאָס צווייטע מיזעלע:

— איך גיי אויך אין א וואַרעם פעלצעלע, נאָר איך בין
באַרוועס, איז מיר אויך קאלט אין די פיס.
— טאָ לאַמיר לויפן!
— נו, לאַמיר לויפן.

לויפן זיי און לויפן גיס אייס און גאָס איין. קומט אָן
דער שויטער אַנקעגן אין קלאַפט מיכן לאַנגן שכעקן

איבער דער ערד. דערזען די מייזעלעך לויפן, צעשרייט ער
זיך אף זיי:

— אַר, איר אזוינע און אזוינע! וואו שלעפט איר זיך
עס אום אזעלכע קליינע אין מיטן באנאכט? שוין זאָלט
איר אהיים גיין!

נעמען די מייזעלעך פינטלען מיט די אויזעלעך און זיך
בעטן באם שוימער:

— פעטע ל, ליבוקער, טרייב אונז ניט אהיים, מיר
דארפן זען וואָס אין שטאָט טוט זיך.

— א? — יאָגט דער שוימער, — וואָס אין שטאָט כײַטוט
זיך? נו, גוט, וועל איך אייך ווייזן.

— איר זעט, אָנאָ שטייט אַ הויכער פּאַלאַץ? אים אין
שוין טויזנט, טויזנט יאָר. גייט צום פּאַלאַץ, וועט איר
עפעס זען.

פארהייבן די מייזעלעך די עקעלעך און לאָזן זיך לויפן.
געקויפן צום פּאַלאַץ, א פּרוואו געטאָן פון דער רעכטער
זייט — סיגייט גוט. א פּרוואו געטאָן פון דער לינקער
זייט — סיגייט ניט האבן גענומען די מייזעלעך ניט פון
דער רעכטער ניט פון דער לינקער, אונטערגעלייגט די
מאָרדעלעך און אַ הויב געטאָן די וואנט, קערט זיך איבער
דער פּאַלאַץ מיטן קאָפּ אַראָפּ.

גייט פון דאָרט אַרויס אַ בער אין ווייסן וואָלנט אָנגע-
טאָן, מיט פראנץ באהאנגען. און אַ קליין מאלפעלע טראָגט
נאָך אים נאָך אַ ליכט און לייכט אים צו.
פרעגט דער בער:

— וואָס דארט איר דאָ, אזעלכע קליינע לייט?

— זאָגן די מיזעלעך:
 — גאַרניט דארפן מיר ניט דאָ.
 גייט אַרויס אַ הונט אין אַ גוֹן פּוֹטער אָנגעטאָן.
 — וואָס דארפט איר דאָ אועלכע קליינע לייט? —
 פּרעגט דער הונט.
 זאָגן די מיזעלעך:
 — מיר דארפן עפעס זען.
 — אהא? איר דארפט עפעס זען? ווארט אויף א וויי-
 לינקע.
 ערשט סיגייט ארויס אַ קאָץ מיט אַ זיידענער טיכל פאר-
 שלייערט, ווישט אויס מיטן עק פון טיכל דאָס רעכטע אויג,
 ווישט אויס דאָס לינקע אויג:
 — מיאָר?
 האָבן זיך די מיזעלעך, נעפעך, זייער דערשראָקן און
 זיי זאָגן:
 — פיר אונז גיכער אָפּ, מומינקע, אַהיים... מיר האָבן
 זיך מוירע...
 האָט גענומען די קאָץ איין מיזעלע פאַר אַ לאַפּקעלע,
 גענומען דאָס צווייטע מיזעלע פאַר אַ לאַפּקעלע, זיי אַוועק-
 געפירט און אַוועקגעפירט און אָפּגעפירט ביזן סאַמע
 שטוב. אין דאָרט רופט זי זיך אָן צו זיי:
 — מיזעלעך-מיזעלעך, זייט וויסן, אַז היינטיקס מאָל
 שענק איך אײך, נאָר פון היינט אָן און ווייטער זאָלט איר
 געדענקען, אַז איך בין קאַץ און איר זיינט מויוז — און די
 מאַיסע איז אויס...

די גרויסע סודע

געווען איז אמאל א באַביצע אין וואַלד. אן אלטע באַ-
ביצע, א גוטע באַביצע. געהאט האט זי א לעמפעלע א
רויסט. קומט צוגיין דער ווייכער בער, אזא אַ גרויסער
ווייסער בער, און רופט זיך אָן:

— „בורו, באַבע, לום אהער,
בורו, בורו, איך בין בער
גיב דאָס לעמפעלע אהער“.

— טאָקע? — זאגט די באַביצע. — דו ביסט בער? און וואו
איז דאָס מיר א בענקעלע?!
און די באַביצע האָט צוגעשטעלט בערן א בענקעלע. אים
גוט, גוט אָנגעשמיסן.
— איצט, — זאגט די באַבע. — גיי, און זאָג ניט אויס פאַר
קיינעם...
גייט ווייסער בער איבערן וואַלד אַנאָפגעשמיסענער
און וויינט. אזוי ווי ער וויינט, קומט אים אַן א קליין ווע-
ווערל אַנקעגן.
— וואס וויינט איר, פעטער בערל? — פרעגט אים ווע-
ווערל.
— אוי, אוי, — כליפעט ווייסער בער. — די באַביצע! די
אלטע באַביצע אין וואַלד!

— טא וויין ניט, בער, — זאגט וועווערל, — אָט גיי איך,
וועל איך זיך מיט איר אַפּרעכענען! און ער איז אוועק
געלאָפּן.

דערזען וועווערל די באביצע מיטן רויטן לעמפעלע
אין וואַלד, האט ער אינדערגיך אַרויפגעקלעטערט אָפּן
בוים מיט עקעלע אַרויף און מיטן פּיסקעלע צו דער פּאַבע
און רופט זיך אָן:

— באביצע, באביצע, וואס האַסטו בערן געשלאָגן? ער
געהער דאָך מיר אָן אן אייגענער פעטער?!

— איך וועל נאָך אים ערשט שלאָגן, — זאָגט די באביצע.
— פארוואָס?

— דערפאר, וואס ער וויל דאס רויטע לעמפעלע אוועק-
נעמען.

— און צו וואס דאַרפסטו דען, באביצע, דאס רויטע
לעמפעלע?

— איך דאַרף פאר אַלע כאיעס א טויע מאַכן.

— גוט! — האט וועווערל א שפרונג געטאָן, — טא וועלן

מיר בויען א שטוב?

— לאמיר בויען.

— א גרויסע?

— א גרויסע.

— גאר א גרויסע?

— גאר א גרויסע.

גענומען וועווערל קאזשען קדעצער פּוין וואלד, קומט

צוגיין דער העלפאנד:

— אייך העלפן די שטוב אויפלייגן?

— העלף.

אויסגעלייגט די שטוב זיינען געקומען די הינט און זאגן:

— מיר זיינען סארווערס.

געקומען די לייביכע און זאגט:

— איך וועל די טישן שפרייטן.

געקומען די ציג און געבראכט קעז, די שאף — פוטער,

דער וואלף — בערעסט, דער כאזער — לאכאָריץ און אלע

כאיעס האָן זיך אויפגעקליבן אף דער סודע.

גענוגען די באפיצע, אויפגעהאָנגען דאס רויטע לעמפלע

אין מיטן שטוב, ערשט מדערהערט ווי דער פער וויינט

אונטער דער טיר

רופט זיך אָן די באפיצע:

— גענוג דיר וויינען, ווייסער פער. דו וועסט גיין די

שטוב קערן?

— גיין.

— דו וועסט גיין די הרובע הייצן?

— גיין.

— די וועסט גיין האָניק ברענגען?

— יא.

אווועקגעלאפן דער פער אף אלע פיר און געבראכט

צו קייקלען א פולן בינשאַק מיט האָניק.

די באַזע באַזט לאַטקעס און דער פער שמירט מיט

האָניק, דאס רויטע לעמפלע שיינט און אלע כאיעס עסן.

רופט זיך אָן די באפיצע צו די קלעזמער:

— קלעזמער, וואס שווייגט איר? שפילט עפעס א פריי-

לעכס!

זיינען געקומען די פדיגן מיט די צימבלען.

געקומען די פינען מיט די זשומען,
דער זשיק מיט דעם פייפל, די זשאבע מיט דעם טרומייט,
און קליין העזעלע האָז אפן פירעלע גענומען אויסשפילן:
"פידעלע שזידעלע רים - באַס - באַס".
האבן זיך אלע כאיעס גענומען אין אראד, וויסער בער
מיט וועווערקען זינען אוועק אן מיטן טאנצן און די מאיסע
איז אין גאנצן.

א מאיסע פון א האַנדעלע די גרויס ווי א
מאָנדעלע
(איבערדערציילט)

געווען אמאָל א זיידע מיט א באפע, האפן זיי ניט גע-
האט קיין קינדערלעך. געווען בא זיי גאר א האַנדעלע —
די גרויס ווי א מאָנדעלע.

עסט דער זיידע באַם טיש. עסט די באפע באַם טיש.
און האַנדעלע - מאָנדעלע גייט ארום אפן טיש.
קומט איינמאל א סויכער - א מויכער, מיט א לאנגער
קאפאטע און רופט זיך אָן:

— זיידע - זיידע, באפע - באפע, פארקויפט מיר האנ-
דעלע - מאנדעלען.

די באפע זאגט:

— פאר קיינע געלט ניט.

און דער זיידע זאגט:

— וואס וועסטו געבן?

האט ארויס: ענומען דער סויכער - דער מויכער און
אנגעשאַטן דעם זיידן א פולע קעשענע מיט ניס, ציגע-
נומען האנדעלען אין טאַרפע, אין אוועק מיט אים אהיים.
געקומען דער סויכער - דער מויכער אהיים, רופט ער

זיך אָן צו זיין ווייב:

— מומע - קרומע, זעסט, אט האב איך געקויפט א האַנ-

דעלע די גרויס ווי א מאָנדעלע. פּוץ אים אויס, וואש אים
ארום, טו אים אָן שיינע שיכערעך און שטעל אים אוועק
אין ווינקעלע אפן טיש, וועט ער מיר זינגען.

דער סויכער-דער מויכער האט זיך באזעצט אין זיין
וויכער פאסער-שטול און רויכערט זיך די ליולקע.
רופט זיך אן האַנדעלע-מאַנדעלע:

— קוקורו! קוקורו!

— סייכער, דו!

— מויכער, דו!

— פיר מיר אָפּ אהיים,

— איך וויל צום זיידן!

— איך וויל צו דער באפען!

רופט זיך אן דער סויכער-דער מויכער:

— דיין זיידע-איז א דיידע, דיין באפע-איז א

שקראפע. זיי בא אונז!

— אט גיי איך, וועל איך דיר ברענגען לעקעכלעך אין

צוקער.

דער סויכער איז אוועק, האט גענימען האַנדעלע-מאַנ-

דעלע, ארויפגעפלויגן צום סויכער אפן בעט און צעט-אטן

די לאקשן, ארויפגעפלויגן אפן טיש אין ציגאסן די טינט

און כיגך אין פענסטער אויסגעפיקט א קליין לעכעלע

און זאגט:

קוקורוק!

קוקורוק!

קומט דער סויכער,

טוט א קיק.

קומט דער פויגל,

טיט א פיק,

קומט די באפע,

טוט א שמעס,
פליט דאָס האַנדעלע אַוועק.

און האַנדעלע איז דורכן קליין לעכעלע אַרויסגעשפרונג-
גען און אַוועקגעלאפן אַהיים.
געקומען צום שטיבעלע, קלאַפּט האַנדעלע אין טירעלע:
טוק-טוק!

פֿרענט דער זיידע:

— ווער איז?

פֿרענט די באַבע:

— ווער איז?

זאָגט האַנדעלע "מאַנדעלע— ס'איך! און איז אַריינגע-
פלוין אין שטיבעלע.

האַבן זיך דער זיידע מיט דער באַבע זייער דערפרייט.

האַט דערלאַנגט די באַבע אַ טאַפּ מיט קאַשע.

עסט דער זיידע באַם טיש, עסט די באַבע באַם טיש און

האַנדעלע— מאַנדעלע גייט אַרום אַפן טיש.

אַפּגעגעסן, זאָגט דער זיידע:

— האַנדעלע— מאַנדעלע, קיש-קיש-קיש.

פלי אַראָפּצט פונם טיש!

זי איז באַבע, איך בין זיידע,

לאמיר גיין אַ טענצל ביידע!

זיינען זיי אַוועק אין דרייען אַלע טאַנצן

איז שוין די מאיסע אינגאַנצן.

האַבן מיר אַ קועלע

(איך האָב אַ קליינע טאַכטער בעבעלע, וואס
היט אונז אפּ דאס קועלע, שענק איך איר אט
דאס געשריפטס אָף אינגאַנצן).

האַבן מיר אַ קועלע,
האַבן מיר אַ שייניקע.
הייסן הייסט עס באַ אונז
מאָקע.
מילך גיט עס
זומער — יאָ
ווינטער — ניט.
עסן גיבן מיר דעם
אַ גאַנציק יאָר.
האַבן מיר אַ קיעלע,
האַבן מיר אַ שייניקע.
עסן גיבן מיר דעם
צען מאָל אַ טאַג:
אינדערפרי אַ טרונק
אַ וואַרעמען,
פאַרנאַכט אַ טרונק
אַ שיטערן,
היי און שטרוי
און קונישינע
און מאַקיכע
און קאַרטאַגל.

מעל און קלאיען.
און וואָס גיט?

גיט עס אונז דאָך
מילכעלע,
גיט עס אונז דאָך
וואַרע־ען.
עסן מיר אים
רויע־הייט,
עסן אים געקאָכטן,
עסן מיר אים זויערן,
עסן מיר אים זיסן
און קעז געוואַרע־טן
אין קעז געפרעסטן
און פּוּכער געלינגן
(יאָ, איר ווילט?)
און סראָוואַטקע
און מאַסלענקע
און פּרישע סמעכענקע.
א! געשמאַק!

איצט זעט סאָ שטעלכענדל
באָ אונזער כּוּעלע:
פּין האָלץ געטעסעט,
מיט שטרוי געדע־ט
און טרוקן איז דאָרט,
טרוקן ריין.

הערשל טראָגט אָן
זעק מיט בלעטער
הינדע — שפרייט זיי אויס,
בראָשקע מעלקט דאָס קועלע.
די מאַזע טראָגט איר פוישע,
דער טאטע קאַסעט היי און ברענגט
און בעבעלע די קליינע
(פון פיר יאר אָן דריי כאַדאַשים).
זי בראָקט דעם קעלבעלע
קארטאַפּל.

געווען באַ אוראַמען צוויי טייבעלעך

(אן עמעסע מאיסע).

האַט געבראַכט דער טאַטע אוראַמען
צוויי טייבעלעך.
אוי גוואַלד, סאַראַ שיינינקע טייבעלעך!

איז געקומען די קאַץ און אויפגעפרעסן אַ טייבעלע!
אוי ווי!
די קאַץ האָט אויפגעפרעסן אַ טייבעלע!

האַט גענומען אוראַם און געמיימעסט די קאַץ:
— וועסט ווייטער פרעסן טייבעלעך??
אַהא!
האַט גענומען אוראַם און געמיימעסט די קאַץ.

איז זיך מעיאַשעווי די מאַמע און שמייסט אַנעט אוראַמען:
— וועסט ווייטער מיימעסן קעץ??
אַהא!
איז זיך מעיאַשעווי די מאַמע און שמייסט אַנעט אוראַמען-

צעקאַסט זיך די מילך און לויפט אויסעט אין אויוון:
— וועסט ווייטער שמייסן אוראַמען?
אַהא!
צעקאַסט זיך די מילך און לויפט אויסעט אין אויוון.

אי, אי, אי!

געווען די קאץ דאָס טייבעלע ניט עסן.
וואָלט אַווראַם די קאץ ניט געמיימעסט,
וואָלט די מאַמע אַווראַען ניט געשמיסן,
וואָלט די מילך דעם אויוון ניט פאַרגאַסי,
וואָלט געווען ציקאַריע אַף אַנבייסן.
אַז אַלע קינדער זאָלן עסן.

טאַקע געווען פאַ אַווראַמען צוויי טייבעלעד,
אוי גוואַלד, סאַראַ שיינינקע טייבעלעד!

דאָדל און שאַי - כאַלי

(פאַניען געשענקט)

איך וויל אייך דערציילן,
ווי קינדער זיך שפּילן,
ווי קינדערלעך קליינע
אַ צייט היינט דערפילן.

אַליין אין מיט פאַניען
דערביי בין גווען,
און כּיהאַב טויזנט מענטשן,
וועלכע האָבן עס געזען.

I

אין קיעוו, פאם דניעפר, א הויף מיט אַרמענער;
דאָרט וואוינען אויך אידן און קריסטן
(געפירט האבן זיך דענסטמאַל באַלשעוויקעס אין רוסלאַנד,
אין איטאליע - פאשיסטן).

זען אַרמענערלעך טאַג-טעגלעך און הערן:
פול זיינען גאסן מיט יונגע פּיאַנערן,
אַליין (אַן די מאמעס) איבער גאַסן זיי גייען,
ווי געפרוואוטע סאַלדאַטן אין רייען
און אַ פּאַן זיי האָבן, און א פּויק, און קלייזאַיען -
אַלץ ווי ס'געהער צו זיין ...

די טאטעס באַ אַרמענערלעך פּוּצן אַף גאַסן די שייך.
 און אַרמענערלעך קאַטשען זיך אין קעלערס אַף דילן.
 און קינדער באַ אונז אין די הויפּן
 (כאַטש מען בעט אייך ניט ציילן) —
 קינדער אין די הויפּן זיינען פּול נאָר און פּול.

שפּילן דאָרט כעוורע און שפּילן,
 יעדערער איז באַיימט מיט זיין קראַפּט.
 איינער ווייסט לעקטערי,
 איינער ווייסט לענין,
 א צווייטער ווייסט קוילן און נאַפּט.
 באַרימט זיך דאָס אַרמענערל שאַי-כאַלי אין הויף:
 — איך קען אייך לאָזן באַלאַנען פּון זייף!

רופּט זיך אויס אַ צווייטס,
 א יאַטל א רויטס:
 — כעוורע פּלעגל,
 הערט מיט קאַפּ!
 באַ אונז איז דאָ
 א לאַקשן-כאַפּ.
 איך קען דעם לאַקשן-טאַפּ פאַרקויפּן
 און א ריכטיק פּייקל קויפּן,
 נאָ-א פּייקל אַזעלעכס...

— אוועלכס??! —
 איז ארויס דאָס אַרמענערל

(דאָס שוואַרצע, ווי קויל
מיט א צעפענטן מויל).

— אוועלכס?

— שוין אוינס ווי אזעלכט!

אַט, ווי בא די יאטן די קאזן
מיט די שניפסן די רויטע

„שטענדיק גרייטע“!

— אויב אזוי, ווייס איך!

כיר-כאַר-שאַר-כי!

א פייקל מיינסטו?

און איך וועל דאָקאזשען

א פאפירענע פאן...

שא, דאָדל, לאך ניט,

וועסט זען, וואס איך וועל טאן!...

III

א וואָך האָט געשוויצט דאָס אַרמענערק.

אים איז, ווי זיין טאטן, קיין אַרבעט ניט שווער.

„כיר-כאַר-שאַר-כי“, — לאַכט זיין מאַמע צום פּוצער, —

„כילעבן, פון אים וועט ארויס א פיאַנער“.

און דאָס יאָטל פאַרעט זיך באַ דער פּאָן,

אַרבעט מיט אַן אַרויסגעשטעקטער צונג.

אַז פאַרב איז דאָ,

פאַפיר איז דאָ,

אַ שטעקן — דאָ...

איז שוין דאָס איבעריקע גרינג.

און יענס, דאָס צווייטס,
דאָס יאָטל דאָס רויטס,
האַט גאַנגען געפּאָלגט אַפּן טויך,
געלאָפּן, געיאָגט און געשוויצט
און ינגעפאַרדינט פאַר דער וואָד
אַ פינעף-זעקס גילן.

— איצט מוזטו מיר,
מאַזע,

קויפּן אַ פּויק—
איך דאַרף זיך
לערנען
שפּילן!..

IV

ארויס זיינען יאָטן מיט אַ פּויק און אַ פּאַן
די הויפּישע קינדער קוקן זיי אָן.
דאָס אַרמענערל שרייט:
— Пут картоф!

ура!..

און דאָס רויטינקס קלאַפּט אַפּן פּייקל:
— או— וואָ?!..
ווי אַ קלעזמער אַ רעכטער, אַן עכטער,
ווי אַ געלערנטער סאַלדאַט,
קלאַפּט ער צום טאַהט
פּונקט

ווי מע זינגט:
 פויקנקלאַ - פּעראַלכער,
 פויקנקלאַ - פּעראַלטער,
 פויקנקלאַ - פּעראַלטער,
 שטאַרקער קלאַע!
 האָבן זיך די שכיינישע קינדער פאַרקוקט,
 ביז איינעם געווען זיינען אלע אנטציקט.

 און אָפּגעראַדט האָבן צווישן זיך קינדער אזוי:
 „מיר, קינדע - פון הויף,
 קלייבן זיך צונויף
 כאַ-נאַכט
 אַרום אַכט.
 אי קליינע, אי גרויסע,
 אי אַלערליי
 צו צוויי אין אַ ריי.
 דאָוועדל ט-אַגט דעם פויק,
 דאָס אַרמענערל - די פּאַן.
 זינגען
 דאַרפן אלע אין קאַן
 („מעלאַ כאַוואַרישטשיי,
 „דייס פּעסן מאַיאַ“,
 אַף יעדערן זאָל אָנקומען
 איין לידל כאַטיאַב...!)...!
 אזוי אַרויס פאַרן טויער
 לעם וויטינקן מויער -
 פויקנקלאַ - פּעראַלטער

פויקנקלא - פערעאלטער
פויקנקלא - פערעאלטער
שטעקער - קלאפ!!!
דערנאך זאלן אלע
אויסשיסן א געזאג
און אוועק א גאנג!

17

פארנאכט.
ארום אכט.
ארץ איז גרייט.
צוגעניטן — אויפגענייט.
זיינען ארויס כעוורע פארן טויער
לעם רויטינקן מויער,
ווי גערעדט אזוי,
צו צוויי אין א ריי.
דאס ארמענערל רופט אויס:
— Пут катоф!
ура!..
און דאוועדל אפן פייקל טוט א דונער:
טראך-טאר-ראך:..
און מע דארף שוין גיין —
אבער, אז גאסן זיינען פול מיט לייטן,
האבן זיך יאטן צערוקט אף די זייטן —
„מיר שעמען זיך“!..

נאָר דער פּוּיק-שלעגער
און דער פּאָנען-טרעגער
זיינען דאָך נישט קיין נאָר.
זיי וועלן זיך נישט שטעלן האַר
— ווילן זיי, וועלן זיי גיין.
אַז נישט — איז ניין!

VI

גייען זיי זיך פאַרויס
מיטן פּוּיק און מיט דער פּאָן.
אינמיטן גאס, — אויבנאָן,
אין פּוס,
און צום טאַקט.
און דאָס פּייקל זיך קלאַפּט:
פּוּיקנקלאַ - פּעראַטער,
פּוּיקנקלאַ - פּעראַלטער,
פּוּיקנקלאַ - פּעראַלטער,
שטאַרקער — קאַפּ!
איינס! — צוויי! — דריי!
איינס! — צוויי! — דריי!
גייען מענטשן דורך פאַרביי.

שטעלן זיי זיך אָפּ,
כאַפּן זיך פאַרן קאַפּ:
... — ווער קאָן דאָס זיין??...

פאָרן טורן דורך פאַרביי
(טורן פאָרן
פירן קאָרן),
שטעלן זיי זיך צו,
הערן זיי זיך צו:
וואָס קאָן דאָס זיין??...

פאָרן מאַשינעס דורך פאַרביי,
(סיפּאָרן מאַשינעס
אַף גומענע שינעס).
הודען און רופן,
פייפן און שטיפן,
פלוצים, — שטיי!
טו אַ קוק אַף זיי,
אַף די צוויי
(אַן זייטן דאַרף מען בלייבן
טון אזא מין קאַמעדיע!..).

די טראַמוואַיען האָבן זיך צעשטעלט
(שוין אַ האַלבע שאַ פאַרפעלט).
מע קען ניט דורכפאָרן —
אַזוי פיל מענטשן פאַרשטעלן די גאַסן.

נאָך דורכגעגאַנגען אַ פּאַלק סטאָדאָן
מיט שווערע האַרמאַטן,
האַבן זיי זיך צוגעשטעלט: —
צי מע קען.

צי מע מעג, —
מע מוז די יאטן לאָזן וועג.
די „נעפ“ פון די טרעפ
האַבן זיך צעבלייבט די קעפ,
זיך קאַם אַרויסגעקייקלט:
— „מיר ווילן אויך זען ווער עס פייקלט!“

און די צווייען
זיך גייען
מיט פאַרנומענע בליקן.
מע קוקט?
זאל מען קוקן!
פויקנקלא - פע-אלטער
פויקנק: א - פּערא-טער
פוינק-אַ - פּעראלטער
שטאַרקער — קלאפ!.

דערווייל האָבן קינדער
עפּשער מערער פון הונדערט
געלאָזן זיך גיין
אייך צו צוויי אין אַ ריי:
אַז די פּאַן איז רויט
און דאָס פייקל שיט שרויט,
קענען קינדער געוויס
גיין אין פּוס.
און אַז קינדער גייען,
קוקן עלטערע נאָך.

אף פֿרֿאַרעזנאִיא קאַכט.
 מע יאָגט, מע לויפט פון אלע וועגן
 די פירער אַנקעגן.
 נאָר די מיליציע האָט פאַרשלאָפן.
 זי איז געקומען צו לויפן —
 א פויק מיט א פאָן,
 האָט זי ווייטער ניט וואָס צו טאָן,
 בעט נאָר מע זאָלן היטן „פאַריאדאָס“:
 — ניט — שאָגט זיך.
 — ניט — שטופט זיך.
 — גייט אַע שײן.
 — מינאַסטאם וועלן מיר ערגעץ פאַרגײן.

VII

אדע לאַכן, קוועלן אָן,
 קלייבן נאַכעס פון דער פּאָן,
 און דער פויקער שפילט געשמאַק.
 אָט, א דאָדל?
 אָט, א יאַט?!

דערווייל שוין אין צענטער,
 אף גאס אף דער צענטער
 די יאטן האָבן זיך אָפגעשטעלט
 פאַרן פּיאָ-ערישן קלוב.

— שפאן אף אין אָרט! —
 האָט אויסגערופן איינס,
 א יאַטל א קליינס.

טופען די כעוורע מיט די פיס אף איין ארט
(רעדן ניט אויס צווישן זיך קיין ווארט)

זיינען ארויס די יו:גע לענינער
מיט פארפלאמטע פע:עמער
ג ייך אונז אנקעגן
און נעמען זיך פרעגן...
פלוצים:

— Путь катюш!
דאס ארמענערל.

— Всегда готов!
די פיאנערן

(צעפרידן און גערן).

און עס האבן געשריגן אויך אלטע,
אי קליין, אי גרויס.

און די סימכע איז הייס.

אינמיטן מיטוואך,

אינמיטן גאס

אזא יאנט:ווי, אזא ראש —

Брат ты наш!

VIII

איצט קענט איר שוין פארשטיין,

ווי די זאך איז געווען שוין?!

עס זיינען אוועק יעדעס

אף די צייטונגען - שפאלטן,

עס האָבן זיך אָפּגערוּפּן אלע אנשטאלטן.
 דער „מאַכשוויי“ איז אַרויס
 מיט שניפּסלען אַ מייע;
 דער „מעלוכע-פּאַריאַג“ —
 מיט ביכלעך אַ פּאַרג;
 דער „סאַראַבּקאַפּ“ —
 גיט צוקער אַ קאַפּ,
 דער „נאַרפּיט“ —
 טרעטט וואס ער גיט?
 אינמיטן גאס קעסלען
 און קיכעלעך און טיי.
 ווי דען?
 גיט אַזוי?
 מיר מיט פּייגעלען
 האָט זיך אָנגענימען צו פּייגעלעך.
 גיט אומזיסט.
 מע האָט זיך דערוואַוסט,
 אז מיר האָבן די יאטן געהיט.
 גיט אָפּגעלאָזן אַף קיין טריט
 פון הויף נאָר אַרויס
 און ביז אַהער.

IX

ערשט שפּעטער
 האָבן זיך די מאמעס דערוואַוסט,
 דאָדלס

און שאי-כאליס,
וואס אין ש-עט האט זיך געטאן
מיטן פויק און מיט דער פאן.
דאָרלס מאמע האָט געזאָגט:
— „מיר זאל זיין“.
שאי-כאליס:
— „כאלי שהאבי מאלא כינע“!..
איצט זעט איר שוין, כעוורע,
אז די מאַיסע איז אַ שיי-ע?!

דאָס קעצעלע, וואָס האָט פאָרגעסן, ווי מע בעט עסן

(איבערזעצילט)

אמאָל איז געווען אין אַ שטוב אַ קעצעלע. אין דער
זעלבער שטוב זיינען נאָך געווען זעהס פּיצניקע הינטעלעך
אויך. פלעגן זיי זיך אינאיינעם שפּילן אַלע טאָג.

א-נאָל אינדערפרי, דאָס קעצעלע איז נאָר וואָס אויפֿ-
געשטאַנגן און וויל זייער עסן. לויפֿט זי צו דער פּאלעבאַסטע
איר עפעס זאָגן, ערשט זי זעט, זי האָט זיך פּאָרגעסן בעטן
אזוי ווי אַ קעצעלע, און אַ-ן וואָס זי האָט געקענט אויס-
ריידן, איז נאָר געווען: האָי-האָו.

איז אומגעלאָפֿן דאָס קעצעלע אַ הונגריקע איבער אלע
צומערן און צום סאָף איז זי אַויסגעלאָפֿן אין גאַרטן און
דאָרט פּאָגעגוט אַ גיטאָדן פּערד.

— וואָס וויינט, קעצעלע? — פּרעגט דאָס פּערד.

— איך ווילן, ווילן איך ווילן זייער עסן, — מאַכט דאָס
קעצעלע, — איך ווילן זייער עסן און האָב זיך פּאָרגעסן. ווי
אזוי אַ קעצעלע דאַרף בעטן. איך ווילן נאָר האָו-האָו,
דאָכט זיך, אז קעצעלעך מאַכן אַ דערש, ווען זיי ווילן עסן?!

— דאָס איז גאָר? זאָגט דאָס פּערד: און דו גייסט אום
אַ הונגריקע. איך סען דיך „שוין“ אויסלערנען, ווי מע
דאַרף מאַכן בעשאַס מיטן הונגריקע. מאַך אזוי: היי-היי-היי-
היי! וועט מען דיר גלויבן פּרענגען עסן.

זאָגט דאָס קעצעלע:

— קעצעלעך הירושען גיט, אַז זיי ווילן עסן.

אין איז אוועקגעלאפן ווייטער מיט א געוויין.
ערשט זי באגענט די גרויע קו פין הייף.
— וואס זשע וויינטו אזוי, קעצעלע, אינמיטן דרינען? —
פרעגט זי די קו.

— איך וויין, ווייל איך האב פארגעסן ווי מע בעט עסן
און איך בין זייער הונגעריק...
— ע, מאכט די קו — טאקע געווען צוליב וואס וויינען.
דאס איז דאך זייער גרינג הויב אן מוקען אזוי ווי איך.
אָט אַ הער: מו או, מו או, וועט מען דיר באלד אַרויס-
טראָגן עסן.

— ע, ניין, — מאכט דאס קעצעלע, — דאס איז עפצער
קוען מוקען אזוי, ווען זיי ווילן עסן... קעצעלעך מאכן
אנדערש.

איז אוועקגעלאפן דאס קעצעלע, ווייטער פארלאפן אין
עלד און וויינט ביטער.

ט'דערהערט דאס שעפעלע א קעצעלע וויינט, פרעגט זי:
— וואס וויינטו, קעצעלע, אזוי ביטער?
— ווארום איך בין זייער הונגעריק, זאגט דאס קע-
צעלע, און איך האב זיך פארגעסן ווי אזוי א קעצעלע בעט
עסן האוהאו, מאך איך, הערט מיר קיינער ניט.
— אוואדע וועט מען דיר ניט הערן, אז דו וועסט אזוי
מאכן, — זאגט דאס שעפעלע. — קום איך וועל דיר אויסלער-
נען. טייעריג-ע, דו מאך, מיין קעצעלע, מע-ע-ע, מע-ע-ע!
וועט מען דיר געוויס אונטערטראגן עכן.
— אי, ניין, שעפעלע, — מאכט דאס קעצעלע, — אזוי בעט
עפצער א שאף, אז זי וויל עסן, און קעצעלעך מאכן אבי-
הערש.

און איז אוועקגעלאפן שוין ווייטער אף צוריק.
לעס מיסט-קאסטן טזי באגעגנט דאָס ווייסע הינדעלע
זיך שארן.
— וואָס וויינסטו אזוי, קיזקא, שכעלט זי דאָס הינ-
דעלע אָ.

— איך וויין, איך וועל עסן און האָב פאָרגעסן ווי אזוי
קעצעלעך בעסן, אז זיי זיינען הונגעריק.
— נעבעך, — זאָגט דאָס הינדעלע, — טאָ קוב, קעצעלע,
וועל איך דיר ווייזן ווי אזוי צו טון. עפן דאָס מיילעכל און
מאָך ווי איך אָט: קיך-קיך, קיך-קיך! וועט מען דיר
באלד אויסשיטן עסן.
— ע, נין, — מאַכט דאָס קעצעלע, — עשער בעטן אזוי
הינדעלעך, אז זיי ווילן עסן, קעצעלעך מאַכן אַנדערש.
און איז אוועקגעלאפן.
דערווייל איז אַרויס פון קאַמער דער שוואַרצער קאַטער
אליין און זיך אָפגערופן:
— און איך וועל דיר טאַקע זאָגן, ווי אזוי אַ קעצעלע
מאַכט, ווען ס'איז הונגעריק: גיי צו אין קיך ווי די באַלע-
באַסטע זייט די מילך איבערן קריגעלע און זאָג: מיאָ,
מיאָ...
— א, האט זיך דאָס קעצעלע דערפרייט, דאָס איז עמעס.
אזוי בעט מען טאַקע עסן.
אָוועקגעלאָפן דאָס קעצעלע אין דערגיך אפן קיך צו
דער באַלעבאַסטע אין אויסגעשריען אַ פאַרקלעמטע: מיאָ,
מיאָ...
דערזען דאָס מיידעלע, אז דאָס קעצעלע איז אזוי הונ-
געריק, האָט זי זיך אָזש דערשראַקן.

— טייער קעצעלע, ווי איז דו ביסט, נעבעך, הונגעריק.
א גאנצן טאג, זע, פארוואס האסטו מיך ניט דערמאנט, אז
דו ווילסט עסן
און די קליינינקע באלע-אסטע האט אנגעגאסן דעם קע-
צעלע א שיסעלע מיט מילך. דאס קעצעלע האט אויס-
געלעקט די מילך און שוין מער ניט פארגעסן ווי ס'בעט
א קעצעלע, ווען ס'וויל עין.
מיאו מאכט עס, מיאו, מיאו!

דאָס ציגיינערק

אין אַ שטאָט אין אַ גרויסער, אונטער איינער אַ קלייט
אין אַ קעלער-ווינקל, האָט געוואוינט אַ ציגיינערן מיט
איר קיין אינגעלע.
אַ אַרימע איז זי, די ציגיינערן, געווען. און דאָס אינגעלע
אַ שווארצינקס.
אין קלייט-פענסטער פון אויפן זיינען טייערע שפילעך-
לעך אלערליי אויסגעשעלט געווען. הענגט זיך דאָס
ציגיינערל אָן אין די קלייט-פענסטער און נעמט פון די
שפילעכלעך קיין אויג נישט אַפּ.
סייפעלעך סאַמע זעט ער דאָרט אין שעפעלעך מיט
פאַרדרייטע הערנערליך.
איינמאַל, ווינטער אפדערנאָכט, אַ גרויסער פראָסט איז
אין דרויסן געווען, האָט זיך דאָס ציגיינערל פון קעלער-
ווינקל אַרויסגערוקט און אין קלייט מיט שפילעכלעך אין
גרויסן פענסטער זיך פאַרגאַנוועט.
אַ פראָסט איז געווען אַ שטאַרקער. אַ נאַכט אַ לאַנגע.
איז דאָס ציגיינערל צווישן די שפילעכלעך פאַרפרוירן גע-
וואָרן אין ווי געשטאַנען — שטיין געפליבן.
גיט מאַרגן אַ מיידעלע. די מאַמע פירט זי באַ דער האַנט,
און זיי שטעלן זיך אָפּ לעם פענסטער די שפילעכלעך נאַקוקן.
— אַט דאָס שוואַרץ מענשעלע קויף מיר, מאַמע, —
בעט זיך דאָס מיידעלע.

— ס'איז א ציגיינערל, — זאָגט די מאַמע.
 — נו, איז א ציגיינערל. קויף מיר א ציגיינערל!
 גייט די מאַמע אריין, קויפט דאָס ציגיינערל אָפּ פאר א
 גילן מיט א האַלפּן און זיי גייען מיט אים אַהיים.
 אין שטוב איז וואַרעם, איז דאָס ציגיינערל אָפּגעגאנגען.
 רירט עס מיט א הענטעלע, מיט אַ פיסעלע. לאַכט דאָס מיי-
 דעלע. לאַכט און גלעט אים די שוואַרצע גרייזעלעך.
 — אזוי ווי אַן עמעס מענטשעלע, זאָגט זי, איז ער. איך
 וועל אים געבן עסן!
 גיט זי אים קוכן — עסט ער, מילך — טרינקט ער. לאַכט
 דאָס מיידעלע, לאַכט שטארק און האָט ליב דאָס ציגיי-
 נערל — בעסער ווי אַדע שפילעכלעך אירע.
 זי האָט אים באַנייט און באַקליידט, מיט אים געיעסן
 און געשלאָפּן, אַ ביכעלע אויסגעזוכט און מיט אים „אַ“
 און „פּ“ געלערנט.
 וואַקסט דאָס מיידעלע, וואַקסט דאָס ציגיינערל, אַ יאָר
 און אַ יאָר און דאָס ציגיינערל וויל שוין מער אין שטוב
 ניט זיצן, צום פעלד ציט אים און צום וואַלד. און איינמאָל
 גיט פון וואַנען, גיט פון וואַס, נעמט ער און לאָזט זיך אהין
 אוועק. דאָס מיידעלע האָט געבענקט און זיך איבערגעבענקט.
 גיט צייט געהאַט בענקען — געדארפט דער ליאלקעס
 וויקעלעך שווענקען.
 דאָס מיידעלע וואַקסט און ווערט וואַס אַ טאָג שענער.
 און פאַרגלוסט זיך איר איינמאָל ווייט-ווייט גיין — זען.
 וואַס דאָרט טוט זיך. גייט זי.
 גייט טעג און גייט וואַכן, אָן וועג און אָן שטעג, פעלד-
 אויס און פעלד-איינ, און איז אין אַ געדיכטן וואַלד אריין.

און צו א קורין צוגעקומען. אין קורין האָט זי קיינזם נישט
געטראָפֿן, האָט זי זיך פֿין אויסווייניק אָפרוען געזעצט.
נישט ווייט איז אַ טייכעלע געלאָפֿן, האָט זי זיך מיט א
קאלטן טרונק-וואַסער דערפֿרישט. אַ בוימעלע יאָגעדעס
דערזען, האָט זי איבערגעפֿיסן. און ווי עס האָט נאָר אנגע-
הויבן נאָכט ווערן, אַזוי איז צום קורין אַ פֿאסטוך אָנגע-
קומען מיט דער טשערעדע מיט זיינער.

דערזען דער פֿאסטוך אַזאָ שיינע נעבן קורין זיצן, האָט
ער דעם פֿייל-און-בויגן פֿון צווישן די אקסל אראָפֿגענו-
מען, צו די פֿיס איר געלייגט און זי צו זיך אין קורין אריינגע-
בעטן. דאָס האָט ער זי מיט קעז און פֿוטער מעכאפעד
געווען, מיט מילך האָבן זיי פֿאַרטרונקען, איר אַ גוטן גע-
לעגער אויסגעבעט און שלאָפֿן באַלייגט.

פֿון דענסטמאַל אָן איז זי אין קורין געבליבן. דעם
קורין געפֿוצט און געהאַלפֿן די בעהיימעס און די ציגן
מעלקן.

זאָגט איינמאַל דער פֿאסטוך צום מיידל: — אַז אַזאָ שיינע
ווי זי, האָט ער נאָך אין זיין לעבן נישט באַגעגנט, צי וויל זי
אים נישט נעמען פֿאַר קיין כאָסן. שוואַרצע לאָקן האָט ער
און אַ טשערעדע אַ רייכע. קאָן אָפֿ פֿערד רייטן און אָפֿ אַ
פֿיפל די שטנסטע לידער שפֿילן.

— שפֿילן? — זאָגט דאָס מיידעלע, — זי וויל הערן ווי ער
שפֿילט.

האָט ער דאָס פֿיפעלע צום מויל גענומען, און אָנגע-
הויבן שפֿילן, האָבן די שעפעלעך די אויערן אויפֿגעשטעלט,
די פֿויגעלעך — די פֿליגעלעך אראָפֿגעלאָזן און דאָס טייכעלע
איז אינגאַנצן אַנטשוויגן געוואָרן...

— ניין, — זאָגט דאָס מײדעלע, — אַנדערש זאָל ער שפּילן.
האַט ער אַנדערש געשפּילט. זײנען באַ ציגעלעך די
הערנעלעך אונטערגעשפרונגען, די פּויגעלעך פּון צוויי-
געלע צו צווייגעלע געטאַנצט, און דאָס טײכעלע זיך פּריי-
לעך מיט אַ ניגן געלאָזן.

איז דעם מײדעלע געפּעלן געוואָרן און זי זאָגט:
— נאָך אַ רעטעניש וועט זי אים פּרעגן. וועט ער דאָס
רעטעניש טרעפּן, וועט זי זײן קאלע זײן.
און די רעטעניש האָט זי אַזוי אויסגעוונגען:

צווישן שפּילעכלעך דער שענסטער,
צווישן מענטשעלעך דער קלענסטער,
וויל ער אין שטאַט ניט זײן,
גײט ער אין וואלד אַרײן ...

— איך! — האָט דאָס ציגײנערל אויסגערופּן, — אין פענ-
סטער צווישן די שפּילעכלעך געווען דער שענסטער,
צווישן מענטשן דער קלענסטער, ניט געוואָלט איך האָב
אין שטוב זײן און בײן אַוועק אין וואלד אַרײן ...

צו מאָזל איז אַ כאַסענע געווען.
פּון אלע דערפּער איז אים געלאָפּן זען.
קעזעלעך מיט פּוטער האָט מען פּון שיסלען געגעסן.
און מײקאַן נאָך דעם טאַם ביז הײנט ניט פּאַרגעסן.

דאָס שיפעלע איז אוועקגעפאָרן האַנדלען

באַם סאַמע ברעג טײך זײנען אַנומאַלטן געשטאַנען
צוגעכונדן צען שיפעלעך. אלע אײנע און אײנע, און סאַמע
די שענסטע איז געווען שיפעלע די קלײנע — א געפאַרב־
טענקע.

אײנמאַל, אין א קאַלטן טאַג, קומט צעיאָגן דער ווינט
אַפן טײך, זיך אביסל שפּילן מיט די אויפגעטריבענע כוואַ-
ליעס.

פאַרגלוסט זיך דערווייל דעם ווינט אַ שיפעלע מיט-
נעמען מיט זיך, שיקט ער אַוועק אַ כוואליע צו די שיפע-
לעך און זאַגט איר אָן:

— גײ באַפויל, אז אַ שיפעלע, פון יענע. זאַל שוין צו
מיר צופאַרן!

— און אז זי וועט ניט וועלן?

— טאָ קער זי איבער אַפן בויד.

— גוט — זאַגט די כוואליע — און האט אַוועקגעשפּאַנט
צו סאַמע דער גרעסטער שיפעלע:

— שיפל! דער ווינט האָט געזאַגט — קום שוין צו אים!

— און אז ניט?

— אז ניט?

טיגענומען די כוואליע און איבערגעקערט דאָס שיפעלע
מיטן בויד ארויף — און זי רופט זיך שוין אָן צו דער צווייטער:
— שיפעלע, דער ווינט וויל, שוין זאַלסטו פאַרן צו אים!

— וויל איך ניט.

— ווילסטו ניט?

האָט געכאפט די כוואליע דאָס שיפעלע און איבער-
געסערט עס מיטן בויך ארויף לוי אַ שפענדל.

אַזוי דאָס דריטע, אַזוי דאָס פערטע, אלע שיפלעך
איבערגעקערט, געקומען צום צענטן, סאַמע דעם קלענסטן,
דעם געפארבטן.

— שיפעלע, דער ווינט האָט געבעטן, שוין זאָלסטו צו
אים ציפאַרן.

ווי טאקע דאָס שיפעלע זיך שפילן אביסעלע אפן טייך,
רופט עס זיך אָן:

— זעסט ניט, כוואליע, אז איך בין צוגעפונדן ווי אַ הונט
אף דער קייט.

האָט געכאפט די כוואליע, געגעבן א ריס אַפּ שיפעלען
פון דער קייט און זיי זיינען אַוועק צום ווינט.

איז ארויף דער ווינט מיט די ברייטע פאַלעס אַפּן שיי-
פעלע און גענומען רידערן, כּוּן איין כוואליע אראָפּ און
אף דער צווייטער ארויף. די כוואליעס שפאַרן זיך, דער
ווינט זינגט, און שיפעלען איז פריילעך.

פון איין כוואליע אראָפּ און אף דער אַנדערער ארויף,
פון איינער אראָפּ, אף דער צווייטער ארויף. פון וואנען, פין
וואָס שווימט אַנקעגן באַבריק דער הונט. שווימט און קען
זיך ניט ארויכשלאָגן פון די כוואליעס. אָט, אָט — נעמט ער
אָן אַ פולן מויל מיט וואסער. דערזען שיפעלען, נעמט זיך
באַבריק בעטן:

— שיפעלע-מאמעלע איך מרינק זיך.

געהייסן דער ווינט אַ כוואליע, האָט זי אַריינגעוואָרפן
באַבריקן אין שיף אַריין. ליגט באַבריק אַ נאַסער און ציי
טערט, און זיי פאָרן זיך און זינגען.
שווימט אַ היפּטל קרויט אַנקעגן. די כוואליעס גיבן אים
אַ שמייס אין העפל, טיקט ער זיך אונטער און שווימט
באַלד צוריק אַרויף.

דערזען דאָס שיפעלע פאָרן, נעמט ער זיך בעטן:
— שיפעלע-האַרצעלע, האָב ראַכמאַנעס אָף אַ היפּטל.
געהייסן ווינט אַ כוואליע, האָט זי אַריינגעוואָרפן היפּטלען
קרויט אויך אין שיפל אַריין.
פאָרן זיי ווייטער. דער ווינט מיט די צעלאָזענע פּאַלעס,
הונט באַבריק אַ נאַסער און ציטערט, און היפּטל קרויט
טרייבט קאַטאַוועס.

שווימט אַנאַפּגעבראַכענע צווייג, אַ צעוואַקסענע, שווימט
און מאַטערט זיך, וויל זי שוין דער ווינט ניט נעמען, כאַפט
זי זיך אליין אָן אין דער קייט און שלעפט זיך נאָך.
פון וואַנע, פון וואַס רוקט זיך די זון אַרויס אַ קיק טון,
וואָס אַפן טייך ס'טוט זיך. דערזען דער ווינט די זון, קיין
גרויסע גוטע פריינט זינגען זיי קיינמאַל ניט צווישן זיך,
איז ער אַראָפּגעשפרונגען פון שיפל, צונויפגענומען די פּאַ-
לעס אין טי-האַ אוועקגעפלוויגן. אַפילע קיין גוטן טאָג
ניט געזאָגט.

שווימט זיך שיפעלע אָן אַ פּאַלעבאָס און אָן אַ רודער.
שווימט און שווימט אַ גאַנצן טאָג און אַ גאַנצע נאַכט.
באַבריק און היפּטל קרויט זיצן אינווייניק און די צווייג
שלעפט זיך נאָך. זינגען זיי אזוי לאַנג געשוואומען, ביז זיי
האַבן זיך צו אַ ברעג צוגעשלאָגן.

אפן פרעג האָבן קליינע מענטשעלעך געוואוינט און
אליין אַ מעלוכע געפירט.

דערזען דער שווימער אַ שיף איז צוגעפאָרן, איז ער
אָועקגעלאָפן צו זייער עלטסטן דערציילן:

— אַדויני עלטסטער! אַ גרויסע שיף האט זיך לעם אונז
אָפגעשטעלט און צוויי כאַיעס זיצן אין איר, איינע מיט
אויגן און איינע אָן אויגן.

האַט אויסגעקליבן דער עלטסטער צוויי שאַליכים, זיי
אויסגעלערנט וואָס צו זאָגן און אָועקגעשיקט צו זיי
פעלזן. זיינען זיי געקומען צו שיפעלע, זיך צוויי מאָל
איבערגעוואָרפן אין דער רופֿפֿן אין זיי זאָגן:

— געשיקט האַט אינז אַהער
דער גרויסער קייסער נאָלימיר,
גרויסע שווימער זיינען מיר.
מיר כווען קיינעם ניט קיין ביז,
ווי די זעסט אונז קליין און גרויס.

רופט זיך אָן די שיף צו באַבריקן:
— וועסט בלייבן באַ די קליינע מענטשעלעך?
— אויב דו וועסט צוריקוועגס מיך נעמען, — ענטפערט
דער הינט.

רופט זיך אָן שיפעלע צו היפטל קרויט:
— וועסט בלייבן באַ די קליינע מענטשעלעך?
— אויב דו וועסט צוריקוועגס מיך נעמען, — ענטפערט
דאָס היפטל קרויט.
— און איך וויל, — זאָגט שיפל, — צוויי שווימערס די
בעסטע, איך וועל פאָרן אין עק וועגט.

זיינען אוועק די שאַליכים צום עלטסטן און זאָגן:
— אדויני על־ס־עֶר: אַזוי האָט די גרויסע שיף געזאָגט:
די כאַיע מײַט די אויגן זאָל אַראָפּ צו אונז אָפּן ברעג.
און די כאַיע אָן די אויגן זאָל אַראָפּ אָפּן ברעג. און צוויי
שווימערס זאָלן מיר איר געבן, וועט זי זיך לאָזן פאַרן אין
עק וועלט אריין.
איז אַזוי גײַב־ליבן.

הינט פאַבריק איז אַראָפּ אָף פּריישיקע קעסט, היפּטל
קרויט איז אַראָפּ אָף מילכיקע קעסט אין שיפּע־עֶרען האָט
מען צוויי שווימערס געגעבן מיט עכן און כרינקען אָף
דריי יאר, זאָלן זיי פאַרן און ברענגען, וואָס זיי וועלן
פֿרענגען.

האַלב וועט זיין אונז, און האַלב אייך.
און אָפּן טייך שטייען זיך די צען שיפּע־עֶרעך, אלע איינע
און איינע, נאָר סאַמע די שְׁנַסְטֶע איז טאַקע שיפּע־עֶלע די
קליינע.

דריי שוועסטערלעך

געווען זיינען אמאל דריי שוועסטערלעך. איינע האָט
געהייסן זעזא, איינע טאָמא אין איינע ציטא. גייען זיי אלע
דיי און גייען, באַגענט זיי אַ באַבינקע אָן אלטע און
פרעגט:

— וואו גייט איר עס, מיידעלעך, אזוי שיין?

— אין ערגעץ

— וואָס וועט איר עסן ערגעץ?

— קאַשע.

— וואָס וועט איר טרינקען ערגעץ?

— וואַסער.

— סא גייט געזונט.

גייען זיי זיך.

בא זעזען געווען ווייסע האָר, באַ טאטן שוואַרצע, און

בא ציטען געלע-גאַלדענע.

אזוי ווי זיי גייען, שטייט אַ ווייבל און וויינט:

— באַ מיר ניטאָ קיין שיינער צאַפּ, — וויינט זי, — טרייבט

מען מיך פון שטוב. מיידעלעך, שיינינקע, האַרצינקע, גיט

מיר עמיצער אייערע אַ צאַפּ!

קלערט זעזא, און ווייס ניט וואָס צו טאָן; קלערט

טאָמא, און ווייס יויך ניט וואָס צו טאָן, און ציטא, סאַמע

די קלענסטע, זאַגט:

— נאָ דיר מיין צאַפּ.

גענומען דאָס ווייבל, אַזגעשאָרן ציטיטשקען די צעפּ
מיט א שאַרף שערל.

גייט זעזא מיט ווייסז האַר, טאטא מיט שוואַרצע, און
ציטעלע גייט אן אַפּיעשאַרענע, ווי אַ שעפעלע.

געקומען אהיים, עפּנט אויף דער זיידע די טיר. גייט
זעזא די ע-שטע, זאָגט דער זיידע:

— אַ, זעזעלע געקומען.

גייט טאטא די צווייטע, זאָגט דער זיידע:

— אַ, טאַטעלע געקומען.

גייט ציטא די לעצטע, דערקענט ער זי ניט, דער זיידע,
פרעגט ער:

— וועמעס מיידעלע ביסטו?

שווייגט זי, ציטיטשקע.

גייט אוועק דער זיידע און ברענגט צופירן די באַנע,
זאָגט די באַנע:

— אַז זעזא איז געקומען מיט דער צאַפּ, טאטא איז
געקומען מיט דער צאַפּ, און ציטא האט עמיצן אַזגעגעבן
די צאַפּ, — טא זאָל זי גיין אַפּנעמען. אויב ניט, זאָל זי אפּילע
אהיים ניט קומען.

איז ארויס ציטיטשקע פארן טיר אין זעט, די הינדעלעך
שלאָפּן שוין, די טייבעלעך שלאָפּן שוין, און דאָס קעצעלע
גייט שוין אויך שלאָפּן, און זי, וואו וועט זי גיין אַזוי
שפעט?

שטייט זי באַם טויער און וויל וויינען. אַזוי ווי זי שטייט,
גייט אַן דאָס ווייבל, און רופט זיך אַן:

— וויין ניט, ציטעלע, בא מיר זיצן מיידעלעך אין שפּי-
נען גאַלד, קום, וועסטו אויך שפּינען.

גייט זי מיט איר.

פאָרפירט זי דאָס ווייבל אין אַ שטוב. אָף דער שטיב
איז אן אויבערשטיבל, און אַפן סאַמע אויבערשטיבל — אַ
קליין קעמערל. שטייען דאָרט אין קעמערל רעדלעך און
ארום די רעדלעך זיצן מיידלעך און שפינען גאָלד.

זאָגן די מיידלעך צו ציטיטשקען:

— גרישער קאַפּ, וואָס האָסטו זיך געלאָזן פירן
אהער? ..

— דאָס ווייבל איז אַ בייזע, אינדערפרי גיט זי ניט קיין

עסן...

— און ראַרנאַכט לאָז זי ניט גיין זיך שפּילן...

ווייס ניט ציטעלע וואָס צו טאָן, זאָגט זי:

— מירין זען.

זאָגן די מיידלעך:

— צוויי וואַסערן האָט זי, דאָס ווייבל: גוט וואַסער און

בייז וואַסער.

— פארן שלאָפן וואַשט זי אונז אָפּ די קעפּעלעך מיט

גוטן וואַסער — וואַקסן באַ אונז אָן איבער נאַכט לאַנגע

האַר געריכטע.

— פארטאָג וואַשט זי אונז אָפּ די קעפּ מיט בייז וואַ-

סער, איז עס שאַרף, ווי אַ כאַלעף, טוען זיך אויס די האַר.

— און אַ גאַנצן טאָג זיצן מיר מיט הויזע קעפּ.

— אין צעשפינען אונזערע צעפּ אין ריינעם גאָלד.

זאָגט ציטיטשקען:

— גוט, מירין זען.

און אליין שפינט זי לעם רעדל איר אַפּגעשאַרענע צאָפּ

אין ריינעם גאָלד.

באנאכט קומט דאָס ווייב וואָשן איטלעכן די קעפּ. גייט
דאָס ווייב פֿון בעטל צו בעטל. געקומען צו ציטערעס
בעט, זאָט זיי:

— שלאָף, מיידעלע, שלאָף, — איך וועל דיר אָפּוואָשן
דאָס קעפּעלע, וועסטו זיין רויט ווי אַן עפעלע. געזונטער
הייט זיך לייגן און געזונטערהייט אויפשטיין.

אָפּעוואָשן ציט טשקין דעם קאָפּ און אוועק.
געקימען אין מיטן באַנאָכט, ציטיטשקע טאָפּט דעם
קאָפּ — שוין אָנגעוואַקסן האָר. וואָס ווייטער, ווערן זיי גרע-
סער. שטייט זי אויף פּאמעלעך, טאָפּט, טאָפּט און אנגע-
די טרעפּ. שטייען די בעלעך צעשטעלט און אלע מיידע-
לעך שלאָפּן מיט א שטאַרקן שלאָף.
זאָגט ציטעלע שילערהייט:

— וואָלט איך אַרויס פֿין דאָנען, וועל איך שוין אייך
אויך אַרויסנעמען.

איו אַאָפּ ציטעלע פֿון איינצ טרעפּ, אַראָפּ פֿון די
צווייטע טרעפּ אין אלע שלאָפּן אין שטוב מיט אַ שטאַרקן
שלאָף. געקימען אין הויף, שטייט אַ טירל אָף דריי שלע-
סער פאַרשלאָסן און הינט געעצן פּאַרן טירל. זאָגט צי-
טיטשקע צו די הינט:

— וואָס טוט מען?

זאָגן די הינט:

— מיר קענען דיך אַריבערשטעלן איבערן פּלויט, נאָר
זע, זאָלסט אַן אינז ניט פאַרגעסן.

— גוט, — זאָגט ציטא, — און ווי אזוי קאָן מען אייך מאַכן
צוריק פאַר מענטשן?

— אז ס'וועלן קומען אזעלכע, וואָס וועלן אונז אַנרופן
 באַ אינזערע צמעסע נעמען, וועט זיין גוט.
 האָט זיך איין הינט ג ש:עלט מיט די פעזערשטע פּיס
 אָפן פּלויט פון איין זייט, דער צווייטער הונט פון יענער
 זייט, און ציטא איז אַרויף און אַראָפּ אזוי ווי איבער אַ ליי-
 טער, און זאָגט:
 — מאָרגי אין דער צייט זייט גרייט.
 גייט ציטעלע איבער דער נאַכט און האָט זיך מיי.ע. זעט
 זי, ס'שטייט אַ בוימעלע, האָט זי זיך אונטערגעשטעלט
 אונטערן בוימעלע און אי. ערגעוואָרט ביז נאָג.
 פאַרטאָג טיגענומען גיין אַ רעגן. גייט ציטעלע מיטן
 רעגן.
 געגאַנגען, געגאַנגען און פאַרגאַנגען גלייך אהיים.
 קלאַפט זי אָן אין טיר, גייט ארויס דער זיידע און דער-
 זעט, זאָגט ער:
 — אַ, ציטעלע געקומען, איי מיר זיינען אַ גוט נצע נאַכט
 ניט געשלאָפן אָן דיר.
 זאָגט ציטיטשקא:
 — מירן היינטיקע נאַכט אויך ניט שלאָפן.
 — וואָס איז? — פרעגן אלע.
 — מע טאָר ניט אויסזאָגן, — זאָגט ציטיטשקא.
 און אַ צאָפּ איז באַ ציטען געוואָרן נאָך אַ שענערע, ווי
 פריער.
 אָפּגעגעסן אָנבײַסן, גייען ווייטער דריי שוועסטערלעך
 זיך שפּילן — זעזא, טאַטא און ציטא. גייען זיי און גייען,
 גייט אַ ווייבל און וויינט.
 — וואָס וויינט איר, ווייבל?

— ווי אזוי זאל איך ניט וויינען, — זאגט דאָס ווייבל. —
 באַ מיר פארפאלן געוואָרן אַ מיידעלע.
 — אוועלכע מיידעלע? — פּרעגט ציטא.
 — אזוי ווי דו אין דער גרויס.
 — גוט, — זאָגט ציטא, — זייט גרייט, ווייבל, היינט אין
 האלבע נאַכט וועל איר צו אייך קומען.
 גייען זיי ווייטער, שטייט אַ מיידעלע און וויינט.
 — וואָס וויינסטו, מיידעלע?
 — ווי אזוי זאָל איך ניט וויינען? — באַ מיר פארפאלן
 געוואָרן אַ ברודערל, אזא שיינינקער. איך זוך אים אין
 זי, און קען אים ניט געפינען.
 — גיי, — זאָגט ציטא, — צו יענעם און יענעם ווייבל, און
 זייט גרייט האלבע נאַכט וועל איך צו אייך קומען.
 פּרעגן די שוועסטערלעך:
 — וואָס איז פאר אַ מאיסע?
 זאָגט ציטא:
 — איר וועט וועלן, וועט איר אויך גיין מיט אונז, אויס-
 זאָגן טאָ-מען ניט.
 בינאכט האט ציטא גענומען אלע ווייבלעך מיט די
 מיידלעך און אוועק צו דער בייזער ווייבלס שטוב. שטייין
 די הינט פארן טירל און ווארטן שוין. זאָגט ציטא צו איין
 מיידעלע:
 — ווי אזוי הייסט דיין ברודערל?
 — כאאים, — זאָגט דאָס מיידעלע.
 — טאָ הוף אויס אין דער הייך: כאאים, כאאים, קום
 ארויס!

ציגעגאנגען דאָס מיידעלע צום טירל און רופט זיך אָן
מיט אַ ציטערנדיקן קאָל:

— כאַאים, כאַאים, קום ארויס!

איז אַרויסגעשפרונגען דער ערשטער הויט, זיך געגעבן
אַ טרייסל מיט דער גאַנצער פעל און געוואָרן צוריק אַ
שיין אינגל.

די אַנדערע האָט אַ רוף געטאָן איר ברודערל, געוואָרן
פון צווייטן הונט אַ אינגל.

די שוועסטערלעך מיט די ברידערלעך האָבן זיך גענוי
מען קושן. און ציטא איז אַוועק מיט די ווייבלעך איבער
די טרעפּ, אַנגעטאַפּט די טירן, געקומען צו די מיידלעך.
די מיידלעך שלאָפן מיט אַ שטאַרקן שלאָף. באַ יעדערער
איז דער קאָפּ מיט גוטן וואַסער אָפּגעוואָשן און די האַר
וואַקסן פאר די אויגן.

גענומען ציטא, אויסגעזוכט דאָס ביז וואַסער און צע-
גאַסן, אויפגעוועקט אין דער שטיל אלע מיידלעך. די מיידע-
לעך האָבן זיך גענומען אומקוקן: ווער איז?

— אוי, די מאמע! — שרייט איין מיידעלע.

— אוי, די מאמע! — שרייט אַ צווייט מיידעלע.

— און וואו איז מיין מאמע?

— און וואו איז מיין מאמע?

אַלע מיידעלעך האָבן זיך פאַנאנדערגעוועקט און גענוי
מען זיך פרייען.

דאָס ביזע ווייבל האָט דערהערט, איז זי געקומען
צוליבן מיט ראש, גענומען רופן די הינט, ניטאָ קיין
הינט! גענומען זוכן דאָס ביז וואַסער, — ניטאָ קיין ביז
וואַסער!

האָט זי גענומען זיך קאָטשען אָף דער ערד און שרייען,
און די ווייבלעך האָבן זי נאָך גוט אָנגעשלאָגן און אַוועק
אַלע מיט אַ סימכע אהיים.

אַלע מיידעלעך גייען און ציטא גייט אַזריער.
דערהערט אין שטאָט פון דער מאַיסע, איז מען זיי
אַרויס אַנטקעגן מיט קלעזמער, און ציטען האָט מען גע-
שענקט דערפאר אַ שיינעם גערטנדל אין מיטן שטאַמ.
יעדע- מיידעלע האָט אהין אַ בלומעלע פארטראָגן און
א נג, פלאנצט, און יעדער אינגעלע— אַ בוימעלע. וויל
ציטא ניט פארשליסן דעם גערטנדל, — אַלע קינדער זאָלן
קענען גיין אהין זיך שפילן.

אין זעוא מיט טאטען מיט ציטען זיינען שוין אויסגע-
וואַקסן גרויסע מיידלעך. באַ זעוען געווען שוואַרצע האָר,
באַ טאטען — ווייסע און באַ ציטען, — טאמע דער אינגסטער —
געלע.

— מינאסטאם גאַלדענע.

הויף - כאוויירים

דריי כאוויירים האָט מאָטעלע אין הויף געהאַט:

קעצעלע מורע,

כאזערל בורער

און הינטעלע האָוו.

איינמאַל, נאָך אַ גרויסן רעגן, איז מאָטעלע ארויס אין הויף. די כאוויירים זיינען אים אנקעגן געקומען. קריכן די קינדערלעך אין קאליוושעס ביז די קני און מעסטן וואָסערע איז טיפער, נאָר קעצעלע מורע קריכט ניט. זי זשאלעוועט אירע סאמעטענע לאַפקעלעך אין וואַסער נעצן.

קלערט זיך אָן מאָטעלע אַ שוף בויען. די קינדערלעך איז דאָס וואויל געפעלן. האָט גענומען הינטעלע מיט כאַזערלעך אַ טייך האָטען, קעצעלע מיט די נעגעלעך שטרוי שאַרן און מאָטעלע האָט פארקאַטשעט די אַרבל און זיך גענומען די שוף בויען. געמאַכט די שוף פון פאַפיר און פון שטרוי, גייט אָן האָן גאַלאַגאַן, טוט אַ קריי - קערט זיך איבער די שוף און צעפאלט זיך.

— ע, — זאָגן די קינדערלעך, — ביסט אַזאַ קונצנמאַכער? וועלן מיר פון דיר אוועקגיין.

שטייט אפן הויף אַ בויד אן אויסגענעצטע און טרוקנט זיך אַף דער זון.

שטעלט זיך קעצעלע אָף הינטעלז, כאזערל אָף קעצעלע
און מאַטעלע דערלאַנגט אים אַ האַנט. אַבי כאזערל איז
ארויף, האט זיך קעצעלע ארויפגעדראַפּעט און הינטעלע איז
ארויפגעשפרונגען. דאָ וועט זיך שוין האָן גאַלאַגאַן ניט
אריינמישן. שפּילן זיך די קינדער און זעען גאַרניט, אז די
בויד איז פון הויף אַרויסגעפאַרן. אַפּגעפאַרן אַ גאַס און
צוויי, און זיי ווייסן אלץ ניט. כאַרט דורך די בויד פאַרביי
אַ קלויסטער. גענומען דער קלויסטער קלינגען. די קינדער
דערלעך קוקן זיך אום: וואָ זיינען זיי?
— מאַמע! — האַבן אלע קינדערלעך אין איין קאַל
אויטגעשריען.

דערהערט דער פּורמאַן, עמיצער איז דאָ אפּן בויד,
האַט ער גענומען איינציקווייס די קינדערלעך אָף דער
ערד אַראַפּגעלאַזט און אוועקגעפאַרן.
די קינדערלעך האַבן זיך פאַרקוקט אָף די פּורן, אָף די
מענטשן, אנשוויגן געוואָרן אָף אַ רעגע. און באַלד זיך
דערמאַנט, צוריק גענומען וויינען אָף אַ קאַל, וואָס אַמאָל
שטאַרקער.

גיט אַקוראַט אַ אינגעלע פון כּיידער. דערזען קינדער-
לעך וויינען, לויפט ער איזעק און ברענגט זיין מאמע.

פרעגט דעם אינגעלעס מאמע מאַטעלען:

— וועמעס ביסטו, אינגעלע?

— דער מאמעס, — זאגט מאַטעלע.

פרעגט זי כאזערלעך:

— וועמעס ביסטו? — דער מאמעס ...

הינטעלען:

— וועמעס ביסטו? — דער מאמעס ...

קעצעלען:

— וועמעס ביסטו? — דער מאמעס...

זאגט דעם אינגעלעס מאמע:

— וויינט ניט, קינדערלעך, קומט, בא מיר אין קלייט
איז פאראן שיינע זאכן. קלייבט זיך אויס וואס איר ווילט —
וועל איך אייך געבן.

פארפירט זי זיי אין קלייט אריין.

זאגט מאטעלע — ער וויל א רויט העמדעלע מיט א זיידן
גארטעלע. נעמט דעם אינגעלעס מאמע אראפ פון פאליצע
א רויט העמדעלע, טוט אן מאטעלען, כארבינדט מיט א
זיידן גארטעלע און לייגט אים נאך אריין אין קעשענע
א ניסעלע.

זאגט כאזערל — ער וויל א פאר שטיוועלעך אף קריכן
אין בלאטע.

נעמט אראפ דעם אינגעלעס מאמע פון שטאנג א פאר
שטיוועלעך, טוט אים אן און גיט אים נאך א הארטע צו-
קערקע אף כראמטשען.

זאגט קעצעלע — זי וועל א פאר ברילן. מאיסעלעך וועט
זי לייענען.

נעמט דעם אינגעלעס מאמע פון א שיידל א פאר ברילן
ארויס, פארשטעקט דעם קעצעלע פאר די אויערלעך און
פאר פלייסיקייט טוט זי דעם נאך אן א בליטשקענעם
טשיפיקל.

און הינטעלע קלערט און רלערט.

ער וויל א היטעלע מיט א גלאנציקן דאשעק.

נעמט ארויס דעם אינגעלעס מאמע פון א פודל א
היטעלע מיט א גלאנציקן דאשעק, לייגט אים ארויף צווישן

די אויערלעך אפן קאפ און טויט נאך אים אן אפן האלז א
לעדערן פאסיקל מיט א גלעקעלע און זאגט:

— היינט זיינט איר וואוילע קינדער, וואס איר וויינט
ניט. נעמט זיך פאר די הענט און גייט צו אייערע מאמעס.
האָבן די קינדערלעך געגעבן נאך א קוק אפן אינגעלע
מיט זיין מאמע, פארקערט זיך צו דער טיר און אוועקגע-
לאָפן אהיים.

גייט מאַטעלעס מאמע אן אַקעגן און דערקענט ניט.
זאָגט זי צו זיי:

— קינדערלעך, עפּשער האָט איר געזען מײן מאַטעלען?
צעלאַכט זיך מאַטעלע.

— אָט בין איך דאָך, מאמע!

— טאַקע? — זאָגט די מאמע — וואו זשע האַסטו אַ העמ-

דעלע גענומען מיט אַ קוטאַסל?

דערציילט מאַטעלע: אזוי און אזוי, דעם אינגעלעס

מאמע האָט אַ מאַטאַנע געגעבן.

גייט כאַזערטע און רעדט צו זיך אליין:

— פון צוועלעף קינדער מיינע, דער שענסטער און דער

קלוגסטער ניטאָ.

פאגענט זי די קינדערלעך און דערקענט ניט.

— קינדערלעך, — זאָגט זי, — עפּשער האָט איר געזען -

וואו כאַזרל בורן?

צעלאַכט זיך כאַזערל:

— מאמע, אָט בין איך דאָך!

— טאַקע? און ווער האָט דיר שטיוועלעך אָנגעטון?

דערציילט כאַזערל: אזוי און אזוי, דעם אינגעלעס מאמע

האָט אַ מאַטאַנע געגעבן.

גייט קאָן אַלטע, דעם עק אַוּ אַפּגעלאָזט און פּאַרוואַרגט.
באַגעגנט די קינדערלעך, דערקענט זי ניט.

— קינדערלעך, עפּשער האט איר ערגעץ געזען קע-
צעלע מורע?

צעלאַכט זיך דאָס קעצעלע:

— מיאַן, מאמע, אָט בין איך דאָך!

— טאַקע? און וואָס פאַר אַ ברילן מיט אַ טשיפּיקל

טראַגסטו?

דערציילט קעצעלע: אַזוי און אַזוי, דעם אינגעלעס
מאמע האָט אַ מאַטאַנע געגעבען.

גייט הינטזיכע פאַרוואַרגט: פון פינף קינדער איינער
געבליבן, און דער שוין אויך ניט געסטאיעט.

באַגעגנט קינדערלעך גיין, דערקענט זי ניט.

— קינדערלעך, עפּשער האָט איר געזען, צי באַגעגנט-

וואו הינטעלען האָוו?

צעלאַכט זיך הינטעלע:

— אָט בין איך דאָך, מאמע!

— טאַקע? וואו זשע האָסטו אַ היטעלע גענומען און

אַ פּאַסיקל מיט אַ גלעקל?

דערציילט הינטעלע: האָוו און האָוו, דעם אינגעלעס

מאמע האָט אַ מאַטאַנע געגעבן.

אַף מאַרגן אינדערפרי זיינען די קינדערלעך פאַרפּוצטע

אין הויף אַרויס און געטראָפּן האָן גאַלאַגאַן שאַרן מיט די
לאַנגע פיס דעם מיסט.

האַבן זיי אים דערציילט וואו זיי זיינען געווען און

וואָס זיי האָבן געזען. האָט זיי האָן גאַלאַגאַן מעקאַנע

געווען.

די באבע מיטן באַרן - בוימעלע

אמאל האָבן געלעבט אַ זיידע מיט אַ באַבע. זיינען זיי
שוין געוואָרן זייער אלטינקע.
זאָגט איינמאָל דער זיידע:
— פארבלייב געזונט, באַבינקע, איך גיי שוין שטאַרבן.
— וואָרט אויס, וואָרט אויס, — זאָגט די באַבינקע, —
און אַף וועמען לאָזטו מיך איבער?
— דו וועסט אַרויס אין גאַרטן, וועסטו זען, — זאָגט דער
זיידע, — שוין פון יענער זייט טיר.
דאָס טירעלע האָט זיך פאַרמאַכט...
און ניטאָ שוין דעם זיידן.
האָט די באַבע אויסגעזוכט אַ ווייס טיכעלע און זיך אַני-
דערגעזעצט אין מיטן שטוב אַף אַ בענקעלע וויינען אַבי-
סעלע נאָך דעם זיידן.
געוויינט, געוויינט. דערנאָך האָט זי אויסגעזוכט אין אַ
טעפעלע אַביסעלע אַרבעס געקאַכטע און אויפגעגעסן, איז
זי אוועק אין גאַרטן.
געקומען אין גאַרטן, שטייט אַ באַרן - בוימעלע אַ אינגס,
נאָך גאַר אַ אינגס.
רופט זיך אָן דאָס באַרן - בוימעלע:
— באַבינקע, באַבינקע, איך וואָרט אַף דיר. גראַב מיך
אַרום, מאַך פעט די ערד אַרום מיר און זע מיך צו, וועל
איך דיר צוננץ קומען.

— איך בין שוין גאָר אניאַלטע, מאַכט די באַבע, איך
קען שוין גאָרניט טון.

— נישקאַשע, זאָגט דאָס בוימעלע, טו ווי אזוי דו
קענסט, נאָר וויסן זאָלסטו: אָף מיר וועלן וואַקסן באַרע-
לעך ניט קיין ווילדע, נאָר גוטע, בוימלדיקע.
אַט דאָס האָט דאָס בוימעלע געזאָגט און מער שוין ניט
געוואָלט ריידן קיין וואָרט.

די באַבע האָט קיין גראָב-אייזן ניט געהאַט, האָט זי
גענומען מיט אַ שטעקעלע צעגראָבן, צעגראָבן די ערד
אַרום בוימעלע, אָנגעקליבן אַ קערבעלע מיסט און געמאַכט
פעט די ערד. זי טוט אַ קוק— דאָס בוימעלע בליט ווי אין
מילך איינגעט:נקען. זי טוט אַ קוק אָף מאָרגן, די באַרע-
לעך וואַקסן שוין ניט קיין ווילדע, נאָר גוטע, בוימלדיקע
נעמט די באַבע טוט אַ טרייסל דאָס בוימעלע—די באַרע-
לעך ווילן ניט פאלן.

— נאָך ניט קיין צייטיקע, — זאָגט די באַבע.
אָף מאָרגן—די באַרעלעך זיינען נאָך אלץ ניט צייטיק—
ווילן ניט פאלן; אָף איבערמאָרגן—די באַבע טוט אַ נעם
דאָס בוימעלע און די באַרעלעך פאלן שוין.
האַט אָנגעקליבן די באַבע אַ פולן פאַרטעך מיט באַרן
און ווייס ניט וואָס צו טאָן מיט אזוי פיל גוטס, איז זי אַרויס
פאַרן הויף און גענומען רויפן:

קינדער, קינדער, אייניקלעך,
זעט, ניט לאָזט זיך נאַרן,
די באַבע גייט פון בוימעלע
און טראָגט אין פאַרטעך באַרן.

¶ זינען זיך אָנגעלאָפֿן אלע קינדערלעך, זיך אַרומגעזעצט ארום דער באַבען. די קינדער זיצן אין אַ ראָד און די באַבע טיילט זיי באַרן. אָפֿגעגעסן די קינדער די באַרן, האָט גענומען די באַבע דערציילן פֿאַר די קינדער מאַיסעלעך. אַ מאַיסע מיט אַ בער, אַ מאַיסע מיט אַ קלוגן קאַטער און נאָך שיינע מאַיסעס.

די קינדער איז דאָס וואויל געפעלן, זאָגן זיי, אז זיי וועלן מאַרגן ווייטער קומען.

אָף מאַרגן טידי באַבע ווייטער אַ שאַקל געטון דאָס בויי מעלע—די פֿאַרעלעך פֿאַלן, איז אַרויס די באַבע פֿאַרן הויף און רופֿט ווייטער:

קינדער, קינדער, אייניקלעך,
זעט ניט לאָזט זיך נאָרן,
די באַבע גייט פֿון בוימעלע
און טראַגט אין פֿאַרטעך באַרן...

גייט אַניאלטער כאַזער, נאָר וואָס פֿון קאַליזשע, זאָגט ער:
— טי אַ נאַרישע באַבע, זי האָט אליין ניט וואָס צו עסן
און צעטיילט יענעם די באַרן.
— ס׳ניט דיין אייסעק, זאָגט די באַבע, קומט קינדערלעך,
קומט.

האַבן זיך אַרומגעזעצט די קינדערלעך ארום דער באַבע
און גענומען עסן בוימלדיקע באַרן און גענומען הערן
מאַיסעס...

זינען געקומען די מיידעלעכס מאַמעס, זאָגן זיי:
— אוי, טי אַ טייערע באַבינקע, ווי אזוי זי שפּילט זיך עס
שיין מיט אונזערע קינדערלעך...

— און עסן האָסטו וואָס? — פרעגן די ווייבלעך.
— פאַראַן, — זאָגט די באַבע, — באַ מיר באַרעלעך וויי-
כינקע.

— און טרינקען האָסטו וואָס? — פּרעגן די ווייבלעך.
— פאַראַן, — זאָגט די באַבע, — באַ מיר וואַסערל פּריי-
שינקע.

— און ווער פאַרקערט דיר די שטוב? און ווער שמירט
דיר אַרום אַרום - אַויוון?

— ווי אזוי איר קען, אזוי קער איך, — זאָגט די באַבינקע, —
און ווי אזוי איך קען, אזוי שמיר איך ...

האַבן גענומען די ווייבלעך מיט די מייבלעך, האָבן אויס-
געקערט דער באַבינקע די שטוב, האָבן איר צוגעשמירט
דעם אַויוון, אָנגעבראַכט האַלץ און אויסגעהייצט, און איצט
לויפן די קינדערלעך אלע טאָג צו דער באַבע, די באַבע
דערציילט זיי מאַיסעלעך, זינגט זיי לידעלעך. די ווייבלעך
העלפן דער באַבע אין שטוב, און זונטיק אָדער יאָנטעוו
גיט די באַבע מיט די קינדער איר יאָרטן זיך שפּילן און
זיי שטעלן זיך אַרום בוימעלע טאָג.

וויילט איר, איז שוין דאָס מאַיסעלע אַינגאַנצן.

דאס אינגעלע און דאס בויעלע

אױעק א דריבנע שנייעלע אין גאס און גענומען אלץ-
דינג אף יאָנטעוו איבערשפרייטן אין ווייסן. איז אָנגעקומען
א אינגעלע א קליינס. ניט געווען בא דעם אינגעלע ניט
קיין טאטע, ניט קיין מאמע, ניט קיין ברודער, ניט קיין
שוועסטער.

גיט עס. גיט און גיט. גיט און גיט. שטייט א שטיי-
בעלע הינטער שטאָט—א שיינ שטיבעלע: אין ווייסן
אויסגעשמירט, מיט ווייסן צוגעשפרייט און פיפקעס פון
קוימען מיט ווייכן רויך. זעט ניט דאָס שטיבעלע, אז אזא
אינגעלע שטייט נעבן דעם. איז געשטאנען דאָס אינגעלע,
געשטאנען געקוקט, געקוקט און אױעקגעגאָנגען ווייטער.
געגאָנגען, געגאָנגען און געגאָנגען און ווייט אין פעלד
אריין פאָרגאָנגען. איבערגעדעקט איז דאָס פעלד מיט
קלאָר ווייכן לייכונט—אזוי ווי ערשט פון קאסטן אַרויס-
גענומען.

שטייט אין מיטן פעלד אַ באַרן-בויעלע אף איין פיסל.
דערזען א אינגעלע גיין—פרעגט עס:

— וואו גייסטו עס, אינגעלע, אייניקער אליין?
— איך ווייס וואו איך גיין—זאָגט דאָס אינגעלע און
איז אױעק ווייטער.

שטייט א יונגע קאלע, א בערעזע א גלאטע מיט ווייסע
ברעם. דערזען אזא אינגעלע איינעם אליין אין פעלד,
פרעגט זי:

— וואָס זוכסטו עס דאָ, אינגעלע, אייניקער אליין?
— איך ווייס וואָס איך זוך, — זאָגט דאָס אינגעלע, — און
איז אוועק ווייטער.
שטייט א נאָדל-בוימעלע א גרינט, מיט שניי באשאַטן
און וואַרט.

צוגעגאנגען דאָס אינגעלע:

— גוט מאַרגן, בוימעלע.
— גוט מאַרגן, אינגעלע. וואָס וועסטו זאָגן גוטס?
— וואָס וועל איך זאָגן? קום עפּשער ווילסטו אין שטאט
אריין אָף יאָנטעוו.

— קום — זאָגט דאָס בוימעלע — איך בין נאָר דער-
פרוירן, ווארייט מיך אָן אַביטעלע, כּויקע מיך אָן און טו
מיך אַ שטופּ פון אַרט, וועלן מיר גיין.

גענומען דאָס אינגעלע, ארומגעטרייסלט פון בוימעלע
דעם שניי, זי אנגעכּויקעט אין דערוואַרעמט, דערנאָך האָט
ער עס געגעבן א שטופּ פון אַרט, זיינען זיי גיידע אוועק.
רופט זיי נאָך די קאלע די בערעזעווע:

— קינדערלעך, קינדערלעך, טאַמער וועט איר דאָרט
פאגעגענען מיין כאַסן, זאָגט אים, איך וואַרט אָף אים.
— גוט, מירין זאָגן.

רופט זיי שוין נאָך דאָס באַרן-בוימעלע אויך:
— קינדערלעך, קינדערלעך, טאַמער וועט איר באַ-
געגענען דאָרט אין שטאָט מיינע באַרעלעך, לאַזט זיי
גריסן.

— גוט מירין זיי לאַזן גריסן.
און זיי גייען ווייטער.

פאָרט א פויערל- א גרויערל מיט א שנייענעם וואָגן
און פראַסטענע פערד. דערזען אזעלכע אַ גייען, נעמט ער
אַראָפּ דאָס היטל:

- גיט מאָרגן ליבינקע.
- גוט מאָרגן זיידעשע.
- וואו גייט איר עס אזוי שיין?
- אין שטאָט אריין גייען מיר, אַף יאַנטעוו.
- טא זעצט זיך צו מיר, וועט איר אונטערפאָרן.
- ניין, אַזאַנק, — זאָגן די קינדער — מירן צוכוס אויך
פאָרגיין.

האַט אַ שמיס געטון פויערל- גרויערל זיינע פראַס-
טענע פערד און איז אוועקגעפאָרן.
ערשט אַ בער גייט אַף אלע פיר און שלעפט אַ שלי-
טעלע נאָך זיך.

- גוט מאָרגן, פעטער בערל.
- גוט מאָרגן, גוט יאָר, און וואו גייט איר עס אזוי
אין צווייען?

- אין שטאָט אריין גייען מיר אַף יאַנטעוו.
- טא זעצט זיך, וועט איר אונטערפאָרן.
- ניין, אַ דאַנק, מירן צוכוס אויך פאָרגיין.
און אזוי ווי זיי גייען — איז שוין די שטאָט.
שטייט אין מיטן שטאָט אַ ווייסע שטוב אַ גרויסע מיט
אַ גלעזערנעם דאָך. שטייען אַרום שטוב בוימעלעך און
שטייען דאָרט אינגעלעך. זיינען אוועק דאָס אינגעלע מיטן
בוימעלע און זיך דאָרט אויך אוועקגעשטעלט.
גיט אַ ווייבל. דערזעט זי אינגעלען מיט בוימעלען
שטיין, שטעלט זי זיך אָפּ:

— קומט, אינגעלע מיט בוימעלע, עפשער וועט איר גיין
צו מיר, וועלן מיר מאכן א יאנטעוו.
— קום.

זיינען זיי אוועק.

האָט מען דאָס אינגעלע אויסגעבאָדן און אָנגעטיין, דאָס
בוימעלע אויסגעפּויצט, און אין אָוונט האָט מען פארשפּרייט
די טישן, אָנגעצוינדן די לאַמפּ. פּידלען האָבן געשפּילט,
ליאלקעס האָבן געטאנצט, דאָס פּילכענדל (האָט געוונגען,
דאָס צאפענדל האָט געשפּרונגען, און ס׳טאקע געווען א
יאַנטעוו אָף א גאַנציקער וואָך, אָף א גאַנציקער וואָך! ॥

רעקעקעקס

(א שפיל)

די גרויסע פראש זיצט אף א העכערן ארט און ווארט
אף געסט.

ארום איר זיצן אירע אונטערטאנער.

די גרויסע פראש:

— יע-קע-קעקס, רע-קע-קעקס,
הי, וועלן זיין בא אונז גרויסע געסט,
זשאפעס טראגן ווייס געבעקס,
רע-קע-קעקס.

אלע (מיט רעספעקט):

— רע-קע-קעקס.

גרויסע פראש:

— אפן פייער ברענט א בעקן,
מידארף דעם בעקן גוט פארדעקן.
זאל נאר פרוואוון ווער א שמעק טון...
רע-קע-קעקס.

איינער פון אלע (טוט א שמעק):

— האפטשהי!

צווייטער:

— האפטשהי!!

דריטער:

— האפטשהי!!!

אלע:

— האפטשהי! האפטשהי! האפטשהי!

גרויסע פראָש:

— גענוג אייך פריכען,

גענוג אייך ניסן,

גענוג אייך טרערן צו פארגיסן.

פרעגלט דזש געכץ,

פרעגלט אייל,

מאַכט עס גוט און

מאַכט עס וואויל,

רע-קע-קעקס.

אלע:

— רע-קע-קעקס.

גרויסע פראָש:

— פֿרעגלט לאַקאַריץ אין פוטער,

זעט, ניט לעקט,

איך זאָג:

סיאיז ביטער!

איינער פון אלע (טוט אַ לעק):

— טיוף!

צווייטער:

— טיוף! טיוף!

דריטער: -

— טיוף! טיוף! טיוף!

אלע:

— האפטשהי!

גרויסע פראַש:

— וויטער פריכען,

וויטער ניסן,

וויטער טרערן טון פארגיסן.

איך הייס:

איידער ווער אהע-וועט קומען,

דארפן כעוורע נעמען זשומען.

איין טייל:

— האו-האו-האו...

צווייטע טייל:

— מאו-מאו-מאו...

גרויסע פראַש:

— א ניאוק און א פיל

איז א נארישע שפיל.

איידער ווער אהער וועט שפרינגען,

פרואווט גאָר בעסער פון גלעקער קלינגען.

איין טייל:

— האלדיר-וואלדיר.

צווייטע:

— גילן - גילן - גינגאן.

ערשטע:

— האלדיר - וואלדיר.

צווייטע:

— גילן - גילן - גינגאן.

אלע אינאיינעם:

— האלדיר - וואלדיר, גילן - גילן - גינגאן.

האלדיר - וואלדיר, גילן - גילן - גינגאן ...

גרויסע פראש (מיט פארגעניגן):

— רע - קע - קעקס.

אלע:

— רע - קע - קעקס.

איינע פון אלע (שטרעקט אויס די הענט צו דער פראש):

— גרויסע פראש דו, רעקעקעקס,

טא ווער וועלן זיין אונזערע גרויסע געסט???

אלע (שטרעקן אויס די הענט):

— טא ווער וועלן זיין אונזערע גרויסע געסט?

גרויסע פראש:

— אין גאלע גרינעם אניאלטע זשאבע.

זי קער מיר אן אניעלטער - באבע, —

אזוי די הויך,

אזוי די קורץ,
אזוי די דין,
אזוי די גרעב,
זינט — איך — לעב.

אלע:

— זינט — איך — לעב...

גרויסע פראש:

— איינט א העכט
און איינט א שלייען,
איינט אן ציין
און קען ניט שרייען,
רע - קע - קעקס.

אלע:

— און קען ניט שרייען,
רע - קע - קעקס.

גרויסע פראש:

— א וואסער - שפין,
א לאנגע פליג,
א וואנק, א קאטער
און גע - נוג,
רע - קע - קעקס.

אלע:

— און גענוג,
רע - קע - קעקס.

(אף די רייד קריכן אָן טון אַלע ווינקלען אַ פּוילע שטוב מיט די געראַ-
טענע געסט)

איינער פון אלע:

— גרויסע פראַש, דו רעקעקעקס,
שוין פיל די שטוב מיט אלע געסט.

גרויסע פראַש:

— זאַלן כעוורע גיך און פיין
די גרויסע געסט מעכאַבעד זיין.

אלע (הויבן אָן ארוםקריכן):

— האַר-האַר,

מאַר-ב

האַלדיר-האַלדיר, גילן-גילן גינגאַן,

האַלדיר-האַלדיר, גילן-גילן גינגאַן,

טיוף-טיוף-טיוף,

דאַפטשהי!!

(די געסט הויבן אָן ניסן).

גרויסע פראַש (בייז):

— רע-קע-קע-קעקס!?

אלע (מיט שרעק):

— רע-קע-קע-קעקס

(אין זאַל ווייזט זיך אַריין אַ ווייס הינטל אַ היפּשס און ס'שטייט פון
דערווייטנס)

איינע פון אלע:

— גרויסע פראש, דו רעקעקעקס,
אין דער טיף פון אלע געסט
שטייט אזוינס,
נאך גאר א קליינס,
אזוי די הויך,
אזוי די גרויס,
אזוי די קורץ,
אזוי די גרעב —
זינט איך לעב.

אלע:

— זינט איך לעב.

גרויסעפראש (בלאזט זיך אן):
רע-קע-קע-קעקס!
אלע (מיט מוירע):
רע-קע-קע-קעקס.

גרויסע פראש:

— איך זע ניט גארניט אן די פרילן,
נאר אויב די כאיע וועט נעמען בילן,
איז דאס ניט קיין שניי
און ניט קיין ווינט,
איז דאס א ווייס, א הינטיש קינד.

איינער פון אלע:

— זעט, ס'קוקט.

צווייטס:

— זעט, ס'בליקט.

דריטס:

— ס'שטייט.

פערטס:

— ס'גייעט.

פינפטס:

— ס'קריכט.

זעקסט:

— ס'זוכט.

יבעטס:

— ס'שמעקט.

אכטס:

— ס'לעקט...

גרויסע פראַש:

— רע - קע - קעקס...

אדע:

— רע - קע - קעקס.

דאָס הינטל (כאַכט אַ שרייט פאַרויס און מיט אַ זיכערן טאָן):

— אָבער געפאַקט אייך, האו,

גאַרניטן אַזוינע,

פאַרקליבן זיך, האו,

אומלייטן געמיינע,
און ווער-האַט אייך, האו,
געלאָזט דאָ פאַרברענגען,
זיך קלייבן אין מענגען,
האו, האו, — איר האָט אַ שײן?

גרויסע פראַש (שטיי דערשראָקן):

— רע-קע-קעקס...

אלע (שטיי):

— רע-קע-קעקס.

גרויסע פראַש (מיט א קרעכץ):

— גרויס די כאַרפע.

גרויס די שאַנד

פא מיר אין לאַנד.

אין מיין גוויל

זאָל אַ הונט אזוי ציוויל

מאָכן צאַרעס אַן אַ שיר,

וויי איז מיר,

רע-אוי-קע-אוי-קעקס.

אלע:

— וויי איז אונז,

רע-אוי-קע-אוי-קעקס.

הונט (אויפגערעגט):

— האָ?!

וואָס איך הער?!

איך ציוויל
 אין אייער גוויל?
 איך בין ניט דער ערשטער פאליצמאן
 אָפֿן גאנצן פראָשן - לאנד?
 איר וואָגט ניט עפענען אָן מיר
 ניט קיין טויער, ניט קיין טיר!
 איר ווייסט ניט קיין געזעצען
 אין די וויסטע פראָשן - נעצן?
 וויסן זאָלט איר, אז פון כאסענעס, פון פריסן
 מוז דער פאליצמאן געניסן,
 און פון געטן, פון לעוואַעס
 אי באַ פישן, אי באַ כאיעס,
 אי פון לעבנס,
 אי פון טויטנס
 מוז איך שינדן זיבן הויטן.

(די פרעש און די געסט הויבן זיך אָן פאמעלעכן פאנאנדערצוויוקן, די
 גרויסע פראָש געפינט זיך באַלד).

גרויסע פראָש:

— אויב אַזוי,
 באַ שטיי,
 און שריי ניט,
 און אריינעט,
 טוינק מיט אונז
 און קיי און עס
 און זיי אַ גאַסט פון מיינע געסט,
 רע - קע - קעקס.

אלע:

— רע-קע-קעקס.

(דאָס הינטל הוסט זיך אויס און גייט אַריין, פאַרנעמט פלאַץ)

גרויסע פראַש (שטיד):

— גיט אים איין אַ ביטער טראַפן,
זאָל דאָס אים דעם קאַפּ פאַרקלאַפן.

(מע דערלאַנגט דעם הינטל קיבעד, דאָס הינטל סרינקט און ווערט
פאַרקלאַפט).

אינער פון אלע:

— איצט וועט ניט שאַטן
פארהאקן די טיר,
דער באַכער איז אונזערער
מיט אַלע פיר.

צווייטער:

— איצט ניט שוויצט,
געטרייע פרידער,
לאַמיר שטיל און אָן גערודער
אים צעקנאַקן די באַקן,
אים פלעטן דעם קאַפּ,
צעקאטעווען דעם פאַריץ
פון אויבן ביז אַראָפּ

(כעורדע וואַרען זיך אַרויף אָפּ אונט און נעמען אים וואַרעמען).

ערשטער:

— אויב אַ פאַליצמאַן,
אַ הונטיש-מאַן.

א טיפעש - מאן,
אניאזעס - מאן,
טא האק אים
און קנאק אים,
דעם קאפ אים אראפ,
רעעע - קעעע - קעעקס!

אלע:

— א אויסקוקער,
א אויסנארער,
א אויטשפירער,
אניאנפירער,
ניטא וועמען אירצן —
די יארן אים קורצן!
רעעע - קעעע - קעעקס!

(כעוורע טיילן דעם פאליצמאן קלעפ פון אלע זייטן).

סי'הינטל (כליפפעט):

— האו, אוי
און האו, ווי...

אלע:

— רעקעקעקס,
און גוט אזוי!..

גרויסער פראש:

— רעקעקעקס.

אלע:

— רעקעקעקס.

גרויסע פראש:

— איצט ניט שוויצט

און קומט אהיים,

לאזט דעם אומלייט

דא אליין,

רע-קע-קעקס.

אלע:

— גיין איז גיין,

בלייבט ער ליגן דא אליין.

(אדע גייען).

איין טייל:

— האלדיר - וואלדיר.

צווייטע טייל:

— גילן - גילן - גינגאן.

אלע:

— האלדיר - וואלדיר, גילן - גילן - גינגאן,

האלדיר - וואלדיר, גילן - גילן - גינגאן.

סיהינטל (בדייבט אליין):

— האו, אוי,

און האו, ווי,

און וואו איך שטיי

און וואו איך גיי,
רעק מע שלאָגט,
רעק מע שלאָגט —
א פאליצמאן,
אניאזעס - מאן ...

(א אינגעלע לויפט אריין און קלינגט מיט שליסלען.)

— טירליי - טירליי - טירליי,
ווער קרעכצט עס דאָ אזוי.
די שפּיל איז געענדיקט,
די שאַ איז פאַרביי.

פילגעשעצטער הונט,

איר מוזט די זאַל מיר לאָזן פריי! ..

(דער הונט רוקט זיך ארויס, קרבצט. דאָס אינגעלע דרייט זיך דורך און
צול אַוילעם):

— די לאַמפן פאַרלאָשן,
די טירן פאַרמאַכט.
איצט זייט איר צופרידן?

א גוטינקע נאַכט.

אַט דאָס איז די שפּיל,
און וואָס איך פאַרמאַג.
איצט זייט איר צעפרידן,
א גוטינקן טאַג.

אַקסן

געווען אמאל באַ אַ אידן צוויי אַקסן. זיינען זיי נאָך
אלץ געוואקסן.

געוואקסן און געוואקסן, און אויסגעוואקסן העכער פון
דער שטאַל און גרעסער פון דער שטוב. יעדער אַקס איז
אַזוי אַ אין דער הויך און אַזוי אַ אין דער גרויס.

הערנער געווען באַ די אַקסן — ווי די בוימער, אויגן —
ווי די קנוילן, און פיס — ווי די לאַפעטעס.

גיט אַ אינגעלע אַ קליינס, רופט ער זיך אָן:
— אַן אַקס האָט אַ לאַנגע צונג און קאַן קיין שויפער
ניט בלאָזן!

זיינען געוואָרן די אַקסן אין קאַס און ארויפגענומען דאָס
אינגעלע אָף די הערנער. טידערזען דאָס אַ ווייבל, איז זי
אָועקגעלאָפן גלייך צום שויכעט.

זאָגט דער שויכעט:

— אַקסן? מע דאַרף זיי קוילן, אַזעלכע אַקסן.

רופן זיך אָן די אַקסן:

— מיר וועלן בעסער דיך קוילן.

זאָגט דער שויכעט:

— וואו וועט איר נעמען אַ כאַלעף?

זאָגן די אַקסן:

— מיר קאַנען אָן אַ כאַלעף! — און זיך צעיאָגט צום

שויכעט מיט די הערנער. האָט זיך דער שויכעט דערשראָקן

און איז קוים אנטלאפן א לעבעדיקער. זעט דאס ווייבל —
סיגארניט, איז זי אוועק צום מיליציאָנער.
זאָגט דער מיליציאָנער:
— אַקסן? מע דאַרף זיי פאַרשפּאַרן אין טורמע, אזעלכע
אַקסן.

זאָגן די אַקסן:
— מיר וועלען בעסער דיך פאַרשפּאַרן אין טורמע.
האַט גענומען איין אַקס, געגעבן א פיר דעם מיליציאָ-
נער צום וואַנט, דער צווייטער — צוגעשפּאַרט אים מיט די
הערנער, שטייט ער נאָך דאָרט ביז היינט.
און די אַקסן זיינען נאָך אלץ געוואַקסן.
זאָגט צו זיי דער איד — גענוג אייך וואַקסן, קעלבער
איר אזוינע, שוין צייט אייך עפעס טאָן.
— וואָס זאָלן מיר טאָן? — פרעגן די אַקסן.
— וואָס הייסט וואָס? נאָט אייך א טאַרבע אָף די הער-
נער און גייט אין דאָרף אַריין קאַרטאַפּל בעטן.
האַבן אַנגעטאָן די אַקסן טאַרבעס אָף די הערנער און
זיך געלאָזן גיין. גייען זיי און גייען, די אַקסן, גייען און
גייען און קומען צום ערשטן דאָרף. זיצט זיך א פאַרשוין
אפן טויער. פרעגן די אַקסן:
— פאַרשוין, ווי אזוי רופט מען דיך?
— מיך? — אַנדריי.
האַבן זיך צעלאַכט די אַקסן, גענומען דרייען מיט די
טאַרבעס איבער דער ערד און רעווען:
— אַנדריי, גיי אין שטייג, לייג אַן איי.
האַט זיך אַנדריי זייער דערשראָקן און גענומען לויפן.
האַבן דערזען די ווייבער — אַנדריי לויפט, און זיי נאָך אים.

דערזען די כאזיירים — מע לויפט, האָבן זיי אויך גענומען
לויפן. די הינט לויפן, די קעץ לויפן, די הענער קרייען, די
שאף מעקען, די הינט בילן, די כאזיירים קוויטשען.
איז ארויס מוישע דער גיבער און זאָגט:
— בעהיימעס, וואָס קוויטשעט איר? וואָס לויפט איר?
זאָגן זיי:
— אנדריי לויפט.
זאָגט אנדריי:
— וואָס זיינען דאָס פאַר אַ אַקסן, וואָס פאַרן טויער
שטייען?!
איז אוועק מוישע דער גיבער צו די אַקסן, זיך אוועק
געשטעלט פאַרן טויער, און רופט אויס:
— אַקסן, נאָך וואָס זייט איר אהער געקומען?
— מיר? מיר זיינען געקומען ציגל קנעטן.
— נאָך וואָס נאָך זיינט איר געקומען? — האָט מוישע
ווידער געגעבן אַ געשריי שוין מיט אַ קאַס.
— מיר? — האָבן זיך די אַקסן דערשראַקן, — מיר זיינען
געקומען ברויט בעטן.
— גוט, — זאָגט מוישע: — אַט אזוי רעדט. וואָרט צו אַ
וויילע, וועל איך אייך אַנבינדן אַ וועגעלע צום עק און אַנשיטן
ברויט. איז אוועק מוישע דער גיבער צום שמיד, האָט דאָרט
אויסגעקליבן דעם גרעסטן אַקער, אים אַנגעבונדן די אַקסן
און זאָגט:
— איר, אַקסן, גייט, איך וועל אייך שיטן ברויט.
זיינען אוועק די אַקסן איבער איין פעלד און אים צעאָ-
קערט, אוועק איבערן צווייטן פעלד און צעאָקערט, און
מוישע גייט נאָך נאָכן אַקסן.

אויסגעאקערט איין פאם, טרייסלט ער אָפּ דעם אַקער,
קערוועט זיך אויס און ווייטער געגאַנגען; אזוי צעאקערט
אַלע פעלדער אַרום דאָרף.
— איצט, — זאָגט מוישע, — זייט איר וואוילע אַקסן, גייט
עסט פאַשע און איך וועל זייען קאַרן. אז סײַוועט אויט-
וואַקסן, וועל איך אייך געבן כײלעק.
פונדענסטמאַל אָן זיינען געבליבן די אַקסן אין דאָרף
אַף אַלע יאָרן. זומער אַקערן זיי די פעלדער און עסן גראָן,
ווינטער פירן זיי זעק אין מיל אריין און עסן מעל מיט קלייען.
אַ זעקל אריין, אַ זעקל אַרויס, און די מאַיסע איז אויס.

מוישע דער גיבער

מוישעלע דער קליינער איז אוועק אין וואלד עפעלעך
זוכן. געזוכט געזוכט, און איז פארבלאנדזעט געווארן. קען
ער אהיים ניט טרעפן.
קלערט מוישע, וואס זאל ער טאן.
— וויינען, — טויג ניט — סיניט שייך. רופן, — וועט זיך דא
קיינער ניט אפרופן — דא איז ווילדער וואלד.
באקלערט זיך מוישע, ער וועט אוועקגיין ווייטער און
ווייטער און וועט בלייבן דעם וואלד היטן. און שפעטער,
שפעטער וועט ער נאך קענען ווערן א וואלד-גיבער אויך.
גייט ער.
אזוי ווי ער גייט, שטייט א ציגעלע און פאשעט זיך.
רופט זיך אן דאס ציגעלע:
— אינגעלע, אינגעלע, פאשע מיך אן און זע מיך צו.
וועסטו בא מיר קריגן מילך אלע טאג.
— וועסטו מיר געבן אן עמער מילך א טאג?
— צו א קלוגער ביסטו, — זאגט דאס ציגעלע.
— נו, אז צו א קלוגער, טא זיך אנדערע, — זאגט
מוישע, — און איז אוועקגעגאנגען ווייטער.
גייט ער און גייט, גייט און גייט, שטייט א שפעלע און
פאשעט זיך. זאגט דאס שפעלע:
— אינגעלע, אינגעלע, פאשע מיך אן, זע מיך צו, וועל
איך דיר געבן גוטן פוטער, שאפענעם.

— דו קענסט מיר געבן א שעפל פוטער א טאָג?
 — צו א קלוגער ביסטו, זאָגט דאָס שעפעלע.
 — אז צו א קלוגער, טאָ זיך זיך אנדערע, זאָגט מוֹיִשע.
 — און איז אוועק ווייטער.
 האָט ער געפעלט דעם ערשטן ברונען, געפעלט דעם
 צווייטן, געקומען צום טייך. שטייט א קיעלע און פאָשעט
 זיך. רופט זיך אָן דאָס קיעלע:
 — אינגעלע, אינגעלע, זע מיך צו, פאָשע מיך אָן, וועסטו
 באַ מיר זיין זאָט מיט קעז און מיט פוטער.
 — דו וועסט מיר געבן אַן עמער מילך א טאָג, א שטיין
 קעז און א שעפל פוטער?
 זאָגט דאָס קיעלע:
 — מאַך מיר אוף א שטאַל פון צווייגן, דעק זי צו מיט
 ווייכע בלעטער, גיב מיר אינדעפרי א קאַלטן טרונק, פאַר-
 נאַכט א וואַרעמען, וועל איך דיר געבן אַ עמער מילך,
 א שטיין קעז און א שעפל פוטער.
 גענומען מוישע אַנגעבראַכן צווייגן, אריינגעקלאָפּט
 פלעקער אין דער ערד און אויסגעפלאָכטן א גוטע שטאַל,
 באַדעקט זי מיט ווייכע בלעטער, און פאַרטריבן אַהין דאָס
 קיעלע. אינדערפרי טיער איר געגעבן א קאַלטן טרונק, פאַר-
 נאַכט א וואַרעמען, האָט דאָס קיעלע אים געגעבן צוויי עמער
 מילך, צוויי שטיינער קעז און צוויי שעפעלעך פוטער. און
 מוישעלע שלאָגט אויס פון שטיינער פֿייער און צעפירט
 א שייטער, קאַכט זיך אָן שוואַמען, באַגיסט מיט מילך, באַ-
 שמירט מיט פוטער און עסט.
 טרייבט אַינמאַל מוישעלע דאָס קיעלע פון פאָשע. דורכ-
 געגאַנגען דעם ערשטן ברונען, דורכגעגאַנגען דעם צווייטן

ברונען, ערשט לעם טייך שטייט א וואָלף און ברענט מיט
פֿידע אויגן. -

רופט זיך אָן מוישע צום וואָלף:

— עי, דו, גיי בעסער אוועק מיט גוטן, אז ניט — דער-
שיט איך דיך.

גייט דער וואָלף אוועק און קערט זיך אום, גייט אוועק
און קערט זיך אום, און דאָס קיעלע האָט זיך מוירע גיין אין
שטעלעכל אַריין. איז מוישע געוואָרן אין קאָס, אראָפֿיע-
נומען דעם פֿייל און בויגן, געגעבן אַ פֿוי דעם וואָלף. האָט
זיך דער וואָלף איבערגעקערט. האָט מוישע פֿאָרוואָרפֿן
דעם וואָלף אין טיפֿן וואַלד און איז אוועק מיטן קיעלע
אַהיים.

אַף מאָרגן גייט ווייטער דאָס קיעלע פֿון פֿאַשע. דורכגע-
גאַנגען דעם ערשטן ברונען, דורכגעגאַנגען דעם צווייטן,
געקומען צום טייך — שטייט אַ בער און וואַרט.

רופט זיך אָן מוישע צום בער:

— עי, דו, גיי בעסער אוועק מיט גוטן, אז ניט שים
איך דיך.

גענומען דער בער און אוועק.

הערט מוישע ווי דער בער באַרימט זיך:

— איך וועל אים סאי-ווי-סאי ניט שענקען; באַנאכט
קום איך, און גאַנווע צו דאָס קיעלע.

קלערט זיך מוישע:

— גוט, אַפֿי איך ווייס.

האָט ער גענומען, אויסגעפֿלאַכטן פֿון צווייגן אַ קיעלע
מיט פֿיסלעך און מיט הערנער. פֿאַרשטעלט אין שטאַל אין
אַ ווינקעלע און דאָס עמעסע קיעלע האָט ער באַהאַלטן.

געקומען באנאכט דאָס בערעלע, זיך געגאָנוועט און גע-
גאָנוועט, ער זעט: קיינער איז ניטאָ, האָט ער זיך אריינגע-
גערוקט אין שטאַל און געגעבן אַ כאַפּ דאָס הילצערנע
קיעלע אין מויל און זיך גענומען וואַרגן, און הוסטן:
— קכאַר-קכאַר-קכאַר-קכאַר! ראַטעווע מיך, אינגע-
לע!

זאָגט מוישע:

— היינטיקס מאָל שענק איך דיר, נאר זאָלסט מער
קיינ נאַר ניט זיין, — און ארויסגעשלעפט באַם בער פון מויל
די שטעקעלעך און די פלעקעלעך, נאָר איין לאַנגע צווייג
איז געבליבן שטעקן טיף אין האַלז. האָט גענומען מוישע,
פאַרקאַטשעט די אַרבל, אריינגעשטופט די האַנט טיף-טיף,
און ארויסגעשלעפט.

האַבן זיך געשטעלט באַם בער טרערן אין די אויגן און
ער האָט גענומען קושן מוישען און האַלזן:
— קום — זאָגט ער — צו מיר פאַרנאָכט צוגיין, וועל איך
דיר געבן האַניק, וויפל דיין האַרץ גלוסט.
און מוישע זאָגט:

— קום צו מיר אויך, איך וועל דיר קאַכן זיסע קאַשעס,
וועסטו עסן און האַבן האַנאַע.

האַבן זיי זיך געגעבן ביידע די הענט און געוואָרן כאַווער
אַף אייביקע יאָרן. דער בער גייט צו מוישען עסן קאַשע,
און מוישע גייט צום בער נאָך האַניק. ביז מוישע איז געוואָרן
אַ גרויסער גיבער, שוין געהאַט אַ פּערד מיט אַלדאָט גוטס.
זיצט איינמאַל מוישע באַם טייך און שפּילט זיך מיטן בער.
ער גיט אַ קוק, ס'פאַרט אַ פּויד מיט ציגיינער. זאָגט
דער בער:

- פארקויף מיך צו די ציגיינער.
- איך וויל-אן דיר ניט זיין, — זאגט מוישע.
- נישקאָשע, — ענטפערט דער בער, — איך וועל גיך קומען צוריק. איך וועל זיך ארויסגאנווענען און קומען צו-לויפן.
- פאַרן אָן די ציגיינער. רופט זיך אָן מוישע:
- ציגיינער, ציגיינער, ניט מיינער, ניט דיינער, קויפט באַ מיר אַ געלערנטן בער.
- ווי אזוי הייסט ער? — פרעגן די ציגיינער.
- בערל-מערל, הייסט ער.
- און צוקער עסט ער?
- אבי גיט — וועט ער עסן.
- אויפגעפנט בערל דעם מויל, וואַרפן אריין די ציגיינער אַ שטיקל צוקער. גענומען דער בער — צעכראַמטשעט, צע-כראַמטשעט, און אויפגעגעסן.
- אָף צוויי פיס שטייט ער?
- אַנו, — זאָגט מוישע דעם בער: — „קיקס, פליקס!“
- זיך אוועקגעשטעלט דער בער אָף צוויי פיס. די ציגיינער שפילן, דער בער טאַנצט.
- זאָגן די ציגיינער:
- ס'שוין דאווקע איינמאַל אַ געלערנטער בער. וואָס ווילסטו פאַר אים?
- וואָס וועט איר געבן?
- יאָם-קאַרעלן ווילסטו?
- ניין.
- פּימסן-האַלץ ווילסטו?
- ניין.

— צען שטיק זילבער נעמסטו?

— ניין.

— טאָ וואָס ווילסטו?

— איך וויל, איך וויל אַ יענץ אַ מיידל, וואָס זיצט באַ

איך אין דער לעצטער בויד!

האַבן געקלערט די ציגיינער און געקלערט, זיך געאייצעט

און געסוידעט, ביז זיי זיינען מוסקים געוואָרן: ארויסגע-

לאָזן אים דאָס מיידל פון בויד, און ארויפגענומען דעם בער.

— דאָס מיידל, — זאָגן די ציגיינער, — איז פון לעמ-

בעריק. איר טאטע איז אַ סויכער, כאפן האָבן מיר זי גע-

כאַפט צוריק מיט צוויי וואָכן. שוין דאווקע איינמאַל אַ

וואויל מיידל, זייט געזונט!

— פאַרט געזונט.

די ציגיינער זיינען אוועקגעפאַרן און מוישע איז אוועק

מיטן מיידל אין שטוב צו זיך. געקומען צו דער שטוב, וויל

דאָס מיידל ניט אַריין און וויינט.

— וואָס וויינסטו? — פרעגט מוישע.

— איך האָב זיך מוירע — זאָגט דאָס מיידל — טאַמער

ביסטו אַ גאַזלען.

— איך בין ניט קיין גאַזלען, — זאָגט מוישע, — נאָר אַ

גיבער: שלעכטע פאשטראָף איך און גערעכטע קום איך

צו הילף. מעגסט גיין צו מיר אין שטוב.

אינדערפרי האָט דאָס מיידל אַפגעגעסן, אַפגעטרונקען.

זיך אויסגעגלייכט, איז געוואָרן ליב אַף איר אַ קוק צו טאָן.

זאָגט מוישע:

— מיידל, וואָס איז דיין פאַרלאַנג? ווילסטו אַהיים —

פיר איך דיך אַפ דורך די וועלדער און דורך די פעלדער

גלייך קיין לעמבעריק צו דיין סאטן; אז ניט — בוי איך דיר
אויס א פאלעץ דא אין מיטן וואלד און זיי מיט מיר.
— אהיים וויל איך ניט, — זאגט דאס מיידל, — ווי פאלד
דו ביסט א גיבער און קיין גערעכטע טשעפעסטו ניט,
ביסטו מיר געפעלן און איך בלייב דא מיט דיר.
גענומען מוישע, פארבונדן צוויי בוימער מיט די צווייגן
איינעם צום אנדערן — א סימען: זיך פארקנאסט מיטן
מיידל
— און די כאסענע וועל איך מאכן — זאגט מוישע —
ניט פריער ווי דער בער וועט קומען, און איך וועל האַבן
אכציק גיבוירים אונטער זיך.
גייען פון אלע שטעט אינגלעך זיך פארשרייבן צו מוי-
שען דעם וואלד גיבער: ווער סווייל — זאל זיך אויסרופן,
ווער סווייסט ניט דעם וועג — זאל ער קומען, וועט אים
דער בער פארפירן.
דער בער גייט ארום אין די נאָענטע וועלדער. אזוי
ווי קיינער טאמט ניט געהערט, אזוי האָט אים קיינער ניט
געזען.

טאַטעשי, טאַטעשי, זיין ניט אזוי...

(אניאוקראיניש פאָלקס-טאַטעלע)

געלעבט האָבן אמאָל אין אַ דאָרף אַ פויער מיט אַ פויערטייע. האָבן זיי געהאַט אַזאַך קינדער: אי זין, אי טעכטער. זיינען אלע קינדער געווען זוי אומעטום קינדער.

און די עלטערן האָבן פון זיי אלע געקליבן נאָכעס, כּוץ דער אינגסטער טאָכטער, פּראָסיען, וואָס זי איז געווען אַ אומגליק פאַר דער שטיב. זי איז דאווקע אויסגעוואַקסן, פּראָסיע, אי אַ הויכע, אי אַ געזונטע און מיט אלע מאַילעס. אָבער דער כּעסארן אירער, וואָס זי האָט געהאַט, האָט פאַר-בויגן אלע מאַילעס: זי איז געווען זייער אַ פוילע. ס'האַט געמעגט זיין אַרבעט אין שטיב איבערן קאַפּ, האָט זי קיינ-מאָל ניט אַ קלאַפּ געטאָן קיין פינגער אין קיין פינגער. אַז יענער קאַכט איר אָפּ—עסט זי אויף, אַז עמעצער נייט אויף—טוט זי אָן.

און אז מע בעט איר אויס—לייגט זי זיך שלאָפן. אַז די קינדער זיינען אונטערגעוואַקסן, האָבן אָנגע-הויבן קומען מעכונטאַנים און אויסשאַדכענען זיך די קינדער: וועמען פאַר אַניאידעס און וועמען פאַר אַ שנור, און אזוי האָבן קלים מיט קלימיכען אלע קינדער אויסגעגעבן, ביז ס'געקומען צו דער אינגסטער—דער מיזינקע. קומען צו גיין מעכונטאַנים, ס'געפעלט זיי פּראָסיע, וואָס זי איז אַזאַ

געזונטע. פארנויגן זיי זיך און רופן זיך אָן צו פראַסיעס
טאַטן, צו קלימען:

קלים, קלים, זיין ניט קיין שלעכטער,
מיר זיינען געקומען צו דיר,
דו זאַלט אונז געבן פאר אַ שוין
די אינגסטע פון דיינע טעכטער.

רופט זיך אָן די מיטער צו די מעכטאָנים:

— איך וועל אייך זאָגן דעם עמעס, מיינע טייערע, די
טאַכטער אונזערע איז דאווקע אַ שיינע און אַ פיינע מיט
אַלע מאַילעס, אָבער מען קען באַ איר ניט פויעלן זי זאַל
כאַטש טין אַ האַנט אין קאַלטער וואַסער.
הערן די מעכטאָנים אזאַ מאַיסע, לאָזן זיי אַראָפּ די קעפּ
און רוקן זיך פאַמעלעכן אַרויס פון שטויב.

אזוי איין פאַר מעכטאָנים, אזוי די צווייטע און די
דריטע. איינמאַל אין אַניאַפּדערנאַכט קומען צופאַרן מעכטאָ-
נים פון אַ ווייטן דאָרף. גייען זיי אַריין, טוען אויס די היטלען,
שטעלן אוועק אַפן טיש וויין מיט פאַרבייטן, דערנאָך זעצן
זיי זיך אויס אַפן לאַנגן באַנק און זיי זאָגן:

— קלים, קלים, סיינען צו אונז דערגאַנגען קלאַנגען,
דו קלייבסט פין דייך פּעלד דו געראַטשטע זאַנגען,
דיין טיש איז זאַט, דיינע טעכטער צעוואַקסן.

דו גיב אונז דיינע קיען,

מירן דיר געבן אונזערע אַקסן.

רופט זיך אָן קלים צוריק אויך מיט אַ גראַס:

— אייגענע מענטשן איז מיר ניט ליב צו נאַרן.

מיין טיש איז זאַט,

מינע־טעכטער זינען־צעוואקסן,
נאָר זייט וויסן, ליבע האַרן,
אונזערע קיען האַבן ניט די ווערט אייערע אַקסן.

און ער האָט זי דערציילט, ווי זיין טאָכטער איז אַזוי
דאווקע מיט אלע מאַילעס, נאָר זי פּוילט זיך טון אפּילע
א האַנט אין קאַלטער וואַסער און ס'איז צו איר גאָר קיין
שום אייזע ניטאָ.

קיין זיך איבער די מעכוטאָנים צווישן זיך און רופן
זיך אָן:

— אויב מיר שטייען אייך נאָר אָן פאַר מעכוטאָנים, טאָ
גיט אונז אָפּ אייער טאָכטער פאַר אַ שנור, ווארום מיר
האַבן פאַר אַזעלכע זאַכן קיין מוירע ניט. באַ אונז וועט זי
טון אַלין וואָס מ'וועט דאַרפֿן.

— ווי אַזוי וועט איר עס באַ איר פּויעלן? — דערפּרעגן
זיך פּראַטיעס עלטערן זייער נייגעריק.
ענטפּערן די מעכוטאָנים:

— וואָס דאַרף עס אייך אַרן? איר וועט שוין אַ סימען
האַבן גרייטערהייט.
— נו, גיט.

האָט מען אויפגעעפּנט די פּלעשער, מ'האַט געטרונקען
אַ לעכאים און אין אַ כוידעש אַרום האָט מען אָפּגעפּראַ-
וועט אַ כאַסענע און אוועקגעפירט די יונגע שנור אַהיים.
אינדערהיים פּאַם כאַסן האָט מען זיך געפּרייט נאָך זיבן
טעג מיט זיבן נעכט. דערנאָך זינען זיך די מעכוטאָנים צע-
פּאַרן, דער אוילעם האָט זיך אויסגעניכטערט פון דער כּצ'־
סענע און יעדערער האָט זיך צוריק גענומען צו זיין אַרבעט.

דער אינגער שנור האט די שוויגער געהייסן זי זאל
אנשיטן פראסע אין סטאמפ און אנשטויסן הירוז אף
קאשע.

דערהערט די שנור אזעלכע הייד, רופט זי זיך אן:
— אט א באלד צעווארף איך זיך. בא מיין טאטן האב איך
קיין איידלערע ארבעט ניט געטון, וועל איך זיך דא שטעלן
פראסע שטויסן.

טוט זיך יעדערער אין שטוב זיין ארבעט אוי פראסיע
די אינגסטע שנור, זיצט זיך בא א זייט די הענט צונויפגע-
לייגט און סירירט זי קיין קויל ניט.

געקומען צו ווארמעס, האט גענומען די שוויגער גרייטן
צום טיש און דערלאנגען עסן אין די שיסלען. יעדערן האט
זי אנידערגעלייגט א לעפל א געשניצטן און איבערגע-
לאזן אנארט באם טיש און דער אינגער שנור האט זי אי
קיין לעפל ניט אנידערגעלייגט, אי קיין ארט באם טיש ניט
געלאזן.

זיצט זיך פראסיע באם זייט א בארויגעזע. עסן גלוסט
איר, אז די נעשאמע קריכט, אבער זי זעט, אז ס'שוין א
פארפאלענע זאך.

אף מארגן צעטילט די שוויגער איטלעכן די שטוב-
ארבעט און פראסיען הייסט זי ווייטער אויפשטויסן הירוז
אף קאשע.

— גט — זאגט פראסיע. — זי וועט אויפשטויסן. — און זי
רירט זיך דערוויל ניט פון ארט. אזוי איז זי געזעסן און
געזעסן, דערנאך האט זי זיך אויפגעהויבן, איז צוגעגאנגען
אזוי ווי א נעכטיקע צום סטאמפ, האט געגעבן איין קלאפ
מיטן טוקאטש און זי זאגט, אז זי האט זיך איינגעמידט, די

הענט טיען שוין איר וויי. און זי האט זיך צוריק אוועק-
געזעצט אף איר פריערדיקן אָרט.

אלע טוען זייער אַרבעט און זי זיצט און קוקט.
געקומען צו וואַרמעס האָט די שוויגער געגערט צום
טיש, האָט דערלאַנגט עסן אין די שישלעך, דערנאָך האָט
זי אוועקגעלייגט יעדערן אַ לעפל אַ געשניצטן און פּראָסיען
אויך אַ לעפל מיט זעקס האַרבן (ווייל זי איז געווען אין
שטוב די זעקסטע) און איר איבערגעלאָזן אַ שיינעם אָרט
באָם טיש.

פּראָסיע האָט זיך שוין זייער אויסגעהונגערט, איז זי
געוואָרן פּריילעך, וואָס מ'האָט איר געלאָזן אַניאָרט באָם
טיש, זי האָט זיך קוים דערוואַרט, אַז אלע זאָלן אָנהויבן
עסן, האָט זי זיך שוין אויך צוגעכאַפט, אבער ווי נאָר זי
האָט אויפגעגעסן די ערשטע לעפל קאַשע, האָט באַ איר
דער שווער אַרויסגענומען דעם לעפל פֿון האַנט און די
שוויגער רופט זיך אָן צו דער שנוור:

— גענוג, מיין קינד, דו האָסט איין שטויס געטאָן די
פּראָסע, האָסטו שוין אופגעגעסן איין לעפל קאַשע. מערער
נעמט זיך דיר ניט אָן. האָט זיך פּראָסיע אָפּגערוקט פֿון טיש
זייער אַ פאַרשעמטע.

אָף מאַרגן האָט שוין פּראָסיע געגעבן צוויי קלעפּ מיטן
טוקאַטש, האָט מען איר געגעבן צוויי לעפל קאַשע. און אָף
איבערמאָרגן האָט זי געגעבן דריי קלעפּ, האָט מען איר
געגעבן דריי לעפל קאַשע. דאָ האָט פּראָסיע אַ קק געטון,
אז ס'איז אַ מאַיסע אָן אַ סאָף, מ'קען נאָך אַזוי די פּיס אויך
אויסציען, האָט זי זיך אַ כאַפּ געטון פאַר דער אַרבעט מיט
אַזאַ אימפעט, אַז ס'שוין פאַר איר גאַרניט צו שווער געווען...

סיניט אַוועק קיין יאָר, איז געקומען צופאָרן קלים, דער
טאַטע פּראָסיעס, געוואוירע ווערן וואָס מאַכט עפעס זיין
טאַכטער. אז ער איז ארויף אין הויף, האָט ער זיך אונטער-
געשטעלט אונטערן פענסטערל מיט אַ ציטערנדיקן האַרצן
און קוקט. זעט ער, אז פּראָסיע קאַכט און באַקט און קערט
און רוימט אזוי ווי די עמעסע באַלעבאַסטע. האָט ער זיך
זייער דערפרייט און איז שוין אַריין אין שטוב אַריין.
אַז די שטובלייט האָבן דערזען דעם מעכונטן, האָבן זיי
אים געמאַכט אַ וואַרע און מ'האַט אים אויפגענעמען זייער
פאַר אַ גרויסן גאַסט:

— מיר דאַנקען דיר, — זאָגן זיי, — מעכונטן, פאַר דיין
טאַכטער, זי איז באַ אונז אַזאַ גאַלדענע טווערן, וואָס די
צווייטע איז גאָר אין דאָרף ניטאָ.

און מ'האַט אַנגעשטעלט אַפן טיש פון דאָס שענסטע און
דאָס בעסטע, קעדיי דעם גאַסט וואָס שענער מעכאַבעד זיין.
און דער פאַטער פּראָסיעס זיצט זיך, באַטראַכט אַלצ-
דינג און קלייבט גרויס נאַכעט.

דערווייל האָט פּראָסיע דערהייט אַ רעגע, ווען די שטוב-
לייט האָבן זיך ערגעץ אָפגעקערט, איז זי צוגעלאָפן צום
פאַטער און אים אינגערזימט שטילינקערהייט אַפן אויער

— טאַטעשי טאַטעשי, דו זיך ניט אזוי,

באָדאי די פאַלע דריי,

אַדער אַ קנעפל פאַרניי,

אַז ניט וועט מען דיר דאָ קיין עסן ניט געבן!!!

מאלאניע

בא מאלאניען דער אלמאנע איז א קו געווען,
האָט דער גענעראל דעניקין זי אבי נאָר דערזען...
ווייס איך?
א קו צו א קו איז דען גלייך?
אז מ'האָט אזא קו איז מען רייך.
יאָר און יאָר, אז זי קעלבט זיך,
פון קאלב צו קאלב אז זי מעלקט זיך.
איז דאָ א לעקעלע מילך, —
איז דאָ א ביסעלע מיסט, —
אכויך א נויך איז וואָס?
טאָ ווי אזוי זאָל דאָס האַרץ ניט וויינען,
אז מיוויל שוין מאלאניען ניט שוינען?! —

בא מאלאניען איז איינע א קו געווען,
האָט דער גענעראל דעניקין זי אבי נאָר דערזען...

געווען באַ מאלאניען אַ אייגנס א שאַף,
האָבן די ווייסע אַפיצערלעך פון איר געמאכט א סאָף...
אזא שעפעלע א געטרייע,
ווייסט די שטוב א מעכאַיע,
איז דאָ א שטרויעלע — עסט זי,
איז דא א הייעלע — עסט זי,

גייט אליין צום האנט,
קלאפט נאָר אָן אין וואַנט.
אלע יאָר איז דאָ אַ הייפעלע וואָל
אַף זאָקן.
און איצט, ווי אַזוי—זאָלן ניט קלינגען
אין דאָרף אלע גלאָקן? —

געווען באַ מאַלאַניען אַ אייגנס אַ שאָף,
דאַרפן קומען אַפּיצערלעך און פון איר מאַכן אַ סאָף?!

געווען באַ מאַלאַניען אַ האָן,
האַבן אים די דייטשן פאַרסאַמט מיט אַזאַ ביטערן מאָן...
אַזאַ האָן איז צו זוכן און ניט צו געפּינען.
וואו קאָן מען אַ האָן דען אַזאַ מין באַקומען!
אַז ער זינגט — ניט ער קרייט,
ער טאַנצט — ניט ער גייט,
אלע שכינישע הינער
הערן ניט אויף אַף אים קוקן,
אלע שכינישע הענער
הערן ניט אויף אים זיך פוקן!
אוי, וועקט ער צו דער אַרבעט,
אוי, זינגט ער פאַרטאַג!
וין איצט, וויינט נאָר דאָס האַרץ
און סקלאָגט...

געווען באַ מאַלאַניען אַ אויצער אַ האָן,
האַבן אים די דייטשן פאַרסאַמט מיט אַזאַ ביטערן מאָן...

געווען בא מאלאניען א קאץ,
האָבן זי געכאַפּט די פּאָליאַקן אפּן פּלאַץ.
אַזאַ קאָץ א געטרייע,
היט די מיז אַ מעכאַיע,
וואָשט די קיילים,
זאָגט אָן געסט,
און איצט מאלאניע —
ניט זי טרינקט, ניט זי עסט.

געווען בא מאלאניען אַזאַ אַ קאָץ,
האָבן זי פאַרכאַפּט די פּאָליאַקן אפּן פּלאַץ...

נאָך געווען באַ מאלאניען א קופּערנע פּאַן
האָבן זי די ווייסע פאַרשלעפּט אפּן באַן.

געבליבן מאלאַשקע ווי א פינגער אליין,
עלנט און געמיין,
וויסט און דערשלאָגן,
ווייס אליין ניט פון וואס צו זאָגן.
די אויגן אויסגעוויינט,
דער פּאַנעם א בלאַסער.
געקומען מאלאניען —
פון בריק און אין וואַסער.

אויב שוין גאר אַזוי? ..
זיינען אַראָפּגעקומען די באַלשעוויקעס
מיט די לאַנגע פיקעס,

מיט די שפיצאסטע טייטלען
און זיי גענומען צום בייטלען:
— א, איר לידיקגייערס, נישטן,
איר הערט ניט אויף דאס פאלק פארזויסטן?
גענעראליקלעך,
אדמיראליקלעך,
אפיצערלעך — ווייסע לייט,
א קנאק אייך אין זייט!
גראַבע בייכער,
ווייסע הענט,
פאַרברענט זאָלט איר ווערן!
מאַלאַניען האט איר געפונען צו באַרויבן,
איצט מעג מען אייך עפעס וואָס גלויבן?
מאַלאַניע האט מיט אירע אייגענע הענט
זיך אויסגעבויט געמיינע פיר ווענט,
האַט איר גענומען פון דער שטוב און
געמאַכט איר א גרופ?
מאַלאַשקע האַט מיט איר אייגענער מי
זיך אויסגעוואַקסן א קו,
האַט איר געפונען צו וועמען
קומען און נעמען?
שוין זאָלט איר אומקערן מאַלאַניען די קאַץ,
אויב ניט — וועלן מיר אייך מישפעטן אפן ברייטן פלאַץ!
און מאַלאַשקען די קו,
און מאַלאַשקען דעם האַן!
וואַרט אויס,
מירן זיך צו אייך נעמען

איבערנייס א קאן!
מיט פאגאנעס אף די אקסעלעך
מיט די שווערדלעך אף די זייטן.
גאנצע לייטן?!

אז מאלאשקע נעמט זיך פרייען:
— אוי, די באלשעוויקעס גייען!
אז מאלאשקע הויבט אן קוועלן:
— אט ווער מיר איז היינט געפעלן!
זעט, מאלאניע קוועלט און לאכט,
טיר און טויער אויפגעמאכט.
— ס'דאך מענטשן אן א גאל,
ער פירט דאס פערדעלע אין שטאל.
ער טראגט דאס בעגעדל אין שטוב,
אוי, גוואלד, ווי אזוי איך האב זיי ליב!

האָבן ווייטער זיך פארפירט
בא מאלאניען גוטע־טעג,
איז ווייטער אוועק מאלאניע אף א וועג.
און עסט היינט מאלאניע
אף אַנבייסן פוטער,
אף וועטשערע קעז.
— אלע אַוונט גייט מאלאניע —
טרעפט וואוהין? —
אין „ליקבעז“.

אויזער מיט זיין כאַיך

געווען איז אין אַ לייטישער שטאָט אַ לייטישער באַכער, אויזער האָט ער געהייסן. געווען איז ער ווי עס דאַרף צו זיין אַ לייט און גאָר אַ לייט, נאָר זייער אַנאַפגעלאַ-זענער.

פרייטיק האט ער זיך ניט געצוואָגן; זונטיק האָט ער זיך ניט געקעמט; אים האָט ניט געאַרט גיין מיט לאַנגע האָר, און אַ גאַנץ זומער — אפּילע קיין איינמאָל זיך ניט באַדן. אַזעלכע זאַכן ווערן אָבער ניט געשענקט, וועט איר הערן, וואָס ווייטער איז געווען:

איינמאָל אין אַ זימער — טאָג גייט זיך אויזער שפּאַצירן. אזוי ווי ער גייט, קומט אים אָן אַניאַרויסגעוואַרפענע גרויסע לויז אַנקעגן. דערזען אויזערן, רופט זי זיך אָן:

— זע, דו ביסט מיר דאווקע געפעלן!..

אויזער איז אָבער געווען פאַרכושט (פאַרטראַכט), טיער ניט געהערט פון וואָס דאָ רעדט זיך אין טיזיך ניט געהיט פון גאָרניט.

— זע, — זאָגט די לויז, — איך קלער זיך דאווקע אַרייַן קלייבן צו דיר... באַ דיר וועל איך וויסן פון אַ לעבן... אויזער איז אלץ געווען פאַרכושט, האָט ער דאָס אויך ניט געהערט. און האָט זיך אַנידערגעזעצט לעם איר. האָט גענומען די לויז און איז אַרויפגעקראַכן צו אויזערן אַפן אַרבל. פון אַרבל אַפן קאַלנער. דאָרט האָט זי זיך אַביסל

אפגערויט און גלייך זיך פארקליבן אפן קאפ צווישן די
לאנגע האר. דאָרט ערשט האָט זי פריי אפגעטעמט.
אויזער, ניט ער קעמט דעם קאָפּ, ניט ער וואַשט אים.
לעבט זיך די לויז רואיק און ווייטט פון א לעבן. פאטאָג
האָט זי זיך אַזעלכע דאָגעס, באַנאַכט אַנדערע. ווי זשע,
א לויז אין גיטן באַלעבאַטישקייט, האָט זי זיך טאַג-טעג-
לעכע זאָרגן.

— איצט, — מאַכט זי איינמאַל צו זיך אליין, — וועט ניט
שאָדן אַנלייגן א צוויי אייעלעך — זאָלן זיך אויספירן אַביסל
קינדער. דאָ וועט סטאַיען אַרט פאַר א גאַנצער מישפּאַכע.
גערעדט און געטאַן.

און אויזער מאַכט זיך גאַרניט פון דעם, אַמאַל נאָר
אין א יויוול טוט ער א טאַפּ מיט א פינגער אין קאָפּ און
א קראַץ זיך.
אַזוי גייט עס.

די צייט אָבער שטייט ניט, ס'איז אַזעק א כוידעש און
צוויי. די מישפּאַכע איז גרויס — א גוואלד! קינדער און
קינדס קינדער, אַבן יאָרן! אין קאָפּ איז געוואָרן ענג,
האָבן זיך אַנדערע פאַרקליבן אין קאַלנער; אַנדערע אונ-
טערן קאַלנער; וועלכע אין העמד און וועלכע אין די
הויזן.

אומעטום איז פיל און ס'איז פריילעך. אויזער איז שוין
ניט אליין, ער גייט ארום מיט כאיל.

נאָר איין זאָך איז ניט גוט, אויזערן איז שווער זייער
טירכע צו פארטראָגן. וואָס א טאַג מערן זיי זיך. צעקריגן
זיך די לייז צווישן זיך, ווערט אויזערן ענג; הונגערן זיי
זיך אויס — ווערט אויזערן הייס; פירט ער מיט זיי אלע

נאַכט מילכאַמעס. נאָר וואָס וועסטו אויפטון מיט איינע
צוויי הענט? אָהער זיינען צען הענט אויך ווינציק.
— איך וועל מאָרגן כאָפן און פארברענען די העמד! —
מאַכט איינמאָל אויזער מיט קאַס...
ערשט די לייז זיינען שוין פול אין בעט.
— ניט אַנדערש מען דאַרף צעהאַקן די בעט! — מאַכט
אויזער מיט קאַס...
ערשט די לייז זיינען שוין פול אָף די ווענט.
— סאַידן באַגיסן די ווענט מיט גאזע, טאַינעט אויזער
אַ צעטראָגענער...
— אַז ער וועט ניט אויפהערן אזוי קאַמאַנדעוון, — מאַכן
די לייז, — פלעכטן מיר אויס אַ שטריק און שלעפן אים
גאָר אוועק אין טייך אַריין...
דערהערט אויזער אַזאַ מאַיסע, פאַרשטייט ער, אַז ס'איז
שלעכט, שווייגט ער שוין גאָר אינגאַנצן. אָבער ס'שוין
אזוי פיל פאַראַן כאַיל, אַז ניט ער גייט, נאָר ס'טראָגט
אים.
איינמאָל אַפדערנאַכט באַקאַנט זיך אויזער מיט אַ כאַ-
ווער און זיי זיינען ביידע אוועק אין שענק אַריין ביר
טרינקען.
טרינקען זיי און טרינקען ביז אַ שפעטער שאַ אין נאַכט,
איז שוין באַ אויזערן דער טויער פאַרשפאַרט...
— וועסטו גיין צו מיר נעכטיקן — מאַכט דער כאַווער.
גענומען דער כאַווער אויסגעבעט אויזערן אַ ווייכע
בעט.
פאַרלאָשן דעם לאַמפּ; צייט שלאָפן.
אַז שלאָפן איז שלאָפן.

אויזער קען אָבער איבערן כאַיל מיט קיין אויג ניט
צונויפירן. ליגט ער נאָר מיט פאַרמאַכטע אויגן און
טראַכט.

געקומען שפעט באַנאַכט, דערהערט אויזער אַזאָ שמועס:
— עי, כעוורע! — מאַכט די גרויסע לויז — מיר פאָרן
אַרום אָף אַ לעבעדיקער שיף כאַדאַשים און יאָרן. איצט,
אַז די שיף רוט באַ אַזאָ שיינע פּלאַץ, לאַמיר אַראַפּגיין זיך
אַביסל דורכשפּאַצירן!

די בעט איז אַ גרויסע,
דער ליילעך אַ ברייטער.

איז אַראָפּ דאָס כאַיל אַפּן האַפּן אַביסל שפּאַצירן, זיך באַ-
געגענען מיט לייטן, — פאַרברענגען צווישן זיך און עפּשער
טאַקע איינס דעם צווייטן געפּעלן ווערן אויך.
אויזער איז אָבער ניט געשלאָפּן, הערט ער ווי די לייז
האַבן אים פּריי געלאָזן. די לעצטע נאָך האָט זיך אַראָפּ-
געקייקלט און נאָר שאַמרים אַ צוויי זיינען געבליבן, אַז
אויזער כאַפּט אינדערגיך, וואַרפט אַרויף אַן אויבערשט בע-
געד אַפּן לייב, כאַפּט אַרויף די שטייול אָף די באַרוועסע
פיס, גאַנוועט זיך אַרויס פּון די לייז און דאַוואַי אַנטלויפּן.
אינגאַנצן איז געווען אַ שאַ פּיז טאַג. דער כאַווער
שטייט אויף טוט ער אַ קוק: אויזער איז ניטאָ.

די בעט איז ליידיק.
וואָס עפעס אַזוי פּריי?

אָבער כּו נאָר אַ קוק, וואָס איז עפעס דער ליילעך אַ
ראַבע? ער איז דאָך געווען אַ ווייסער, אַ שפּאַגל-נייער?!

ער גייט צו נענטער—א קלאג—דער ליילעך איז באפאלן
מיט לייז.

לייז מער ווי אין מיצראים.

לייז אלערליי:

שווארצינקע און ברוינינקע, מיט עקן, אן עקן; אלע
אנגעגעסענע אזעלכע, און אנדערע גרויסע אזוי ווי זשוקעס
אין דער גרויס.

— ע, — זאגט דער כאווער, — נאך גוט, וואס זיי האבן
אים אין טייך אריין ניט פארשלעפט, אזעלכע לאשעקעס!
און ער האט געכאפט גיך צעלייגט א פייער, אראפגע-
קליבן א הויפן זשוקעס און שמייס אין פייער אריין...
דאס פייער ברענט, די לייז קגאקן. אזוי געקליבן עפשער
א שא קעסיידער.

— נישקאשע, — זאגט דער כאווער, — איך האב זיך פאר
איך קיין מוירע ניט, איר זעט וויפל קעמלען בא מיר ליגן
אפן טיש, וויפל זייפלעך אפן ברעטל? איך וועל איך גיך
געבן דעם ויעג, בא מיר וועט איר קיין טקומע ניט האבן.
דערווייל דארף מען גיין אפזוכן אויזערן, אים ארום-
ציכטיקן אביסל, אז ניט וועלן זיי נאך אים אויפעסן צו
אלדע גוטע יאר. זיי קענען דאך אומברענגען א מענטשן,
אזעלכע לאשאקעס...

אויעקגעלאפן דער כאווער איבער איין גאס, איבער דער
צווייטער און פרעגט זיך בא אלעמען:

— איר האט ניט געזען דא ערגעץ דורכגיין א באכער
אזא און אזא?

— מיר האבן געזען, — ענטפערט איין קלייטניק, וואס
איז ארויסגעגאנגען גאנץ פרי די קלייט עפענען. — ס'איז

נאך געווען פינסטער איז ער דא דורכגעלאפן איבער דער
 גרויסער גאס צום ברייטן טראקט צו.
 געכאפט דער כאווער א פורל:
 — טרייבט, — מאכט ער צום פורמאן, — דורך דער גרוי-
 סער גאס צום ברייטן טראקט צו, נאך גיך!
 דער פערד איז אוועק מיט ברייטע שפאן. ער איז ארויס
 פון שטאט און אפן ברייטן טראקט. ערשט זיי זעען פון
 דערווייטן א מענטשעלע לויפט.
 ווער קען דאס לויפן?
 — טרייבט, — מאכט ער צום פורמאן, — גלייך אט אף יע-
 נעם יאט.
 אַנגעיאַגט, ערשט ס'איז טאקע אויזער.
 — אויזער, טו נאך א קוק, וואוהין לויפסטו?
 — ניט איך לויף, איך אנטלויף! — האט זיך אויזער
 פאַרשעמט.
 — פון וועמען אנטלויפסטו דען?
 — פון וועמען? איך ווייס פון וועמען, איך שעם זיך
 זאָגן.
 — זאָג, נאָר, זאָג, ניט שעם זיך!
 — אוי, איך שעם זיך. איך האָב זיך ארויסגעגאנוועט
 פֿין די לייז, אַנטלויף איך.
 — נו, אויב דאָס איז גאָר, מאַכט דער כאַווער, איז גוט.
 דיִינע פאַטריבער זיינען שוין לאַנג אָף יענער וועלט און
 איצט, גוטער פרודער, קום אין באַד אריין. געקומען, רופט
 אַרויס דער כאַווער דעם בעדער און זאָגט:
 — איך באַצאָל אייך, מיין טייערער, וויפל איר ווילט
 און ציכטיקט מיר ארום אַט דעם אַ באַכער, וואָרום

אזוי ווי מען זעט ניט, וועלן אים די לאשעקעס פאלד
אויפעסן.

אָפגעצאָלט וויפל מ'האַט געדאַרפט, האָט גענומען דער
בעדער אַרומגעשוירן אויזערן. אַרומגעצייכטיקט אים, ציגע-
גרייט ריינע וועש: — נאָ — זאַנט ער — דיר וואַרעמע וואַ-
סער און קאַלטע — וואַש זיך אַויס. אַלע וואָך זאָלסטו אַהער
קומען דעם זעלבן טאָג, וועסטו וואַקסן אַ לייט!
— האָסטו כאַטשע אינדערהיים זייף? — פּרעגט דער
בעדער. — און אַ קעמל האָסטו?

— צו וואָס דאַרף מען דען זייף און קעמלען.
— אַהאַ? דו ווייסט ניט צו וואָס? נו, וועסטו וויסן.
און דער בעדער האָט גענומען אויזערן אין כּיידער
אַריין אָף לעקציעס הערן.

אויזער האָט זיך געלאָזט איינרעדן און, ווי איר ווילט
זיך, ער איז טאַקע געוואַקסן אַ לייט. דאָס קעמל מיטן זייף
זיינען פאַ אים געווען אָפּגעהיט מער ווי אַלץ אין דער-
וועלט און דער בעדער — טייערער פון דעם אייגענעם
טאַטן.

איינמאָל באַגעגנט ער זיך ווייטער מיטן כאַווער אָף אַ
כאַסענע, צי אין אַ קלוב. רופט אויזער אָפּ דעם כאַווער
אין אַ זייט און רוימט אים איין אָפּן אויער:
— לאַנג לעבן זאָלסטו, כאַווער, דו האָסט מיר געטאַן
אַ טויווע אָף אַלע יאָרן! וויפל איך וועל נאָר לעבן, וועל
איך דיך געדענקען.

און פאַרן אַוועקגאַנג זאַגט ער אים ווייטער:
— דו ווייסט וואָס, כאַווער?
— וואָס, אויזער?

— געווען דענסמאָלט נאָך איין ביסל, שלעפּן זיי מיך
 אריין אין טייך אריין, די שיידים.
 — אוי וויי, טאקע? — האָט זיך דער כאַווער דערשראָקן.
 — זאָל איך אזוי לעבן! — האָט זיך אויזער אָפּגעשוואָרן.
 — אויב אזוי, — זאָגט דער כאַווער, — ביסטו טאקע אַ
 לייט!..
 און איך ווייס, אז ניט נאָר דער איין כאַווער זאָגט עס —
 די גאַנצע שטאָט איז אַ איידעס, אז אויזער איז אַסאך קלוי-
 גער געוואָרן און לייטישער — גאָר אַן אַן ערעד!

א קינדער-שפיל

(קינדער שטעלן זיך אויס אין א ראָד, דרייען זיך אַרום).

אלע:

צוויי זיינען שיקער,
איינער איז דול,
צען קליינע קינדער
פירן א שפיל,
ווער ס'קומט צו אונז אין קאָן,
דער הויבט אָן.

ערשט קינד (גייט אריין אין ראָד):

לעם מיין שוועל שטייט אַ הויז,
דאָרטן וואוינט אַ פלעדערמויז,
אין קילער שטאַל די פערד זי היט,
באַטאָג זי שלאָפט, באַנאַכט זי פליט.

אלע קינדער:

ווי אַזוי, ווי אַזוי?

ערשט קינד:

באַטאָג זי שלאָפט, באַנאַכט זי פליט.

צווייט קינד (גייט אריין אין ראָד):

באַ מיין זידן וואוינט אַ האָן,
עסט ער קאַשע אויבן אָן.

פאָנען נייט ער טאָג און טאָג.
פאַטאָג-ער נייט,
פאַרטאָג ער קרייט.

אלע קינדער:

פאַטאָג ער נייט?
פאַרטאָג ער קרייט!

דריט קינד:

אַט אַ באַלד שטייט אַ וואַלד,
וואוינט אַ דאָרט רעב יאַסעף-בער,
אַן אַלטער מאַן, אַ וואוילער מאַן,
ער האָט אַן אייזן און האָט אַ שער.

אלע קינדער:

ווי אַזוי, ווי אַזוי?

דריט קינד:

ער האָט אַן אייזן און האָט אַ שער.

פערט קינד:

צו דעם אַ שניידערל אין הויף
זיך לויפן שרעטעלעך צונויף.
האַט יעדעס שרעטעלע
זיין גאַלדן דרעטעלע.

אלע קינדער:

האַט יעדעס שרעטעלע
זיין גאַלדן דרעטעלע.

פינפט קינד:

זאגט דאס שרעטעלע צו יאסעף-בערן:
— איך מאך דיר אפ פון גאלד א שערל.
נאר נעם אראפ פון מיר א מאס.
פרעגט דער אלטינקער: צו וואס?

אלע קינדער:

פרעגט דער אלטינקער: צו וואס?

זעקסט קינד:

קומט א שרעטעלע א צווייטער,
שטעלט אוועק פון גאלד א לייטער.
קריכט ארויף און קוקט אראפ,
די פיס ארויף, דעם קאפ אראפ.

אלע קינדער:

כא-כא! די פיס ארויף,
דעם קאפ אראפ.

זיבעט קינד:

קימט דער קליינער קאמיסאר,
ניט קיין קלוגער, ניט קיין נאר,
און ברענגט דעם אלטינקן צוטרעגן
פאדעם-גאלד א פולן וואגן.

אלע קינדער (ווייזן מיט די הענט):

און ברענגט דעם אלטינקן צוטרעגן
פאדעם-גאלד א פולן וואגן.

אכט קינד:

זאגט דער קאמיסאר אזוי:
— נעם דאס נעדעלע און ניי,
קוק זיך צו צום זיידנס האָן
און ניי מיר אויס אַ רויטע פּאַן.

אַלע קינדער:

קוק זיך צו צום זיידנס האָן
און ניי מיר אויס אַ רויטע פּאַן.

ניינט קינד:

נייט דאָס שניידערל און נייט
טאָג און טאָג אַ נייע קלייד.

אַלע קינדער (כאַפּן אונסער):

נייט מיט הענדלעך, נייט מיט פענדלעך,
נייט מיט רויטינקע, מיט רויטע פענדלעך.

(די קינדער זעצן זיך צו).

אַ פעסל איז לידיק,

אַ קירבעס איז פול —

צען קליינע קינדער האָבן פאַרענדיקט די שפּיל.

כיראָן דער בעטלער און עריק דער שמיד

כיראָן דעם בעטלער האָבן אלע קינדערלעך אין גאס געקענט. אזא נאטור האָט ער געהאט, כיראָן דער בעטלער: גיט מען אים עסן, וואָרפט ער אַרײַן אין מויל אַרײַן. גיט מען אים טרינקען, גיסט ער אַרײַן אין מויל אַרײַן. גיט מען אים עפעס אזוי, וואָרפט ער אינגאנצן אוועק. אַ טאַרבע האָט ער געטראָגן נאָר לעפּאַנים וועגן, איז זי טאַקע באַ אים שטענדיק געהאַנגען אַ לײַדיקע.

די קינדערלעך האָבן געוואוסט פון כיראָנען אַסאַך מאַל סעס צו דערצײלן. אײַנער דערצײלט, אז כיראָן איז סאַמע דער געזונטסטער מענטש. אַפּילע עריקן דעם שמיד קען ער מיטן קלענסטן פינגערל אײַנעמען. אַ צווייטער דער צײלט, אז כיראָן האָט יונגערײט זיך געשלאָגן אין גאס מיט אַ בער, האָט געגעבן אַ זעץ דעם בער אין דער לאַ פאַטקע, איז יענער אוועקגעײנקען אַף דרײַ פּיס מיט אַ רעווערײ אין שלעפט זיך די גאַנצע צײט אום אײבערן וואַלד, ער רײצט אלע כאַיעס אַף כיראָנען. האָט זיך טאַקע כיראָן מוירע ווײזן אין וואַלד אַרײַן.

פאַרוואָס איז ער אזא געזונטער, כיראָן, איז זיך שווער צו דערוויסן. אַנדערע זאָגן, אז אזא באַקצאַן האָט ער אין מויל, אז די גאַנצע גוואורע וואַקסט באַ אים פון באַקצאַן. און אַנדערע זאָגן, באַ אים אין טאַרבע איז וואָס אײַנגענייט, דערפאַר טוט ער זי קײן מאָל ניט אויס.

עריקן דעם שמיד האָט שטאַרק פאַרדראָסן פאַרוואָס ער
קען כיראַנען דעם בעטלער ניט בייקומען.

— ווען דו ברעכסט אים אויס דעם באַקצאַן — זאָגט
ווער צו עריקן — וואָלסטו אים געקאַנט איינעמען.

— ווי אזוי זשע ברעכט מען אים אויס דעם באַקצאַן?
האָט עריק געקלערט אַ טאָג מיט אַ נאַכט, און נאָך אַ
טאָג און נאָך אַ נאַכט, און האָט באַקלערט: גענומען אויס-
געפלעסקעט אין קונויע און אייזערן ברויטעלע, געהייסן
דער ווייב, האָט זי אַרומגעלייגט מיט וואַרעמען קאַרענעם
פלעצל, און ער וואַרט, און כיראַן דער בעטלער זאָל אָנ-
קומען.

ערשט ער גייט. גיט אים עריק דאָס ברויטעלע.

— נא, כיראַן, עס, ס'איז גוט.

יענער זעט אַ קאַרענעם פלעצל אַוואַרימען, אַריינגע-
וואַרפן אין מויל אַריין — כראָם! — צעבראַכן אַ צאָן.
— היינט — זאָגט דער שמיד — קום זיך שלאָגן.

גענומען אים יענער מיטן קליין פינגערל, איז עריק
פאַרפלייגן געוואָרן אַבער צען הייזער.

געקומען עריק אַהיים מיט אַ-קאַס און זיך גענומען
קריגן מיט דעם ווייב.

זאָגט דאָס ווייב:

— היינט, זעסטו דאָך, און די גאַנצע גוואַרע איז באַ-

אים אין טאַרבע.

— ווי אזוי זשע נעמט מען זי באַ אים אַראָפּ? האָט עריק

געקלערט אַ טאָג מיט אַ נאַכט, און נאָך אַ טאָג און נאָך
אַ נאַכט, און האָט באַקלערט.

גענומען באם ווייב געלט, געקויפט א פאס שטארקן
וויין און ווארט דער בעטלער זאל אנקומען.
ערשט ער גייט.

נעמט עריק אַן א קוואַרט וויין:

— נא!

זעט דער בעטלער— מע טרינקט עס— איז אריינגעגאָסן
אין מויל אריין.

— נא נאך.

אריינגעגאָסן אין מויל אריין.

אזוי געגעבן און אריינגעגאָסן, געגעבן און אריינגע-
גאָסן— ביז די פאס האָט גענומען טרוקענען, און באַ כיראַ-
נען די אויגן קלעפן זיך, און מיט דער לעצטער קוואַרט
וויין איז אזוי דער בעטלער שטייענדיק אַנשלאָפן געוואָרן.
האָט גענומען עריק אינדערגיך אַראָפגעכאפט פון אים
די טאַרבע, זי אריינגעוואָרפן אין אויוון אריין. אין טאַרבע
איז אמאָל זאלק געווען, האָט זי גענומען קנאַקן אַפן פֿייער,
אַ, — זאָגט דאָס ווייב— איצט זעסטו שוין, אז זיין גוואורע

איז פאַרברענט געוואָרן?

וועקט אויף עריק כיראַנען:

— קום זיך שלאָגן!

יענער איז געווען אַ שלעפּעריקער, האָט ער געגעבן אַ
הוסט, האָט זיך עריק דריי מאָל איבערגעקערט.

איז שוין עריקן געווען אַ כאַרפע די גאס דורכגיין. ווי
אזוי מאַכט מען, אז כיראַן זאל מער אַהער ניט קומען?

האָט ער געקלערט און געקלערט, ניט געשלאָפן אַ נאַכט
איינע, ניט געשלאָפן אַ נאַכט צוויי.

און האָט באַקלערט.

גענומען אנגעלייגט א טארבע פרויט און א טארבע
וויין. אף איין אקסל איין טארבע, אפן צווייטן—די צווייטע,
און ווארט דער בעטלער זאל דורכגיין.
ערשט יענער גייט.

— נא, — זאגט עריק, — א ברויטעלע.
אריינגעווארפן כיראן אין מויל אריין.
— נא, א טרוינק.

אריינגעגאסן אין מויל אריין.

עריק גייט פאמעלעך, און יענער גייט נאך. א ברויטעלע
אריינגעווארפן, א קווארט וויין אריינגעגאסן, און אזוי
פארפירט כיראנען אין וואלד אריין. איז פונקט דורכגע-
הינקען דער בער אף די דריי פיס. דערזען כיראנען, האט
ער א רעווע געטאן, זיינען אלע כאיעס זיך צונויפגעלאפן
און זיך גענומען מיט כיראנען שלאגן. האבן זיי זיך גע-
שלאגן און געשלאגן. איינער קען דעם צווייטן ניט איינ-
נעמען. שלאגן זיי זיך נאך אי היינט.

און ווער סווייל כיראנען אליין מיט די אויגן זען, מוז
א קעפל קרויט צועסן און די מאיסע פארגעסן.

דער בלינדער

געווען איז אין א דאָרף א ווייבל, האָט זי קיין קינדער
ניט געהאַט. איר מאַן איז געווען אַ בלינדער, פלעגט ער
אַ גאַנצע וואָך אַרומגיין איבער די דערפער בעטלען און אָף
זונטיק אָדער אָף יאָנטעוו קומען אַהיים. אָבער ווי ער
קומט נאָר אַהיים, אזוי צעשרייט זי זיך אָף אים, זיין ווייב,
און איז ביז אַ גאַנצן זונטיק און אַ גאַנצן יאָנטעוו. האָט ער
פאַרשטערטע יאָנטויוון, דער בלינדער. איז ער אָבער זייער
אַ גוטער מענטש, שווייגט ער איר איבער, ער רוקט אָן
די היטל און וואַרט ביז סע ווערט אויס יאָנטעוו, נעמט
ער די טאַרבע מיטן שטעקן און גייט אַוועק צוריק איבער
די דערפער.

איינמאָל גייט דער בלינדער אַהיים אָף יאָנטעוו, טראָגט
אין טאַרבע מיט וויצענער מעל און איינע מיט גערשטע-
נער, די לירע הענגט אים באַ דער זייט. ער האָט דערטאַפט
מיטן שטעקן זיין גאַס, איז ער געוואָרן זייער פריילעך.
ערשט די ווייב איז אַרויס פאַרן טיר און האָט גענומען אָף
אַ קאַל שרייען אין זיך שעלטן. איז געוואָרן דעם בלינדן
אַ כאַרפע פאַר די שכנינים און ער האָט שוין ניט געקאָנט
אָפשווייגן.

רופט ער זיך אָן:

— אַלע דערפער בין איך אויסגעגאַנגען און אזאַ אַרורע
ניט באַגענט. זאָג, פאַרוואָס שעלסטו זיך? מעל האָב איך

געפראכט אי ווייצענע, אי גערשטענע, און געלט אויך אין
טיכל.

— איך דארף ניט, — זאגט זי, — דיין געלט, איך דארף
ניט דיין מעל, א קינד דארף איד! אלע שכיינים האבן
קינדער און איך האב ניט!
— טא וואו זאל איך דיר נעמען — האט זיך דער בלינד-
דער פארשעמט...

גאנווע א קינד און ברענג מיר — סיניט מיין אייסעק!
א אוועק דער בלינדער ווייטער איבער די דערפער
און ק. ערט צו זיך אליין:

— עפשער איז זי טאקע גערעכט. ער וועט צוגאנווענען
ערגעץ א קינד און איר ברענגען. ווער ס'האט אסאך, וועט
האבן ווינציקער מיט איינס.

גייט ער און גייט, פאשעט א אינגעלע שאף אין פעלד.
זעצט זיך אנידער דער בלינדער אף א שטיין און נעמט
שפילן אף דער לירע. יאגן זיך אן די שעפעלעך צו אים
און דאס אינגל איז נאך גאר א קליינער. רופט זיך אן דער
בלינדער:

— אינגעלע, אינגעלע, ווער איז דא פאראן אפן וועלד?
— קיינער — זאגט דאס אינגעלע — נאר איך און מיינע
שעפעלעך.

— אינגעלע, אינגעלע, — זאגט דער בלינדער, — קום
צו מיר אין טארבע, וועל איך דיך פארטראגן צו מיין
ווייב.

— איך וועל ניט גיין, — זאגט דאס אינגעלע.
— פארוואס?

— אזוי. איך בין נאך גאר א קליינער, און בא דער
 מאמען בין איך איינער; איך וועל ניט קומען אהיים, וועט
 זי ניט וויסן וואס צו קלערן.
 — גערעכט — זאגט דער בלינדער — פיר זיך געזונטער —
 הייט דיינע שעפעלעך וואו די פירסט, — און ער איז אוועק
 ווייטער.
 זיצט א מיידעלע און פאשעט גענו. זעט ער ניט, דער
 בלינדער, זאגט ער:
 — ווער ביסטו — א אינגעלע, צי א מיידעלע?
 — א מיידעלע.
 — און ווי אזוי הייסטו?
 — איידעלע.
 — וועסטו גיין, איידעלע, צו מיר אין טארבע? איך
 וועל דיך פארטראגן צו מיין ווייב.
 — איך וויל ניט גיין.
 — פארוואס וועסטו ניט גיין?
 — דערפאר, איך בין נאך גאר א קליינע, און בא דער
 מאמען בין איך איינע. איך וועל ניט קומען אהיים, וועט
 די מאמע ניט וויסן וואס צו קלערן.
 העלפט ניט. אוועק דער בלינדער מיט א לידיקער
 טארבע אהיים.
 דערזען די ווייב ער גייט לידיק, איז זי אים ארויס
 אנקעגן מיט א שטעקן און זאגט:
 — בעסער ניט גיי, אז ניט וועל איך דיר דעם קאפ
 צעשפאלטן.
 גענומען דער בלינדער און איז ווייטער אוועק אף
 צוריק.

געגאנגען און געגאנגען, אויסגעגאנגען אסאך דערפער
און קליינע דערפעלעך, און קיין קינד וויל אים קיינער
ניט געבן. איינער זאגט: „איך דארף פאר זיך“.
א צווייטער זאגט: „בא מיר איז קיין איבעריקע ניטאָ“.
א דריטער זאגט: „דו גייסט ניט אַוועק, בלינדער, אז
ניט וועלן מיר דיך נאָך איינזעצן אָף אומזיסטן ברויט“.
אַוועק דער בלינדער אין וואַלד און זיך אַוועקגעזעצט
אָף אַ בערגל און גענומען וויינען פאַר צאַרעס, אַזוי ווי סע
איז אים צוגעקומען. און אַזוי ווי ער וויינט, האָט אים
אויסגעפראַכן אַ וואַרעמער קוואַל טרערן פון די אויגן און
ער האָט דערזען אַ שייַן פאַר זיך.

זעט ער — אַ וואַלד שטייט.
זעט ער — אַ בער גייט, און אפן בער זיצט רייטנדיק אַן
אַלטער אַ קאַלטער מיט אַ לאַנגער באַרד פאַרפלאַכטן אין
צעפ און קרימט זיך:

— בלינדער, האָסט ניט קיין קינדער!

— בלינדער, האָסט ניט קיין קינדער!

געוואָרן אין קאַס דער בלינדער, און בלינד איז ער שוין
ניט געווען. האָט ער געכאַפט דעם שטעקן און געגעבן
אַ זעץ דעם אַלטן דעם קאַלטן, איז יענער אַראָפּגעפלוּיגן
פונם בער און זיך אַוועגעקייקלט. אַרויף דער בלינדער
אַפן בער, די טאַרבעס האָט ער צעוואָרפן איינע אין איין
עק און איינע אין אַ צווייטן עק און געלאָזן דעם בער פריי
גיין. אַוועק דער בער און פאַרפירט דעם בלינדן צו אַ הייל.
גיט אריין דער בלינדער אין הייל און דערזעט קינדערלעך
זיצן דאָרט און וויינען. פרעגט ער זיי:
— וואָס טוט איר דאָ, קינדער?

דערציילן זיי, די קינדער:

— מיר האָבן ניט קיין טאַטן, ניט קיין מאמע. אן אלטער-
א קאלטער מיט א לאנגער באָרד אין צעפ פאַרפלאַכטן האָט
אונז פאַרשפאַרט אהער און לאָזט אונז ניט אַרויס. גענומען
דער בלינדער. צעצענט די הייל און רופט זיך אָן:

— ווער סע וויל, קען גיין נאָך מיר.
זיינען אַוועק די אינגעלעך נאָכן בלינדן, אין דער בער
האָט זיי ביון דאָרף באַנלייט.

דעם ווייב האָט עמיצער אַנגעזאָגט, איז זי אַרויס אַנקעגן
מ ט גרויס פרייד, אויפגענומען דעם בלינדן מיט די קינדער
און פאַרפירט זיי גלייך אין שטוב אַריין און פאַרן גאַנצן
דאָרף האָט זי געמאַכט אַ גרויסע סודע. וויל קיינער ניט
גלויבן, אַז דער בלינדער איז זעענדיק געוואָרן. האָט מען
אויסגעזעצט די קינדער אַרום טיש, דעם בער געלאָזן גיין
און אים גענומען אויספרעגן:

— א וועלכער אינגעלע איז דער?

— א וויסער.

— און א וועלכער איז דער?

— א רויטער.

— און וואו איז דער בער?

— אָט גייט ער.

האָט מען געווען, אז ס'אינעמעס, האָט מען גענומען
פרייען זיך אין די סוף פראווען.

מיין זיידע איז געווען אַנאַלטער פאַרשוין,
הונדערט יאָר אים געווען און עפשער נאָך מיין,
האָט ער געבראַכט דעם בער אַ מאטאַנע אַ שליטן
און געווען אַף דער סודע דער גרויסער מעכוסן.

די מילנערס

ערשטע טײל

אין יענעם אַנומאַלטן, גאַר אַמאַל, האָט אין איינעם אַ דאָרף געוואוינט אַ דײַטש אַ מילנער. פרוט האָט ער געהייסן. געווען איז ער הויך ווי אַלע הויכע און גרויס ווי אַלע גרויסע. געהאַט אַ ווייב און אַ איינאַונאַיינציקע טאָכטער, אַ באַטיעכידקע. כּוץ דעם האָט ער געהאַט הייזער און שטאַלן, פּערד און בעהיימעס, גענו און קאַטשקעס, און וואָס נאָר אַ מויל קען אויסריידן פון שטוביקע כאיעס איז פאַ אים אין הויף ארומגעגאַנגען.

די מיל זיינע איז געשטאַנען אונטערן דאָרף אין מיטן פּעלד מיט גרויסע צעלאָזענע פּליגל. טוט נאָר אַ קליין ווינטעלע אַ פּלאַץ, נעמען זיך די פּליגלען דרייען, און פון דער געגנט פון גאַר ארום לאָזט מען זיך מיט זעק און זעקלעך אין מיל אריין. ווער סײַהאַט אַקסן—שפּאַנט ער, און ווער ניט—פאַרווארפט דעם זאַק אַף די פּלייצעס און טראָגט.

די מיל האָט געמאַלן און דער דײַטש איז פון טאָג צו טאָג רייכער און גרעפּער געווארן. איז ער אַפּער אַ בייזער, דער דײַטש, געווען אין אַזאַ נאַטור געהאַט: פּרענגט אַ געמיינער מאַן אַ קליין זעקעלע טוואוע—ווייל ער ניט מאַלן און טרייבט נאָך אים דורך פון מיל. בעט אים דאָס ווייב, ער זאָל ניט טרייבן קיין געמיינע לייט, ווערט ער אַף

איר אין קאס. קומט אים די טאכטער בעטן, קען ער איר
ניט אפזאגן, ווייל זי איז בא אים זייער טייער.
האָבן שוין די געמיינע לייט געוואוסט: ניט געגאנגען
אין מיל, נאָר געגאנגען פריער אין דאָרף אריין צו דער
טאכטער.

ניט אלע יאָרן זיינען אָבער גלייך. קומט אָן א יאָר א
הונגער־יאָר. אָף די פעלדער האָט קיין פרויט ניט געראָטן.
פוסטע שטרוי די זאנגען, אי דאָס ווינציק: די רייכע האָבן
צו איינע פורן אראָפגעפירט און די געמיינע האָבן אין א
בינטל אויפגעבינדן און פאַרטראָגן. וויינען אַגע דערפער
ארום, מע קלייבט ניס און זשאָלודן, מע זוכט אלע אייצעס
ווי זיך פון דעם הונגער צו פאַרהיטן. און פרוט, דער מיל־
נער, ליגט אפן פעלד נעפן מיל פייז און פרויגעז, און וויל
קיינעם אין מיל אריין ניט לאָזן: קליינע זעקעלעך טוואוע
ברענגט מען!

קומט דאָס ווייב בעטן, טרייבט ער זי דורך. און אפילע
די טאכטער וויל ער ניט הערן— אזוי איז ער צערייצט.
ליגט ער אזוי איינמאָל אפן פעלד און די הינט זיינע די
פייזע דרייען זיך ארום אים. פאַלט אָף אים אָן אַ שלאָף און
טיכאַלעמט זיך אים:

אַ פויגל מיט פיר אַ ויסע פליגל איז געקומען צו אים,
געפראַכט צוטראָגן אַ קליין זעקעלע טוואוע און שטייט צו
אים צו: מאָל און מאָל!

טרייבן אים, קען ער זיך פון אים ניט אָפטרײַבן. כאַפט
ער דעם שטעקן און דערלאַנגט אַ זעץ דעם פויגל און אים
אָפגעזעצט אַ פליגל. דער פויגל קריכט אַלץ. אַ צווייטן זעץ
און אָפגעזעצט נאָך צוויי פליגלען, און דער פויגל טרעט

נישט אָפּ. ווערט ער שטאַרק אין קאַס און פארווארפט דעם
 שטעקן אָפּ אים טרעפן אין קאַפּ אריין און אים דערהאַר-
 גענען אָפּ שויט. ער זט דער פויגל כאַפּט זיך אַרויף צו אים
 אָפּן האַרצן און נעמט אים וואַרגן, רייסן פאַרן גאַרגל—
 אָט-אָט דערוואַרגט ער אים. פאַר שרעק האָט זיך דער
 מילנער אויפגעכאַפּט פון זיין ביינן כאַלעם, זיך ארומגעקוקט
 און גיך אוועק אהיים דעם כאַלעם דערציילן. דערציילט
 דעם כאַלעם, וויל אים דאָס ווייב עפעס נעמען זאָגן, ווייסט
 ער אפריער וואָס זי וועט זאָגן און ער הייסט איר זי זאל
 שטומען. הויבט אָן די פאַסיעכידע רייזן. דער וואַסער ער זיך
 וואָס זי וועט זאָגן, און אַנטלויפט פון עטויב.
 לויפט און לויפט גלייך אין פעלד אריין, וואו די מיל-
 שווייט ער לויפט, און אַ בינטה כמאַרעכ ווי זעק שוואַרצע
 האָבן אַנגעצויגן, זיך גענומען צעוויקלען איבערן הימל און
 שפאַרן זיך צום מיל. געוואָרן אָפּ אַ רעגע פינסטער דער
 טאָג, די פאַסטזכער האָבן זיך גענומען רוקן מיט די טשע-
 רדעס אהיים. ווער ס'איז וועג געווען, האָט זיך גענומען
 זוכן אַ אָרט ווי זיך פונם שאַרעם פאַרשטעלן. דאָס פעלד
 איז געווארן שמאל און די הימלען נידעריק. ברוט הוקט
 נישט—לויפט אין מיל. פון-וואַנען-פון-וואָס יאָגט ארויס
 אַ פאַ-אַלטענער ווינט, טוט אַ ריס-אָפּ אַ פליגל פון מיל
 און טראָגט אים צו דעם מילנער צו די פיס. רייסט אָפּ אַ
 צווייטן פליגל און וואַרפט אים אָפּן צווייטן פעלד. דער מיל-
 נער לויפט אין מיל זיך באהאלטן, יאָגט ארום איבער אַלע
 ווינקלען און קאָן זיך קיין אָרט נישט געפונען. ער קריכט אין
 קויש, איז ענג. שלעפט ער אַ זאַק אָפּן קאַפּ, איז דער זאַק
 אַ לעכעריקער. און אין דרויסן האָט אַ דונער זיך אַ בייזער

געגעבן, האָט די מיל אָנגעדויבן טרישטשען. אַ צווייטער
דונער האָט געגעבן אַ זעץ, האָבן זיך צעבראַכענע טעפּ
גענומען שיטן איבערן קאַפּ. אין טראָפּנס איינגעהאַלטענער
רעגן פיקן מיט איינגעהאַלטענעם קאַס אין דאָר, רייסן זיך
און קעגען זיך ניט ארויסרייסן. ביז ס'האָט דער רעכטער
דונער געטאָן, און אַ פליץ האָט די מיל אָנגעצונדן, אויפגע-
ריסן און צעבראַכן אָף שטיק שטיקלעך. אַ וואַרימער גאַס-
רעגן איז אוועק און דעם מילנער פאַרשווענקט אָן אַ זיי-
כער און אָן אַ געביין.

צווייטע טייל

די ווייב מיט דער טאַכטער האָבן אָפּגעוויינט דעם
עוושטן כוידעש און דאָס ערשטע יאָר און דערנאָך האָבן
זיי אויפגעהערט. לעבן האָבן זיי די ערשטע צייט געהאַט
פון וואָס, אָבער אַזוי ווי ברוט האָט די אויצרעס זיינע פאַר-
גראָבן און קיינעם ניט אויסגעזאָגט וואו, האָבן זיי גיך פאַר-
לעבט דאָס גרייטע און זיינען געבליבן באַ גארניט. פלעגן
זיי פון דער צעבראַכענער מיל די האַלץ קלייבן, אי דאָס
זוען קיינער זעט ניט, און טראָגן אין שטאַט אריין פאַר-
קויפן.

אין אַ נאענטן דאָרף, ניט ווייט פון מיל, האָט געוואוינט
אַ יונג אַ שמיד. אַ גרויסער גיבער איז ער געווען. מיט דער
רעכטער האַנט האָט ער געקאַנט אַ בויס אויסברעכן און
מיט דער לינקער — אין צווייטן וואַלד אים פאַרטראָגן.
איינמאָל, ניט פון וואַנען ניט פון וואָס, ווייס ער ניט
וואָס אים איז. זיצט ער אָפּן באַנק לעם קוּזניע, וויל קיי-
נעמס אַרבעט ניט נעמען און שווייגט. די מוטער האָט

געוואוסט, וואָס אים פעלט, קלערט זי: זי וועט שווייגן,
זאָל ער זיך שטאַרקער פאַרבענקען. זיצט דער שמיד אַ
טאָג, זיצט צוויי. ניט ער עסט, ניט ער טרינקט. דער האַלז
איז אים צעכראַסטעט און אליין ווערט ער שיר ניט צע-
ריסן פאַר בענקשאַפט. זעט די מוטער — מע קען ניט מער,
רופט זי זיך אָן:

— גיי, מיין זון, אהין וואו ברוטס מיל איז געשטאַנען,
זעך זיך אוועק אַפן שטיין. אַז די לעוואָנע וועט אויפגיין,
וועסטו עפעס זען.

אוועק דער יונג אהין, וואו ברוטס מיל איז געשטאַנען,
זיך אוועקגעזעט אַפן שטיין. און וואַרט. די לעוואָנע איז
ארויס — ערשט פלאַראַ, ברוטס טאַכטער, קומט אָן האַלץ
קלייבן.

די לעוואָנע שיינט — און איר פאַנים איז שענער,
ווי אַ גלייכער בוים האָט זי זיך אוועקגעשטעלט און גע-
נומען זיך אַרומקוקן. דערווען זי דער יונג, אַז אַזאַ איז זי, —
פלאַראַ, — טוט ער אַ זאָג:

— פלאַראַ! אַ שטאַט וועל איך כאַרעוו מאַכן און צען
וועל איך אויכבויען. זיי מיין ווייב!

קלערט פלאַראַ און קלערט און רופט זיך אָן:

— קיין שטאַט דאַרף מען ניט כאַרעוו מאַכן, קיין צען
דאַרף מען ניט בויען — בוי אויס די מיל, וועט זיין גענוג
פון אונזערטוועגן.

אוועק דער יונג אין וואַלד און האָט גענומען ברעכן
בויער מיט די וואַרצלען אינאיינעם. מיט איין האַנט ברעכט
ער אויס אַ בוים און מיט דער צווייטער ברענגט ער אים
צוטראַגן. אַנגעוואַרפן פאַר דער נאַכט אַ פולן פלאַץ מיט

בויםער. דאָרף מען בויערס זאָלן קומען די מיל בויען. גייט
ער אוועק אין דאָרף, רופט אויף בויערס:
— גייט בייט מיר אויס ברוטס מיל. פריער האָט זי
געמאָלן פון איין קויש, איצט זאָל זי מאָלן פון פיר קוישן.
— מירן זיך באַקלערן — זאָגן די בויערס — און גייען זיך
דערווייל אוועק. געווען זיינען זיי אַ ברוטן אין קאס און
ניט געוואָלט ברוטס מיל בויען.
קלערט זיך דער שמיד:

— איר וועט שוין דאווקע גיין די מיל בויען. און א גע-
זונטער איז ער געווען, צו זעקס פינגער האָט ער געהאַט
אַף די פיס און צו זעקס אָף די הענט. האָט ער נאָר דער-
היט די שאַ, ווען די בויערס זיינען אוועק אָפן פעלד, האָט
ער גענומען שטריק, פאַרוואָרפן אָף זייערע הייזלעך און
זיי פאַרטראָגן אין צענטן דאָרף אריין.
קומען צוגיין די בויערס.

וואו זיינען זייערע הייזער?

קיין פייער האָט ניט געברענט, קיין רויך איז ניט גע-
גאַנגען, און לידיקע פלעצער שטייען מיט נאַקעטע אייוונס
און קיין הייזער זיינען ניטאָ. האָבן זיי זיך אָנגעשטויסן,
וואָס דאָ איז, און זיינען אוועקגעלאָפן צום שמיד.

— קער אונז אום, שמיד, אונזערע הייזער, וואו וועלן
מיר אונזערע ווייבער מיט די קינדער אהינטאן?

— און ווער וועט גיין די מיל בויען?

— מיר וועלן גיין.

— גוט.

האָט ער זיי געבראַכט די הייזער, צוריק אָף די קוימענס
אָנגעטאָן גאַנץ, ניט גערירט, און דאָס דאָרף איז אוועק די

מיל בויען. זעגערס האָבן געזעגן, העקערס האָבן געהאקט
און בויערס האָבן געבויט. האָט נאָך דער שמיד אַ גרויסן
קעסל אַראָפּגעבראַכט, האָט מען אים אין ציגל איינגעמוי-
ערט, אָף די רעדער פּאַסן אָנגעצויגן און אַ גרויסן קוימען
אויפגעשטעלט. קען קיינער די שטיינער ניט ארויפטראַגן.
גענומען דער שמיד אָף איין האַנט איין ראָד, אָף דער
צווייטער דעם צווייטן — אזוי אַלע אַכט שטיינער אָנגעטאָן,
טוואוע פאַרשאַטן און איידער מ'האָט די מיל געלאָזן, האָט
דער קעסל אַ פּיף געטאָן און אויפגערופּן די שכיינים
בראַנפן טרינקען.

האָט פּלאָראַ צו די שכיינים אזוי געזאָגט:

— זייט אונז מויכל, שכיינים, אונזער טאַטנס בייזקייט. —
דעם טאַטנס מיל האָט געמאַלן כּון איין קויש און אונזערע
וועט מַאָלן כּון כיר. די כּאַרמעגלעכע וועלן מיר טוואוע
אַפּשיטן און די איבעריקע וועלן מאָלן אומזיסט.
— רעכט אזוי! — האָבן די שכיינים אויסגערופּן. — זאָלן
אַלע דערפער קומען די כאַסענע פּראַיווען.
זיינען אַלע דערפער געקומען. אזאַ כאַסענע איז שוין
לאַנג אין דער געגנט ניט געווען.
הינט האָבן גאַנצע טאָרטן געטראָגן און וויין הונדערט
עמער. איינער האָט אונמיסטן געציילט.
און גוט איז געווען און וואויל. דאָ ענדיקט זיך פּון דער
מאַיסע די צווייטע טייל.

דאס מיידעלע, וואס פארקויפט פפצנצער

איר קענט עפשער דאָס מיידעלע, וואָס פאַרקויפט שפּע-
נער? ניין? איך קען זי. איר טאַטן האָט מען צוגענומען
אין סאַלדאַטן, די מאַמע איז אוועק דינען, געבליבן איז זי
מיט איר קליין ברודערל אליין אין דער היים.

איין שטיק ברויט האָבן זיי געהאַט. האָבן זיי געגעסן
דאָס שטיק ברויט און געגעסן. דעם ברודערל אַ שטיקעלע,
דעם מיידעלע אַ שטיקעלע. ביז איינמאל אַפּדערנאַכט האָט
זי דעם ברודערל דאָס לעצטע שטיקל ברויט אַפּגעגעבן,
אים שלאָפן באַלייגט און אליין זיך לעבן אים אוועקגעזעצט.
זיצט דאָס מיידעלע און קלערט וואָס וועט זי טאָן, מיוועט
דאַרפן דעם ברודערל אָנבייסן געבן און אליין איז זי אויך
הונגעריק. קלערט זי אַ שאַ און קלערט צוויי, אזוי אַפּגע-
קלערט אַ גאַנצע זומערדיקע נאַכט. זי טוט אַ קוק— שוין
טאָג אין דרויסן, גייט זי ארויס אין דער שטיל פאַר דער
טיר און פאַרן הויף. שטיל איז אין גאַס, די בוימער זיינען
נאָך געשלאָפן.

קוקט דאָס מיידעלע און קוקט— ערשט אַן אַלטינקע
גייט איר אַנקעגן, אַף אַ שטעקן אַנגעשפאַרט, פירט אַ הינד-
דעלע נאָך זיך און אינדערפריענדיקע מיידלעך באַרוועסע
— גייען איר נאָך אין אַ שערענגע. דערזען די באַבע דאָס
מיידעלע אזוי אומעטיק שטיין, שטעלט זי זיך אַפּ לעם
איר.

— וואָס איז, מיידעלע, דיין זאָרג, און וואָס איז דיין
 נויט, און וואָס זיינען דייןע אויגן אזוי פאַרוויינט?
 צעוויינט זיך דאָס מיידעלע איבעראַניס. הייסע טרערן
 פאַלן איר אָף די באַקן, און זי זאָגט:
 — מ'האַט צוגענומען דעם טאַטן פאַר אַ סאַלדאַט, זיי
 מאַמע דינט אינדערפרעמד. דאָס שטיקל ברויט, וואָס מיר
 האָבן געהאַט, האָבן מיר אויפגעגעסן און וואָס וועל איך
 געבן דעם ברודערל עסן?
 קלאַפט די אַלטינקע מיטן שטעקן אין דער ערד און
 זאָגט:
 — זאָרג ניט, מיידעלע, ניט וויין און ניט קלאַג — מיר
 גייען אין וואַלד אַריין שפענער קלייבן, קום מיט אונז.
 — און אָף וועמען וועל איך דאָס ברודערל לאָזן?
 — הינדעלע ראַבע — זאָגט די אַלטע — וועט
 שטוב אַכטונג געבן און מיטן ברודערל זיך שפּיץ
 אויסגעפלאַכטן דאָס מיידעלע אַ שטריק פון זיין
 געזאַגט הינדעלען זאָל אַפן ברודערל אַכטונג געבן און איז
 אוועק מיט די מיידלעך אין וואַלד.
 איז געבליבן הינדעלע אין שטוב, האָט זי מיטן לאַפּ-
 קעלע דאָס וויגעלע צוגעווייגט, מיט אַ פליגעלע זיי שטוב
 פאַרקערט; האָט זיך אַ פליג איבערן וויג געשטעלט, האָט
 הינדעלע מיט שפּיץ פעדערל גרינג אַראַפגעטריבן.
 און דערווייל האָט דאָס מיידעלע פאַרטראָגן שפענער
 אין שטאָט אַריין, אויסגעביטן אָף ברויט און געבראַכט צו-
 טראָגן, האָבן זיי אַלע געגעסן.
 גייט איינמאָל דאָס מיידעלע מיט די אַלע מיידלעך אין
 וואַלד און הינדעלע איז אין שטוב געבליבן.

יעדער האָט אויפגעלייגט איר בינטל שפענער, און שוין זיך פאָרגיבן אָף די פלייצעס. פון - וואַנען - פון - וואָס קומט אָן דער פאָרעץ מיט די הינט די בייזע און רופט זיך אָן צו די מיידלעך.

— ווער האָט אייך דערלויבט דאָ שפענער קלייבן — איר האָט דאָ אָנגעגרייט?

רופן זיך אָן די הינט די בייזע:

— דער וואַלד געהער אונזער גרויסן פאָרעץ, די שפענער געהערן אונזער גרויסן פאָרעץ! זאָל זיך מער אייער פוס אָהער ניט ווייזן, אַז ניט וועלן מיך אייך צעפייסן — אָף שטיקלעך צערייסן.

האַבן אַראָפגעלאָזן די מיידלעך די שפענער, דאָס מיי-דעלע האָט אויך איר בינטל אַראָפגעלאָזן און אוועק ליידיק אַהיים. דער פאָרעץ האָט נאָך די שטריק אויך צוגענומען. קומט דאָס מיידעלע אַהיים, האָט ניט וואָס געבן דעם ברוי-דערל עסן, קען זי אין שטוב ניט אַריין, זעצט זי זיך אַנידער פאַרן טיר און זיצט דעם קאַפ אַראָפגעלאָזן און פאַרקלערט. קומט צוגיין די אַלטע אָפן שטעקן אָנגעשפאַרט און רופט זיך אָן:

— מיידעלע - קליידעלע, וואָס ביסטו אַזוי אומעטיק און וואָס זיצסטו דעם קאַפ אַראָפגעלאָזן?

דערציילט דאָס מיידעלע: דער פאָרעץ מיט די בייזע הינט האָט פון וואַלד דורכגעטריבן, די שטריק צוגענומען און אָנגעזאָגט מער זאָל זיך קיין פוס אַהין ניט ווייזן.

— ניט געזאָרגט — זאָגט די באַביצע — גיי אין שטוב. דאָס הינדעלע האָט דיך פאַרזאָרגט אָפן טאַג, און מיטן פאָרעץ וועלן מיר זיך אַפּרעכענען.

אָוועק דאָס מיידעלע אין שטוב און זעט דאָס הינדעלע
האָט אָן אייעלע געלייגט, אַ גרויס, קימאַט אַ גענזנס. האָט
זיך דאָס מיידעלע דערפרייט, געגעסן מיטן ברודערל, גע-
געסן און נאָך איבערגעלאָזן. און הינדעלע איז אָוועק צום
פאַרעץ. האָט זי דורכגעבראַכן זיבן פלויטן פונם פאַרעצעס
הויף און זיבן ווענט פונם פאַרעצעס פאלאַץ און אריין צום
פאַרעץ אינם אינווייניקסטן כיידער, וואו דער פאַרעץ האָט
זיך צוגעלייגט נאָכן עסן.

אַרויפגעשפרונגען דאָס הינדעלע צום פאַרעץ אפן בעט
און רופט זיך אָן:

— דו אַזוינער און אַזוינער! פאַרוואָס טרייבסטו מיט
דיינע בייזע הינט די קינדער פון וואָלד? דער וואָלד איז
ניט דיינער און די שפּענער זיינען ניט דיינע!

כאַפט זיך אויף דער פאַרעץ און זאָגט:

— איך פרעג באַ דיר קיין דייעס ניט!

— דו פרעגסט באַ מיר קיין דייעס ניט?

גענומען דאָס הינדעלע, געגעבן אַ פיק און ארויסגע-
נומען באַם פאַרעץ דאָס רעכטע אויג. וויל דער פאַרעץ
רופן די הינט זיינע די בייזע. גענומען דאָס הינדעלע, גע-
געבן אַ פיק און ארויסגענומען באַם פאַרעץ דאָס לינקע
אויג.

האָט גענומען דער פאַרעץ זיך בעטן:

— טייערע הינדעלע, געטרייע, קער מיר אום מיינע

אויגן.

זאָגט דאָס הינדעלע:

— ווער ביסטו, אַ פאַרעץ?

— ניין, איך בין ניט קיין פאַרעץ.

— און דער וואלד איז דיינער?

— ניין, ניט מיינער.

— די שפענער דיינע?

— ניין, ניט מיינע.

האָט אים אומגעקערט צוריק הינדעלע די אויגן. אים
א נאָרען געגעבן לעקיש און אוועק צוריק צום ברודערל
מיטן מיידעלע. און דאָס מיידעלע, איך קען זי, זומער
טראַגט זי שפענער אין שטאַט, ווינטער גייט זי אין שול
זיך לערנען.

די באַנע קומט אלע מאל צום הינדעלע צו גאָסט און
דער פאַרעך איז שוין ניט קיין פאַרעך, נאָר אַ לעקיש.
דער וואַלד איז פראַנק און פריי. ווינטער פירט מען
קלעצער פון דאָרט און זומער גייען מיר מיטן מיידעלע
און מיט אלע קינדער אהין זיך שפילן.

ציינדל

אין איינעם א לאנד, אין איינער א מעדינע, נישט נאענט
נישט ווייט, האָבן געלעבט א פּאַר לייט. גוורים זיינען זיי
מיט מאַטערניש: זי האָט געהאַנדלט מיט בייגל און ער האָט
געזייט טוטין. אין פאַרמאָגט האָבן זיי ביידע קינדער א טוך:
איינס שענער פּונם אַנדערן.

דער ערשטער קען קיין אלעף נישט זאָגן.
דער צווייטער קען א טאטן שלאָגן.
דער פינפטער וויל דאָס קינד נישט האַלטן,
דער צענטער קען קיין קין נישט שפּאַלטן.

און דער צוועלפטער, סאַמע דער קלענסטער, איז גאָר
א מעשונע מאַדנער: א דינער, א לאַנגער, אַלט דריי כאָ-
דאַשים, וויל ער אין וויג נישט ליגן, ווערט אים א יאָר -
קען ער א קאַלב די ביינער ברעכן; טאַטע-מאַמע שעמען
זיך מיט אים און קענען זיך קיין אייצע ניט געבן. קלערן
זיי און קלערן, נישט קיין סאך געקלערט און אָפּגעפירט
ציינדלען אין שול אריין זיך לערנען. די קינדער האָבן דער-
זען אזא לאַנגן, האָבן זיי זיך אַלע דערשראָקן. ווער ס'האַט
צעגאָסן דעם טינט, ווער צעוואַרפן די ביכער פאַר איילע-
ניש, און קיין איינער איז אין שול נישט געבליבן, זיך
צעלאָפּן.

זעט די לערערין אזא מאיסע, נעמט זי וויינען :
— ליבינקער, טייערער, איך מײן נישט אייך באלידיקן.
כיוועל נאך מוזן איבער אייך די שול פארלאזן. און האָט
אים גענומען פאמעלעך פאר אַ האנט (אין איין העמד איז
ער נאך געגאנגען) און אים אָפגעפירט אַהיים. זעען טאַטע -
מאַמע: ס׳שלעכט, לאָזן זיי אים וואַקסן נאָך אַ יאָר, נײען
אים אויף אַ פאָר הויזן און פירן אים אָפ צו אַ שוּכטער.
— אַנו, זאָגט דער שוּכטער, — לאַמיר זעען, וואָס דו
קענסט, קלאַפ אַרײן אַ טשוואַק אין שטיוול אַרײן.
נעמט צײנדל דעם האַמער, טוט פאַמעלעכען אַ הויב די
האַנט און קנאַק אין קוימען אַרײן, צעבראַכן דעם קוימען
אַף שטיק - שטיקלעך.
— ע, גוטער ברודער, — זאָגט דער שוּכטער, — ביזט פאר
מיר קײן פאָר נישט. און עפנט אים די טיר. גײ דיר גע-
זונטערהײט, אַף אַלע פיר זײטן.
די מוטער וויינט, דער פאַטער זאָרגט זיך. לאָזן אים
אין פעלד די גענו פאַשען — שרעקן זיך פאר אים קינד און
קײט און לאָזן זיך לויפן. די קי לויפן, די שעפסן שפרינגען
און די פאַסטעכלעך וויינען. האָט מען אָנגעזאָגט טאַטע -
מאַמען, זאָלן זיי בעסער דעם שײנעם זון פון שטוב נישט
ארויסלאָזן, אויב נישט, שטעלט מען זיי אונטער אַ רויטן
האַן און אַ סאַף זאָל דאָס נעמען.
האַלט מען אים טאַקע אין שטוב און מע לאָזט אים אַף
דער ליכטיקער שײן ניט אַרויס. עסן עסט צײנדל אויב
נישט פאַר דרײען, איז פאַר צען: צוויי לעבלעך ברויט אַף
אַנבײסן איז ווינציק, און אַף וואַרמעס אַ מעסטל קאַרטאַפּל,
אַבי גיב. אַלע קינדער האָט מען צעשיקט פאַרדינען און

טאטע - מאמע אליין ארבעטן פון פינצטער ביז פינצטער און
מע קען ציינדלען נישט אנוועטיקן.
קומט צו גיין א שאכן א שמיד. ער קען טאטע - מאמעס
צאר נישט צוועען. זאגט ער:
— גיט מיר אפ דעם באכער, איך וועל אים נעמען אין
דער ארבעט, ס'קען פון אים ארויס א גוטער שמיד!

און ציינדלען איז שוין דענסטמאל געווען מער ווי ניין
יאר מיט צען כאדאשים: איז ער שוין געווען א גרויסער.
אין קוזניע האט ער מיטן קאפ דעם דאך אונטערגעשפארט.
קלאפט ער מיטן האמער און קלאפט. אז די קאוואדלע
שפאלט זיך, די ערד ציטערט אונטער אים און די קלעפ
הערט מען פון איין עק שטאט ביזן צווייטן. טראגט מען
פון אלע זייטן ארבעט צום שמיד און דער שמיד פרייט
זיך. טאמער ווערט דער בלאזזאק קאליע, שטעלט זיך אוועק
דער יונג אף די קני, טוט א בלאז פון פולן האלז, פאר-
שפארט מען שוין צו אים צען בלאז-זעק. רעדט אפ דער
שמיד מיט ציינדלס טאטן — 5 ברויט גיט איינער און 5 — דער
צווייטער, — צום ברויט וועט שוין דעם שמידס ווייב געבן.
דערצו וואקסט באב שמיד א טאכטער, וועט עפשער ניט
שאטן אמאל א שידעך טאן.

אנומלטן ברענגט א שאכן א גוטן פערד אונטער-
שמידן.

דער פערד שרעקט זיך, כראפעט, שלאגט זיך מיט
די פיס. און ס'איז זיך שווער אן אייצע געבן. גייט ארויס
ציינדל, לייגט זיך אן אפן פערד, דאכט זיך, גארניט שטארק,
און ברעכט אים איבער דעם רוקן.

— ע, גוטער ברודער, — זאָגט דער שמיד, — אז דו וועסט מיר אזעלכע שאַדנס אַנטאָן, וועל איך מיט מיין שטוב און מיט מיין קוזניע זיך ניט אַפּפּאַלן, גיי דיר בעסער אהיים צום טאָטן. ער האָט אזא זון אויסגעוואַקסן, — זאָל ער זיך האַלטן מיט אים. ציינדל איז שוין אַבער ניט געווען קיין נאָר. האָט ער נישט געוואָלט גיין אהיים, די מאַמע זאָל אַכצן איבער אים און דער טאָטע זאָל קרעכצן. ביינער זיינען באַ אים געווען געזונטע אָף איבערטראַגן סאַי שניי, סאַי קעלט, סאַי ווינט און סאַי האַגל. האָט ער נאָר אַנגעקלאַפט אין פענצטער צום שמידס טאַכטער, איר אַנגעזאָגט זי זאָל וואַקסן וואָס שטאַרקער און וואַרטן אָף אים און אַליין האָט ער זיך אוועקגעלאָזן איבער די וועלדער.

די בוימער וואַקסן הויך און ציינדל וואַקסט העכער, די בוימער וואַקסן שטאַרק און ציינדל איז שטאַרקער, צעלייגט ער צווייגן, קלאַפט ער אָן פון שטיינער־פייער און פרעגלט שוואַמען, וויפל ער וויל, עפל עסט ער רויע, און ניס באַ־ האַלט ער אָף ווינטער.

באַנאַכט נעמט ציינדל קריכן איבער די בוימער, פון איין בוים אַפּן צווייטן, זוכט אָפּ האַניק און נעמט אָן פולע הויפּן און עסט, עסט און עסט ביז סווערט אים אומעטיק. נעמט ער שרייען און רופן אָף אַ קאַל: הוֹ-הוֹ-הוֹ. דערהערן די בוימער, ענטפערן זיי אָפּ, דערהערן די כאַיעס — נעמען זיי רעווען, דערהערן די פויגלען אין די נעסטן — הויפּן זיי אָן זיך איבערצורופן, ווערט אַ געטומל אין וואַלד, אַלע פורן צעלויפּן זיך, אַלע פערד דערשרעקן זיך און אַ פרעמדער האָט זיך מוירע אַפּילע אַ פּוס אהין ווייזן. אזוי זומער, אזוי ווינטער.

און ווינטער פלאצן די בוימער פון די שטארקע פרעסט, צינדל אָבער־האַט קיין מוירע ניט. ער גייט אום, זוכט און גראַבט אין שניי: וואו ליגט דאָרט דער בער, וואו וויגט ער דאָרט זיין פעדערשטע פוס, און ער שלעפט אים אַרויס די פוס פון מויל.

— גענוג, זאָגט ער, — דיר וויגן א פוס איז ניט קיין צוקערקע.

און דער בער האָט ליב צינדלען, שוויגט ער אים אָפּ. דערווייל האָט זיך צינדל פאָרגעסן, זיי איז ער הייסט און איז נאָר געוואַקסן. ער איז אַלט געוואָרן פיפּצן, — וואַקסט ער אַלץ; איז אים געוואָרן זיבעצן...

הערט ער, אַז די בוימער ריידן, הערט ער, אַז כאַיעס רוען נישט איין, זעט ער, אַז דער הימל איז רוט און זאָגט עפעס אָן. מעסט זיך אָפּ צינדל מיטן העכסטן בויס. און רופט זיך אָן: גענוג זאל זיין! און א סאָף זאל דאָס נעמען! און אפילע ניט געזעגנט זיך מיטן וואַלד, פאַרלאָזט ער אים און לאָזט זיך לויפן אַהין, וואו מענטשן וואוינען.

קומט ער צו גיין אין דער גרעסטער שטאָט. זעומען דאָרט מענטשן אָף די גאַסן, ווי בינען אַרום אַ בינשטאַק. דערזעען די מענטשן איז באַכער איז אין שטאָט אַריין, מיט אַזאַ ביסל גוואַרע, האָבן זיי זיך אַלע אַרומגעשטעלט אַרום אים און ער האָט געזען ווייזן, וואס ער קאַן. בויגט ער אָן דעם רוקן, קען אַ ראַטע סאַלדאַטן גיין איבער אים היין און צוריק, ווי איבער אַ רויטן פלאַץ. בויגט ער אָן די ברוסט, קענען זיך דריי קווייעס אַוועקשטעלן מיט שמידן און מיט קאַוואַדלעס, שמידן און שמידן און אים וועט גאַרניט אַרן.

זאָגן אלע לייט:

— אין אן אנדער צייט וואלט מען אזא פאכער אין פלויע הויזן אָנגעטאָן, אין זיידענע העמדער מיט רויטע סטענגעס און אים פארן גרעסטן גיבער אויסגערופן. איצט איז אָבער ניטאָ קיין צייט זיך מיט אים צו פארנעמען. מע דארף גיין איין מיט אַנאָנדער מילכאָמע פירן.

האָבן גענומען פייפן די טרומייטן, האָבן גענומען שטעפן די פולעמייטן, האָט יעדערער געבראַכט זיין טייטל און זיך געלאָזן לויפן אין סטרוי.

— אויב גיין מילכאָמע האַלטן, — זאָגט ציינדל, צו זיך אליין, — וועל איך מינאַסטאַם ניט בלייבן דער לעצטער.

— לאָזט אַ וועג!

און זיך געלאָזט לויפן איבער די וועגן.

לויפט ער און לויפט שליאַך־אייין, שליאַך־אויס. פאַרט אַ צוג. דער פייפער לויפט פאר פריער, די וואָגאַנען לויפן נאָך.

— וואָס פירט אַ צוג? — פרעגט ער.

— כאַיעל! — ענטפערט מען אים.

— וואוהין גייט דאָס כאַיעל?

— מילכאָמעס האַלטן!

— נעמט מיך אויך, — בעט זיך ציינדל.

— קום! און וועמען ווילסטו שלאָגן?

קלערט ציינדל און קלערט און רופט זיך אָן.

— געווען בין איך אַ שמיד און היינט בין איך אַ גיבער.

איך וואָלט וועלן שלאָגן גראָבע בייכער און ווייסע הענט!

— האָ? וואָס? ניין! — מאַכט דער עלטסטער, — אזא ווי

דו דאַרפן מיר ניט! אזא, ווי דו דאַרפן מיר פיר יאָר שיסן

און דריי יאָר הענגען!

— שטיי! אָט שיסן מיר דײך! אורא!!!
האַבן זיך ארויסגעקײקלט פון די וואַגאַנען גראַבע בײַ-
כער מיט געפרעסטע העמדער אַפן האַרצן און גענומען
טײטלען אָף צײנדלען מיט די פינגער, גענומען הוסטן און
פאַרגײן זיך. האָט זיך צײנדל צעלאַכט.
— דו לאַכסט נאָך? — שרײען זײ צו אים — אָט שיסן
מיר דײך! אָט שיסן מיר דײך! און דערווייל שנייצן זײ די
גראַבע נעז אין די געפרעסטע טיכעלעך אַרײן.
זאָגט צײנדל:

— נײטאָ אָף וואָס צײט אויסברענגען — און ער נעמט
און טוט אַ קער איבער דעם צוג, צעפאלן זיך די וואַגאַנען.
דער פײפער פײפט, די וואַגאַנעס וואַרפן זיך אָף די רעלסן
און די גראַבע פײכער ליגן שוין און דריגען מיט די פיס.
און צײנדל האָט זיך נײט אומגעקוקט — נײטאָ קײן צײט
און איז אַזעק זײן וועג.
גײט ער און גײט שליאַך - אויס, שליאַך - אײן, פאַרט וויי-
דער אַ צוג. דער פײפער לויפט פאַר פריער און די וואַגאַ-
נען לויפן נאָך.

— וואָס פירט מען אין די וואַגאַנען? — פרעגט צײנדל.
— כאַיעל! ענטפערט מען אים.
— וואוהין גײט דאָס כאַיעל?
— מילכאַמע פירן.

זעט צײנדל, די הענט זײנען באַ זײ אין סאַזשע גע-
קנאַטן, די העמדלעך אין פוימל פאַרשמירט, די שטערנס
שטאַרקע און די הענט געזונטע. זײנען זײ אים זײער גע-
פעלן געוואָרן. זאָגט ער.

— כאַוויירים, נעמט מיך מיט!

— וועמען וועסטו שלאָגן? — פרעגן זיי אים.

זאָגט ציינדל:

— געווען בין איך אַ שמיד און היינט בין איך אַ גיבער.
כיוואָלט וועלן שלאָגן גראָבע בייכער און ווייכע הענט!
עפנט מען אים אויף איין וואַגאָן. זיינען באַ ציינדלעך די
פיס צו-לאַנג, קריכט ער ניט. עפנט מען דעם צווייטן וואַ-
גאָן, איז די קאָפּ צו-הויך.

זאָגט ציינדל:

— וואָס דאַרפט איר זיך מאַטריעך זיין? איך קען ארויפ-

קריכן ארויף.

איז ער אַרויף אַפן דאך. דער צוג פאַרט און ציינדל
רופט אויס, הערט מען פון איין עק וועלט ביזן צווייטן.

— פאַרטרייבן מוז מען די גראָבע בייכער מיט די ווייסע

הענט!!!

די גאַנצע וועלט ציטערט און ציינדל קריגט זיך דער-
ווייל וואו אַ פעלד און וואו אַ וואַלד, וואו אַ דאַרף און
וואו אַ שטאָט. אזוי איז ער אַלט געוואָרן אַכצן יאָר און
ניינצן און צוואַנציק און אַפילע איינאונצוואַנציק.

ביז איינמאַל קומט צו גיין דער עלטסטער פונם כאיעל

און רופט זיך צו אים אָן:

— גענוג, ציינדל! דאַכט זיך, מיר האָבן זיי שוין אָנגע-

לערנט. איצט קום אין שטאָט, וועלן מיר דיר מאַכן אַ

יאַנטעוו.

איז מען געקומען אין שטאָט. זשומען דאַרט מענטשן.

ווי בינען ארום אַ בינעשטאָק. כול און כול, און יאַנטעוודיקע

פאָנען הענגען אַף אַלע גאַסן. זיינען געקומען מיידלעך מיט

באַענענדיקע קליידלעך, זיינען געקומען אינגלעך מיט

פארקעמטע קוטשערלעך. איז ארויסגעגאנגען ציינדל צו זיין טאטן און זיין מאמען, זיך מיט זיי איבעראנייס באקע-נען און זיך מיט זיי איבערבפעטן. רופן זיך אן צו אים זיינע פרידער:

— זיי אף אונז נישט ברויגען, ציינדל, מיר זיינען אין שטוב ניט געזעסן אין די הענט נישט צינדיפגעלייגט. אלע זיינען מיר אין פעלד געווען, מילכקאפעס געפירט, וועמען דו האסט געשלאגן, דעם האָבן מיר פון שטאט ארויסגע-וואָרפן, די איבעריקע האָבן מיר אין די שיינע הייזער ארייני-געזעצט. זאל אַ שוסטער שוטטערן און זאל אַ שניידער שניידערן און זאלן די פאַבריקן די שענסטע לידער שאלן. דערהערט ציינדל וואס די פרידער זאָגן, האָבן זיך אים געשטעלט טרערן אין די אויגן פאַר פרייד. איז ער זיי גע-פאלן אפן האַלז און זאָגט:

— בלוט! איך בין מיט אייך גיט!

האָבן אלע מיידלעך מיט אלע אינגלעך גענומען פאָכען מיט די פענדלעך, גענומען רופן און שרייען: זאל לעבן ציינדל! זאל לעבן אונזער גיבער! איז אונז אַ וויפערני-איבערן גאַנצן שטאַט. זיינען פון באַרשטאַט געקומען צו לויפן דער שמיד אין זיין טאַכטער, די שמיד איז טאַקע אויסגעוואַקסן אַ שטאַרקע, אַזוי ווי ציינדל האָט איר אַני-געזאָגט.

האַט מען געשטעלט אַ כאַסענע. פויקן האָבן געפויקט, קוימענס האָבן געפויקט, דראַטן האָבן געהודעט און פון איין עק שטאַט ביז דעם צווייטן האָבן זיך געטראָגן טענן מיט קוילעס:

”האַרפּאַשניקעס פון דער גאַנצער וועלט, אורא!”

א גארטן בעשוטשעס

הינדע מיט הערשעלעך זיינען א שוועסטער מיט א ברודער. הינדע איז אלט עלף יאָר, און הערשל — אַכט יאָר.

הינדע קאָן אלצדינג מאַכן, וואָס זי קלערט נאָר צו — זי נייט אליין אויף אַ ליאלקע, מאַכט איר קליידער, קלאַפט אליין אויף אַ בעטל, און הערשל קוקט און איז מעקאַנע. ס'געפעלט אים.

דערפאַר אָבער — הייסט מען זיי עפעס טאָן, איז הערשל פּאָלגט באלד, און טוט ווי מע הייסט אים; הינדע וויל ניט פּאָלגן. און אויב זי פּאָלגט שוין יאָ, טוט זי עס אזוי אָפּ, אז מע שרייט אָף איר נאָכדעם.

אז מען הייסט איר גיין ארויסטרייבן דעם כאַיער פון גארטן, וויל זי ניט עפענען ס'גארטן-טירל. זי דאַרף, — זאָגט זי, — דעם כאַיער פריער גוט אָנבײַקערן. און ארומ-יאַגנדיק זיך, צעטרעט דערווייל דער כאַיער די בייטן.

מע הייסט איר, לעמאַשל, גיין אַ קוק טאָן וואו די גענוז זיינען, לאָזט זי אַרויס אין איין גאַנג דאָס קעלבל — זי וועט עס פּאַשען, זאָגט זי, און דאָס קעלבל פאַרייסט ס'עקל, טוט אַ דריגע מיט די פיסלעך און טאַנצט אוועק איבער דער גאַנצער ברייט פון דער לאַנקע.

זי לויפט נאָך און ווייס ניט וואָס אָנהויבן:
וויינען אָדער לאַכן.

ביז די שטוב-לייט דערזעען, לויפן ארויס, און דער
ברודער פירט שוין אפן גארטל, א פארסאפעטער, דאס זיך
רייסנדיקע קעלבל צוריק אהיים.
און נאך האט זי ליב, הינדע, פירן א פאלעבאטישקייט,
ווי אין שטוב פירט זיך.

באקט מען ברויט, באקט זי אויך.
קליינע פרייטעלעך באקט זי.
א קליין דיישקעלע האט זי, קליינע עמערלעך, און נאך
קילעם און זאכן, וועלכע צו וואס סיפאדערן זיך.
שוין פון א וואך, או הינדע ווארט מע זאל דעם גארטן
אקערן, וועט זי אויך פארזעצן איר קליין גערטנדל.
בא איר אין קאמאד פון שוועבל-קעסטעלעך האט זי
אין באזונדערע פאפירעלעך פארשידנערליי בלומען-זוימען.
אך זוימען פון גארטנווארג לייגט זי ווינציקער אכט — יענע
וועט זי אראפנעמען פון דער מאמעס, ווען די מאמע וועט
זייען.

אירע זוימען זיינען בא איר מיט דערשעלען בעשוטפעס.
ער האט איר דערפאר אפגעגעבן זיינס אנאנגעמאלט
קארטל און א רימען-בייטעלע.

זי צענעמט די קראג אירע און ווייזט אים:
— דאס איז נאסטורציס — ווייזט זי אים אין א פאפירעלע.
זוימען — ווי פיסטאשקעלעך קליינע זעען זיי אויס — שיינע
קווייטעלעך, זאגט זי, וועלן איסוואקסן, אזוי ווי די פאסאל-
קעלעך.

און דאס — צעוויקלט זי אים זוימען — זיי גריקע-קערנער —
דאס איז גראמאפאנטשיקלעך.
צעלאכט זיך הערשל.

סיגעפעלט אים, וואָס זי זאָגט גראַמאַפּאָנט־שיקלעך, נאָר
הינדע איז פאַרטאָן.

— אוואַדע, זאָגט זי, ווי גראַמאַפּאָנט־שיקלעך צעבליען
זיי זיך. און דאָס איז אַרגאַניע— סאַמעטנע קווייטן ווי
פויסטן די גרויס. דו האָסט געזען, באַ האַנען לעס פענצטער
וואַקסן זיי?— אַזעלכע שיינע... איין מאָל פאַרזייט מען זיי,
וואַקסן זיי עטלעכע יאָר נאַכאַנאַנד... נאָר אַף ווינטער
פאַרדעקט מען זיי מיט שטרוי.

הערשל שווייגט און שווייגט און מישט זיך צום סאָף
אַריין:

— ביסכאַקל, זאָגט ער, האָט דוואַוירע געזאָגט, אז אָט
די קלייניקע מאַנדעלעך זיינען ניט קיין בלומען, נאָר רע-
טעכער.

— טאָ גיי, זאָגט הינדע, צו דוואַוירען, זי ווייסט אזוי
ווי דו, און דו אזוי ווי זי.

שטייט הערשעלעך ניט אָן. ער זאָגט, אז ער וועט גאָר
פאַרזעצן זונען־רויזן, און סטרוטשע וועט ער פאַרזעצן.
און זי, — זאָגט הינדע, — וועט אַרומצוימען די אַזשינעס,
וואָס אין לאַנגן גאַרטן, און וועט נאָך אַהין פאַרבלאַנצן
אַלערליי פוימעלעך, פלומען־פוימער און באַרן־פוימער
און אַגריסן.

אים וועט זי אין סאָד אַריין אפילע ניט לאָזן אַ שמעס
טאָן.

די בלומען וועט זי פאַרזעצן נעבן שטוב פאַרן פענצטער
און אַ גאַרטן וועט זי האָבן אַ כּוץ...
און געבליבן איז, פונדעסטוועגן. אז אי די בלומען, אי
די גערטנער זעצן זיי בעשוטפעס.

איינמאל גאנץ פרי כאפן זיי זיך אויף, די צימערן זיינען
געווען געפאקט מיט זון, טיר און פענצטער זיינען אפן, די
לופט איז פארשמעקט מיט גרינס, וואס פון יענער זייט
פענצטער און מיט פויגל-געזאנג פון די פויגעלעך, וואס
אין די לאדן-געסטן זיך אומגעקערט.

אין איינע העמדער זיינען זיי אראפגעשפרינגען פון
די בעטן—און גלייך דורך די אפענע פענצטער אין דוויטן
ארויסגעשפרונגען. נעבן שטוב שטייט אף דער זון א וואגן
אויסגעשפאנטער.

אפן וואגן—א באראנע מיט א בינטל ציווייגן בערעזאווע,
זאפטיקע, מיט נאר וואס פון די קנאטן אויסגעשיילטע,
יונגע, קלעפיקע בלעטעלעך.

— א! — האבן הינדע מיט הערשעלען לוסטיק אויסגע-
רופן און זיך געלאזט צום גארטן.

דורך די פלעקער האבן זיי דערזען ווי א פאר רויטע
אקסן מיט גרויסע הערנער גייען נאך נאכן שטריקל בא א
קליין פויערש מידעלע אין האנט.

די אקסן קומען צום סאמע פלויט און דארטן קערעווען
זיי זיך מיטאמאל אויס מיטן גלאנציקן אקער און מיט
נידעריקן „לייונטענעס“ פויערל, וואס האלט זיך אן אין
אקערס הענטלעך.

לעבן גארטן-טירל האבן זיי די לעדערנע טארבע און
סוויטקע דעם פויערס אריבערגעשפאנט און גערוונעט
מיט די בארוויסע פיס אין די פרישע, נאר וואס איבערגע-
קערטע פלאסטן ערד.

הערשלען זיינען געפעלן געווארן די אקסן. גרויסע אקסן
און רויטע, אינגאנצן רויטע.

און הינדען — דער אקער, וואָס גלאַנצט און קערט אויס
פלאַכעסווייס שוואַרצע שלענגליקע שורעס ערד. ביידע
כאַפּן זיי קלייבן די שטיינער פון אונטערן אַקער און וואַרפן
איבערן פּלויט אַריבער.

שורעסווייס-שורעסווייס קערט אויס דער אַקער פּלאַכעס
ערד, און דאָס פּויערל דרייט אים נאָך נאָך די אַקסן אַרום.
איין ניט-איבערגעאַקערטער שמוּאַלער פּאַס ווייסט זיך נאָך
אין מיטן, באַשפּרייט מיט פּאַראַיאַריקע פּאַרפּוילטע קאַר-
טאַפּל-שטענגלעך.

— אוי-וויי, — שרייט אויס הערשלי.

— זעסט? אַ וואַרזם, אַ גרינער ווי אַ שלאַנג, אַט-אַ
איז ער. — און ער נעמט אים ארויסקאלופען מיט אַ שטיקל
שפּענדל.

— טשעפע ניט, — טוט אים הינדע אַ שלעפּ פאַרן האַנט, —
אַז דו ווייסט ניט. אַזעלכע „ווערימער“ צעריען די ערד
אינעווייניק, וואַקסט בעסער.

און מיט זייער „שפּייַעכץ“ מאַכן זיי נאָך פעט די ערד
אויך. דאָס קורץ פּויערל שטויסט זיך אָן, וואָס די קינדער
ריידן צווישן זיך.

— סאַפּ-העטיאַ, — טרייבט ער די אַקסן, צעשמייכלט זיך
אין זיין געל בערדל אַריין און זאַגט אַף געמישטן אידיש-
גויעש.

— יאַ-יאַ, אַ גוטעס, אַ גוטעס וואַרימלעך, ניטשעפּאַי, אַ
גוטעס.

הערשל טוט אַ קוק אפּן שיקסעלע און פאַרשעמט זיך.
הינדע זאַגט: „וויין ני זנאיע“ — און וואַרפט די שטיינער
איבערן פּלויט.

אז דער פויער האָט געשטעלט די אַקסן צום בינטל היי, וואָס אין וואָגן, האָט ער אַ קוק געטאָן צו דער זון און אַ וואונק געטאָן דער שיקסעלע, זי זאל געבן די טאַרבע. הינדע מיט הערשלען האָבן קיין אויג ניט אַראָפּגענומען פונם פויער מיטן מיידעלע, ווי אזוי זיי שטעלן ציין אינם שוואַרצן ברויט און אין די ווייסע שטיקלעך קעז. דאָס פויערל שניידט מיטן מעסער, וואָס הענגט אָפּן רימענעם גאַרטל, בלעטעלעך פוטער. זיי רעדן ניט אויס קיין וואָרט צווישן זיך און היטן— קיין ברעקל זאל ניט אַראָפּפאלן. — וואָס קוקט איר אין די אויגן? — האָט זיי די עלטערע שוועסטער אויפגעוועקט. זיי האָבן זיך ביידע פאַרשעמט און אַריינגעפאלן מיט אַ טאינע:

— עסן! גיב אינאָן עסן! אַנבייסן!
די יאָטן האָבן זיך אַנידערגעזעצט מיט זייער אַנבייסן אָפּן גרין בערגעלע אַנקעגן, האָבן אָפּגעכאַפּט די איבערגע- מישטע ברויט מיט „סמעטענקע“ און געווארט שוין, אז דאָס פויערל זאל גיכער נעמען איבערשיטן שוין דעם פלויס. דאָס פויערל האָט אַבער צייט. ער עסט רואיק, פאַקט אָף ביידע פאַקן, דער שטערן שוויצט אים, און גיט אַלץ אַכטונג— קיין איין ברעקל זאל אים ניט אַראָפּפאלן אָף דער ערד. דאָס מיידעלע עסט אויך, זיי דער טאַטע אירער, נאָר טשמאַקעט געשמאַקער און קוויטשיק-הילכיק. די גרויסהערנעריקע רויטע אַקסן ווילן דאָס היי ניט עסן, איז איינער קייעט שטייענדיק די זשויקע, און איינער ליגט—

דיק. מיט איינגעקנייטשטער פעל באַ די העלזער ציען זיי
די גלאַטע יאַרמאַ, די יאַרמאַ טוט אַ סקריפּ און לאַזט זיך
ניט צוציען.

— קום, — זאַגט הינדע, — לאַמיר דערווייל קלייבן
שטעקלעך מיט פלעקלעך אַף אונזער אייגענעם פלויס.
— קום, — זאַגט הערשל. — און וואו וועלן מיר אים צווי-
מען, לעם שאַפע-וואַנט?

— אַטאַ באלד! — טאַינעט הינדע מיט אַ קאַס, — אין שאַטן
וועט דען באַ דיר עפעס אויסוואַקסן? אַף דער זון דאַרפן
מיר אונזער גאַרטן צוימען.

דאָס פויערל שלעפט שוין פון וואַגן דאָס פּוכקע בינטל
צווייגן, שלעפט צו צום פלויס און נעמט פּרוואוון וועלכע
פלעקער וואַקלען זיך אין פלויס.

הינדע מיט הערשלען האַבן זיך גענומען פלייסיק צוימען
זייער גאַרטן.

די האַק האַט מען זיי אין שטוב ניט געלאָזן נעמען.
האַבן זיי איבערגעבראַכן די שטעקלעך איבער דער קני,
און מיט אַ שטיין טיף-טיף אין דער ערד אריינגע-
קלאַפט.

הערשל קלאַפט אויך, נאָר ווען הינדע הייסט עפעס
דערלאַנגען, וואַרפט ער דאָס קלאַפן און לויפט.
— צווייגן ברענג, — שאַפט הינדע.

לויפט הערשל איבער די פּרישע הרודעס ערד און
קלייבט אַן לעבן פויערל אַ הויפן קליינע ריטלעך, צווייגלעך,
אין דער זייט אַפגעוואַרפענע, און שפּאַרט זיי פאַר-זיך.
אַ דריי-עקיקער איז באַ הינדען דער גאַרטן באַם פלויס,
וואָס צום גאַס-צו אַרויס.

* מיט די צווייגלעך האָט זי די פלעקלעך צווישן איבער-
 געפלאַכטן.
 די פלעקלעך זיינען טרוקענע געווען און די צווייגלעך
 פייכטע, זאָפטיקע און בויגעוודיקע.
 און די צוים איז שוין פאַרטיק.
 הערשל קוועלט און גלויבט זיך גיט, אַז אין דעם פלויט
 האָט ער אויך אַ כײלעק:
 ער האָט מיט הינדען צוזאַמען געאַרבעט.
 נאָר פון וואַנען פון וואָס קומט אָן די עלטערע שווע-
 סטער און מאַכט אַ גרויס געלעכטער.
 — נו, און באַראַנעווען? — זאָגט זי...
 הינדע מיט הערשלען זיינען געבליבן שטיין פאַרשעמט
 און ווי באַטריבט.
 ווי אזוי וועלן טאַקע די אַקסן באַראַנעווען זייער גאַרטן...
 נאָר אין דער רעגע גיט זיך הינדע אַ כאַפּ.
 — אַ דאַיגע איך האָב! — זאָגט זי, — און כאַרשאַרט די
 האַר, וואָס פאַלן איר איבערן אָפגעברענטן פאַנים.
 — איך וועל מיט אַ הראַבליע...
 — מיט אַ הראַבליע איז נאָך בעסער!
 און גיט געקלערט, לויפט זי צום שאַפּע. נאָר הערשל
 האָט זי אַריבערגעיאָגט און טראָגט איר אַנטקעגן די
 הראַבליע מיט די אייזערנע ציין.
 — מיט די אייזערנע ציין, זאָגט ער, וועט זיין גוט.
 די עלטערע שוועסטער וויל זיי העלפן שאַרן, לאַזט זי
 גיט, הינדע. אליין וויל זי מאַכן.
 אַביסל שאַרט זי, אַביסל הערשל. איז דאָך אַבער שווער,
 לויפט הערשל און ברענגט זייער קלייניקן גראַב-אייזן.

הערשל צעקלאפט די יוד מיטן גראַב־אייזן און הינדע
צעשארט. די ווערים טשעפעט ער שוין ניט, הערשל: ער
ווייסט, ער געדענקט שוין, און זיי זיינען גוט פאר די גע-
וויקסן.

דער פויער האָט נאָך ניט געהאַט געענדיקט די צוים
איבערשיטן, איז שוין באַ הינדען און הערשלען געווען דער
גאַרטן פאַרצווייט און צעבאַראַנעוועט.

די זון האָט געבאַקט און געדאַמפט די פייכטקייט פון
דער פרישער נאַסער ערד. הינדע מיט הערשלען זיינען
געווען אָפגעברענטע, פאַרשוויצטע און מידע־צופרידענע
האַבן זיי נאָך זיך געשלעפט דעם גראַב־אייזן מיט דער
הראַבליע.

— וואָס קוקסטו צום הימל, — פרעגט הינדע.

— אַ רעגן... קוק איך, ווען וועט, — זאָגט הערשל

ערנסט.

האָן געלמאטקע און הון קריינדל - קעפּל

געווען זיינען בא א באלעפאס א האָן מיט א הון.
דער האָן איז אין מאטקעס געגאנגען אין געלע און
מיט פליגלען באגילדטע, און הינדעלע איז א ראבע געווען,
און מער ווי א קריינדעלע אפן קאפּ האָט זי גאָר אזעלכס
ניט פארמאָגט.

גוט האָבן געלעבט צווישן זיך האָן מיט הינדעלען. האָן
פלעג אין קיין פרעמדע הויפן ניט פארקוקן, און גאנצע
טעג ראק מיט הינדעלען שפאצירן.
און געפונען האָט ער נאָר א קערנדל ווייץ, אָדער
האָבער, פלעג ער גלייך נעמען רופן:

— פיק - פיק - פיק: —
געפונען - געפונען.

און דאס קערנדל אין שנאָבל און פון שנאָבל גע-
וואָרפן, אין שנאָבל און פון שנאָבל — אזוי לאנג, אזוי
פרייט ביז הינדעלע דעהערט און קומט צו. וואָרפט ער
איר ארויס דאָס קערנדל פון שנאָבל, אָדער ער דערשלינגט
עס אליין, ווען ער קאָן זיך ניט איינהאלטן. און זיי שפא-
צירן זיך ווייטער.

הינדעלע פלעג אלע פרילינג טאָג און טאָג אייעלעך
לייגן און זיי דער באלעפאסטע פארגלויבן.

יאר און יאר האָט זיך הינדעלע געבלאָזן און קינדער
געוואָלט. האָט אָבער די באלעבאַסטע פּאַרלייַקנט די איי-
עלעך און ניט געוואָלט נאָך, אז הינדעלע זאל זי פאַר
האַנען פאַרמאַסערן, פלעג זי פאַר אן אויבער-האַסבאַרע
נעמען און קוואַטשקע-הינדעלען אַפּטיקן אין קאַלטע
וואַסער.

ניטאָ באַ הינדעלען ערגער, ווי אין וואַסער און נאָך
אין קאַלטער זיך טויקן.
מזו שוין הינדעלע באלעבאַסטען נאָכגעבן—זיך אויפ-
הערן בלאָזן, אויפהערן קוואַטשקען, און האַנען קיין פּיפּס
ניט טאָן פון גאַרניט.

נאָר ווען-ניט-ווען פאַרנאַכט, אפּן סידעלע פליענדיק,
פלעג זי אָף יעדן טרעפעלע פון לייטער זיך אָפּשטעלן, זיך
אָן וואָס דערמאַנען און אונטערן דעכל, שוין זיצנדיק באַ
האַנס רעכטן פליגל, פלעג זי פאַרמאַכן איין אויגעלע,
נאָכדעם דאָס צווייטע, קלערן, קלערן, און אזוי איינ-
שלאָפּן.

שאַרט זיך איין מאָל הינדעלע אין ערד.
אלע פעדערן זיינען שוין באַ איר אין וואַרעמען שטויב
אויסגעבאָדן.

האַט זי זיך אָף אַ זייטל צוגעלייגט, דאָס אויבערשטע
פליגעלע אויסגעצויגן, די פיסעלעך פאַרדעקט, איין אויגל
ציגעמאַכט—און דערפילט:

אן אייעלע וועט זי באלד ברענגען.
— דאָס ערשטע אייעלע פאַרן נייע פּרילינג.
האַט זיך הינדעלע פאַרקלערט.

האָן וועט דאָ גאַרניט אייצענען. ער שטייט ערגעץ מיט
זיינע געלע מאַטקעס אָף אַ באַזונטן פּלויט, פּאַטשט מיט
די גילדענע פּליגל און רופּט:

קוקוריקו,
קוקוריקו,
ווער אָף פעלדער,
ווער אָף וועגן,
קוקוריקו,
קוקוריקו,
איצט אַ זון —
און באלד אַ רעגן.

מער איז ניט זיין אייסעק.
שטייט אויף הינדעלע, גיט זיך אַ טרניסל אָפּ פּונם שטויב,
הויבט אַ לאַפקעלע מעיושעוודיק און גייט, — הויבט דאס
צווייטע, טוט אַ קלער און ווייטער גייט.
און זינגט זיך אונטער:

— איך לייג אן אייעלע,
וואָס קומט אַרויס —
די באַלעבאַסטע קומט
און שאַרט אַרויס.
הון וויל אַ קינד,
האָן וויל אַ קינד,
איז ווער קאָן
אייצענען אַצינד ...

שטייט אין ווינקל-הויף א בערעזע אן אלטע, מיט א
שווער-לעטעריקער קאפ. און אזא מין אלטע איז זי, די
בערעזע, געווען, וואס האט זיך ליב צו אלץ צוקוקן און צו
אלץ צוהערן.

הינדעלע הויבט א לאפקעלע און זינגט, און בערעזע
אלטע שווערקעפיקע הערט זיך צו.

הערט און הערט, און רופט זיך אפ:

— הער אויס, הינדעלע, איך וועל דיר אן אייצע געבן,
ווי אזוי פון באלעבאסטען די אייעלעך אויסבאהאלטן.
צווישן מיינע צווייגן באהאלט איך אויס א נארלאזענעם
נעסט, א בושל א היימלאזער האט זי דא געבויט, איך האב
אים געלאזן — געמיינט — סוועט זיין פריילעכער אן אל-
טער בערעזע.

האט ער געבויט, געבויט — אן אומכיין געווארפן אז
זי טאפאל גאר באזעצט.

איך נעם זיך צו פאר א שכינע, איך וועל זיך
דינע אייעלעך אויסבאהאלטן, זיך מיט א געניטער אייצע
פירן, נאר א טנאי נעם איך מיט דיר אויס.

— א וועלכן? — פרעגט הינדעלע.

— א טנאי — האָנען זיין מאן אהער ניט פירן.

איך בין אן אלטע, און קאן קיין טומל ניט פאר-
טראָגן.

איז הינדעלע איינגעגאנגען, באדאנקט דער אלטער,
ארוםגעקוקט זיך, צי קיינער הערט זי ניט אונטער,
צי קיינער קוקט זי ניט נאך, און אפן בוים ארויפגע-
פלויגן.

די בלעטער האָבן זי פארשטעלט.

זוכט זי מיט איין אויגעלע. א בויג ארויף דעם רעכטן
און געקוקט, — א בויג אראפ דעם לינקן, און אויסגעקוקט,
ון טאקע דעם נעסט געפונען.

די נעסט האט אפילע געשמעקט מיט פוסטקע, פונ-
דעסטוועגן איז הינדעלע געווען צופרידן — ווי עס איז זיך
איינגעמאסטעט, און ווי נאר זי האט דאס אייעלע געלייגט,
האט זי אף א צווייג זיך געשטעלט און גענומען פאר פרייד
זיך בארימען: —

קא! קא! קא! קא!
אן אייעלע געפינען —
קא! קא! קא! קא!
אן אייעלע געברענגט ...

— א שינער סאד בא דיר, — שלאגט איר די פערעזע
איבער ...

הינדעלע האט זיך דערמאנט און זיך פארשעמט — זי
וועט שוין מער אזוי ניט טאן. אין זיך אומקוקנדיק, צי
קיינער זעט ניט, איז זי אראפגעפלוויגן.

האן ווייסט גארניט פינס סאד, וואס הינדעלע פאר-
האלט אויס. ער זעט נאר — הינדעלע איז פריילעך, איז ער
אויך פריילעך.

ער ווייסט גלאט ניט, פארוואס קאן מען עס ניט הינד-
דעלען דערופן אין הויז אריין, א קערנדל כאפן, א
הירזשעלע קלייבן, און קומט ער אליין, טרייבט אים די
פאלעבאסטע — לעמאי איז ער אן הינדעלען געקומען.

טאג און טאג ברענגט הינדעלע אין נעסט אריין א פריש
אייעלע.

ווייסינקע סימען דאָרט צו, אין בערעזע שווערקעפּיקע
באהאַלט אויס.

וואָס מער ווייסינקע אין נעסט, ווערט באַ הינדעלען
דער סאָד טייערער. — זי מײַנט אויס גאַנצע טעג די בע-
רעזע, מע זאָל זי כאַלילע דאָרט ניט באַמערקן, און דאָרף
זי דאָס אייעלע לייגן, קוקט זי מיט איין אויגעלע אין איין
זייט, מיט צווייטן — אין צווייטער.

קוקט און גאַנצע זיך.
בויגט אַ לאַפּקעלע און שטעלט, הויבט אַ פּיסעלע און
גאַנצע זיך, אַ פּלי — און בלייבט ניט צווישן די בלעטער.
ניטאָ.

הינדעלע האָט שוין אלע אייעלעך אויסגעטראָגן און
זיך בלאָזן אנגעהויבן.

ברויגען איז זי כאַלילע ניט אַף קיינעם, נאָר אזוי איז
זי באַ זיך געוואָרן גרויס אַביסל, און דעגסטמאָל האָט זי
אַף דער אלטערס איינצעס ניט געוואָרט, זיך גלייך אין נעסט
אויינגעקליבן און גענומען די אייעלעך וואַרעמען.

וויפל אייעלעך איז דאָרט געווען, האָט זי אליין ניט
געוואוסט.

אסאך אייעלעך אין אַ הויפּן, קוים אונטער די פּליגל
אָרונטערצונעמען — און געניג.

— אָט וועט זיך דאָס האָן אַביסל פּרייען — ניט פון
וואַנען, ניט פון וואָס, וועט זי דאָס מיט, אַנאַנהאַרע, אזוי
פיל קינדער אַראָפקומען.

אזוי האָט הינדעלע געקלערט, און מיט מער פלייס די
אייעלעך אונטער זיך מיט שנאָבל און קריינדל־קעפל גע-
מישט און איבערגעמישט.

אלע גאנצפרי, איידער נאך אפילע האָן הויפט זיך אָן
אפן סידעלע צו פאנאנדערוואַכן, דעקט זי אײן געטריי די
אײעלעך מיט פעדערן און מיט שטרוי און פליט אַראָפּ אָף
א ווײלע.

קוקט זיך אַרום, אָטעמט אַרײן אביסעלע פרייע לופט,
זוכט אָפּ א זוימעלע, א קערנדל, — בײסט איבער. מיט א פאָר
טראָפּנדלעך טוי אָפּ די גראַז פארטרינקט זי און אינדער-
גיך צוריק.

ניט געוואוסט האָט האָן, וואו איז עס הינדעלע אנטרינען
געוואָרן.

אָף גאנצע שאַען פלעג ער זיך אין א ווינקל פאָרוקן
און אָף אײן פוס שטיין, מיט אײן אָפּן אויג און אײן פאָר-
מאכטן.

אָדער געזוכט מיט שנאָבל ציווישן פעדערן און פליגל —
פאָר גרויס זאָרג און אומעטקייט אַזוי.

אין שטוב האָט מען שוין זיך אויך פון הינדעלען מיאעש
געווען:

— ניטאָ שוין אונזער הינדעלע אָף דער וועלט, — זאָגט
די באַלעבאָסטע.

— אַ שאָד — ענפערט דער באַלעבאָסט.

הינדעלען געפעלט, וואָס היינער שטויסט זיך ניט אָן
אָן איר באַהאלטעניש.

און טעג גייען.

וואָס אַ טאָג ווערט הינדעלען הייסער אָף די אייער צו
זיצן, — האלט זי די אויגן פארמאכט און כאַלעמט.

בערעזע וואָס איר אַסאך מאיסעלעך דערציילט און
אויסדערציילט. אַסאך פון זיך און מערער פון יענעם.

הינדעלע האָט געהערט און אויסגעהערט, און גאַרניש
געוואוסט—וואָרום זי האָט געהאט פון אירס אייגנס וואָס
צו קלערן:

— נו, וועט זיך דאָס האָן אַ ביסל פרייען, — ניט פון
וואנען, ניט פון וואָס וועט זי דאָס מיט, אַנאנהאַרע, אַזוי
פיל קינער אַראַפקומען...
און איינמאַל...

זי איז שוין אַזאַ גרינגע געווען, אַז זי איז מיטן ווינט
געפלוויגן, און אַזוי הייס איז אין נעכט שוין געווען, אַז
ס'האָט איר אין די ביינער געבראַטן.
דער אויסגעגלייכטער שנאָבל איז באַ איר צעעפנט, זי
פאַכעט מיט דער נעשאַמע...
און הערט! — —

ס'האָט אונטער איר אַ פישטשע געטאַן.
באַ הינדעלען האָט פאַר פרייד דעם אַטעם אין שנאָבל
פאַרכאַפט.

זי גלויבט ניט — זי הערט זיך צו, אין ווייטער אַ פישטש,
און נאָך, און נאָך. אַט אַ פון אונטער אין פליגל, אַט פון
אונטערן צווייטן — און פיק!
און ווייטער אַ פיק, און ס'ברעכן זיך ווענט.
באַנאַכט איז דאָס געווען.

און ביז טאָג האָבן זיך די הינדעלעך אויסגעפיקט.
בערעזע אַלטע איז שוין אויך די נאַכט ניט געשלאָפן —
געוואָלט הינדעלען וואָס העלפן, מיט אַ געניטער אייצע
איר דינען. נאָר הינדעלע האָט אַליין אַלץ געוואוסט,
קיינעמס אייצעס ניט באַדאַרפט, אַליין מיט שנאָבל די געל-
געוואָרענע האַלבע שאַלעכלעך אַרויסגעוואָרפן, די נאַסע

אויפעלעך אונטער די פליגל און צווישן די פיסלעך איינ-
געמאסטעט...

פיז טאג האבן זיך די אויפעלעך אויסגעטרוקנט און
שוין צו זיך געקומען.

שוין פי—פי...—עסן געמאנט.

— דארף מען שוין זיך מיט זיי פאר דער וועלט ווייזן.
שפרינגט הינדעלע פון נעסט אף די צווייגן און רופט
נאך זיך די קינדער:

— פיק-פיק-פיק, טיפקעלעך מיינע, — רופט זי — און
שארט מיט די פינגער-נעגל, ווי זי וואלט טאקע בעמעס
וואס געפונען.

האָן האָט אין ווינקל-הויף דערהערט, דעם קאָפּ אויפֿ-
געהויבן און פארוואונדערט גענימען קאָ-קאָ-קאָ פרעגן.
איז דערוויל די באלעבאָסטע געוואוירע געוואָרן און
גיך מיט אַ זיפּ און מיט אַ לייטער צום בוים זיך געלאָזן.
ארויף—און אין זיפּ אריין פיר און צוואנציק הינדעלעך
אויסגעצײלט: געל-ווייכניקע, ברוין-ווייכניקע און שוואַרץ-
ווייכניקע.

טיפקעלעך האָבן סימאָנים פון פליגעלעך געהויבן און
געפישטשעט. הון-קוואַטשקע איז צעפּידעט, שפרינגט זי
אַפּן בוים און פון בוים, אַפּן לייטער און פון לייטער, זי
שלאָגט זיך מיט די פליגל, קאַקעט און קוואַקעט. האָן איז
איבעראַשט און וויל באלעבאָסטען נאָר די אויגן אויס-
פּיקן.

קוים די אויפעלעך פון זיפּ ארויסגעלאָזט.

זיינען ערשט די קינדערלעך פון שטוב אין איינע העמ-
דעלעך ארויסגעלאָפן. מיט פרייד און מוט ראש: ניסעלע

טראַגט הירוזש אין אַ שיסעלע, זיסקעלע טראַגט וואַסער אַ
פּוּטקעלע. טיפּקעלעך לערנען זיך פּיקן אַ קערנדל, טרינקען
אַ וואַסערל. באַ קוואַטשקען קריינדל-קעפל דער שרייער
דרייט זיך, באַ האַנען געלמאַטקע דער קאַם פּרייט זיך...
דעם אַנבײסן געענדיקט, מאַכט ערשט האַן אַ וואַרע.
לאַזט זיך קוואַטשקע-הינדעלע אַט אַזוי, אַט אַזוי, מיט
פּיסעלעך טאַנצן.

פּליגעלע איין, פּליגעלע אויס, —
און די מאַיסקע איז אויס.

דאָס קירבעסל און דאָס קאוונדד

געלעגן איז אין גארטן איינמאל אום זומער קליין קיר-
בעסל לעבן גרויסן קירבעסל.

דערציילט גרויסער קירבעס קליין קירבעסלען:

— פון יענער זייט צוים ליגט דאָס דארף, פון יענער
זייט דארף— דער וואלד, און פון יענער זייט וואלד איז
די שטאָט. אין שטאָט איז די ערד אַ האַרטע— מיט שטיין
נער אויסגעבעט, דארף מען זיך דאָרטן הייזן נישט אַראָפּ-
פאלן, ווען נישט— קאָן מען זיך נאָר דאָס בעקעלע צע-
קלאפן.

הערט זיך קליין קירבעסל איין און כאַזערט:

— איכל מיר טאַקע פאַרן אין שטאָט אַריין.

קומט צוגיין דער גערטנער אין גארטן, בעט זיך קליין
קירבעסל:

— פיר מיר, גערטנער, אין שטאָט אַריין. ווען וועלן
מיר פאַרן אין שטאָט?

טוט דער גערטנער אַ גלעט קירבעסלען פאַרן בעקעלע
און זאָגט:

— גוט, קירבעסל, מיר וועלן פאַרן אין שטאָט, נאָר
נישט היינט.

היינט וועלן פאַרן די אויגערקעס, — שפעטער אַביסל די
פאפשויען, די זונען רויזן אין גאַכדעם וועסטו שוין פאַרן
מיט קאווענדלען.

זעט קירבעסל—אונערקעס זיינען שוין אוועקגעפארן
אין שטאט. פאפשויען קלייבן זיך פארן.
— דערנאך וועלן זיינען רויזן אוועקפארן. בארימט זיך
קירבעסל, וועל איך שוין פארן.
דערווייל זיינען שוין אוועק לאנגע נעכט און קאלטע.
שפעט איז געקומען די זון וועקן קירבעסלען און זיך שפילן
מיט אים.

אייןמאל אינדערפרי כאפט זיך קירבעסל אויף.
ערשט דער גערטנער שטייט.

— אין שטאט אריין?— האט זיך דערפרייט קירבעסל.
— אין שטאט אריין, — זאגט דער גערטנער — קאונדל
זיצט שוין אפן וואגן און ווארט אף דיר.
זיצט טאקע קאונדל אויבנאן, לעבן אים — קירבעסלען
אוועקגעזעצט. ביידן רייטע טיכעלעך אונגעטאן און מפארט.
— אוועלכע בא דיר יאדערלעך? — פרעגט קאונדל.
— ווייסינקע. — ענטפערט קירבעסל שטילינקערהייט.
— און בא מיר — זאגט קאונדל, — זיינען זיי שוואר-
צינקע.

פארט מען זיך אזוי אין מען פארט, יעדער דורכגייער
פארנויגט זיך ביי די קנן, באגריסט זיי און קלערט צו זיך
אליין:

— אט, טיארדא שיינע פאנעלעך סיפארן עט!..
איז טאקע געווען אן עמעס: פון יענער זייז פלויט איז
געשטאנען דאס דארף: האט מען דארטן די זיד אנגע-
טרונקען. פון יענער זייט דארף — א וואלד: האט מען דארט
די פערד געפאשעט. און פון יענער זייט וואלד האט אנגע-
הויבן טרייסלען אף די הארטע שטיינער, האט מען שוין

די גאלדענע שפיצן ארויסגעזען פון ווייטן און ס'האט אזוי
געטרייסלט, אז מען האט נישט געקאנט אפן פור איינזיצן.
רוקט זיך צו קאוונדל צו קירבעסלען און טויעגט אים:
— אוועלכע זיינען בא דיר, קירבסל, יאדערלעך?
— ווייסינקע. — זאגט קירבעסל.
— טאקע? און בא מיר — שווארצינקע.
און ווי מ'האט זיך אפגעשטעלט אפן מארק, איז געקומען
א ווייבל, האט איר דער גערטנער געגעבן אף איין האנט
קירבעסלען, אף דער צווייטער האנט קאוונדלען און זאגט:
— געדענקט, ווייבל, איר זאלט מיר קאוונדלען און
קירבעסלען אפהיטן.
— גוט — זאגט דאס ווייבל.
האבן זיך גענומען די קינדערלעך זעגענען מיטן גערט-
נער:

— א גוטן טאג, גערטנער, — זאגט קירבעסל.
— א גוטן יאר, קירבסל געלבעקעלע.
— א גוטן טאג, גערטנער, זאגט קאוונדל.
— א גוטן יאר, קאוונדל גרינפלייטשקעלע.
האט שוין דאס ווייבל געוואוסט, ווי אזוי מען רופט
זיי, און איז אוועק מיט קאוונדלען און קירבעסלען אין
שטוב אריין.
זיינען זיי געגאנגען איבער טרעפ און איבער לייטערס.
געגאנגען, געגאנגען און געגאנגען.
— מומע, שוין באלד? — פרעגט געלבעקעלע.
— מומע, שוין באלד? — פרעגט גרינפלייטשקעלע.
— אט, שוין, — זאגט דאס ווייבל — און האט אנגעקלונגען
און אויפגעוועקט די קינדערלעך.

האָבן זיך די קינדערלעך גענומען פרייען מיט די געסט:
— מאמע ווי אזוי ייסט דער?
— קירבעסל געלבעקעלע.
— און דער?
— קאוונדל גרינפלייטשקעלע.
האָבן זיי די קינדער גענומען קייקלען איבער דער דיל
און זיך שפילן מיט זיי.
— נאָר דאָס גישט, — זאָגט די מאמע — דער גערטנער
האָט אָנגעזאָגט, מע זאָל זיי אָפהיטן.
האָבן באלד די קינדערלעך אויסגעזוכט אַ ווינקעלע
אין שטוב, זיי אויסגעבעט, ביידן שלאָפן באַלייגט. און אליין
זינען זיי אוועק קאוונדלען און קירבעסלען — מיצעלעך
נייען.
ליגן קירבעסל און קאוונדל אין מיטן שטיב אין ווינ-
קעלע, רופט זיך אַן קאוונדל:
— באַ דיר, קירבעסל, יאָדערלעך, זאָסטו, ווייסינקע?
— יאָ — — —
— און באַ מיר גאָר שוואַרציקע.

בוימל קויפט מען? — בוימל מאכט מען!

מייקע האָט ניט געהאַט קיין טאַטן, ער האָט נאָר גע-
האַט אַ מאַמען און אַן אַלטן זיידן.
מייערקעס מאַמע מיטן זיידן זיינען געווען אַרעמע,
האַבן זיי ניט געהאַט קיין גוטע זאַכן צום עסען. אַמאָל נאָר,
אז יאָנטעוון, פלעגט די מאַמע קויפן אַ פלעשעלע אייל
זען בוימל און צופרעגלען אָף אַ האַר איבערן פייער,
אַמאָל מיט ציבעלעס, אַמאָל אַן ציבעלעס. פלעגן זיי אַלע
עסן מיט ברויט.

מייקע האָט זייער ליב געהאַט געפרעגלטן בוימל.
פלעגט ער נאָך יעדן יאָנטעוודיקן וואַרעמעס לעקן די פינג-
ער. ביז די מאַמע האָט אים איינמאָל געזאָגט, אַז ס'איז
ניט שיין לעקן די פינגער, האָט ער געמיינט אויפהערן.
איינמאָל, ווען די מאַמע מיטן זיידן זיינען שוין געווען
אינגאַנצן אַרעם, און ס'איז געקומען אַ יאָנטעוון-טאָג, אין
אַלע הייזער האָבן זיך געהייצט די אויוונס, און פון די
קוימענס שפּאַרט אַ רויך, און ס'טראָגט זיך איבער די גאַסן
אַ רייעך פון פעטע שמעקנדיקע מאַכאַלים.
אינדרויסן איז אַקוראַט געווען פּרילינג. קימט מייקע
צולויפן פון גאַס, אים איז שלעכט אָפן האַרצן, הויבט ער
אַן רייפן מיט די הענט די נאָז.

— מע טאָר ניט רייפן די נאָז, — זאָגט די מאַמע!
לאָזט מייקע אָפּ די נאָז און נעמט רייפן די אויגן.

— מע טאָר ניט רייבן די אויגן — שרייט אָן די מאַמע.
 דאָ קען זיך שוין מייקע ניט איינהאַלטן און שיסט אויט
 אַ געוויינ:
 — ער וויל די ווייסע טעלער זאָלן מען געבן צום טיש...
 — וואוהין טויגן די ווייסע טעלער, אז סע איז ניטאָ
 פאַרוואָס צו קויפן קיין בוימל.
 וויינט מייקע אַלץ ווייטער, וויינט און וויינט, וואָס
 ווייטער שטאַרקער, און אַף אַ קיל.
 רוקט זיך ארויס דער זיידע פון אונטערן אויוון און
 רופט זיך אָן:
 ווי קלערסטו, בראַכע (אזוי הייסט מייקעס מאַמע), אז
 מיוויל האָבן בוימל אַף אַ גאַנץ יאָר?..
 — קויפט מען! — זאָגט די מאַמע.
 — קויפט מען? און מיר דאַכט זיך, אז בוימל קאָן מען
 מאַכן...
 — ניין, מע מוז קויפן! — זאָגט די מאַמע.
 — ניין, בוימל קאָן מען מאַכן — זאָגט דער זיידע.
 זיי דינגען זיך, און מייקע הערט דערווייל אויף וויינען
 און נעמט זיך איינהערן.
 — אַט וועסטו זעען, — זאָגט דער זיידע, — אז איך מיט
 מייקען וועלן זיך אַ נעם טאָן צו דער אַרבעט, וועלן
 מיר האָבן בוימל אַף אַ גאַנץ יאָר. און דאָס קינד וועט
 דערווייל פאַרשפּאַרן וויינען און מעקאַנע זיין ליטי
 פאַ מייקען האָבן גענומען גלאַנצן די אויגן, וויינט
 זיי ניט, ער כליפעט זיך נאָר אָפּ.
 אמיר, זיידע... לאַמיר מאַכן אַף אַ גאַנץ יאָר
 בוימל!... ווי אזוי מאַכט מען?.. מיט וואָס מאַכט מען?..

— נאָר ניט געאייילט, — זאָגט דער זיידע, — נעם אַ גראַפֿ-
אייזן און קום מיט מיר אין גאָרטן אַריין.

אינדרויסן איז געווען פּרילינג. די ערד אַ באַשיינטע
פון זון האָט זיך שוין צוגעטריקנט. פון די שנייען מיט די
וואַסערן איז שוין לאַנג קיין סימען ניט געווען, מייקע און
נאָך יאָטן האָבן שוין לאַנג פאַרוואַרפן די שיך און אומגע-
לאַפן באַרוועסע.

געקומען אין גאָרטן, וואַרפט אַראָפּ דער זיידע זיין
קאָפּאַטע אַפן פלוזט און נעמט צעגראַבן די בייטן. אַף אים
קוקנדיק, טיגעכאַפט מייקע און אויך אַראָפּגעוואַרפן זיין
רעקל און נעמט אויך גראַבן. דער זיידע גראַבט מיטן
גרויסן אייזן, און מייקע מיטן קליינעם אייזן.

אינמיטן דער אַרבעט טוט מייקע אַ פּרעג דעם זיידן:
— זיידע, מיר וועלן אויסגראַבן אַ ברוגעם פון בוימל?
— ע, גיין, — זאָגט דער זיידע, — ניטאָ קיין ברוגעם
פון בוימל, בוימל דאַרף מען פאַרזייען, וועט אויסוואַקטן.
גענומען דער זיידע אַביסל טויטן-בלעטער און אוועק-
געטראַגן צום שאַכן און געבראַכט צוריק אַן אַרבעלע
יאַדערן-קערלעך.

— מיר וועלען זעצן זונען-רויזן, — זאָגט דער זייד

— און בוימל?

— בוימל אויך. דו זאָלסט זיך נאָר ניט אַיילן.

צעבאַראַנאוועט, פאַרזייעט, באַשפּריצט די בייטן מיט
וואַסער, ווייל סידי וואָך ניט געווען קיין רעגן.
און סוואַקסן זונען-רויזן.

פריער זיינען אַרויס קליינע בלעטעלעך. דערנאָך זיינען
זיי געוואָרן גרעסער. אוועק אַ כוידעש, דאָס שטענגל

וואקסט, ווערט העכער און שטארקער. ס'וועט ניט שאטן.
זאגט דער זינדע ארומטשיפן אנדערע בלעטלעך, וועלן די
רעדלעך וואקסן גרעסערע.

— אזוי, רייסן? פרעגט מייקע.

— ניין, ניט פארייסן. אפטשיפן, אדער מיט א שארפן
מעסער אפהאקן, פון פונדזינטן ארויף, און טו א רוף די
שכיינע, אויב זי וועט צינעמען די בלעטער פאר דער קו
וועגן, וועט זי באצאלן מיט מילך.

טעג גייען, און דער גארטן בליט. ס'האבן זיך אייסגע-
פירט רעדלעך פון די קנאספן, זיך צעוואקסן און בליען
זיך אזוי. זיי דרייען זיך נאר צו דער זון, וואס די זון איז,
אהין דרייען זיי זייערע רעדלדיקע קעפ.

אף אנדערע שטענגלעך זיינען ארום און ארום דער
גרויסער ראד אנגעוואקסן קליינע רעדעלעך און דרייען
אויך די קעפלעך צו דער זון נאך דער גרויסער ראד נאך
און אזוי גייט עס— בליט גרויסע ראד, בליען די קליינע
רעדעלעך אויך.

איינמאל קריכט צו מייקע, טוט א שאר דאס בליעכץ
פאס ראד אפן פאנעם, פאלן אפ אסאך ווייסע לעמפעלעך,
און מייקע דערוועט ווייסע, נאך ניט קיין צייטיקע יא-
דערן.

— זיידע! יאדערן!— שרייט מייקע, — ווייסע יאדערן!
— גוט, — זאגט דער זיידע, — די קליינע פיפעשקעלעך
מעגסטו נעמען זיך, און די רעדער זאלן וואקסן.
— זיידע! — שרייט אויס מייקע ווידעראמאל, — זיידע!
די פויגלען פיקן אויס די יאדערן, אט זע— אין דעם א
רעדל האבן זיי אויסגעפיקט א גאנצע שטיק!

— זיי ווילן עסן, — זאָגט דער זיידע, — פֿיִקן זיי. מע
דאַרף נאָר זעען, מיזאַל אונז אויך עפעס בלייבן. גיי
מייקע, ברענג מיין אַלטע צעריסענע קאַפּאַטע, זי הענגט
אין הויז, און געפֿין ערגעץ צווישן שאַפּע אָן אַלטע צערי-
סענע היטל.

דער זיידע האָט גענימען, איבערגעפֿונדן צוויי שטעקנס
אין אַ ציילעם, אַריינגעשטעקט דעם לענגערן אין דער
ערד, אָנגעטאַן די קאַפּאַטע אָף די אַרבל פֿון דעם ציילעם,
די היטל אָפֿן שפּיץ. איז געוואָרן אַ מענטש — אַ שרעקער.
טוט דער ווינט אַ בלאָז, טוט זיך דער שרעקער אַ דריי.
פּויגעלעך מיינען, אַז אַ מענטש טרייבט זיי, מאַכן זיי
פֿלייטע.

ביז די יאָדערן זיינען שוין געוואָרן צייטיק, די רעדער
האַבן אַראַפּגעלאָזן די קעפּ, האָט דער זיידע מיט מייקען
אַרויסגעשניטן די רעדער און זיי געשפּרייט נאָך אָפֿן דאָך
אַנקעגן דער זון, זיי זאָלן ווערן אינגאַנצן פֿאַרטיק.
דענסטמאַל האָבן זיי אויסגעשפּרייט זעק אָף דער ערד,
גענומען די רעדלעך און צעדראָשן, אויסגעדראָשן צייטיקע
יאָדערן.

— איצט וועלן מיר זייען בוימל? — זאָגט מייקע.
— ניין, — ענטפּערט דער זיידע, — איצט וועלן מיר מאַכן
בוימל.

— טאָ ווי אַזוי?

אַט וועסטו באלד זעען.

אַנגענומען דער זיידע אַ זאַק מיט יאָדערן, אַ קליין
זעקעלע געגעבן מייקען און זיך אוועקגעלאָזן ביידע צו
די אייל-שלאָגערס. די אייל-פרעס איז געשטאַנען אָף

א גרויסן הויף אונטערן שטאָט, דאָרט זיינען געשטאנען
אסאך פורן. פויעריב פון די דערפער האָבן אויפגעפירט
אייל-זוימען און יאָדערן.
— שאַלעם-אַלייכעם, — מאכט דער באלעבאָס מיט די
פאַרקאטשעטע ארבל אין פאַרפעטיקטע הענט — איר זיינט
געקומען שלאָגן אייל?
— יא, — זאָגט דער זיידע, — איין זעקל געבראכט.
— גוט, מיט דער מינוט!
גיך האָט מען אריינגעוואָרפן אין פרעס די יאָדערן.
די מאמע האָט נאָך געבראכט א קיילע, און אין א שאַ
ארום זיינען זיי אלע געגאנגען אהיים און געטראָגן א
קענדעלע בוימל פון א גוטע צען פּינט.
א גאַנץ ווינטער האָט מייקעס מאמע געבאקט און גע-
פרעגלט אָף בוימל גוטע זאַכן.
מייקע האָט שוין מער ניט געלעקט די פינגער. נאָר
אַמאָל פלעגט ער אונטערלאָכן צו דער מאמע אפן קיך און
א זאָג טאָן.
— נו, וואָס הערט זיך, מאמע? בוימל קויפט מען?
— נו, יא, בוימל מאכט מען, — ענטפערט דער זיידע
שטילערהייט א צופרידענער און שמייכלט. די מאמע
שמייכלט אויך.
נאָר מייקע — ניט ער שמייכלט, ער טאַנצט.
— בוימל קויפט מען? — זאָגט ער.
— בוימל מאכט מען!
און טאַנצט. אז א רויך גייט!

א מאיסעלע

איך וויל אייך דערציילן א מאיסעלע מיט פיניען דעם סאלדאט, מיט זיינע צוויי אינגעלעך אוראם און זאלמען, מיט די טייבעלעך און מיט דער קאץ. איך ווייס ניט צי די מאיסע איז א שיינע, אבער דערפאר איז זי אן עמעסע.

אז פיניע איז געוואקסן אין א דארף, ווייסט איר מיט טאמע אלע. געבוירן געווארן אין א דארף און געוואקסן, געפירט מיטן טאטן אקסן און די יארידן ביז ער איז גע-ווארן א גרויסער און איז אוועק אין סאלדאטן. זיך אויס-געדינט אין סאלדאטן, איז ער געקומען אהיים און כאסענע געהאט. אז ער האט כאסענע געהאט, האט אים די ווייב געהאט צוויי אינגעלעך—איינער אוראם און איינער זאלמען. האט זיי פיניע ליב געהאט די אינגלעך. די ווייב האט נאך געהאט מיידלעך אויך, נאך ביז די מיידלעך האבן באדארפט וואקסן, זיינען שוין די אינגלעך געווארן גרויסע, — אורא-מען איז געווארן זיבן יאר און זאלמענקען—זעקס. טאקע געזונטע צוויי אינגאטשעס. אז פיניע גייט אין א יאנטעוור-טאג שפאצירן, פירט ער איינעם פאר דער רעכטער האנט און איינעם פאר דער לינקער.

גייט איינמאל דער טאטע אוועק אפן דארף אןשלאגן ריפן אף דער דייזשקע און ברענגט צוטרעגן אוראמען מיט זאלמענקען, טרעפט וואס?
צוויי ... קליינינקע טייבעלעך!

אָבער שוין איינמאל טייבעלעך:

גאַר אזוינס ווי אזעלכס.

מיט אזעלכע העלזעלעך, מיט אזעלכע קעפעלעך; און
פעדערלעך זיינען באַ זיי טייבעלעך — אוי, שיינינקע! ניט
ווייס, ניט גרין. איז אז זיי גייען זיי קענען אַרומגיין אויך
די טייבעלעך) טוקן זיך באַ זיי די העלזעלעך, די קעפעלעך
אויך.

זאלמען וויל זיי כאַפן.

שרייט אָף אים אַווראַם:

— גיי, שרייט ער אָף אים, גיי אַוועק, זאלמענקע, זיי
וועלן ניט וואַקסן, אז דו וועסט זיי טאַפן מיט די הענט...
און באַ דעם טאַפן איז די באַרד אַ ווייסע, לאַכט ער,
ווי אזוי די כעוורע שפילן זיך מיט די טייבעלעך און עסט
דערווייל לאַטקעס מיט האַניק. גיך עסט ער די לאַטקעס
מיט האַניק, וויל ער דאַרף נאָך גיין צו דער אַרבעט.
— זע נאָר, טאַטע, — שרייט אַווראַם, — ער שרעקט די
טייבעלעך אַט דער זאלמען קאַלמען... איאָ זיי וועלן
ניט וואַקסן די טייבעלעך, אז מיטשעפעט זיי מיט די
הענט?

— מימי, אַוואַדע וועלן זיי ניט וואַקסן! — ענטפערט
דער טאַטע און שטופט די לאַטקע מיט האַניק אין מויל
אַריין. — גייט, גיט זיי בעסער אַ ביסעלע הירוזש, שיט זיי
אַן אין אַ שיסעלע!

האַפן זיך אַוועקגעשפאַרט ביידע כעוורע אין קיך אַריין
נאָך הירוזש, יעדערער וויל פריער כאַפן דאָס שיסעלע,
שלאַגן זיי זיך אַפן וועג, אַווראַם מיט זאַלמענען, און שטופן
זיך מיט די עלנבויגנס.

און די טייבעלעך — טאקע שיינינקע טייבעלעך, האבן
זיי שוין גאר קיין מוירע ניט, זיי גייען זיך ארום אונטערן
טיש און אונטער דער קאנאפע און אז זיי ווילן, פליען זיי
גאר ארויף אף דער שאפע.

— אוי, טאטע, — שרייט זאלמען, — זיי וועלן נאך איבער-
קערן די שאפע!

— ניין, ניין זיי וועלן ניט איבערקערן, — מאכט דער
טאטע, — זיי זיינען ניט קיין שווערע.

. . .

געווען בא בראכען, בא דער מאמען זייערער, א קאץ אין
קיך. אין שטוב זעט מען זי ניט. שטענדיק זיצט זי אין קיך;
דארטן ווארפט מען איר אראפ א ביינדהל; דארטן גיט מען
איר א טעלער אף אויסלעקן, דארט מאכט זיך א מאל,
אז א מייזעלע לויפט דורך. און און קיך איז טאקע זייער
ווארעם.

א גרויסע איז זי, די קאץ. א ראבע און א שווערע. די
יאטן שפאנען זי אמאל איין אין לייצעס און אין א שלייער
זי זאל זיין א פערד, וויל זי ניט זיין קיין פערד — זי וויל
פעסער פארקריכן אפן אויוון ווייט ווייט, זיך איינדרייען
אין די שמאטעס און שלאפן.

אז מ'האט געבראכט די טייבעלעך, האט זי זיך אריינגע-
געוויזן אין שטוב אריין, אט די קאץ, זיך פארזעצט אין א
ווינקעלע און געקוקט.

— וואס קוקסטו? איז צוגעלאפן צו איר אווראם און
זי געגעבן א קנאק מיטן האנטזיך.

— זי וויל זיך שפילן מיט די טייבעלעך, זאגט זאלמען.

— יא? זיך שפילן?! א קאך קאן אויפעסן א טייבעלע
 אויך.
 — א קאך קאן ניט אויפעסן קיין טייבעלע — זאגט
 זאלמען.
 — נו-נו, דו ווייסט זייער, זאלמענקע! און אוועקגע-
 טריבן מיטן האנטוך די קאך.
 איבערגענעכטיקט האבן די טייבעלעך אין שטוב, גאנץ
 פרי האבן די כעוורע ארויסגעטאנצט פון די בעטן און
 גענומען קערן די וועלט.
 — איר הערט ניט אויף איבערקערן די שטוב, — האט
 אויסגערופן די מאמע מיט א קאס. — אט ווארף איך אייך
 ארויס מיט די טייבעלעך אינאיינעם.
 און די אינגלעך ווילן ניט מע זאל ארויסווארפן די
 טייבעלעך, מע דארף נאך ערשט אויפקלאפן א טויבן-שלאק
 און דארטן וועלן די טייבעלעך לייגן אייעלעך. דער טאטע
 האט אליין געזאגט! און עס וועלן זיך אויספירן פארן
 זומער אסאך טייבעלעך. זונטיק וועט דער טאטע האבן צייט.
 וועט ער העלפן מאכן א טויבן-שלאק.
 — קום זאלמען, — זאגט אווראם, — מירן טראגן די טיי-
 בעלעך אפן בוידעם, דאָרט וועלן מיר זיי האלטן.
 — און טאמער וועלן קומען טאלדאטן? — וועלן מיר
 זיצן אפן בוידעם און היטן.
 — פארטראגן די טייבעלעך אפן דאך און זיי אָננעטראגן
 אהין עסן און טרינקען. זאלמען קען ניט איינהאלטן די
 טייבעלעך, זיי רייסן זיך פון די הענט — טראגט זיי אווראם.
 און ס'איז גוט.

זיי גייען צוריק, ערשט די קאץ זיצט אפן לייטער און
באלעקט זיך. קיין קיין זי אפצוקלוימערשט אין ערגעץ
ניט. דערזען די אינגלעך, איז זי אראפגעשעהנגען אין
גיך ארויסגעלאפן אין דרויסן.

א גאנצן טאג, אז די אינגלעך קריכן אפן בוידעם און
פון בוידעם, די היטלעך אף א זייט, די מאטקעס צעריסן,
אויסגעשמירטע און האפן ניט. קיין צייט אפילע אפ-
ציעסן.

געקומען די באַבע, דער מאמעס מאמע, פרעגט זיי:
— פארוואס זיינען דאָס די אינגלעך ניט געקומען זיך
שפילן, ניט נעכטן א גאנצן טאג, ניט היינט א גאנצן טאג.
— אוי, — זאגט די מאמע, — ס'איז דען אינגלעך, פאראן
ערגעץ אזעלכע? ס'ניט קיין אינגלעך, ס'ברייטאנעס. דעם
געראַטענעם טאטן זייערן האָט זיך פארגלוסט טייבעלעך,
האַב איך שוין קורצע יאָר פון זייערע טייבעלעך!
— און איך האָב געמיינט, — זאגט די באַבע, — אז זיי
זיינען כאלילע שלאף.

ציגעגאנגען די באַבע, אפגעזוישט איין אינגל די נאָן,
אפגעזוישט דעם אנדערן די נאָן (זי האָט א נאָטר די
באַבע ווישן ביי אייניקלעך מיטן פארטויך די נעזער. ווישט
זי אַזער אזוי שטאַרק, שיר וואָס זי ווישט זיי אינגאנצן
ניט אָפּ)...

— הערסט א מאיסע, — זאגט די באַבע, — האָט איר שוין
גאָר טייבעלעך, האָט איר?
— נאָט אייך, קינדער, צו קיכלעך. און די באַבע נעמט
ארויס פון פארטויך קעשענע צוויי רעטשענע קיכלעך און
גיבט דעם איינעם און דעם איינעם.

— קום, מירן אוועקטראָגן די טייבעלעך עסן! שרייט זאלמען, — אווראָם, אווראָם, טייבעלעך עסן קיבלעך?
זיי לויפן אוועק דורך דער קיך-טיר אפן בוידעם און זעען איין טייבעלעך פליט ארום מיט דערשראָקענע אויגע-לעך טאָ אַהער, טאָ אַהין און דאָס אַנדערע איז עפעס ניטאָ.

— וואו קען עס זיין, דאָס אַנדערע טייבעלעך? ..
זיי זוכן, זיי אַקערן איבערן בוידעם, — ניטאָ דאָס טיי-בעלע אין ערגעץ. זיינען די אינגלעך צעטראָגן געוואָרן, די היטלעך האָבן זיך באַ זיי אראָפגערוקט אַריבער די אויגן, פון די נעזער הינט און סיאז זיי הייס. זיי נעמען שרייען פון בוידעם, ערשט די קאָץ טוט אַ לויף-ארויס פון אַ ווינקל, שפרינגט אַרויס דורך דער הויז-טיר און אפן גאַרטן: די ראַבע קאָץ די שווערע!
— אווראָם מיט זאלמענען האָבן זיך גענומען יאָגן נאָך דער קאָץ. זיי ווילן זי נאָר האַרגענען. אַף טויט ווילן זיי זי האַרגענען! און קענען זי אַבער ניט כאַפן. זי שפרינגט איבער די פלווין, איבער די גערטנער און גלייך צו דער פּאָד אוועקגעלאָפן.

— אוי, סיאַ טייער טייבעלעך, — שרייט אווראָם.
— אוי וויי, אַזאָ טייבעלעך, — צורעפעט זיך זאלמען.
געוויס האָט זי די קאָץ געפאַטערט! די שווערע קאָץ!
די גראַבע!

און אַף מאָרגן — אוי וויי, אַף מאָרגן איז נאָך געגאַנגען די בעדערן און געפּינען אפן גאַנצן גאַרטן, איבער אַלע בייטן זיינען געווען צעזייט פאַרבלוטיקטע פעדערלעך ...
אוי וויי, פון דעם טייבעלעך די פעדערלעך?!

אוראָם וויינט און זאלמען וויינט, זיי מוזן האַרגענען
די קאַץ!
אזא קאַץ אַ געזונטע זאַל גאַר גיין דערוואַרגן אזא
פיצענקע טייבעלע.
— זי גאַנוועט זיך נאָך פון געכטן אָן, — שרייט אַוראָם, —
איך וועל איר ווייזן! איך וועל זי האַרגענען, צום טויט
וועל איך זי האַרגענען.
— ניין, מיטאַרף איר אויסשניידן די צונג, — שרייט זאַל-
מען, — מיטאַרף איר אויסשניידן די צונג, דערפאַר וואָס זי
האַט געגעסן דאָס טייבעלע.
אַוראָם איז אַ קאַיעסניק און אַ רירנדיקער. זיין טאַטע
איז דאָך געווען אַ סאַלדאַט. טיער געכאַפט דאָס מעסער
פון קיך, ער און נאָך אינגלעך און זיי זיינען אוועקגעלאָפן
נאָך דער קאַץ.
אונטער דער שטאַל האָבן זיי זי געפאַקט און איר עפעס
געטאַן דער קאַץ. וויפל זי האָט ניט געוויינט, וויפל זי האָט
זיך ניט געביסן מיט די ציין און זיך ניט געדראַפעט, האָבן
זיי איר עפעס געטאַן און עס האָט באַ איר געגאַסן בלוט
באַ דער קאַץ פון מויל.
סיוואַלט דאַרפן זיין אַ ליגן, נאָר זאַלמען דערציילט, אז
ס'איז עמעס. — מיר האָבן איר אויסגעשניטן, — דערציילט
ער, — דער קאַץ די צונג. און נאָך עפעס דערציילט ער
אויך:
— די מאַמע, — דערציילט ער, — האָט געשמיסן אַוראָם
מען פאַר דער קאַץ מיט אַ רוט. פאַר אזא קאַץ, — דער-
ציילט זאַלמען באַ דער מומע אין שטוב, — פאַר אזא קאַץ
דאַרף מען ניט שמייסן. זי איז אַ שלעכטע. זי וועט זיך

שוין מער גיט גאנווענען צו קיין טייבעלעך, זי האט שוין
גיט מיט וואס צו עסן.

דערווייל פליען ארום די פעדערלעך אפן גארטן, די
אינגלעך לויפן אלע מאָל קוקן צו דער איין טייבעלע, זיי
שלעפן דעם טאטן אהין און קלייבן האס אָף דער קאָץ,
אָוראָם קלייבט זיך נאָך ערשט איר אָפהאַקן מיט אַ האַק
דעם עק.

איין קאָץ איז נאָר פאַראַן אין שטאָט אָן אַ צונג און די
איבעריקע ווייסט מען גיט; דערווייל געפאַטערט אַזאַ שיי-
נינקע טייבעלע.

און אַז די יאָטן וועלען אויסוואַקסן גרויסע, און מירן
לעבן און זיך מיט אייך ווידער אַמאָל באַגעגענען, האָב
איך אייך נאָך עפעס וואָס צו דערציילן פון זיי, וועט עס
דענסטמאָל זיין.

רײַנע די יונגע

ווער ווייסט, ווער ווייסט, וויפל מיר איז דענסטמאל
געווען יאָר.

עפּשער 10, עפּשער 12, און עפּשער גאָר פּיר.
האַט מען געדאַרפּט די קאַרטאָפּל גראָבן אָפּן פעלד.
און אַ וואַסער איז באַ אונז פעלד, ווייסט איר?
פון איין זייט איז הימל, פון דער צווייטער זייט איז
הימל און אין מיטן איז אַ באַרנבוים.

אָפּן הימל פאַשעט זיך מיין פּערד. וויל איך, טו איך זיך
אַ הויב־אויף, אַ פּלי, און אָפּן פּערד זיך געטראָגן איבערן
פעלד און איבער נאַטעס באשטאן אַזוינצו, איבערן האַראַ-
דעצער באַרג, וואו פּראַנץ יאַסער־קייסער האַט פּאַרלאָרן
זיין היטל בעאייס מילכאַמע, און נאָך אַביסל בין איך שוין
אין אַמעריקע.

אין אַמעריקע רעדט מען פּראַנצויזיש. אז איך רעד צו
דער שוועסטער, ווי אַזוי מע רעדט אין אַמעריקע, פאַר-
שטייט זי ניט קיין איין וואָרט.

די שוועסטער גראַבט די קאַרטאָפּל און איך גיי דער-
וויל נאָך באַרן. פּאַווליק פאַשעט די אַקסן לעם באַרנבוים,
איך האָב זיך ניט מוירע פאַו אַקסן. באַ איין אַקס איז אַ
פּליאַמע אָפּן אויג, באַ דעם צווייטן איז אַ האַלבע נאָז אַ
געלע. גרויסע הערנער באַ פּאַווליקס אַקסן, באַ מיין זשוק
זיינען סאי ווי גרעסערע הערנער.

איך האָב אַ זשוק, זיינען באַ אים געפלאַכטענע הערנער,
ווי באַ אַ הערש. אין קעסטעלע פון שוועבעלעך קריכט ער
ניט דער זשוק, האַלט איך אים אין קעשענע.
די הערנער פון אַ זשוק זיינען מאַזל, טוען זיי זיך אָבער
ניט אויס.

ווען זיי לאָזן זיך אויסטאַן, די הערנער, וואַלט איך אַראָפֿ־
גענומען אַ פּאַר אָפּ מאַזל, נאָר ס'זאָל אים וויי טאַן, וויל איך
ניט. אַ דאָיגע, — איך האָב סאי ווי מאַזל.

אַז אַ קוקאווקע קוקעט און מע גייט איינער אַליין
צווישן די פּלויטן, ווערט פון איין קאַפּיקע צוויי. אז מען
האַט איין קאַפּיקע אין קעשענע — ווערט צוויי. בין איך סאי
ווי אַ מאַזלדיקער. אינדערפרי גיי איך זיך איינער אַליין
צווישן די גערטנער. די זון קריכט צו מיר אין די קעשע־
נעס אַריין, איז מיר גוט. דערווייל דערהער איך נאָך פון
שמערל כאַריפּס בוימער: קוקאָ און די זון שווינדלט פון
צווישן די פּלעקער און איך גיי זיך פאַמעלעך.

אַז די קוקאווקע קוקעט, איז מאַזל. און דער זשוק זאָל
זיך וואַקסן, ער איז נאָך גאָר אַ זונגער. גרינע הערנער באַ
אים. זיי קומען אויס קוים גרין, קוים בלוי.

אַז איך וועל אויסוואַקסן אַ גרויסער, וועל איך האָבן
אַ פּולן אַלקיר מיט זשוקעס. אין אַ באַזונדער אַלקירל וועלן
זיי באַ מיר אַרומגיין. איין אַלקיר מיט זשוקעס און איינער
מיט גאַטס־בעהיימעלעך.

מיט אַמאַל דערהער איך. אז מיין שוועסטער רופּט
מיד:

— פּעפּקאַ! אַ, פּעפּקאַ!

— אַהאַ! איך גיי! אַט גיי איד.

— פּעפּקא, — זאָגט זי, — צעלייג א פּייער וועלן מיר
בראָטן קארטאָפּל.

אין פעלד איז אַ מעכאיע, ווילסטו צעלייגסטו אַ פּייער אין
מיטן בייט. טאַקע אן עמעסן פּייער — און בראָטסט קארטאָפּל.

— און שוועבעלעך האָסטו?

— מירן צעבלאָזן פון אַ קויל.

— וואו האָסטו דען קוילן?

— אָן אַ רויכערט זיך אַ פּיען.

ווער טיעס געקענט אַנצינדן אַ פּיען? ס'רויכערט זיך,
און רויכערט זיך. דערווייל איז שטענדיק דאָ פּייער. דאָרן
מען גיין אין וועלדל נאָך צווייגן.

אַנקעגן אונזער פעלד שטייט אַ וועלדל, אזוי אַ קליין
וועלדל, נאָר נאָך אַ בעסערס פון אַ גרויסן. ערשטנס,
וואַקסן דאָרט ניס. אַלע זומער וואַקסן דאָרט ניס. אז מײן
מאַמע איז נאָך געווען אַ קליינע, פּלעגט זי דאָרט רייסן
ניס. און צווייטנס, איז דאָרט פאַראַן אַ באַרג שטיינער,
מיט אַ פאַרשטיינטן שלאַנג. איך ווייס פון דעם שלאַנג אַ
גאַנצע מאַיסע. נאָפּטאַלע האָט מיר דערציילט, ווי אזוי ער
איז געקראָכן, דער שלאַנג, און געגאַנוועט קינדער פון
דאָרף. איך ווייס ניט צי עס איז אַן עמעס, נאָר דערווייל
איז דאָס אַ וואַלד, אַן עמעסער וואַלד. אַלע פאַרנאַכט קויל
מען אַהער די וואַסער-מיידלעך, זעצן זיך אויס אַפּן קלאַץ
און זינגען. פאַראַן דאָ אַן אויסגעוואַלגערטער בוים — טאָר
מען אים ניט רירן פון אָרט, אויב ניט, קאַנען די וואַסער-
מיידלעך ווערן ברויגעז. אַפּילע קאַלקע דער סאַלדאָט,
בזשאַס ער האָט געבויט די שטוב, האָט ער אויך ניט
געטשעפעט די קלאַץ.

איך זיך זיך אונטערן בוים און זיך. הער איך, מען האט א קלונג געטאן אין וואסער-טאצן. דאס האט טאקע מיין פערדל געקראגן צוויי לעוואנעס און געגעבן א קלונג איינס, צוויי, האט זיך דאס צעגאנגן איבערן גאנצן טייך. זיינען אוועק ארום קלאץ גאטס-בעהיימעלעך, גרויסניקע, ווי די הינער אין דער גרויס. מיט באגילדטע פליגעלעך און מיט לאנגע גלעזערנע עקן, האבן זיי זיך געדרייט, די פליגעלעך, און געדרייט און ארויף אף די בויער. זיינען געקומען די זשוקעס מיט די לאנגע הערנער — ארויף, ארויף, גלייך אף די בויער. האבן זיך די בויער צעשטעלט, און ווי קליינע אינגלעך אין א שורע, און עס האבן גענומען גיין די מיידלעך אין וואסער-קליידער אנגעטאן, מיט האלבע לעוואנעס אפן הארצן און זיך אויסגעזעצט אפן קלאץ.

גייט פאווליקס אקס מיט גרינע הערנער און מיט א גאלדענע פעל און אף אים זיצט „ריינע די יונגע“, ביידע פיס אירע אין א זייט אראפגעלאזט און די האר שלעפן זיך איבער דער ערד. נעמט „ריינא די יונגע“ זינגען. שטיל-שטיל. נעמען איר די מיידלעך נאכזינגען, אויך שטיל. זינגען זיי אזוי לאנג און נעמען זיך פאר די הענט. מעסט זיך ריינא מיט די מיידלעך: בא וועמען זיינען די האר לענגער. מעסט אפ איין מיידל — אין גייט אזעק, מעסט אפ א צווייטע — און גייט אזעק. אזוי שיקט אפ ריינא אלע מיידלעך צום טייך און אליין בלייבט זי אין וואלד און לאזט זיך זיינען א שטילן געוויין. ווערט אין וואלד גאר, גאר שטיל.

ריינא וויינס, די האָר אַרום האַלז פאַרוויקלט, די הענט
ארום בוים אַרומגעוואַרפֿן, און זי רופט מיך:
— קום צו מיר, אינגעלע, קום, האָב זיך ניט מוירע.
קום, איך וועל דיר דערציילן.
איך בין „ריינא די יונגע“.
האַב איך זיך מוירע, גיי איך מיט פאַרמאַכטע אויגן.
נעמט זי מיך אַרויף, ריינא, וויקלט מיך אַרום מיט אירע
לאַנגע האַר, זיינען אַנדערע נאַס פֿון טרערן. וויל איך זי
פרעגן:

— ריינא, דו האַסט אַ מאַמע?
זאָגט זי צו מיר שטיל, און מיט אַזאַ לאַשן:

— עלן ייעלן זיבן זאַכן,
שטייען הינדעלעך און לאַכן:
איינע זאָגט: אָט גייט זי, „ריינא“.
די צווייטע זאָגט — די האָר נאָך קליינע...
די פינפטע זאָגט — די אַקסלען קרומע,
וויל איר כאַסן שפעט ניט קומען.
וויין איך מיר אַ גרויס געוויין,
עפשער וועט מיין כאַסן גיין.

וויל איך זי נאָך עפעס פרעגן, הער איך, מע רייסט
מיך פֿאַרן אַרבל:

— פעפקא, שטיי אויף! פעפקא, שטיי אויף!
איך עפֿן אויף די אויגן, שטייט מיין שוועסטער און
שלעפט מיך פֿאַרן אַרבל.
— קוים געקומען אין פעלד שלאָפֿן. גיי שייט קאַרטאַפֿל
אַפֿן וואַגן.

וויל איך ניט גלויבן. שטייט כאים אונזערער דער
פועל און קיצלט מיך מיטן בייטש-שטעקל אונטערן האנט:
— פעפקא, וואָס וויינסטו, פעפקא?

היינט האָט אונז די מאַמע געבֿיאַכט וואַרעמעס, האָבן
מיר געגעסן. געביטן ברויט פונם שטיק, אין געגעסן. און
פאַרנאַכט האָט דער טאַטע מיט כאַימען געשלעפט די
שווערע זעק אָפן וואָגן. אונזער רויטער פערד איז דערווייל
ארוםגעגאַנגען אין שפּאן, געכראַמטשעט אָפן פולן מויל
דאָס הויכע גראָז. און איך האָב קיין צייט ניט געהאַט, איך
האַב נאָך אלץ געקליבן באַרן.

האַט מיר כאַים אונטערגעשטעלט אַ האַנט, בין איך
ארויף אָפן וואָגן, אָף די זעק. איך האָב געהאַלטן די וויש-
קעס און דער טאַטע האָט געפירט דעם פערד פאַר דער
צוים אַראָפּ פון באַרג.

די מאַמע האָט געוואָגט, אַז איבעראַיאַר וועט מען וויי-
טער גראָבן קאַרטאָפל אָפן פעלד. וועל איך ווייטער אַהין
גיין.

ווער ווייסט וויפל ס'איז מיר דענסטמאַל געווען יאָר?
צען צי צוועלף?
און עפּשער גאָר פיר!

דאס פאנטאָמעלע

(א עגיפטיש מאַמעלע)

אין אַ קליינעם דערפל אין עק פון גאס איז אַף הינער-
שע פיסלעך אַ שטיבעלע געשטאנען, אין שטיבעלע האָט
אַן אַלטע מיט איר יונג טעכטערל געלעבט.
אַ שיינע איז דאָס טעכטערל געווען, — שווער אַ גלייכן
צו איר קריגן. האָט די אַלטע געפרייט זיך און געציטערט
איבער איר.
געציטערט — קיין רייכע לייט זאָלן איר שיינקייט ניט
דערזען און פאַר אַ שיינער דינסט זי ניט אוועקנעמען.
דערזעט זי נאָר, די אַלטע, אויטגעפוצטע אייזלעך ווייזן
זיך אין דאָרף, כאַפט זי און באַהאַלט דאָס טעכטערל אירס.
איינמאָל איז דאָס טעכטערל אוועק צום טייך זיך באַדן.
אַפן זאַמד נעבן טייך דעם אַנטאָן געלאָזן. שווימען קאָן זי
גוט, וואַרפט זי זיך אַריין אין טייך און לאָזט זיך אַראָפּ
וואַסער און קעגן וואַסער. די קלאָרע וועלן קושן איר שיי-
נעם לייב, און דאָס מיידעלע שפּילט זיך מיט די וועלן און
קאָן זיך זאַט ניט אַנשפּילן. פּלוצלינג דערהערט זי פּליגלען
פּאַטשן אין דער לופט. זי גיט אַ קוק — אַן אַדלעך האָט זיך
נעבן איר אַנטון אַראָפּגעלאָזן, אין זיין פאַרבויענעם שנאָבל
אירן אַ פּאָנטאָפעלע אַריינגענומען, זיך אונטערגעהויבן און
ווייט-ווייט צו די הימלען זיך אַזעקגעטראָגן. לאַנג האָט
דאָס מיידעלע אהין אַ פאַרוואַנדערטע געקוקט. דעם קאַפּ

געהויבן. ס'האט איר אָבער גאָר נישט געהאַלפן. געמוזט
אהיים מיט איין פּאַנטאַפעלע און מיט איין באַרוויס גיין.
די אַלטע מאַמע האָט נישט פאַרשטאַנען און עס נישט גע-
וואָלט גלויבן—אָן אַדלער! אָף וואָס דאַרף אָן אַדלער אַ
פּאַנטאַפעלע. עפּשער האָט זיך דאָס מיידל מיט נישט קיין
רעכטן באַגעגנט?..

אַ יונגער קייסער האָט אין דעם לאַנד געקייניגט, דאָס
פּאָלק האָט אים ליב געהאַט, די הויפּלייט אים קאוועד אָפּ-
געגעבן. נאָר איין כעסאַרן:—דער קייסער זיצט נאָך אַ באַ-
כער און קאָן זיך זיין פאַר נישט געפינען.

שיינע פּרינצעסינס זיינען אין לאַנד פאַראַן, און יעדע
וואָלט וועלן דעם קייסערס פּרוי זיין. זוכט אָבער דער קיי-
סער אַ קאלע מיט אַלע מאַילעס: אים זאָל זי זיין אַ שיינע
און דעם פּאָלק אַ קלוגע מאַלקע און אַ גוטע.

און מיט אַלע מאַילעס איז שווער צו געפינען.

זיצט איינמאָל דער קייסער מיט זיינע הויפּלייט אין
אַ האַלבן ראָד פּאַס טויער פּון שטאָט, ווי דער מינהעג
איז דאָרט געווען: טאַמער פעלט עמיצן עפעס, טאַמער
פּאַגייט ווער וועמען אָן אומרעכט, קומט ער צום טויער
פּון שטאָט, און דער קייסער מיט די הויפּלייט הערן אים
אויס און שטעלן זיך פאַר אים איין.

איז אָבער דער טאַג געזען שטאַרק אַ הייסער און קיי-
נער קומט גאָר נישט פּרעגען, גאָר נישט בעטן.

זיצט דער קייסער פאַרקלערט, זיצן די הויפּלייט און
שווייגן. דערהערט זיך פּון דער שטילקייט אַ גערויש פּון
פּליגל נאָענט איבער די קעפּ.

זי האָבן זיך ניט באַוווּזן אַרומצוקוקן, ווי ס'איז פון די
פּדיגלען עפּעס אַראָפּגענאַלן גלייך צום קייסער אין בוזים
אַרײַן... דער קייסער נעמט אַרויס די זאַך באַקוקט, — אַ
פּאַנטאַפּעלע איז עס.

די הויפּלייט קוקן און וואונדערן זיך — אַ פּאַנטאַפּעלע,
אַ שײַן-אויסגענייט, וואונדערלעך-קליין פּאַנטאַפּעלע.
שיקט דער קייסער זײַנע קלוגע לײַט רופן. זאָלן זיי אים
זאָגן, זאָלן זיי אים באַשײַדן וואָס קען עס אַזעלכס באַטײַטן.
זײַנען געקומען די אַלטע לײַט, דעם קייסערס כאַכאַמים
און אײַצע-געפּער. באַטראַכט דאָס שיכעלע, באַטראַכט עס
גוט און געזאָגט: זאָל דער קייסער לאָזן אויפּקלייבן אַלע
פּרינצעסיגס פון לאַנד און זאָלן זיי דאָס פּאַנטאַפּעלע מעסטן.
דאָס פּאַנטאַפּעלע האָט מען דעם קייסער געשיקט, עס זאָל
אים זײַן פאַר געפּינען.

דעם קייסער און די הויפּלייט איג די רײד פון די אַלטע
וואויל געפּעלן געוואָרן. פון גאַר דער לאַנד האָבן צום קײ-
סערס הויף פּרינצעסיגס און רײכע טעכטער זיך געקליבן.
יעדע האָט די פּיס אירע געגלעט און אין האַרצן געפּעטן
דאָס פּאַנטאַפּעלע זאָל איר פּאַסן, זי זאָל דעם קייסערס
באַשערטע זײַן.

גײט אום דאָס פּאַנטאַפּעלע פון האַנט צו האַנט, פון פּוס
צו פּוס און צו קײן אײַנער פּאַסט זיך דאָס פּאַנטאַפּעלע
ניט צו — אַזאַ מין פּאַנטאַפּעלע איז דאָס געווען.
פאַרופּט דער קייסער צו זיך זײַנע באַגלויבטע דינער,
גײט זיי דאָס שיכעלע אײַבער, פאַרזאָרגט זיי מיט שפּײַז אָף
אַ צײַט — זאָלן זיי אײַבער דער גאַנצער מעדינע זיך לאָזן
און זאָל דאָס שיכעלע אים זײַן באַשערטע געפּינען.

לאָזן זיך דעם קייסערס באַגלויבטע איבערן לאַנד אוועק.
קלייבן אין יעדן אָרט די רייכע טעכטער שונויף, זעלן דאָס
פאַנטאַפעלע מעסטן.

האַט זיך אָבער אין קיין איין אָרט קיין איין מיידל ניט
געפונען, דאָס שיכעלע זאָל איר צוגיין.

זיי זיינען כאַדאַשים און יאָרן געפאַרן, די מעדינע אויס-
געפאַרן — און קערן זיך ליידיק אַהיים.

זיי וועלן דעם קייסער זאָגן:

— ניטאָ אָף דער גאַרער וועלט אַזאָ מיידלשע פוס, איר

זאָל דאָס שיכעלע פאַסן.

דאָס שפייז האָט זיך שוין באַ זיי אויסגעלאָזט, די קליי-
דער אָפן לייב זיך אָפגענוצט. נאָר אָט זיינען זיי שוין לעב-
שטאַט, מע זעט שוין די שפיצן פון די טויערן ארויס.

פון וואַנען, פון וואָס — יאָגט אַרויס אַ שטורעם ווינט
אַנקעגן און טרייבט זיי אָף צוריק. זיי בעריען זיך, שלאָגן
די אייזלען, אָבער זיי קאַנען דעם שטורעם ניט בייקומען,
און מוזן זיך לאָזן אָף צוריק מיטן שטורעם.

דער שטורעם האָט זיי פאַרביי אַ קליין דערפעלע גע-
טריבן, האָבן זיי זיך קאַם לעבעדיקע אין דעם ערשטן שטי-
פעלע אריינגעכאַפט און אָפגעכאַפט דעם אָטעם.

דאָרט האָט זיי אַן אַלטינקע באַגעגנט, זיי שיין אויפגע-
נומען. געהייסן דעם טעכטערל זי זאָל זיי וואַסער דער-
לאַנגען, די פיס וואַשן און עסן געבן. מיד זיינען זיי גע-
ווען, זיינען זיי שוין באַ דער אַלטער נעכטיקן געבליבן.
די אַלטע איז אוועק די אייזלען אין שטאַל אַרײַן פאַר-
פירן און זיך אַרומגעקוקט: גרויסע לייט זיינען צו איר
פאַרפאַרן.

האָט זי גיך מיט שרעק געכאַפּט און דאָס טעכטערל
באַהאַלן.

אינדערפרי שטיין די האַרן אויף פון שלאָף און גרייטן
זיך אַהיים פאַרן. זיי זעען— די אלטינקע נאָר דרייט זיך
אום אין שטוב און מער קיינער. פּרעגן זיי זי, וואו איז דאָס
טעכטערל אירע די שיינע, וואָס האָט זיי אַזוי פּיין באַדינט.
זערהערט די אַלטע, זיי פּרעגן זיך אַפּן טעכטערל, איז זי
גאָר פאַרציטערט געוואָרן און גענומען פאַר זיי וויינען
און בעטן: זאָלן זיי אָף איר אַרעמקייט אַכט לייגן, און אָף
איר מיט איר טאַכטער קיין בייזס ניט פאַרטראַכטן.

— וואָס איז דען געשען, — פּרעגן די האַרן פאַרוואונדערט.
דערציילט די אַלטע, ווי אַזוי איינמאַל איז די טאַכטער
פּיין באַדן געקומען אין איין שיך און איין באַרוויס. זי זאָל
געווען זאָגן — ווינטן האָבן אין זאַמד דאָס צווייטע פּאַנ-
טאַפעלע פאַרשאַטן, וואָלט זי עפּשעך געגלויבט, טראַכט
זי גאָר צו — אַז אַן אַדלער איז געקומען צופּלויגן און דאָס
פּאַנטאַפעלע אירס צוגעכאַפּט.

גלויבט זי ניט, די אַלטע, און האָט מוירע — ווער ווייס
זועמען זי האָט דאָס פּאַנטאַפעלע פאַרטרויט. און זי באַ-
האַלט זי דערפאַר אויס פאַר פּרעמדע מענטשן.

די האַרן האָבן אויסגעהערט, זיך מיט פאַרוואונדערונג
איבערגעקוקט און געזאָגט:

— אויב ס'קאָן דער אַדלער זיין אַ שאַליאַך און צום קייסער
אין בוזים דאָס פּאַנטאַפעלע פאַרטראַגן, קאָן דער שטורעם
זיין אַ שאַליאַך און זיי אַהער אין שטיבעלע פאַרפירן.

זיי האָבן דאָס פּאַנטאַפעלע אַרויסגעדעוילאַנגט און דער
אַלטינקער די גאַנצע מאַסע דערציילט.

— ברענג, זאגן זיי, — אלטע, זיין טעכטערל — זאל זי
 דאָס שיכעלע מעסטן.
 די אלטע איז מיט פרייד געלאָפן, דאָס טעכטערל פון
 באַהעלטעניש געבראַכט און איר אלץ דערציילט. די האַרן
 האָבן דאָס פאַנטאַפעלע דערלאַנגט. שטייט זי אַבער, דאָס
 טעכטערל, און מעסט ניט.
 — זי וויל זאָגט זי, איר גליק אָפן שיכעלע ניט מעסטן...
 האָט די אלטע גענומען, אלץ דאָס פאַנטאַפעלע דער
 טאַכטער אַנגעטאָן. און סאַמע גוט איז אָף איר זאָס פאַנ-
 טאַפעלע, ווי אַנגעמאַסטן. האָבן זיך די האַרן דערפרייט.
 שײן איז זי — אין איר פאַנעם זיך נישט איינצוקוקן. און
 קלוג — יעדן וואָרט אירס לערנען.
 האָבן זיי זיך פאַר איר מיט קאַוועד פאַרנייגט און זי
 מיט איר מאַמע דער אלטער צום קייסער גענומען.
 אַז זי אים צום קייסער אַריינגעקומען, האָט זיך דעם
 קייסערס פאַלאַץ פון איר שיינקייט צעבליצט, דעם קייסער
 האָט זיך דאָס האַרץ געפרייט, דאָס פאַלק האָט מיט פרייד
 די כּופּע געגרייט, און נאָר די רייכע האָבן אין דער שטיל
 מיט די בעזער געדרייט.

אין זאמד

ניט ווייט פון איינעם א לאנד האט א צונג וואסער זיך
געצויגן און איז אין ווייטן יאָב געלאָפן, באַ דעם זעלבן יאָב
האָט זיך אמאָל אַ זעמדעלע פאַרזייט, פאַרזייט און אויסגע-
וואַקסן. יאָרן לאַנגע האָבן זיך געצײלט אין טױזנטער, און
די זאמד האָט זיך פאַר דער צײט צעוואַקסן אַף מײלן, זיך
אויך צעוואַקסן אין אַ יאָב, אין אַ זאמד-יאָב.

איינמאָל אין אַ שטילער שאַ, ווען סײַגעוואָרן אומעטיק
בידע יאַמען ליגן איינס לעבן צווייטן, האָבן זײ צווישן זיך
גענומען פאַרברענגען און זיך גענומען ברוטשקען צווישן
זיך. קען אָבער דאָס וואַסער די זאמד ניט פאַרגיסן, און
סײַקען די זאמד דאָס וואַסער ניט פאַרשײטן, און דער ווינט
דרייט זיך, רוט ניט איין און רייצט איינס אַפן צווייטן. אַט
העלפט ער דעם, אַט העלפט ער יענעם און סײַקומט גאָר
ניט אַרויס, טוען ביידע יאַמען צווישן זיך אַ שמועס:

— טאָ וואָס פאַרט קענען מיר טאָן, ווען סײַווערט אונז
אומעטיק. איז באַ זײ געבליבן אַזוי:

פאַרימער וועלן אמאָל אַהער פאַרבלאַנדזען, וועט ניט
שאַטן מיט זײ זיך פאַמעלעכען אַ שפּיל טאָן.

שטייט אַ דאָרף ארום דעם אויסגוס, שטייט שוין יאָרן
לאַנג. די וניבער פלעכטן דאָרט נעצן, די יונגעלייטלעך
פראָווען געניוועס. און די עלטערע? די אַלטע כאַפן
פיש, רויכערן ליולקעס און איבער די אַפדערנאַכטן דער-

ציילן זיי זיך איינער דעם אנדערן ווי זיי זיינען אמאל יונג
געווען.

נר, איז גוט.

וואַקסן דאָרט אונטער אין איין יאָר 14 באַכורים, אַלע
איינס און איינמ. איינער קאָן פּופּצן פּוד טראָגן, דער צוויי
טער קען אַנאַקס דערשלאָגן, אַ דריטער, אַ פינפטער,
אַ צענטער קענען די ערגסטע הינט די מיילער פאַרשטאַפּן,
די שטאַרקסטע שלעסער נעמען און אויב ס'שטייען פּערד
אונטער די שלעסער איז אַבי גוטע — טאָ גיב זיי אַהער!
און נאָך קונצן קענען זיי מאַכן די כּעוורע. האָבן זיי
טאַקע פאַר קיינעם קיין מוירע ניט. בעשאַט די אַלטע דער-
ציילן מאַיטעס, שמייכלען די אינגע אונטער די וואַנסעס,
פינטלען אונטער מיט די אויגן און כאַפּן אַ גענעץ:

— מיילע (עפעס בעטערס האָבן זיי דאָך ניט די אַלטע
לייט, כּוץ דערציילן וואָס אמאל איז געשען).

קומט איינמאל אונטער אַ יאָר אפּן קאַנט, נעמען
כּעוורע און רעדן אָפּ צווישן זיך:

— דאָרט און דאָרט איז דאָ אַ פאַרעץ, האָט ער אַף זיין
אייגנס אַ שיינע טאַכטער, טאָ זאָל ער זיך עפּשער האַלטן
מיט איר; האָט ער געלערנטע הינט, קען מען זיך אַנאייצע
געבן.

האָט ער פּערד אונטער די שלעסער, קענען זיי צו-
נוץ קומען.

גערעדט און געטאן

און גאַנץ פּרייטן שוין פּערצן יאָטן אַף פּערצן פּערד
אין שטאַט אריין אפּן יאָר. האַנדלען וועלן זיי מיט ווייץ
און מיט קאַרן. ווייץ און קאַרן איז אַבער דאָרט ניט צו

קריגן, האָבן כעוורע אין שיינק זיך פארטרונקען, ביז שפעט־
לעך זיך פארזעסן, יאָ א לידל ניט קיין לידל, מאַטאַנעס
אַהיים זיי מיידלעך טימען איינגעקויפט. די פערד שוין
לאַנג אָף גאָלד אויסגעביטן, דאָס גאָלד אין די טאַשן, די
מאַטאַנעס אין די בוזעמס און זיך אוועקגעלאָזן די יאַטן
אָף אַ גאַנצער נאַכט מיט אַ ניגן און מיט אַ פריילעכן
געמיט איבער די זאַמדן אין אַ צווייטן דאָרף אָף אַ צווייטן
יאָריד. עפּשער וועט דארט אויך ניט זיין אומעטיק.

אין מיטן וועג צערעדן זיי זיך די יאַטן. איינער זאָגט:
— לייג מיר אַן אַ זאַק מיט זאַמד אָף די פלייצעס און אַפּן
זאַק נאָך אַ זאַק, פאַרטראַג איך אים אין צווייטן דאָרף
אַריין.

זאָגט אן אַנדערער:

— וואָלט מיר דאָ שטיין אַ בוים אַנטקעגן, רייס איך
אים אויס טייטן וואַרצל און טראַג אים אין דער רעכטער
האַנט פאַר אַ שירם: באַטאָג זאָל די זון ניט באַקן.

זאָגט דער דריטער:

— גיט מיר אַ פערד אַ דריי יאָריקן, געם איך אים אַן
פאַר די אונטערשטע פיס און וואַרף אים אַריבער איבער
זיך.

— וועמען הערן מיר, כעוורע?

— קיינעם ניט!

מיר זענען בעריעס אי אין פייער, אי אין וואַסער. הוראַ:

הוראַ!

האָבן די כעוורע ארויסגענומען נאָך אַ פאַר פלעשלעך
פון די טאַשן, האָבן איבעראַנייט געמאַכט אַ לעכאָאים, זיך
אויסגעפּוצט און סטיינגעס, אַרום איז קיינער ניטאָ, נאָר נאַכט

און הימל, זאמד און וואסער. די זאמד איז שוין געשלאָפן,
די וואַסער אייך, און יענע כעוורע גייען און ליארעמען, זיי
טומלען און היטן זיך ניט, אזוי ווי באַ זיך אין דער היים,
האַט עס טאקע דער זאמד פארדראָסן:

— וואָס פאַר אַ דערעך-ערעך איז עס?!

דערווייל האָט זיך אַ ווינטל אַראָפּגעוויזן:

— וואָס פאַר אַ געסט זיינען דאָס אזעלכע צעהן-

ליעטע.

האַט זיך די נאַכט אַ הוידע געטאָן, דער ווינט אַ טראָג

אונטער געגעבן.

דאָס וואַסער וויגט זיך, די זאמד זינגט זיך.

— אַהאָ זאָגט איין באַכער, — אַ זאווערוכע!

זאָגט דער צווייטער:

— איך הער זיי אין-פיאַטע.

זאָגט דער דריטער:

— אַ שאַ גאַנג זיינען מיר אַפן וועג.

— מע לאַכט, — מאַכט די זאמד. — מע לאַכט.

די זאמד זינגט, דער ווינט שפּילט און דאָס וואַסער וויגט

זיך. די זאמד הויבט זיך גאַנצע ליילעכערווייס און די

יינגען ווערן דערווייל בייז:

— פולע אויגן! — מאַכט איין יאַט.

— פולע אויערן! — מאַכט דער אַנדערער יאַט.

— טפו! אַ פולן מויל אַנגעשאַטן, — שעלט זיך דער

דריטער.

— לאַמיר זיך לייגן?

— ווי זיך לייגן?

— געגאַנגען זאל ווערן!

און די כעוורע הוקען און שעלטן זיך, די זאמד הודעט
 און קרומט זיך נאך, אין דער ווינט רייסט גאנצע בערג-
 לעך און טראגט זיי צו די פיס.
 — א, אין דער ערד! — מאכט איין יאט — און פארטשע-
 פעט זיך, פאלט אים.
 — צו אלדע רוכעס, — מאכט דער צווייטער, — און קען די
 פיס פון בארג ניט ארויסשלעפן.
 — הו-הו! — רופן די פאכערים, מיזאל זיך ניט פאר-
 לירן.
 — הו-הו! — ענטפערט דאס זאמדל, — סוועט איין
 ניט העלפן.
 — וואו זעט מען א וועג?
 — ניטא קיין וועג.
 — וואו לייט מען אף א וויילע אנדערע אויגן?
 — די אויגן זיינען פארשאטן.
 — גגאוווו! — רעווען די יאטן און זיינען אין קאס.
 האט איינער ארויסגעכאפט דאס גאלד, געגעבן א שמיץ
 אין דער ערד! האט ארויסגענומען דער צווייטער די מא-
 טאנעס און א שמיץ אין דער ערד! און די זאמד נעמט
 צו, דעקט איין און באהאלט:
 — גיט נאך עפשער האט איר, כעוורע, זז-זז-זז-זז...
 — וואס זשע טוט מען?
 — גאר ניט טוט מען.
 — קיין וועג איז ניטא.
 — די זאמד האט פארטראגן.
 — קיין קאל הערט מען ניט.
 — דער ווינט פארטויבט.

ווייסן ניט די יאטן וואָס צו טאָן, וואוהיין צו לויפן, לויפן
זיי מיט צעוואַלגערטע קעפּ איינער אפן צווייטן, פאלן זיי
איינער איבערן אנדערן.

— אזוי! — מאכט די זאמד — און געכאפט מיט איין
פאָרג זיי צוגעדעקט, מיט דער אנדערע זיי צוגעטראַטן.
קיינער האָט ניט געזען קיין אינגלעך, קיינער האָט ניט
געהערט אזוינע...

אינדערפרי האָבן שוין מענטשן אַ נייעם יועג געדאַרפט
לייגן אפן זאמדיקן יאם, אינדערפרי האָבן שוין מענטשן
געוואוסט, אז עמיצער האָט פאַנאַכט געמוזט האָבן זיין
פּסאַק.

אין עטלעכע טעג אַרום, דאָס דאָרף ווארט אף די
כעוורע, ניטאָ ניט קיין סימען, ניט קיין רייעך.
לאַזט מען זיך זוכן.

נאָך אזא נאַכט, געוויס איז דאָ עפעס ניט גלאַט.

און דאָס דאָרף האָט זיך געלאָזן איבערן יאם.

— דאָ געווען כעוורע?

די זאמד שווייגט.

— פערצן כעוורע אף די פערד זיינען אפן יאָריד גע-

פאָרן... צוריק האָבן זיי געמוזט פירן גאָלד אין די טאַשן,

וויין אין די פלאַשן און אין די בוזעמס מאַטאַנעס פאָר די

קאַלע-מיידן... וואו איז עס אַלץ אַהינגעקומען? כאַטש אַ

סימען פון דעם!?

די זאמד שווייגט.

יאָרן זיינען געגאַנגען. דער וואַסער-יאם האָט זיך גע-

קושט מיטן זאמד-יאם און דעם סאָד געהאַלטן שטייף. דאָס

דאָרף האָט שוין אין די אינגען פאָרגעסן. נאָר אַ מאַיסע
איז פון זיי געבליבן.

האָבן דאָך אָבער הימל און ערד צווישן זיך געשוואַרן,
אַז קיין פאַרבאָרגענע זאַכן זאָלן צווישן זיי נישט זיין. פאַר-
בלאָנדזשען ווילד פּרעמדע מענטשן מיט אַ שיף צום
ברעג, לאָזן זיך אָפן זאַמד שפּאַצירן. אין מיטן צווישן
הימל און זאַמד דערזעען זיי פון דער ווייטן אַ שטעקן
שטעקט. אָפּגעשאַרט דעם זאַמד, ערשט דעם שטעקן האַלט
אַ האַנט, לעם דער האַנט. איז געווען נאָך אַ האַנט און אַ
גאַנצער קנויל פון הענט און פון פיס.
און אזוי האָט מען דאָרט פּערצן קעפּ איבערגעציילט,
פּערצן שאַרבנס פאַרשיטע און אין זאַמד פאַרגראָבענע.

פאלד האָט מען געגעבן דעם דאָרף צו וויסן,
עפּשער וועט עמעצער קומען אַ טרער פאַרגיסן,
עפּשער וועט עמעצער קומען אייצענען און זאָגן,
ווי מיזאַל די כעוורע באַקלאַגן.

און... צי דער טרויער איז געווען אזוי זיך, צי דער
טרויער איז געווען גרויס ווי סיניט איז, נאָר די מאַיסע איז
שוין דאָ אויס.

דער ציילונגען

איוואן דער טשומאק

איז ארויסגעפארן איינמאל איוואן דער טשומאק מיט זיינע צוויי שיינע אַקסן אין שטאָט אַריין האַנדלען. אלץ פאַרקויפט אין גוט אַפגעלייזט, שטעלט צו איוואן די אַקסן צום וואָגן, זאָלן זיי עסן, און אליין האָט ער גענומען דאָס בייטש-שטעקל אונטערן אַרעם און איז אוועק אין שיינק אַריין מאַכן אַ לעכאָאים.

געמאַכט אַ לעכאָאים און געוואָרן זייער פריילעך. רופט זיך אַן איוואן דער טשומאק צו זיינע כאַוויירים די טשומאַקעס:

— עי, ברודערלעך, טשומאַקעס! זאָגט וואָס קען זיין אַף דער וועלט שענער פון אונזערע אַקסן, און וואָס קאָן נאָך זיין בעסער?

— שענער, — רופט זיך אויס דער נאַר פון שיינק, — שע-נער איז מיין ווייב! זי פוצט זיך אויס אום זונטיק, דאַרפן זיך אלע אייערע אַקסן פאַר איר שעמען... און בעסער? בעסער איז די מאַשין.

די מאַשין קען דיר דאָס פעלד אַקערן, די טוואַע שניידן, מיט דער מאַשין קענט איר פאַרן וואו איר ווילט און פירן וואָס איר ווילט... אי גיכער, אי בעסער!

האַט זיך אַנגעברויגעזט איוואן דער טשומאַק אַף דעם נאַר און אַף זיינע רייד און ער רופט זיך אַן:

— איז וואו קריגט מען זיי עס אָט די דאָזיקע מאַשינעס

דיינע?

— דו וויסט ניט וואו? — זאגט דער נאר, — בא די

דייטשן!

אױעק איוואן אין דאָרף, צונויפגערוּפן אלע טשומאַקעס:
אזוי און אזוי, ברודערלעך, די דייטשן אַרבעטן מיט מאַ-
שינעס, זיינען זיי באַרייכט געוואָרן, לאַמיר מאַכן אַכדעס
און אַיינפירן מאַשינעס אין דאָרף.

מאַשינעס איז מאַשינעס!

האַט מען אַנידערגעשטעלט אין מיטן דאָרף אַ טישל
מיט אַ שרייבער, זאָל מען טראָגן געלט. ווער טיהאַט געלט,
טיגעבראַכט געלט, און ווער ניט, טיגעבראַכט קאַרן, טיגע-
בראַכט לייוונט, אזוי האַט מען אויפגעטראָגן צוויי זעק מיט
געלט, און אויסגעקליבן איוואנען זאל ער פאַרן צו די
דייטשן נאָך מאַשינעס.

האַט אויפגעקויפט איוואן באַ די דייטשן אַלערליי מאַ-
שינעס, אַיינגעשפּאַנט אין זיי 20 פּאַר פּערד און 20 פּאַר
אַקסן, שלעפט און שלעפט די מאַשינעס צו זיך אהיים אָף
דער אוקראינע און קען זיי ניט פּערשלעפּן. פון וואַנען פון
וואָס טראָגט אָן דעם נאַר אַנקעגן. דערזען איוואנען באַ
אַזאַ מאַראַכע, רופט ער זיך אָן:

— ס'א גוילעם דו ביזט, איוואן, דו שלעפסט גאַנצע
אויפגעשטעלטע מאַשינעס, דו וועסט זיי מיט הונדערט פּאַר
פּערד אויך ניט פּאַרשלעפּן. נישט קליין איז דער דייטש
איך זיי פּאַנאַנדערשרויפן, צונויפלייגן טיילנווייט און זיי
אַפשיקן גלייך אהיים; דאָרט וועט שוין זיי יעדער נאַר
קענען צונויפשטעלן.

— גוט באַקלערט — זאָגט איוואן — און קערט זיך אום

צום דייטש:

— אזוי און אזוי, ברודערל, איך וועל אזוינע מאשינעס מיט הונדערט פאר פערד אויך ניט פארשלעפן. שרויפט זיי מיר פאנאדער, לייגט זיי צונויף און שיקט זיי אונז אפ גלייך אהיים, דארט וועט זיי אונז יעדער נאר צונויפ־שטעלן.

גערעדט און געטאן. אין א וואך ארום באקומט איוואן אלע מאשינעס צו זיך אין דארף, איז ארויס איוואן מיט אלע טשומאקעס אין מיטן דארף און זיך גענומען צו די מאשינעס, זיי שרויפן און שרויפן און קענען ניט צונויפ־שטעלן די מאשינעס. א בוקסע טיזיך צעבראכן, א שרייפל טיזיך פארלארן, קראצט זיך איוואן אין דער פאטיליצע, שעמט זיך פאר די טשומאקעס און קלערט, — וואס טוט מען? גייט ווייטער אן דער נאר פון שיינק, רופט ער זיך אן:

— ס'א שויטע דו ביסט, איוואן. דו וויסט ניט וואס מע טוט, גארניט טוט מען ניט. זאל דער דארף זיך אויס־שרייבן א פאר קלוגע דייטשן, זיי וועלן אייך שרייפלעך מאכן, זיי וועלן אייך די מאשינעס פאריכטן, אלסדינג קען זיך דאך טרעפן מיט א מאשין.

— גערעכט, — זאגט איוואן — ברויט איז פאראן בא אונז גענוג, קארטאפל אויך, קיין שמאלץ דארפן מיר אויך ניט גיין קויפן, מיר שרייבן ארויס צו די מאשינעס א פאר דייטשן, אלצדינג קען זיך דאך טרעפן מיט א מאשין.

— גערעכט, — זאגן די טשומאקעס, — אז דייטשן אלצ־דינג קען זיך דאך טרעפן מיט א מאשין.
קומען צופארן די דייטשן.

נעמט איוואן צו זיי ריידן אף איוואניש לאשן, נעמען די דייטשן צו אים ריידן אף דייטשיש לאשן, איינער וויסט

ניט פון דעם צווייטן, קאסט מען זיך און נאך א רעגע וועט
מען זיך נאך נעמען שלאגן אויך ...
גייט דער נאר פון שיינק.

— אז איר זענט גוילעמער, — זאגט ער צו איוואנען.
— גערעכט, אז גוילעמער, — זאגן די טשומאקעס, — וואס
זאלן מיר טאן, טייערער, מיט די דייטשן?
— וואס זאלט איר טאן? קראנקע זין בא אייך וואקסן?
און די דייטשן מיינט איר זיינען פון הימל אראפגעפאלן?
זיי האבן זיך געלערנט מאכן מאשינעס, קאנען זיי. שיקט
אפ אייערע זין אהינצו. זאלן זיי זיך אויסלערנען מאכן אליין
מאשינעס, וועט איר פאטער ווערן פון אלע שלעק.
— גערעכט, — זאגט איוואן.
— גערעכט, — זאגן די טשומאקעס.

אין דריי יאר ארום זיינען געקומען די זין אזעלכע
אויסגעלערנטע און אליין אויסגעבויט דעם דארף די בעסטע
און שענסטע מאשינעס.
אקערט מען די פעלדער, שניידט מען די טוואועס, מע
פארט וואו מע וויל און מע פירט וואס מע וויל. הונדערט
ווערסט פארט מען איין פאר א שא און פאר דער אנדער-
רער שא נאך הונדערט.

א גאנצן ווינטער איז איוואן געשלאפן אפן אויוון. גע-
קומען פרילינג, די זון איז ארויס, די בוימער האבן זיך
גענומען פוקען, איז איוואן ארויס אפן דארף און זעט:
פאראן בא די טשומאקעס אלדאט-גוטס: די קיען האבן
זיך צעקעלכט — איז דא פוטער, די גרינער האט מען אפ-

געגראָבן — איז דאָ קארטאָפל און בוראָקעס. די קינדער באַ
די טשומאַקעס און די אייניקלעך זיינען שוין אזוי זאַט,
אז קעז גיט מען די כאַזיריס, און פוטער וואַרפט מען פאַר
הינער.

— ע — קלערט זיך איוואַן. — אין שטאָט פּרעגט מען זיך
אַף אזעלכע זאַכן.

— דערלאַנגט אהער אַ מאַשין!

טימען דערלאַנגט איוואַנען ניט איין מאַשין, נאָר דריי,
די טשומאַקעס האָבן אַנגעטראַגן פון אַלדאַס־גוטס. מאַטאָ
נעט די קינדער אין שטאָט אַריין, פון ווייץ און פון קאַרן,
פון בוראָקעס און קארטאָפל, פון קעז און פוטער, און די
ווייבער האָבן זיך ניט געפּוילט און נאָך גענומען טראַגן
פון געקאַכטס און געבאַקטס.

צוגעזעצט צו איוואַנען נאָך צוויי טשומאַקעס, זיי מיט
געגעבן אַ פּאַפּיר און פאַרט געוונט.

פאַרט איוואַן אַף אַניאַנגעלאַדענעס אווטאַמאָביל אַפּריער
און יענע צוויי פּאַרן נאָך.

יאָגן אַן די אווטאַמאָבילן אַ טשומאַק פון אַ צווייטן
דאַרף, וואָס פירט היי אַף אַקסן אין שטאָט אַריין פאַרקויפן.
— עי, פּעטערל, — שרייט איוואַן אַראָפּ פון וועג! — אַ מאַ
שין פאַרט!

דערשרעקט זיך דער טשומאַק און קערוועט אָפּ פון
וועג.

פאַרט אַ אינגל מיט אַקסן און פירט האַלץ אין שטאָט
אַריין פאַרקויפן.

— עי, קאַזאַקל — שרייט איוואַן — קערעווע אָפּ פון וועג —
אַ מאַשין פאַרט!

כאַפט יענער פיס און קערעוועט אָפּ פון וועג.
די בוימער פוקען זיך, די פעלדער אַקערן זיך, די טשו-
מאַקעס פייפן מיט די אווטאַטאַבילן, זינגט איוואן א ליד
און פאַרט ווייטער.

רוקט זיך אַקוראַט דער נאַר פון שיינק איבערן שליאך
און כאַלעשט נאָך אַביסל בראַנפן. דערזען א מאַשין פאַרט.
קאַטשעט ער זיך אַראָפּ פון וועג, שטעלט צו די האַנט
צום שטערן און נעמט זיך איינקוקן.

— אַהאַ! איוואן פאַרט, איוואן-און נאָך טשומאַקעס!

— ווער האָט אייך אויסגעאַרבעט די מאַשינעס?

— אונזערע זיין!

— און די פעלדער אַקערט איר?

— די פעלדער אַקערן מיר.

— און די טוואוע שניידט איר?

— די טוואוע שניידן מיר.

— אַלץ מיט דער מאַשין?

— אַלץ מיט דער מאַשין.

— אַהאַ!— זאָגט דער נאַר פון שיינק— אַלץ איך...

איצט פירט מיך אונטער אַביסל.

— ע!— זאָגט איוואן דער טשומאַק.— לעמאַי זאַלסטו

זיך מאַטריאַך זיין, אין שיינק וועסטו שפּעטער אויך גיט

פאַרשפּעטיקן און מיר פירן קעז און פוטער אין שטאַט

אַרײן, און נאָך מאַטאַנעס פירן מיר, דאַרף מען גיכער אַב-

קומען מיטן טאַג.

און אוועקגעפייפט איוואן מיט דער מאַשין, און די טשו-

מאַקעס נאָך אים, האָט שוין דער נאַר זיי אי זעען נישט גע-

זעען, אי הערן נישט געהערט, נאַר א רויך איז אויעק.

איינמאל אין א יאנטעוו-טאג זיינען ארויס די אינגען
אין שטאט אריין אף זייערע וועליסאפעדן און מאטאציקן
ליעטן און גענומען ארומפארן און זיך בארימען. איינער
זאגט, מיין מאשין איז די בעסטע, דער צווייטער זאגט, אז
זיין מאשין איז די בעסטע, און אזוי די איבעריקע. דערווייל
א ווארט פאר א ווארט, און ס'האלט שוין פאלד בא פעטש,
א וועקגעלאפן דער נאר צו אייוואנען אין דארף אריין:

— אהא! — זאגט ער, — ניט אלץ גייט בא אייך ווי עס
דארף צו זיין. וועל איך דיר אבער ניט זאגן, וואס עס פעלט.
— פארוואס וועסטו נישט זאגן?

— דערפאר, אף דער מאשין זיך דורכפארן האסטו מיך
סאיווי ניט גענומען, און פון אייער גוטס איז מיר גאר-
ניט ארויסגעקומען.

— דו וועסט ניט פארן אויך, — זאגט אייוואן.

— פארוואס?

— דערפאר, וואס דו ביסט פויל און טוסט גארניט...
און וואס ס'פעלט דעם דארף, וועלן מיר זען אבי ווי אזוי
אליין צוטראכטן.

אף די רייד האבן זיך אריינגעשאטן א בינטל אלטע
טשומאקעס אין שטוב אריין און דערציילן אייוואנען, גיכער
זאל ער גיין זיך אריינמישן, ס'האלט שוין דארט בא פעטש
— גייט זאגט זיי, — זאגט אייוואן, — זאלן זיי די קריג
דערווייל אפלייגן, עפעס איז דא ניט מיט אלעמען, גיט מיר
צייט אף באקלערן.

ארויף אייוואן אפן דאך, זיך אוועקגעלייגט מיטן בויך
אנקעגן דער זון און זיך אריינגעלאזן אין קלערן: וואס
פעלט דא און וואס פעלט דא?

אין דארף זיינען אלע אף די שפיץ פינגער ארומגעגאנגן
גען און אייוואנען גרויס קאוועד אפגעגעבן: עפעס א קליי-
ניקייט, זיין אזוי געטריי דעם גאנצן פאלק?

איבער נאך דער גאלדעך איז ארומגעגאנגען, געקלאפט
זיך מיט די פינגער אין גראבן בויך אריין און געשפייט זיך.
— אי, אייוואן, — טאיעט ער, — וואס קלערסטו זיך! דו
גלויבסט שוין אפילע ניט אין גאט! יארן ווייס, אז מ'קוקט
דיך אין קלויסטער ניט אן, ניט די הייליקע א ליכטל ברענגסטו
און גאטס הייליקע באדינער האסטו נאך אפילע אפן האנט
ניט אָנגעשפייט, ניט זינדיקן ביזאל מיט די רייד, טפו!
— גיי שוין גיי, גראבער בויך, — טרייבן אים אָפּ די
טשומאקעס, — די זעסט ניט, אז דער מענטש איז פארנומען?
און אייוואן האָט קיין צייט ניט ענטפערן, אין האַרצן
ווייס ער אָבער, אז די אלע גאלאכטיינען פיר ליגן, נאָר
זיך אין בויך אריין ווייסן זיי... גיבן אָפּ די הערשער קאָ-
וועד און דעם פאלק זיינען זיי גישט געטריי... נישקאשע, —
קלערט ער, — מ'וועט זיך דיר אבי ווען אָפּשערן די צעפּ,
און די וועסט מויכל זיין זיך שטעלן צו דער ארבעט גלייך
מיט אלעמען, ניטאָ הינט קיין נאראנים! האָט ער אָבער
קיין צייט ניט ענטפערן, ער דארף באַקלערן וואָס דאָ
פעלט? מ'דארף, אז לייטן זאלן פון זייער האַרעוואַניע קענען
לעבן און וויסן פון אַ לעבן.
געלעגן אייוואן אפן דאָך אַ שאַ איינע, אַ שאַ צוויי...
אזוי דעם צווייטן טאָג ארויף אפן דאָך, אזוי דעם דריטן —
אַ גאַנצע צייט געקלערט, ביז ער האָט באַקלערט... אויפֿ-
גערופן די טשומאקעס און רופט זיך אַן אַ דערפרייטער:

— אי, ברודערלעך, — רופט ער זיך אן, — איך האב, דאכט
 זיך, געכאפט דעם ריכטיקן געדאנק.
 — טאָ זאָג — בעטן אים אלע.
 — שוין זאָג איך! — שיינט באַ איוואַנען דער פּאַנים און
 ער טאַפט זיך פאַר פרייד אין פאַטיליצע — אט הערט:
 — אלע זיינען מיר דאָ אַרבעטערלייט!
 — אלע.
 — די ערד איז אלעמענס?
 — אלעמענס!
 — טאָ פרעג איך באַ אונז אלעמען: צו וואָס דאַרפן מיר
 האָבן יעדערער באַזונדער זיין קאַמער, זיין טייסטער, זיין
 מאַשין און זיין זאַק?
 איין קאַמער דאַרף זיין, און איין קעשענע פאַר אלעמען.
 די שוסטער וועלן שוסטערן, די שניידער וועלן שניידערן,
 די קוזניעס וועלן שמידן און די מיל וועט מאַלן!
 איין קאַמער פאַר איטלעכן און איין קעשענע! יעדערער
 וועט קומען מיטן זאַק און נעמען וויפל ער דאַרף.
 — גערעכט. — זאָגן די טשומאַקעס. — וואָס גערעכט איז
 גערעכט, אָבער וואָס וועלן מיר טון מיט די פּוילע?
 — אוועק פון דאַנען! — שפייט זיך דער גאַלעך, דו
 לערנסט פאַלש. זינט גאַט האָט באַשאַפן די וועלט, און ביז
 ער וועט זיי האַלטן, וועלן מוזן זיין רייכע און אַרעמע,
 הערשער און קנעכט, אלע זיינען גאַטס קינדער! סאַידן
 מאַשיצן וועט קומען. אוועק! אוועק! טפו!
 — די פּוילע — ענטפערט איוואַן — וועלן זיך שעמען עסן
 אומזיסט, וועלן זיי אריין אַרבעטן זייער היילעך. און דו,
 פּוילער פעמפיק, — זאָגט ער צום גאַלעך, — גענוג דיר גאַרן

דאָס פּאַלק, וועסט מוזן ארומשערן די צעפּ און זיך נעמען
גלייך מיט אלעמען צו דער אַרבעט.

דערהערט דער נאַר אַזעלכע דיבורים, איז ער גיך אַוועק-
געלאָפּן. האָט אויפגעטריבן אַלע זיינע כאַוויירים, זאָלן זיי
גיכער פאַרנעמען אן אָרט באַ דער אַרבעט, אַז ניט וועט
זיי ניט סטאַיען קיין אָרט באַם טיש.

ס'האַט קיין סאַך ניט געווערט און דער שענקער האָט,
געבעך, געמוזט פאַרמאַכן דעם שיינק, דער גאַלעך איז
אומגעלאָפּן הין און צוריק, זיך געשפייט, זיך געשלאָגן, גע-
קוועטשט די אויגן, ביז ער האָט געמוזט טאַקע אָפּשערן די
צעפּ. און ניט לאַנג האָט געווערט, איז באַ די טשומאַקעס
אַוועק אַזוי:

אלע לייטן אַרבעטן פאַר איינס און אלע האַבן אַף אַלץ
צו שאַפּן.

אַוועק אַזוי אַ יאָר, אַוועק צוויי. די שוּסטערס שוּסטערן,
די שניידערס שניידערן, די מילן מאָלן, די קוזניעס שמידן,
די קינדער לערנען אין די שולן און אַף די פעלדער גע-
ראָט ווי מע דאַרף ניט מערער — איין מאַשין אַרבעט פאַר
הונדערט אַקסן.

פאַרט איינמאַל איוואַן פאַרנאַכט פון פעלד, לויפט דער
נאַר מיט פאַרקאַשערטע אַרבל אַנקעגן און רופט:
— דייטשן פרעגן זיך אַף דיר, איוואַן, דייטשן!
— גוט — זאָגט איוואַן.

ערשט ס'טאַקע ריכטיק געקומען דייטשן צו איוואַנען,
פאַרהאַרעוועטע לייט און פרעגן זיך:
— אַזוי און אַזוי, איוואַן! מיר זיינען געקומען זען ווי
איר פירט זיך דאָ, מיר ווילן באַ אונז אויך אַזוי מאַכן.

— גאָר פּראָסט, זאָגט איוואָן, די ערד איז אַלעמענס,
אַרבעטן אדבעטן אלע, מיר האָבן איינגעפירט איין קאַמער
און איין קעשענע, ווער ס'דאַרף, קומט מיטן זאַק און
נעמט.

— און איבעריקס כאַפט מען ניט? — פּרעגן די דייטשן.
— ניין, — זאָגט איוואָן, — ס'דאָ גענוג פון איטלעכנס
וועגן, ס'בלייבט נאָך איבער.
זאָגן די דייטשן:

— ניט נאָר מיר אַליין קומען צו אייך זיך לערנען, אַנאָ
גייען שעליכים פון אַנדערע לענדער אויך.
ט'גענומען איוואָן, אויפגערופן דעם דאַרף, און געמאַכט
אַ גרויסע סודע פאַר די געסט.

בעטן די געסט באַ ז'ער סודע זיצנדיק:
— נעם, איוואָן, פאַרשרייב אונז וואָרט און וואָרט פון
אייער פירונג, מיר זאָלן אַזוינס אהיים פאַרפירן. דערויף האָט
זיי איוואָן אַזוי געענטפערט:

— איך וואָלט דאָווקע דאַרפן קענען שרייבן, נאָר מע
האַט מיך ניט געלערנט דערויף, אַז איר ווילט, טאָ שרייבט
אַליין, און איך וועל איך פירזאָגן.
ט'פאַרשריבן יעדערער באַ זיך מיט זיין קסאוו און אַף
זיין לאַשן:

- אַלץ איז פאַר איטלעכן.
- אַרבעטן מוז יעדערער.
- איין קאַמער און איין קעשענע.
- איין ראַט און איין דייע.
- אלע פעלקער. — איין פאַלק...

— מיר האָבן אַזעלכע געדענקער פריער אויך גע-
וואוסט, — זאָגן די פעלקער, — נאָר מיר וועלן אייך דערמאָנען,
ווייל איר האָט עס די ערשטע אַנגעהויבן.
— ווארום נישט אזוי גרינג איז עס אַנגעקומען — זאָגט
איוואָן.

די איליקעס און די שמיליקעס

אמאל האָבן געלעבט אין אַ שטאָט אין אַן אַלטער צוויי
ברידער. איינער האָט געהייסן איליע און דער צווייטער
שמיליע. איליע האָט געהאַט זיין מיט טעכטער און שמיליע
האָט געהאַט זיין מיט טעכטער. טרעפט זיך אַ מאַיסע, אַז
די ברידער באַקומען אַ גרויסע יערושע פון געלט - זאָכן און
אַנדערע מינים גוטצערײען, האָבן די ברידער צעטיילט צווישן
זיך די יערושע אַף גלייכע כּאַלאַקים. קלערט צו זיך איליע:

— וואָס וועל איך טון מיט אזוי ביל געלט?

און שמיליע קלערט:

— געלט איז טאַקע געלט, אָבער איך וואָלט וועלן ס׳זאָל

מיר צוקומען מער און מער.

גייט שמיליע אַפן מאַרק האַנדלען און איליע גייט זיך
אין מיל אַרײַן טוואוע מאַלן. קומט אַן אַנקעגן עפעס אַן
אַלטינקער מיט אַ טאַרבע אַף די פלייצעס, און ער רופט זיך
אַן צו די ברידער:

— טוט נאָר אַ קוק אַנאָ ס׳אַרא האָן ס׳שטייט?

מאַכט איליע:

— אַ וואוילער פּויגל. ער וועקט דעם מענטשן אַלע

גאַנצפרי צו דער אַרבעט.

און שמיליע זאָגט:

— מײַהם, אַ וואוילער פּויגל, מע קען אים קוילען און

אַ גוטע יויך פון אים אַפּקאַכן.

זאָגט דער אלטינקער:

— גייט אייך אייער וועג.

גייען זיי.

קומט זיי אָן אַ בלינדער אַנטקעגן אין ריינעם לייזונט

אַנגעטאָן.

— וואָס פירט מען דאָס אַנטקעגן? — פּרעגט דער בלינד-

דער.

— אַ גוטן פּערד, זאָגט איליע, גוט מיט אים דעם פּעלד

אַקערן.

— אַ גוטן פּערד, זאָגט שמיליע, מען קען אים אונטער-

פּאַשען און כאַפּן אַ גוטן רעוואַך פּון האַנט צו האַנט.

מאַכט דער בלינדער:

— גייט אייך אייער וועג.

זיינען זיי אוועק.

געקומען צום ברעג יאָם, שטייט אַ שיף, וואָס פאַרט אין

עק וועלט אַריין גאַלד און דימענטן קריגן, פאַקלערט זיך

שמיליע, ער וועט זיך אוועקלאָזן אין דער ווייטער נעסיע,

זיך אָנעמען מיט אַסאַך גוטס, וועט ער שוין דערנאָכדעם

מער קיין געלט ניט זשעדנע זיין, און איז אַראָפּ צום שיף. און

איליע האָט דערזען אַ כעוורע האַלץ־העקער גייען, זאָגט ער:

— איר וועט מיך צונעמען אין כעוורע?

— מירין צונעמען.

איז ער אוועק מיט זיי דערווייל קלאַפּן דראַטוועס.

געקלאַפּט אַ טאַג, געקלאַפּט צוויי, נאָכדעם קלערט זיך אָן

איליע און רופט זיך אָן צו די כעוורע:

— וואָס וואָלט זיין, — זאָגט ער, — שוּטפּים, ווען מיר

קויפּן אינאיינעם איין ערבען אַ שטיק ערד?

— וואלטן מיר געאקערט, — זאגן די העקערס.
 איז אוועק איליע און איינגעקויפט פאר זיינע געלט א
 גרויסן באשטאן און זיך גענומען מיט דער כעוורע האלץ -
 העקער די ערד באארבעטן. טון טוט מען פלייסיק, וואקסט
 בא זיי גוט. וואס א יאָר ווייטער, אלץ מער געראָט באַ זיי
 דאָס פעלד, האָבן זיי זיך צוגעקויפט נאָכאמאל אזוי פיל
 ערד און פארפירט די עמעסע פערמע מיט פערד און מיט
 וועגן, מיט שפייכלערס, מיט שטאלן, מיט שאָף און מיט
 רינדער און א מיל האָט מען זיך אויסגעבויט אן אייגענע,
 ס'איז אוועק אזוי ווייט, אז זיי האָבן שוין געהאָט איין
 אייגענעם שוסטער מיט איין אייגענעם שניידער, און אן
 אייגענעם שמיד אָף באַנייען, באַשיכּן דעם אוילעם און אָף
 געצייג פאַריכטן.

אזוי האָבן זיי געארבעט, און געארבעט ביז די קינדער
 זיינען אונטערגעוואקסן. איז איינער אוועק פאר א קלעז
 מער, איינער פאר א שוסטער, איינער פאר א זייגערמאכער
 און די איבעריקע זיינען געבליבן פויעריים און האָבן גע-
 האָלפן די ערד באארבעטן.

שמיליען האָט זיך אויך געלעבט ניט שלעכט. ער האָט זיך
 גערעכנט פארן גרעסטן גוויר אין שטאָט: האָט ער זיך אויס-
 געפּוצט אַ שיינע שטוב, די דילן מיט טעפּיכער אויסגע-
 שפּרייט, די פענסטער מיט פאַרהאַנגען באַהאַנגען; האָט
 אנגעדינגען אַסאַך מעשארסיים מיט דינסטן און רייכע טישן
 געשפּרייט פאר זיך און פאר געסט. איז ער באַ זיך פּיין
 גרויס געוואָרן.

איין מאָל איז אים אויסגעקומען געבן אַ מאַלצייט פאר
 רייכע געסט. דער מאַלצייט איז געווען רייך קעיאד

האמעלעך. אלע האָבן זיך געלאָזן וואוילגיין און שמילע
אליין אויך, און אז ער איז שוין געווען אונטער א קויסע, -
רופט ער זיך אָן:

— זאָלט איר וויסן, מיינע קינדער וועלן ניט זיין קיין
פואווערס, קיין באַלמעלאַכעס, גרויסע סכאַרעס וועלן זי
זיין, אָט ווי!

איז טאַקע אזוי געווען. איין זון איז אַרומגעגאַנגן לידיק
און גאָרניט ניט געטאַן, דער צווייטער זון איז אַרומגע-
גאַנגען לידיק און גאָרניט ניט געטאַן, און אלע אינגערע
קינדער זיינען אויך אַרומגעגאַנגען לידיק און גאָרניט
ניט געטאַן. פאַרקערט, מ'האַט נאָך יעדן צו צוויי מעשאַרסיב
צוגעשטעלט, זיי זאָלן זיך אויסלערנען פירן גרויס.

קוקן די שטאַטלייט און קלערן: ווער פון די ברודער
פירט זיך קלוגער, איליע צי שמיליע?
איניקע זאָגן, אז איליע טוט בעטער:
— מעלאַכע איז בראַכע.

פאַראַן אַבער אַנדערע, וואָס זאָגן, אז שמיליע טוט בע-
סער. מיסכער איז פאַרנאַסע און פאַרנאַסע איז קאוועד.
די יאָרן גייען דערווייל. איליע האָט כאַסענע געמאַכט
קינדער און שמיליע האָט כאַסענע געמאַכט קינדער. איליע
אַף זיין אויפן, און שמיליע אַף זיין אויפן. די מישפּאַכעס
זיינען געוואָרן פאַרגרעסערט. האָט שוין די שטאַט ניט גע-
וואוסט קיין אַנדערע נעמען ווי מוראַשקעס און דער הויף.
ווארום די איליקעס האָבן אזוי ווי מוראַשקעס אלע
געאַרבעט און געזאַמלט, און שמיליקעס האָבן איינגעפירט
א הויף ווי באַ אַ סראַרע: מיט הונט און מיט שפילערייען;
א מעשאַרעס פאַרן טיר און אַ מעשאַרעס פאַרן טויער.

מאכט זיך איינמאל א טאג, ווען שמיליע האט זיך אויס-
געקליבן אין א ווייטער נעסיע. נעמט דער אוילעם טראגן
געלט צו אים אף איינלייגן, אייגענע איז אויך געווען ניט
ווינציק, פארנייט מען די געלט אין זעק און שמיליע זאגט
אן די שיפסקאפיטאנען, אז זיי זאלן די שיף לאזן פריי און
זאל זי זיך גיין וואו דער ווינט וועט זי קערעווען: פארט
זי רעכטס, וועלן זיי דארטן איינקויפן זיידנס און קאסטנס
טיי. פארט זי לינקס, וועלן זיי זיך דארטן לאזן בייטן די-
מענטן און גוטע שטיינער.

האבן אפגעלאזט די שיפסלייט די שיף און גענומען
ווארטן אף א ווינט, מע ווארט א האלבן טאג, א טאג,
ערשט פארנאכט איז אנגעקומען א ווינט און אוועקגעטריבן
די שיף פון זיך אף לינקס. האט זיך שמיליע צעזעגנט מיט
זיין מישפאכע הארציק, ווארום ס'איז א נעסיע ניט אף קיין
טאג און ניט אף קיין צוויי.

די טעג גייען, דער יאם ציילט זיי ניט. ער איז גרויס
און קען אף זיך גענוג טראגן. און שמיליע—אלע טאג דאוונט
ער אינדערפרי און פארנאכט, אבער וואס קומט ארויס,
ער האט עפעס ניט קיין נאכעס פון דער נעסיע. אט קומט
אן א ווינט, איז ער צו א שטארקער און קומט אן א ווינט,
איז ער צו א שטילער, און אט פארן זיי אפ א שטיק וועג
און דערפילן גאר יאם רויבער פון דער נאענט, דארף מען
פארן אף צוריק, אדער זיי ארומפארן. פארט מען אזוי
איבערן יאם און מען פארט. אז די שיף פארהאלט זיך שוין
גאר צופיל, קלערט זיך שמיליע: עפשער איז שוין בעסער
איליען, ער איז ניט איינגעשטעלט ניט מיטן לעבן און ניט
מיטן גוטס; א מענטש ארבעט שווער און עסט אויף זיס...

אָבער, אז די שיף פאַרט אַוועק גוט—קלערט שוין
שמיליע, פאַרקערט, דאָס אייגענע: איך בין אַ גרויסער
טויכער און אַ גרויסער אוישער און מיינע קינדער וועל
איך מאַכן פאַר טראַרעס. גאָט און לייט וועלן אים מעקאנע
זיין. און ער איליע איז וואָס? אַ פּוּאווער איז ער, אַניאַקס
אין דעם יאָך.

פאַרט מען אזוי און מע פאַרט.

אין איינעם אַ באַטאָג, די מאַטראַסן ליגן אַפן דאָך מיט
די בייכער צום הימל און ציען זיך, שמיליע שטייט און
קוקט זיך אַראָפּ צום יאָם גלאַט אזוי, און פּלוצים באַמערקט
מען, אז דער יאָם טוט עפעס אַ גלאַנץ מיט אַ אייגעלע, ווי
אַ פּרומע קאַץ, עפעס ניט בייז און ניט גוט, פּלוצים טוט ער
אַ קנייטש די פעל אַף זיך און אַ צי אָן די גריווע, איז דאָס
שוין גאָר ניט אַף אַ קאַץ ענלעך, ווערט דעם אוילעם אַביסל
אַ מוירע אַפן האַרצן: די שיפּסלייט קוקן אַפן הימל. וואָס
דער הימל ווערט טונקלער, ווערן זיי בייזער, וואָס דער
יאָם ווערט בייזער, ווערן זיי שטאַרקער. און די שיף
טראַגט זיך שנעלער און שנעלער אזוי ווי רוכעס וואַלטן
זי געשטופּט.

לויפּט אָן אַ כּוואַליע און טוט אַ שטופּ די שיף אַף קאַ-
טאָוועס, לויפּט אָן די צווייטע, זעצט זיך אונטער און וויל
אַ שפּרונג טאָן אריבער. די שיף וויגט זיך און וויגט זיך
און דעו יאָם איז אויפגעטריבן און בייז, וויל שמיליע פרעגן
פאַרוואָס קומט עס אים—צענעמט ער די הענט און קען
קײן וואָרט ניט ארויסברענגען פון מויל, אזוי איז ער דער-
שראַקן, און די מאַטראַסן זיינען אַכּוץ ניט רואיק, שווייגן
זיי אריין.

דער הימל קרימט זיך ווי אַנאַלטע ציגיינערן, און דער
יאם טרישטשעט. שיסט אויס איין כוואליע און הויפט אויף
די שיף, שיסט אויס די צווייטע כוואליע און כאַפט זי אונ-
טער, אזוי טיזיך געשפילט דער יאם מיט דער שיף ווי אַ קאָך
מיט אַ מויז. ביז צו נאַכט צו האָט די שיף גענומען פלאַצן
און מיט בייזער אויפגעטריבענער וואַסער זיך פאַרכלינען.
שמיליע האָט שוין גיט געהערט וואָס מיט אים טוט זיך. ער
איז ערגעץ געלעגן אין אַ ווינקל אַ פאַרטומלטער שוין די
וויפלטע שאַ.

אַז שמיליע האָט זיך אויפגעכאַפט, איז שוין געווען אינ-
דערפרי, דער יאם האָט געגלאַנצט אַנקעגן דער זון אזוי
ווי מיט פוטער אָפגעשמירט. שמיליע האָט זיך דערווען ליגן
מיט אַ פאַר מאַטראַסן לעם ברעג אָף אַ ברעט. האָט ער
גענומען שמייכלעך קעגן הימל ווי אַ קליין קינד וואויל
און אומשולדיק.

דאָס גאַנצע גוטס אי אַיגנס, אי פרעמדס איז גע-
גאַנגען צו גרונט. אַרט אים גיט, אַפּי מיטן לעבן. די מאַט-
ראַסן אָן דער שיף און שמיליע אָן דעם גוטס, אָרעם און
הויל, אזוי ווי די מאַמע האָט זיי געהאַט. און הונגעריק
איז מען אויך. זיינען זיי אַוועק צו אַ אישעוו בעטן ערגעץ
עפעס אָפעסן.

אין דער היים וואָרט מען און מע וואָרט אָף שמיליען.
אַנדערע זאָגן — ער האָט זיך פאַרהאַנדלט, אַנדערע זאָגן —
ער איז ווייט פאַרפאַרן. די הויצאָע אין הויף איז גרויס.
פאַרגט מען. מע טראָגט נאָך אַרײַן אין הויף אַרײַן. אַז

שמיליע וועט קומען, וועט ער באצאלן דאָס געלט מיט
גוטע מאַטאָנעס יעדן איינעם פאַר צוגאַב.

קינדער וואַקסן אונטער אין הויף, געבאַרענע קומען צו.
דינגט מען צו באַנעס, שרייבט מען אויס דינסטן פון זייערט
וועגן, שפילערס שפילן, זינגערס זינגען, און הינט זיינען
דאָ אַן אַ שיר, אַז קיין אַרעמע לייט און קיין שנאַרערס
זאָלן אין הויף ניט אַרײַן.

דאָ ווייסן זיי ניט פון שמיליען און דאָרטן ווייס ניט
שמיליע פון זיי. שמיליע ליאָפּעט אום צופוס פון שטאָט
צו שטאָט, פון דאָרף צו דאָרף. די קליידער האָבן זיך אַף
אים אָפּגענוצט.

גייט ער אין אָפּגענוצטע. אַז אים קומט אויס דורכגיין
פאַרביי אַ טײַכל, וואָשט ער אויס די העמד, טרוקנט זי
אויס און טוט איבער וועש. און אזוי זיינען זיך געגאַנגען
כאָדאַשים און יאָרן. שמיליע האָט אַפּילע פאַרגעסן די צייט
צײַלן. וואָס וועט עס אים דען העלפן. איינמאַל גייט שמײַ
ליע זיין וועג און באַגעגנט דעם אַמאַליקן אַלטינקן אַנ-
קעגן.

רופט זיך אַן דער אַלטינקער: וואָס פאַר אַ סטויפּעס
שטייען עס אַט אַ צעשטעלט?
זאָגט שמיליע:

- גוטע סטויפּעס, זיי וועלן מיר ווייזן דעם וועג
אַהיים.

גייט ער ווייטער, גייט דער בלינדער אין ריינעם לייזונט
אַנגעטאָן און פירט אַ פּערד באַ דעם צוים.

— אַ זאָגט שמיליע, ווען איך פאַרמאָג אַזאַ פּערד...

— טאָ וואָס וואָלט געווען?

— וואָלט איך גיכער צו מיין היים פאַרפאַרן.
— נעם דיר אים, זאָגט דער בלינדער, — מינאַסטאַם
וועט מיינס אָף דיר ניט פאַרפאַלן ווערן.
זיך אויפגעזעצט שמיליע אָפן פערד און אוועקגע-
פאַרן.

פאַרט ער און פאַרט, גרינען פעלדער אָפן וועג, פֿרעגט
שמיליע: וועמעס פעלדער זיינען עס? זאָגט מען אים:
— דאָס האָבן די איליקים פאַרווייט.
פאַרט ער ווייטער — בליען סעֶדער זייער פּרעכטיק, פּרעגט
שמיליע:

— וועמעס סעֶדער בליען דאָס אזוי שייַן?
זאָגט מען אים:

— דאָס האָבן די איליקעס פאַרפלאַנצט.
פאַרט ער ווייטער — פאַשען זיך טשערעדעס גרויסע פון
שאָף און רינדער.

— ווער האָט עס דאָ אזעלכע שייַנע פי צעפירט?
זאָגט מען אים:

— ס'די איליקעס, זיי האָבן פערד נאָך שענערע און
געזונטערע.

פאַרט ער ווייטער, שטייט אַ שטוב אַ שייַנע אויסגעבויט,
וואָס טיילט זיך אויס פון אַלע הייזער מיט איר שטאַלט,
אַרום שטוב שפילן זיך קינדער, אַלע באַרוועסע אין לייוונט
אַנגעטאָן און מיט שטרויענע היטלען אָף די קעפּ, שטעלט
ער זיך אָפּ, שמיליע:

— וועמעס זיינט איר קינדער?

— פון איליקס קאַלאַניע.

— און וואָס פאַר אַ הויז איז דאָס?

— אונזער שול, וואו מיר לערנען זיך. איז געוואָרן
שמיליע זייער פריילעך, וואָס ער זעט אזויפיל גוטס. ווי
אזוי ער הייסט, האָט ער געדענקט און ניט געדענקט.
פאַרט ער וויטער. שטייען הייזלעך אָנגעבויטע מיט נייע
שטרויענע דעכער.

פרעגט ער: ווער וואוינט דאָ?

זאָגט מען אים:

— סידי מוראשקעס.

גיט ער אריין אין אַ שטוב.

— שאלעם - אלייכעם.

— אלייכעם - שאלעם.

— מיבעט עסן.

— עסט געזונט.

— אָבער ניין, — זאָגן די שטובלניט, — פון אונז גייט קיינער
ניט אוועק ניט געגעסן, וואָשט זיך איין און עסט מיט אונז!
הונגעריק איז ער געווען, האָט ער זיך געוואָשן, און
זיך געזעצט עסן. נאָכן עסן האָבן זיי אים אויסגעבעט
אין היי אַ געלעגער, דעם פערד מיט אַלע פערד אָפן פאַשע
אוועקגעפירט. האָט ער אונטערגענעכטיקט. אָף מאָרגן האָט
מען אָנבײַסן געגעבן. די מוראשקעס האָבן זיך אָף דער
אַרבעט אַלע אויסגעשאַטן און דער אוירעך האָט זיך אָפן
פערד אויפגעזעצט, באַדאַנקט און אוועקגעפאַרן. ניט ווייט
האָט זיך אנגעזעען שוין די שטאַט. פאַרט ער אָן אונטערן
שטאַט, גייען מענטשן שײן אָנגעטאַן און שפאַצירן, גיט זיי
שמיליע אָפ אַ גוט מאָרגן. ענפערן זיי ניט, פרעגט ער:
— ווער זיינען זיי דאָס? זאָגט מען אים סידי שמיליקעס
פונם הויף. פאַרט ער אַריין אין שטאַט, שטייט זײַן מויער

א פארפוזטער, נאָר אָן קיין שום פריילעכקייט, פאָרט ער
אָן נעענטער און הערט ווי קלעזמער שפילן אינעווייניק
דאָרטן און זינגערס זינגען. וויל ער אַריינגיין, שטייט אַ מע-
שאַרעס פאָרן טויער, וואָס ער אַליין האָט נאָך אויסגעבויט
מיט די געשניצטע לייבן, דערקענט ער דעם מעשאַרעס,
וואָס ער האָט געדינגען, אָבער ער מאַכט זיך ניט וויסנדיק.
— רופט מיר ארויס, — זאָגט ער, — די באַלעבאָטים.

— דער באַלעבאָט איז ניטאָ. ער איז אוועק אין אַ וויי-
טער מעדינע האַנדלען און זיך נאָך ניט אומגעקערט.

— אַ דאָס איז דאָך עס טאַקע, — זאָגט שמיליע, — טא-
לאָזט מיך אריין, איך האָב פונם באַלעבאָט אַ גרום.

לאָזט ער אים אריין. די הינט האַבן דערקענט שמיליען,
האַבן זיי זיך ארום אים ארומגעשטעלט, און די מעשאַרסיס
קוקן דאָס אָן. קומט שוין שמיליע צום טיר, שטייט אַ מע-
שאַרעס פאָרן טיר און לאָזט ניט אריין.

— לאָזט מיך אריין — זאָגט דער אַלטער — איך האָב פונם
באַלעבאָט אַ גרום. אַריינגעקומען שמיליע אין שטוב, וואונ-
דערט מען זיך אַלע: צו וואָס האַבן די מעשאַרסיס אן
אוירעך אַריינגעלאָזן, קיין אַרכים נעמט מען דאָ ניט צו.
— וואָס טייר זאָגן גוטס? — פרעגן זיי אים.

— גאָרניט, אַזוי זיך.

— מיינען זיי, אז ער וויל אַ נעדאָווע, ווערן זיי נאָך
בייזער, שיקן אים ארויס מיט דער דינסט אַ נעדאָווע און
זאָגן איר אָן זי זאל אים ווייזן די טיר.
זאָגט ער:

— קיין נעדאָוועס קלייב איך ניט, איך האָב געבראַכט אַ
גרום פון דעם באַלעבאָט.

דערהערט אַ גרוס פונם באַלעבאָס, איז דאָס גאַנצע הויז
זויפגעציטערט געוואָרן. מע האָט אים גיכער אריינגענומען
אין אַ באַזונדער כײַדער און אים גענומען אויספרעגן.
אָף די רײד איז אריינגעגאַן די אַלטע מוטער, שמיליעס
ווייב. זי האָט דערוען שמיליען, האָט זי אים גלייך דער-
קענט.

— שמיליע — האָט זי אויסגעשריען — און איז גלייך גע-
פאלן אין כאַלאַשעס.

אַז די קינדער האָבן דערהערט אַזאַ מאַיסע, זיינען זיי
פאַרציטערט געוואָרן. וואָרום זיי האָבן געמיינט אַז געוויס
האָט ער זיך עס אונמיסטן פאַרשטעלט. דער פאַטער, קעדי
צו זען ווי זיי פירן זיך דאָ.

האָבן זיי גענומען אים איבעררעכטן, די זין מיט די איי-
דעמס פון זייער זייט, און די שניר מיט די טעכטער פון
זייער זייט: טאַטע לעבן אַזוי און טאַטע לעבן אַזוי — כאַר-
וואָס האָסטו ניט מוידיע געווען פון דיין פאַרן, מיר וואַלטן
געווען ארויספאַרן דיר אַנקעגן מיט קלעזמער און מיט
גרויס פאַראַד. אָבער שמיליע האָט אָף דעם גאַרניט גע-
ענטפערט, — סײַמאַכט זיך, — זאַגט ער.

און האָט געהייסן די פּיכער אריינטראַגן.

דערהערט די שטאַט, אַז שמיליע איז דאָ, האָבן זיך די
באַלעכויוועס אַ לאַז געטאַן מיט אַ אימפעט אַ קוק טאַן.
וואָס הערט זיך מיט זייער גוטס. מאַכט שמיליע צו די
באַלעכויוועס און רופט זיך צו זיי אַזוי אָן:

— זייט וויסן, אַז מײן גאַנץ גוטס איז צום גרונט אַראָפּ
און דערפײַ נאָך פרעמדס אויך. גוט, וואָס איך בין אליין
געבליבן.

איצט נאָט איין, מיינע טייערע, קיילים פון שטוב, נאָט
איך די אויסגענייטע טיכער און טעפּיכער, פאַרקויפט און
נעמט אָפּ אייערע כויוועס: וועט סטאיען, איז גוט, און אויב
ניט, וועט די שטוב אויסצאלן דאָס רעשט דערהערן די זין
און די טעכטער, האָבן זיי זיך אין די ווינקעלעך צערוקט
פאַר כאַרפע.

— טא וואָס וועלן מיר טאן, טאַטע? — פּרעגט דער עלטס-
טער זון.

— מירן האָלן האַקן.

— וואָס וועלן מיר טאן — פּרעגט דער צווייטער זון?

— מירן פּרויט באַקן.

זיך צעצאלט פון די כויוועס, האָט שמיליע צונויפגערופן
די קינדער און די אייניקלעך און טיזי געזאָגט: גוט קינדער,
וואָס דאָס גוטס איז צו גרוינט געגאנגען, ווען ניט, וואָלטן
מיר אויפיל הינט צעפירט, אַז מען וואָלט אונזער גאס ניט
קענען דורכגיין. גענוג איך! אויסגעוואקסן זיינט איר, זוכט
איך אייער וועג.

זיך צעזעגנט מיט די קינדער און אליין איז ער אויעק
מיט דער פּאָבע צו די מוראַשקעס אין קאַלאַניע.

איליע האָט זיי פאַר גרויסע געסט צוגענומען און אזוי
האַבן זיך די בוינדער בעשאַלעס דערלעבט זייערע יאָרן.

די שטאַט איז נאָך היינט אויך דאָ, זי איז שוין אן
אַלטע זייער. אייניקלעך זיינען שוין זיידעס געוואָרן, און
אַף זיידעס זיינען בוימער אויסגעוואקסן.

די שמיליקעס האָבן זיך איבער דער וועלט צעזיט און
אזוי פאַרגעסן געוואָרן.

און די איליקעס פירן זיך נאך ווי היינט, האָבן קאַלאַ-
ניעס, האָבן פאַקטן, האָבן סעדער און באַשטאַנאַן. פויערים
עלטערן זיך געזונט און שטאַרק, ווי די אַלטע דעמבעס, און
ווען ניט ווען אין אַ רואיקער שאַ דערציילט אַ גרייזער
זידע די אייניקלעך פון די איליקעס מיט די שמיליקעס.
אַמאָל זיינען געווען ברידער אַ פאָר. איינער האָט גע-
היסן איליע און דער צווייטער שמיליע.

אונזער קליינינק דינסט - מיידעלע

איך ווארט אף אונזער דינסט

בא אונז אין הארבארניע ארבעט מען אויס פעל אף יוכטן.
יוכטן, וואס מ'קען פון זיי נייען ערנסט שטיוול. מיין טאטע
קען זייער גוט די מעלאַכע. און טערס זיינען אים
מעקאנע און קומען צו אים זיך צו זעהן.
אז ס'שטעלט זיך בא אונז אין שטאט א יאריד, האט
דער טאטע קיין צייט ניט צו ארבעטן, די מאמע טרייבט אים
ער זאל גיין האנדלען, אלע הארבארעס האנדלען, דארף
ער אויך גיין. פארשליסט ער די הארבארניע אין הויף,
עסט אפ א גוטן אנבייסן און גייט אוועק אפן יאריד אלץ
דינג אויפקויפן.

ער קויפט וואס ס'מאכט זיך: א קרענצל ציבעלעס, א
פאר מאקוכעס און א פעלכל און האבער פארן פערד.
אלע זאכן ברענגט מען אהיים און מ'שייט אויס אין קיך
אפן סאמע דורכגאנג, און מ'לויפט ווייטער אפן יאריד,
ווייל ווינטער, — זאגט די מאמע, — איז דער טאג א קליי-
נער. איידער מ'קוקט זיך נאך אום, דארף מען שוין זיך
לייגן שלאפן. דערנאך קומען נאך צו אונז צו פארן שוסטערס
פון אלע דערפער. א גאנצן טאג האבן זיי קיין צייט ניט
עסן קיין ווארמעס, ווייל אין א יאריד עסט מען ניט, און

נאָר אָף דערנאכט קלויבט מען זיך אלע צונויף און מען
עסט וועטשערע.

באַם טיש איז קיינארע א ענגשאפט. די שוסטער
פון די ווייטע דערפער בלייבן בא אונז קעסיידער אף בעכ-
טיקן.

זיצן מיר: די שוסטערס די דאָרפישע, זייערע ביידע
פורמאַנעס און דער טאטע מיט מיר (די מאמע האָט קיין
צייט ניט זיצן באַם טיש, זי דאָרף דערלאנגען אלעמען דאָס
עסן). איינער פון די פורמאַנעס, אז ער קומט צו פאָרן,
ברענגט ער קעסיידער זיין ווייט הינטל. דאָס הינטל איז
א ווייט און א לאנגס, פון א פרעמדן דאָרף איז עס. און אז
סייצט אפן וואָגן, וועט שוין קיינער גאַרניט צונעמען פון
וואָגן... אפילע מיר, וואָס ס'איז אונזער אייגענער הויף,
האָבן מיר אויך מוירע אריינטראָגן האַלץ פון שטאַל, ווייל
דאָס הינטל זיצט אפן וואָגן און גיט אף איטלעכן זייער
אכטונג.

באַם טיש שיילט מען געקאכטע קארטאָפּל, באַם טיש
לויבן די שוסטער אונזער קרויט און אלע מאָל צעבינדן
זיי זייערע פעקלעך, וואָס זיי האָבן געקויפט אפן יאָריד
און זיי ציילן און שאַצן זייערע סכוירעס. און אז איך זיך
און שרייב מיין אפיר, זאָגן די שוסטערס, אז איך שרייב
זייער שיין. איינער זאָגט, אז ער האָט אין דאָרף זייער א
שינע מיידעלע, וועט ער זי מיר ברענגען פאַר א קאַלע.
איך קוק אי אף אים, אי אף מיין מאמע. אף דער מאמעס
פאָנעם קען איך דערקענען צי ס'אנעמעס, וואָס ער וויל
מיר ברענגען פון דאָרף זיין מיידעלע, צי דאָס רייצט ער
זיך מיט מיר נאָר.

רופט זיך אן די מאמע צו די שוסטערס און זי זאגט:
 — איר וואלט מיר פעסער גאר נאראיעט עפעס א
 מיידעלע אין שטוב אריין, זי זאל מיר העלפן טון.
 אז די מאמע האט אזוי געזאגט, האט שימען מיט דער
 שווארצער באַרד א קוק געטאָן אַף קאלמענען, וואָס מיט
 דער געלער באַרד. דערנאָך האָט קאלמען מיט דער געלער
 באַרד א קוק געטאָן אַף שימענען מיט דער שוואַרצער
 באַרד און זיי זאָגן, אז יאָ. זיי קענען ברענגען נאָסן דעם
 קאָוואַנקערס מיידעלע, לאַגען, צו אונז אין שטוב אַריין
 פאַר אַ דינסט. איך האָב פאַרשטאַנען, אז דער מאַמע זאָגן
 זיי שוסטערס געוויס ניט קיין ליגן, וועט מיר טאַקע זיין
 גוט, וואָס באַ אונז אין שטוב וועט קעסיידער זיין נאָך אַ
 מיידעלע. איך האָב געוואוסט, אז באַ איר, באַ דעם מיידעלע,
 איז געוויס דאָ אַ מאַטראָסנע בלוזקעלע מיט רויטע סטענ-
 געס אין די צעפעלעך, אזוי ווי איך האָב געזען איינמאָל
 אַ מיידעלע, וואָס מ'האַט געבראַכט צוגאַסט צו אונז אין
 שטאָט פון ערגעץ אן אָרט, איך האָב פאַרגעסן וואו.
 אַף מאַרגן זיינען די שוסטערס גאַנץ פרי אוועקגעפאַרן,
 האָב איך שוין גענומען וואַרטן אַף דעם מיידעלע.
 איך האָב געוואַרט אַ וואָך, איז זי ניט געקומען, און
 איך האָב נאָך געוואַרט צוויי פרייטיקס, און זי איז נאָך
 אַלץ ניט געקומען. איז געוואָרן טיף ווינטער, מ'האַט שוין
 אָנגעהויבן גיין אין „שקאַלע“ צום צווייטן טרימעסטער,
 און איך האָב זיך שוין פאַרגעסן פונם מיידעלע.
 איינמאָל ווינטער איז ווייטער אַ יאָריד אין שטאָט. אַף
 אַ יאָריד לערנט מען באַ אונז נאָר ביז האלבן טאָג. און
 דער יאָריד צעברענט זיך אויך ערשט פון האלבן טאָג. דער

גאַנצער מאַרק איז אָנגעשטעלט מיט אַסאַך דאָרפֿישע
פורן. פֿאַר די קלייטן הענגען רויטע ברענענדיקע טויכן
און ס'איז אַ שטופעניש. דער פראָסט סקריפעט אונטער די
פיס, דער שניי—אונטער די שטיוול. גיי איך מיט אַלע
אינגלעך פון שולע אַהיים, מיר טראָגן די ביכלעך אָף די
פלייצעס און מיר שטעלן זיך אָפֿ לעס אַ בייִדל, פֿאַרקויפט
מען דאָרט „אַבראַזן“ און אַלערליי „קאַרטנינעס“.
גיי איך אַביסעלע ווייטער, פֿאַרקויפט מען דאָרט אָף
טישלעך צוקערקעס מיט ביכלעך און מיט ציאצקעס. אַנדערע
ציאצקעס זיינען אליין פון הוילער צוקערקע. פֿאַראַן קאַטש-
קעלעך אַזעלכע, וואָס אי די פיסעלעך, אי דאָס קעפעלע,
אי דאָס בייכעלע מיט אַלצדינג זיינען פון הוילער צוקערקע.
און בלעכערס שטייען נאָך מיט ווייסן בלעכערנעם געפעס.
קלער איך שוין מער פון גאַרניט, נאָר איך קלער, אַז ווען
איך האָב געלט קויף איך זיך פינף ביכלעך און פינף
קאַטשקעלעך פון צוקערקעס מיט איינעם אַ גרויס בלע-
כערן מעלק-שעפל. באַ אונז איז די בעהיימע אַ רויטע מיט
אַ ווייסן שטערן, דאַרף מען צו איר האָבן אַ בלעכערן מעלק-
שעפל מיט אַ זייערל, אַזוי ווי באַ די דייטשן.
די פורן ווילן מיך איבערפֿאַרן מיט די שליטנס, און די
מענטשן ווילן מיך פֿאַרטרעטן, אַזוי געדיכט איז דער יאַריד,
אַבער איך בין אַ קדיינער נאָך, גיי אומעטום דורך צווישן
און איך קום אַרויס אַ גאַנצער. אַ פרעמד לאַשעקל האָט
זיך פֿאַרבלאַנדזשעט אין סאַמע עק מאַרק און האָט ניט
געקענט געפינען זיין שליטן, האָט זיך מיר זייער שוין
געגלוסט פֿאַרקערעווען דאָס לאַשעקל און פֿאַרטרייבן צו
זיך אַהיים. איך האָב פֿאַרגעסן פון די קאַטשקע-צוקערקעס

און גענומען קלערן, אז איך קען געבן דעם לאַשאַקל אלע
טאָג עסן, וועט באַ מיר אויסוואַקסן אַ פּערד שוין אינמאל
אַ פּערד...

דערווייל האָב איך דערזען צווישן די מענטשן די מאַמע
מיינע. און די מאַמע האָט מיך דערזען, האָט זי מיך גע-
נומען רופן: פּערטשיק! — האָט זי גענומען רופן. — גיכער,
נעם פיר אַפּ אָט דעם אָ, מיט דער פּעל, אַהיים. זאָג דעם
טאַטן, אז איך האָב זיך אויסגעדינגען צען גילן אַרבעט-
געלט.

— גוט! — זאָג איך. און איך גיי שוין אוועק מיטן פּויער
און מיט דער פּעל, וואָס באַ אים אָף די פליצעס, גלייך צו
אינו אַהיים.

באַ אונז אין דערהיים זיינען אין הויף שוין ווייטער
געשטאַנען שוסטערשע פורן און ווייטער סיוויסע הינטעלע
אַפן שליטן, און אונזער בעהיימע איז געשטאַנען אַפן הויף
און געקייט די זשויקע, האָט זי אַפילע ניט געוואָלט צוגיין
צו די שליטנס מיט היי. דאָס היי איז, ווייזט אויס, געווען
פּערדישער, און אין קיך איז באַ אונז ווייטער אָנגעוואָרפן
אזוי ווי אָף אַ יאַריד. ס'ליגן זעק מיט קאַרטאַפּל, זעק מיט
פּאַלאָווע און מאַקוכע און אַ זעקס געבינדענע ראַבע געב-
זעלעך.

אזוי קיין מענטשן זיינען קיינער ניטאָ, נאָר איך גיב
אַ קוק אין סאַמע ווינקעלע, וואוהין ס'האַט זיך פאַרוקט
אינע פון די גענוז, זיצט עפּעס אזוי ווי אַ מיידעלע. בין
איך אַנטלאָפן געוואָרן אין שטוב אַריין, און פון טיר האָב
איך גענומען קוקן אָף איר מיט איין אויג, זי זאָל מיך ניט
זען... קוקט זי אַבער צו מיר אויך.

אין שטוב, אז עמעצער קומט אריין, לייגט ער עפעס
 אוועק, אדער מען נעמט עפעס צו און מיגייט זיך באלד
 צוריק אוועק. און דאס מיידעלע איז עפעס אזא מאדנע. זי
 גייט אין א צעלעכערט פעלצעלע און אין צוויי אפגעריסענע
 שטיוול פארבינדן מיט שטריקלעך. איך האב גענומען, איך
 האב געוואלט זי זאל זען, אז מיין טאטע האט טאקע א
 פידל. אונזער פידל ליגט אף דער שאפע אין א ליינונטער
 טארבע. האב איך זי אראפגענומען און גענומען דרייען די
 שרייפעלעך פון די סטרונעס. איין סטרונע האט זיך ניט
 איינגעהאלטן און זי איז גלייך אפן ארט צעלאפעט געווארן.
 האב איך גיכער געכאפט און באהאלטן צוריק דעם פידל.
 און פרעג עס שוין דאס מיידל אפן קיך מיט א קאס:

— וואס טוסטו דא?

שווייגט זי.

— ווי אזוי רופט מען דיך?

זאגט זי שטילינקערהייט — לאנא.

אז איך האב דערהערט „לאנא“, האב איך שוין געוואוסט.

אז דאס איז דאס קאוואנקער מיידעלע.

פרעג איך בא איר:

— און וועמעס זיינען עס די גענז? דינע?

זאגט זי:

— ניין.

— טא וועמענס זשע, די שוסטערס?

זאגט זי:

— יא, די שוסטערס.

— און דיין טאטע איז אויך א שוסטער, — פרעג איך.

זאגט זי:

— פון וואנען ווייסטו?
 זאג איך, אז איך ווייס ניט. איך פרעג נאָר אזוי.
 זאָגט זי: — מיין טאַטע איז טאַקע אַ שוסטער, נאָר ער
 האָט ניט וואָס צו נייען, מאַכט ער אויוונט אָפן דאָרף.
 — און וויפל ביסטו אלט?
 זאָגט זי: — צען יאָר.
 — און מיר איז שוין אַכט יאָר, זאָג איך, גיי איך שוין
 אין דער ערשטער גרופע.
 זאָגט זי: — דאָס ביסטו דער באַלעבאַסטעס אינגעלע?
 זאָג איך:
 — וועלכער באַלעבאַסטעס?
 זאָגט זי: — דיין מאַמעס?
 זאָג איך: — אוואדע בין איך מיין מאַמעס! — און איך
 שלעפּ אַרויס פון אויוון פאַמפּושקעס. אז ס'א יאָריד קען
 מען באַ אונז שלעפּן פון אויוון וואָס מען וויל. קיינער
 מיטט זיך באַ אונז ניט, כאַטש נעם און טראָג אַרויס די
 גאַנצע שטוב.
 די פאַמפּושקעס זיינען מיט מאָן. וויל איך אליין ניט
 עסן.
 איך וויל זי זאָל אויך עסן, לאַנע, גיב איך איר, זאָגט
 זי אַ דאַנק און זי עסט.
 און איך רופּ זי אָף דרויסן. איך פאַרפיר זי אין הויף
 און ווייז איר ווי אזוי זי האַלצערנע ראָד פון דער מאַשין
 דרייט זיך באַ אונז אין שאַפּע און איך ווייז איר ווי אזוי
 מען קען פאַרן אָף דער ראָד. דערווייל דערהער איך אַ
 געשריי. די מאַמע שרייט, אז ס'זיינען אָפן אַלע טירן, ס'איז
 אַ פולע שטוב מיט הינט און זיי שלעפּן די פעל.

— ווער האָט עס געלאָזט אָפן די טירן?—פרעגט זי מיר.
די מאַמע—ס'דו, צי לאַנע?
קוק איך אָף דער מאַמע און שווייג.
— איך ווייס ניט, —זאָג איך, —ווער ס'האָט געלאָזט
אָפן די טירן, ס'ניט איך און ניט לאַנע...

II

ווי אזוי לאַנע איז ניט פאַרבלאָנזשעט געוואָרן

אונזערע שכיינעם זאָגן, אז די מאַמע האָט מאָזל, וואָס
לאַנע איז פאַ אונז אַ גוטע דינסט, איר אַרבעט, זאָגן זיי,
איז גאָלד מיט זילבער. און די מאַמע זאָגט, אז איינעם
דאַכט זיך, וואָס פאַם צווייטן לאַכט זיך.
פרייטיק, זומער, אז מיפאַקט פאַ אונז קנישעס, לייגט
זיך לאַנע אַנידער אָפן גאַנעק און טראַסקעט מיט די פיס
אין דער ערד, זי שרייט, אז זי וויל נאָך קנישעס.
די מאַמע זאָגט, אז ס'שוין אזא דינסט האָבן אונז די
שוסטערס נאַראיעט, אז מ'דאַרף נאָך צו איר אַליין דינגען
אַ ניאַנקע.
אז די מאַמע זאָגט, זי וועט צו איר דינגען אַ ניאַנקע,
צו לאַנען, קרימט זי זיך נאָך נאָך איר, לאַנע, נאָך מיין
מאַמע, אזוי ווי מיין מאַמע וואָלט קענען זאָגן אַ ליגן. און
איך ווייס, אז מיין מאַמע זאָגט קיינמאָל ניט קיין ליגן, און
לאַנע קען אויך ניט זאָגן קיין ליגנס. זי זאָגט, אז אַ מענטש,
וואָס זאָגט ליגנס, קען ער נאָך דעם זעלבן טאָג אוועק־
שטאַרבן.

איז טאקע פארנאכט, שאבעס, אז די מאמע שלאפט און
אלע שלאפן, דערציילט זי מיר, לאנא, דעם גאנצן עמעס
ווי אזוי זי איז אוועקגעפארן צו אונז פאר א דינסט.

איר טאטע, — דערציילט זי, — האט זייער אסאך קינדער.
פון אנדערע האט ער זיך אפילע פארגעסן, ווי אזוי מען
רופט זיי. דאס זיינען די גרעסערע שוועסטער אירע, כאשקע
און יענטע און דארטן נאך שוועסטער. די שוועסטער אירע
דינען שוין אזוי לאנג אין דער פרעמד, אז זיי האבן שוין
געקערט לאנג כאסענע האבן.

— בא איך איז א גרויסע שטוב? פרעג איך זי, לאנען.
זאגט זי:

— אהא! בא אונז איז די שטוב אזא גרויסע, אזוי ווי
גארניט.

אונזער שטוב שטייט מיטן גאלעכס שטוב איינס אג-
קעגן ס'אנדערע. און אז מ'טאטע האט געקערט דעם
קוימען באם גאלעך אפן דאך, איז ער איינמאל אראפגע-
פאלן און זיך שיר ניט געהארגעט אינגאנצן אף טויט.

דער גאלעך האט זיך דערשראקן, — דערציילט זי, לאנא, —
און ער האט זיי אריינגעטראגן א גאנצן פוד מעל אין
שטוב אריין. און אלע אידן פון זייער דארף האבן זיך אויך
דערשראקן, האבן זיי זיך אנגעקליבן אלע, מ'האט אים
געלייגט נאסע שמאטקעס צום קאפ און מ'האט געסמאטש-
קנט מיט די ליפן.

— און די מאמע וואס האט געטאן? — פרעג איך זי.
— די מאמע? — זאגט זי, לאנא. — ס'דענסטמאל געווען
אזוי. דער טאטע איז געליגן מיט פארמאכטע אויגן אפן
קאסטן און געקורעכטשעט שטילינקערהייט און די מאמע

האָט געוויינט און פאַרקנעטן פונם גאַלעכס מעל פלעצלעך.
האַבן מיר אַלע געגעסן.

— דערנאָך, — דערציילט לאַנאַ, — איז איר טאַטע שוין
געווען שלאָף אַ גאַנצן זומער. זיינען זיי אַ גאַנצן זומער
געזעסן הונגעריקע און זי פלעג מיט נינען דער גאַלעכטעס
פאַקן פון בלאָטע ברויטעלעך.

— דו מיינסט, — זאָגט זי, — אַז טאַקע עמעסע ברויטע-
לעך? ניין! ס'פון בלאָטע פלעגן מיר מאַכן קאַרענע און
פון ליים — ווייצענע. דערנאָך פלעגן מיר זיי אָפּפאַקן אָף
דער זון, האָט מען זיי ניט געקענט עסן, וואָרום זיי האָבן
געקריטשעט אונטער די ציין.

— דערנאָך זיינען געקומען קאַלמען דער געלער מיט
שימענען דעם שוואַרצן פונם יאָריד, האָבן זיי געזאָגט מיין
טאַטן, אַז זיי האָבן שוין מיך באַשטעלט אין שטאַט אַריין
צו אייך אין האַרבאַרניע פאַר אַ דינסט.

— נו, איז וואָס געווען?

— איז וואָס געווען פרעגסטו? דער טאַטע האָט זיי
אַנגעדאַנקט אַ פולן קאַפּ און איך מיט דער מאַמע האָבן
מיר זייער שטאַרק געוויינט.

— פאַר וואָס זשע, — פרעג איך, — האָט איר עס גע-
וויינט?

זאָגט זי:

— אַז מע דאַרף אוועקפאַרן פון דערהיים, וויינט יעדע-
דער. כאַשקע מיט יענטען האָבן אויך געוויינט, אַז זיי האָבן
געדאַרפט אוועקפאַרן.

דערנאָך, דערציילט זי, לאַנאַ, אַז זי האָט זיך טאַקע באַ-
רימט פאַר נינען דער גאַלעכטעס, וואָס זי פאַרט אוועק

אין שטאָט אַרײַן אין האַרבאַרניע פאַר אַ דינסט, האָט איר
נינע מעקאנע געווען און וויינען האָט זי געוויינט אונטערן
שטאַל באַ זיי אפן בערגעלע.

— דערנאָך, — זאָגט זי, — האָב איך זיך צעטיילט מיט
נינען מיט די ברויטעלעך, האָלב איר און האָלב מיר, מיינע
האַב איך צעבראַכן אַף פיץ-פיצלעך און איך בין אוועק-
געפאַרן צו אייך.

איך ווייסט, אַז לאַנא דערציילט אַלצדינג עמעס. וואַרום
מײַן מאַמע זאָגט אויך, אַז לאַנעס טאַטע איז זייער אַן
אַרעמער.

אַז לאַנעס טאַטע קומט אַראָפּ צו אונז צו גאַסט, פאַפּ-
קעט ער די ליולקע; באַ אים זיינען גרויסע ברעם אַריבער
די אויגן און אַ גרויסע דאַרפישע באַרד. אַז ער קומט, זעצט
ער זיך אַנידער אינמיטן שטיב אַף אַ בענקל, די טאַרבע
לייגט ער אַנידער אַף דער ערד, דעם שטעקן אויך און ער
טרייבט אַן לאַנען זי זאָל טאָן איר אַרבעט.

— טו, טו, — זאָגט ער צו איר, — פויל זיך ניט.
— האַרכסטו, — זאָגט ער, — האַרעווע, מיידעלע, וועסטו
האַבן אַ קליידעלע. — און ער פאַפקעט די ליולקע.
איבער זיינע גרויסע ברעם, זעט מען ניט צי סײַבאַ אים
דאָ ערגעץ אויגן אין פאַנעם, צי ניין.

אַז איך בין איינמאָל געגאַנגען כּוון שול, איז לאַנא צו
מיר אַרויסגעלאָפן אפן גאַנעק און זי זאָגט:

— פערטשאַ, האַ, פערטשאַ! די ווייסט ווער סײַגעקומען?
— ווער? — זאָג איך.

זאָגט זי:

— מײַן טאַטע איז געקומען.

— מיט א פור? — זאג איך.

זאגט זי:

— ניין, מיין טאטע גייט קעסיידער צופוס.

איך בין אריינגעגאנגען אין קיך און זיך שוין געשעמט גיין אין שטוב אריין. דערנאך בין איך אריין, האב איך אים געגעבן מיט דער רעכטער האנט שאַלעס און ער האָט מיר צוגעהאַלטן די האַנט און ניט געוואָלט אָפּלאָזן.

אז לאַנעס טאטע איז אוועקגעגאנגען נאָך וואַרמעס מיט זיין שטעקן און מיט דער טאַרבע פאָרן צוריק צו פוס אַהיים, האָט באַ מיר לאַנא גענומען אַ פערטל פאַפיר און אָפּגעגעבן אים פון איר ברודערס וועגן, ער זאָל זיך דאָרטן לערנען שרייבן. און מיר האָט זי געזאָגט, אז איר טאַטן איז בעסער, וואָס ער גייט צופוס.

— פאַרוואָס, — פרעג איך, — איז אים בעסער וואָס ער

גייט צופוס?

זאָגט זי, אז דערפאַר איז בעסער, ווייל זי איז געזעסן אָפּן שליטן בעשאַס זי איז געפאָרן צו אונז פאַר אַ דינסט, איז זי אַנשלאָפּן געוואָרן און איז אַראָפּגעפאַלן פון שליטן.

— טאַקע אָף דער עמעס? — פרעג איך זי.

זאָגט זי:

— זאָל איך ניט דערלעבן מאַרגן.

וויפל די מאַמע האָט זי ניט געלערנט, לאַנען, זי זאָל זיך ניט שווערן מיט קיין שוואַועס, קען זי זיך נאָך אַלץ ניט אָפּגעוואוינען. באַ זיי אין דערהיים, — זאָגט זי, — פלעג זי זיך פאַר יעדעס פיצעלע שווערן מיט שוואַועס.

— איז וואָס זשע געווען, פרעג איך זי, אז די ביסט

אַראָפּגעפאַלן?

זאָגט זי, אַז ס׳גאַר נײַט געווען. זי איז געלעגן אָפן שניי
און איז געשלאָפן ביז וואַנען ס׳זײַנען געפאַרן נאָך פּורן
אָפן יאָרײַד, פאַרן זײַ די כּורן און זײַ פאַרן, פּלוצים דער-
שרעקן זיך די פּערד און זײַ טוען אַ שפּרונג אין אַ זײַט.
איז דער פּויער אַראָפּגעקראַכן פּונם שליטן און האָט ער
דערזען, אַז עפּעס אַ מײַדעלע שלאָפּט אָפן שניי. האָט ער
מײַך אויפגעוועקט און דערזען, אַז ס׳איך, זאָגט ער:

— „צע טי נאַסעליעוואַ זשידיוואַטשקאַ?“

זאָג איך:

— „עהע.“

זאָגט ער:

— „שאַ טי טוט ראָביש?“

— זאָג איך, אַז איך פאַר אין האַרבאַרניע אַרײַן פאַר

אַ דינסט.

— נו, איז וואָס געווען ווייטער:

— נו, איז ווייטער אַזוי געווען: אַז איך בין שוין אַוועק-

געפאַרן מיט אים, באַ אים איז געווען אַ פּויער שליטן

גענו, בין איך געזעסן צווישן די גענו, איז מיר געווען

וואַרעם. און דערנאָך זײַנען מיר פאַרבאַרן אין שטאַט

אַרײַן. אוי וויי, מאַמעלע, ס׳אַסאַך פּורן ס׳האַבן זיך דענסט-

מאַלט געטאַן אין שטאַט, אַז מ׳האַט אין ערגעץ נײַט גע-

קענט קײַן שפּילקע דורכשפאַרן.

— האָסטו זיך מוירע געהאַט? — פּרעג איך.

זאָגט זי:

— אַוואַדע האָב איך זיך מוירע געהאַט. מיר האָבן זיך

פאַררוקט ערגעץ אין מיטן מאַרק באַם כאַמע עק, צווישן

די פּורן, און איך האָב שוין גאַרניט נײַט געוואוסט, וואו איך

בין. אלע רעגע זיינען געקומען ווייבער טאפן די גענוז.
האָט ער זיי געזאָגט, דער „כאַזיאַיִן“, אז ס׳ניט זיינע...
ער פירט אין האַרבאַדניע אַריין!... דערנאָך האָט ער מיך
פאַרפירט אינאיינעם מיט די גענוז און מיט דער פעל צו-
אײך.

— דאָרטן איז געווען אַ וואַלד? — פּרעג איך, — וואו
דו ביסט אַראָפּגעפאלן.

— אָהאָ! — זאָגט זי, — נאָך אַ מין וואַלד, דאַכט זיך, אז
אונטער יעדער בוים האָט דאָרט געקענט זיצן אַ וואַלף.

— נו, ביסטו ניט פאַרבלאַנזשעט געוואָרן?

— ניין, — זאָגט זי, — איך האָב אַפּילע אָף קיין קאַפּ ניט
געבלאַנדזשעט: אז מ׳האָט מיך פאַרפירט צו אײך, האָט מען
פריער אַראָפּגעטראָגן די גענוז, דערנאָך האט מען אַרייַן-
געפירט מיך אין קיך אַריין, איך זאָל זיך אַנוואַרעמען. האָב
איך זיך אַנידערגעזעצט אין קיך אין אַ זוינקעלע און בין
געזעסן.

III

ווי אזוי ס׳איז ווינטער אַ מוירע צו גיין אין
מיל אַריין.

לאַנג האָט געקענט זייער שיינע מאיסעס דערציילן.
אײן מאיסע קען זי פונם זומער מיטן ווינטער: ווי אזוי
דער ווינטער זאָגט צום זומער:

— זומער, זומער, וואָס טוסטו מאַכן אַזעלכע היצן?
די אַרעמע לייט וועלן דאָך דיר דיינע פיינער פאַרשמיצן.
זאָגט דער זומער צום ווינטער:

— ווינטער, ווינטער, וואָס טוסטו מאַכן אזעלכע קעלטן?
די אַרעמע לייט וועלן דאָך דיר דיינע פיינער פאַר-
שעלטן!...

ווינטער באַנאַכט פליקט זי, לאַנאַ, פּעדערן לעם דער
הרובע און זי דערציילט קעסלידער די מאַיסע פונם זומער
מיטן ווינטער און פון דער זאווערוכע מיט דער מעטע-
ליצע.

און די מאַמע זאָגט טאַקע, אז היינט איז אזא ווינטער,
אז זינט זי געדענקט איז נאָך אזא ווינטער ניט געווען.
איינמאַל נאָר, אז זי איז נאָך געווען אַ קליין מיידעלע,
האַט געשאַטן אזא שניי, אז די פלויטן האָבן זיך שוין ניט
ארויסגעזען.

— איז מען געפאָרן איבער די פלויטן? — פּרעג איך.
זאָגט לאַנאַ, אז בעשאַס ס'איז אַ גרויסער שניי קען מען
פאָרן אפילע איבער די הויכע בוימער און איבער די דעכער
פון די הייזער און מיזאַל ניט אַראָפּפאַלן. און באַ זיי אין
דאָרף דערציילט זי נאָך, לאַנאַ, איז געפאָרן אַ שליטן מיט
„כאַזאַינעס“ צוגאַסט אינם צווייטן דאָרף און ס'האַט גע-
שאַטן אַ גרויסער שניי, זיינען זיי אַריינגעפאָרן מיט די
פּערד אין אַ גרויסן יאַר אַריין און דער שניי האָט זיי
פאַרשאַטן מיט די פּערד אינאיינעם, איז שוין דאָ אזוי פיל
יאָר דערינען, האָט מען זיי נאָך היינט אויך ניט אָפּגעזוכט.
אז לאַנאַ דערציילט אזעלכע מאַיסעס, האָב איך מוירע
ווינטער באַנאַכט אַרויסגיין צו אונז אין הויף אַריין. נאָר
באַטאָג איז גאַרניט, באַטאָג האָב איך זיך קיין מוירע ניט.
באַ לאַנען זיינען נאָך ניט געווען קיין שיק, איז זי געווען
געגאַנגען אין מיין טאַטנס אלטע שטיוויליעטן. אז זי פלעג

גיין אין דער פרי צו דער מילנערן נאך מילך און אָנעמען
פולע שיך מיט שניי, פלעג זי דערנאָך וויינען און צעשמיצן
ביידע שיך איבערן פּאַל.

איינמאָל אינדערפרי שטייען מיר אויף, שיט אַ גרויסער
שניי אין דרויסן און ס'בלאָזט אַ גרויסער ווינט אין דרויסן.
האַט זיך לאַנא אַיינגעוויקלט אין דער מאַמעס זשאַקעט,
האַט זיך אַרומגעפונדן מיט אַ האַנטעך, דערנאָך האָט זי
אָנגעטאַן דעם טאַטנס הענטשקעס און איז אַוועק אין מיל
אַריין נאָך מילך. באַ דעם מילנער זיינען גוטע בעהיימעס,
ווען מ'קומט צו אים, האָט ער מילך. און אונזער בעהיימעס,
אַז זי פאַרלאָזט זיך אַף ווינטער, וויל זי שוין גאַרניט געבן
קײן מילך.

אַז איך האָב זיך אָנגעטאַן מיט אַלע זאַכן, שוין גיין אין
שולע אַריין, האָט מיר די מאַמע געהייסן איך זאָל זיך
אויסטאַן צוריק און ניט גיין היינט אַן ערגעץ דערפאַר,
זאָגט זי, וואָס מ'האַט היינט געפינען אין דרויסן פאַרפּרוי-
רענע בערן.

— טאָ פאַרוואָס זשע איז לאַנא אַוועק אין מיל אַריין? —
פרעג איך זי.

האַט מיר די מאַמע געזאָגט, אַז דער מילנער האָט אַ
ביקס, וועלן אַהין די בערן ניט קריכן.
נו, גוט. בין איך געבליבן אין שטוב און בין געלאָפן
אַלע רעגע צום פענסטער, קוקן צו לאַנא גייט שוין.
אינדרויסן איז געגאַנגען אַזאַ שניי מיט אַזאַ זאַווערוכע,
אַז מ'האַט גאַרניט געקענט זען, וואָרום דער שניי האָט זיך
געדרײט איינס איבערן אַנדערן, אַזוי ווי מען גייט מיט
עמעצן אַ טאַנץ.

די מאמע האָט אַרײַנגעטראָגן אַ בערעמאָך האָלץ פֿון
שטאַל, האָט אָנגעטראָגן אַ פֿולע שטויב מיט קאַלטן שניי
אַף די שיך, אַף דער שאַל און אומעטום. זי האָט געטופּעט
מיט די פיס, האָט געכוקעט די הענט און האָט געזאָגט, אַז
אין דרויכן טוט זיך: הימל-עפּן-זיך. כאָטש לאַנא זאַל
גיכער קומען.

און צום מילנער דאַרף מען גיין מיט אַ גאַרטן און פֿון
דעם גאַרטן קריכט מען איבער נאָך אין אַ גאַרטן. און קיין
היזער זיינען דאָרט נישט, קיין מענטשן זיינען אויך נישט.
נאָר אַ סטעזשקע איז דאָרט דאָ אַ שמאַלע, איז זי איצט
געוויס פאַרשאַטן מיט שניי.

אַלע טאָג, אַז איך גיין אין שולע, עס איך נאָר איין מאָל
אַנבײַסן, און אַ טאָג, וואָס איך גיין נישט אין שולע אַרײַן, וויל
איך אַלע מאָל עסן.

גוט מיר די מאמע לאַטקע מיט שמאַלץ — וויל איך נישט.
גוט זי מיר מיט האָניק — וויל איך אויך נישט. און איך וויל
זי זאָל מיר געבן אַ הויפּן מאָן מיט אַ ציגעלע צוקער. וועל
איך אויפקלאַפּן אין שטויסל, וועל צופירן מיט וואַסער און
אַנבראַקן אַהין ברויט, וועט זיין וואַרעניקעס.

די מאמע האָט מיר פריער נישט געוואַלט געבן אַזוי פיר
מאָן. זי זאָגט, אַז מיטאַר אַ קינד אַזוי נישט נאָכגעבן דעם
האַלז. אָבער אַז סײַגעקומען אַ איד, וואָס מירופּט אים באַ
אונז שמערל דער לאַנגער מיטן פאַרדרייטן קאַלטן (אינ-
גאַנצן איז ער געווען אַ אָפּגעשאַטער מיט שניי) און האָט
גערופּן דעם טאַטן מיט דער מאמען זיי זאָלן גיין צו אים
קויפּן געפרוירענע פעל, האָט שוין די מאמע מיר אָפּגע-
געבן דעם מאָן מיטן צוקער (דאָס שטויסל האָב איך אליין

אַראָפּגענומען) און די מאמע האָט אָנגעטאָן איר קעצענעם
בורנעס, דער טאַטע — זיין לייב-פיטער; איז רעב שמערל
מיטן פאַרדרייטן קאַלטן. אוועק אַפריער, זיי — נאָך אים,
און לאַנא איז נאָך אַלץ ניט געקומען.

דער מאָן איז פעטער, אַז מ'קלאַפט אים אויף. דין ווערט
ער, שוואַרץ אַזוי ווי שוואַרצע ערד און קלעפט זיך אין
הרודקעלעך. און אַז מ'צעפירט אים מיט צוקער און מיט
וואַסער, ווערט דאָס וואַסער צוריק ווייס אַזוי ווי מילך.

איך האָב אַ קוק געטאָן אין פענסטער, טאַמער גייט שוין
לאַנא, איז זי נאָך ניטאָ. און דער שניי שיט אַלץ.

פאַר יעסיפּס שטוב האָבן זיך אָנגעמויערט גאַנצע בערג
מיט קיילעכיקע גרויסע דענקעס אַזוי ווי באַ היטלען. אין
פענסטער זע איך, אַז די בעהיימעס יעסיפּס ווילן ניט גיין
צום ברונעם. האַנא טרייבט זיי מיט אַ שטעקן, דרייען זיי
מיט די קעפּ און זיי קריכן ביזן בויד אין שניי אַריין.

מיר האָט זיך עפעס ניט געגליסט עסן מיין מאָן. און
סימיר געווען קאַלט צו זיצן איינער אַליין אין שטוב, האָב
איך גענומען און בין אַרויפגעקראַכן צו אונז אַפּן אויוון.
אַפּן אויוון זיינען דאָ זייער אַסאַך שפענצלעך גלייכע,
האַב איך זיך געשפּילט אין ברונעם און אין שטאַלן. איך
האַב אויסגעבויט אַסאַך שטאַלן מיט אַסאַך ברונעמעס.
דערנאָך בין איך אַנשלאָפּן געוואָרן אַפּן אויוון, און לאַנא
איז נאָך אַלץ ניט געקומען.

דערנאָכדעם האָט זיך מיר געכאַלעמט, אַז איך בין
אַראָפּגעפאַלן פון אונזער קליינעם סוקעלע אַף דער ערד.
איך האָב זיך זייער דערשראָקן, נאָר צום סאָף האָב איך
זיך גאַרניט אָנגעשלאָגן. דערנאָך האָבן מיר דער טאַטע

מיט דער מאמע אויפגעוועקט און זיי פרעגן מיך אוואו
איז לאנא.

— לאנא, — זאג איך צו דער מאמע, — איך ווייס ניט
אוואו זי איז. זי איז, דאכט זיך, אוועק צום מילנער נאך
מילך.

האָט די מאַמע פאַרבראַכן די הענט, האָט זיך אַ קרום
געטאַן און איז אוועקגעלאָפן צום טיר.

— זי גייט, — זאָגט זי, — שוין אין מיל אַרײַן.
האַב איך אָנגעטאַן אין דערגיך מײנע שטיוול מיט דער
פאַלטאָ און בין אוועקגעלאָפן נאָך דער מאַמע.

דער טאַטע האָט דערזען, אַז מיר זײנען בײדע אוועק,
האַט ער אויך אוועקגעוואָרפן זײן ביסן פון האַנט, האָט
פאַרלײגט אָפן טיר די קליאַמקע און איז אוועק נאָך אונז.
און מיר גײען אַלע אין מיל אַרײַן. דער ווינט האָט געשאָטן
דעם שניי גלייך אונז אין פאַנים אַרײַן און אינדרויסן איז
געווען אַזוי ווייס און אַזוי ראַב. אַז מײהאַט ניט געקענט
האַלטן אָפן די אויגן.

אַז מיר זײנען אַרײַנגעקראָכן אין ערשטן גאַרטן, איז
דאָרט קײן סטעזשקע ניטאָ, גײען מיר ביז די קני אין שניי
און אַלע רעגע שטעלן מיר זיך אָפּ, און מיר קוקן, ווי אַזוי
זאָלן מיר דורכגײן די אָנגעשאַטענע בערג מיט שניי.

מיר איז געווען דער שניי ביזן בויך, האָט דער טאַטע
מיך גענומען אָף די פלייצעס און האָט געשריגן אָף מיר,
וואָס איך פלאָנטער זיך אומעטום פאַר די פיס. און אַז מיר,
זײנען געקומען אין מיל, האָט די מילנערן געפאַקן לאַט-
קעס און דער מילנער מיט די זין זײנען געזעסן און האָבן
געגעסן.

די נ"י. ערן האָט אונז דערזען, האָט זי אונז אָנגעקוקט,
און זי זאָגט, אז לאַנאָ איז באַ איר געווען נאָך ווייס-
איך ווען און זי האָט איר אָנגעגאָסן אַ קוואַרט מיט
מילך.

און דערנאָך זאָגט זי, די מילנערן:

— איך וועל אייך זאָגן דעם עמעס. איך ווייס טאַקע
ניט, ווי אזוי שיקט מען עס אַ קינד באַ אזאָ מעטעליצע
אין עק וועלט אַריין. אז די מאַמע האָט דאָס דערהערט,
איז זי געוואָרן זייער בלייך און האָט איר גאַרניט געענט-
פערט.

דער טאַטע איז אויך געוואָרן בלייך, האָט ער אָנגע-
רוקט דאָס היטל איבער די אויערן, אים האָבן זיך, דאכט
זיך, געשטעלט טרערן אין האַלז און ער האָט אַ זאָג געטאָן
צו דער מאַמע:

— ריסל, לאַמיר-דאָ ניט שטיין. מ'דאַרף גיכער גיין
ראַטעווען אַ נעפעש.

איך האָב דערהערט דעם טאַטנס קאַל, האָב איך גע-
מאַכט אַ געוויין און ניט געוואוסט וואָס צו טאָן.

— מאַמע, גיכער, — האָב איך גענומען זי שלעפן פאַר
דער שאַל, — גיכער.

דער טאַטע האָט אַ כאַפּ געטאָן באַ דער מילנערקע אין
הויז אַ לאַפעטע און איז אוועקגעלאָפן אַפריער.

דער מילנער אָף אונז קוקנדיק האָט אַ שמיץ געטאָן די
היסע לאַטקע און האָט אויך געמאַכט אַ גוואַלד:

— אידן, — שרייט ער, — קומט ראַטעווען אַ נעפעש!

דער מילנער האָט אוועקגעשיקט די זין איבערן שליאַך,
האָבן זיי אָנגעטריבן אַסאך מענטשן מיט לאַנגע שמויסענע

טולעפער און מיט לאַפעטעס און אלע שרייען איינער צום
אַנדערן:

— אידן, שטייט ניט, אידן, לאַמיר גיין ראַטעווען אַ
נעפעש!

און דער מילנער האָט נאָך אַראָפּגענומען מיידע הינט
פון די קייטן און איז אָנגעקומען צו אונז אַפן גאַרטן. מיר
גייען אום מיט די לאַפעטעס און ווייסן ניט וואו צו אָנהויבן
פריער שאַרן.

די ניווקעס זיינען אומעטום פאַרשאַטן מיט בערג שניי.
וואו מיגיס אַ קוק מיטן אויג, איז אומעטום זייער ווייס און
איך וויל ניט גלויבן, אז לאַנאָ האָט זיך ערגעץ אַנידער-
געזעצט אין שניי און זיצט. וואָס וועט זי עפעס זיצן אין
שניי? ..

דער שניי קערט זיך, די מאַמע וויינט און די מילנערקע
ברעכט די הענט און די אידן מיט די לאַנגע פאַלעס שרייען
און זיי פּרעגן:

— עפעס אַ גרויס מיידעלע?

— וועמעס איז מיידעלע? האַ?

— וויפל איז זי אַלט?

— אַי, אַי, אַי.

און זיי וואַרפן מיט די לאַפעטעס דעם שניי, דער מילנער
מיט זיינע גרויסע שטיוול לויפט אום מיט די הינט און זיי
שאַרן און שמעקן נאָר, האַווקען ווילן זיי ניט, זיי ריידן
נאָר אינווייניק אין זיך.

בא מיר זיינען זייער דערפּרווירן געוואָרן די הענט מיט
די פיס און די אידן שלעפּן די לאַנגע פאַלעס פון שניי און
שאַרן ווייטער.

דער מילנער זאגט צו מיין טאטן:
— פאלגט מיך, איד, — זאגט ער, — איך זאג אייך, אז
זי איז אראפ פון דער סטעזשקע. זי קער ליגן ערגעץ אין
כוואַסע א פארשאַטענע מיט שניי.
דערמאָן איך זיך, אז זומער איז טאקע דאָ באַם זייט,
לעם די פלויטן, פאראן א גרויסע כוואַסע, און איצט איז
ניטאָ קיין כוואַסע. ס'זיינען נאָר דאָ בערג.
די אידן יאדען די מאמע און זיי פרעגן זי אויס:
— זי האָט כאַטשע געהאַט באַ דיר שטיוועלעך, האָט זי
כאַטש געהאַט?
— דו האָטט איר כאַטשע אויפגענייט אַ בורנעסל, האָסטו
איר אויפגענייט?
די מאמע שעמט זיך זייער פאַר די אידן, וויינט זי, און
די מילנערקע ברעכט מיט די הענט.
— איך וועל אייך זאָגן דעם עמעס, — זאָגט זי, די מיל-
נערקע, — ווער וואָלט זיך טאקע ריכטן אָף אזא גוט האַרץ
(דאָס מיינט זי מיין מאמע), אז זי זאל שיקן אַ קינד אין עק
וועלט אַ נאַקעטע און באַרוועסע.
— אַ שלאַק האָט מיך אַ גרויסער איינגעשלאָגן — זאָגט
שוין די מאמע, — זי איז ניט געגאַנגען קיין באַרוועסע, זי
איז געגאַנגען אין מיין מאַנס שטיווילעטן. אַ צאָרן האָט
מיך געטראָפן, — זאָגט ווייטער די מאמע, — ס'נייען זיך
דאָך איר שטיוועלעך באַ הערשלען דעם געלן, שטיוועלעך
שיינע, אזוי ווי גאַלד.
דערווייל האָבן דעם מילנערס הינט גענומען בילן לעם
סאמע פלויט אַנקעגן וואַסקאַבאַינע. האָבן די זין דעם
מילנערס זיך אַ וואַרף געטאָן אַהין שאַרן און די אידן

האָבן אַלע גײנומען לויפן אַהינצו. מילויפט און מען פאַלט,
מילויפט און מען פאַלט. דערוויל האָט דער טאַטע אויס־
געשאַרט אַ שקראַבאַטש אַ איינגעקאַטשעטן אין שניי, קוקט
ער אָף אים און קוקט און דערקענט, אַז ס׳טאַקע זײנער
אַנאַלטער שטיוויליעט. האָבן שוין די אידן אַוועקגעוואָרפן
די לאַפעטעס און גענומען שאַרן מיט די הענט.
— סײזי, סײזי! — שרייט דער מילנער. און די אידן פרעגן
נאָך:

— טאַקע? ווייזט נאָר אַ קוק טאָן!
דער מילנער האָט אַרויפגעכאַפט לאַנען (אַ טויטע) צו
זיך אָף די הענט; מיט איין שטיוויליעט איז זי געגאַנגען,
דאָס קריגל מיטן מילך האָט זיך אַראַפגעגליטשט אין שניי
אַרײן.

און מען איז אַוועק.
ער לויפט מיט לאַנען צו אונז אַ היים און אַלע אידן
לויפן אים נאָך מיט די לאַפעטעס.
— אין שטוב ניט! אין שטוב ניט! — שרייען די אידן. —
אָף דער קעלט דאַרף מען, און מ׳האַט אויסגעטאָן פון לאַנען
אַלע זאַכן, מ׳האַט זי אַנידערגעלייגט אין הייז אַפן טיש און
זי גענומען רייבן מיט שניי.

די גאַנצע שטאַט האָט זיך אַנגעלאָפן צו אונז אין שטוב
אַרײן. הערשל דער געלער איז אונמיסטן געקומען צולויפן
מיט לאַנעס נייע צוויי שטיוויליעטיקלעך, וואָס זײנען שוין
ביידע פאַרטיק און אַפילע אויסגעשמירט מיט דזשעגעכטס.
און די טירן זײנען באַ אונז אַפן אַזוי ווי אין אַ שטאַל. אַלע
שטופן זיך און קוקן אָף לאַנען ווי אַזוי מ׳האַלט זי אַ נאַ־
קעטע אין אַזאַ קעלט און מ׳רייבט זי מיט שניי. אַסאַך

ווייבער פאָרען זיך דאָרטן און דער מילנער סטאַרעט זיך
מער פון איטלעכן.

— נאָך שניי! — שרייען די ווייבער.

און דער מילנער שרייט:

— נאָך שניי גיט אַהער! גאַזלאַנים, וואָס שטייט איר?!

— זי דערוואַרעמט זיך, — שרייען די ווייבער. און דער

מילנער שרייט:

— ווי דען האָט איר געמיינט.

— ס'זיינען שוין פאַ איר לעבעדיקע הענט — שרייען

די ווייבער, — גיט נאָך שניי.

און דער מילנער שרייט:

— ווייבער, רעדט ווינציקער, דערלאַנגט אַהער שניי!!!

מיין טאַטע שלעפט מיט אַ עמער שניי און די מאַמע

שטייט מיט אלעמען און מונטערט לאַנען.

— מ'לייגט צו אַביסל אַ האַנט, — שרייט דער מילנער, —

אַט אזוי.

— ס'לעבעדיקע בלוט, — שרייען די ווייבער, — זי זאָל

שוין טאַקע מער פון קיין שלעכטס ניט וויסן. זי איז שוין

אינגאַנצן אַ לעבעדיקע, זי זאָל שוין נאָר עפענען די אויגן.

האַבן זיך אלע, די גאַנצע שטאַט, אַ שפּאַר געטאָן צום

טיש, אַ קוק טאָן ווי אזוי לאַנאַ וועט באלד עפענען די

אויגן. איך האָב אויך געוואָלט זען, האָט מען מיך צוגע-

שטופט צום סאַמע וואַנט, אז איך זאָל ניט קענען אַרויס.

האַב איך געמאַכט זייער אַ גרויסן געוויין, פּלוצים האָט

לאַנאַ זיך אַ דריי געטאָן אָן זיך אנידערזעצן. און זי זאָגט:

— וואו וויינט ער עס, פּערטשאַ?? און זי האָט צוריק

פאַרמאַכט די אויגן. האַבן זיך אלע זייער דערפּרייט.

— פון טויט לעבן געבליבן — שרייען זיי. און דער מיל-
 נער האָט צענומען זיינע לאַנגע הענט און אָפּגעשטופּט
 אלע אידן אַף צוריק — געניג אייך גראַגערן דאָ, — זאָגט ער.
 און ער האָט אויסגעטאָן זיין פעלץ און אַריינגענומען
 לאַנען אין פעלץ אַריין און איז אַוועק מיט איר אין שטוב.
 — ריסל! — האָט דער מילנער אויסגעשריען צו מיין
 מאַמע פאַרן אַוועקגאַנג. — נאָר אַ קוגל זאָלט איר מאַכן
 היינטיקן שאַבעס, אז ס'זאָל טרישטשען.
 — אַוואַדע וועלן מיר אַנידערשטעלן, אַוואַדע: — האָט
 די מאַמע באַדאַנקט די אידן.

און אפדערנאָכט איז לאַנאָ געליגן אין דער מאַמעס
 בעט אַזוי ווי אַ פּריצטע. מיר האָבן צוגערוקט דעם טיש
 גענטער און געגעסן לעם איר וועטשערע, און זי האָט אונז
 דערציילט, אַז ביסכאַקל האָט איר אַפּילע גאַרניט ווייגעטאָן.
 — איר מיינט, — זאָגט זי, — ס'האָט מיר עפעס וויי-
 געטאָן? ס'האָט מיר גאַרניט ווייגעטאָן. איך האָב געהאַלטן
 דאָס קריגעלע שטאַרק, איך זאָל ניט צעגיסן די מילך...
 ניין, — זאָגט זי, — פריער האָב איך אַריינגעלאָזן אין שניי
 דעם באַלעבאָס שטיוויליעט און דערנאָך האָב איך
 אַריינגערוקט אין כוואַסע אַריין... ניין, ניין ס'האָט זי
 זאָגט זי שוין זייטער — פריער איז מיר געווען זייער געלע
 און איך האָב ניט געזען איבערן ווינט די וועלט. ס'זיינען
 מיר זייער פאַרגאַנגען שפּאַרעס אין די הענט און אין די
 פיס, האָב איך געוויינט. דערנאָך בין איך פאַרקראַכן זייער
 טיף אין שניי און ניט געקענט אַרויסשלעפּן דעם באַלעבאָס
 שטיוועלעט, האָב איך זיך צוגעזעצט און בין אַביכעלע
 געזעסן. דערנאָך איז מיר געוואָרן גרינגער און גרינגער.

ס'האָט זיך מיר אויסגעדאכט, אַז נינאָ דעם גאַלעכס שפּילט
 זיך מיט מיר. און ס'שטעכט מיר אין די פּיס און אין די
 זייטן, און מיינע שוועסטער יענטע מיט כאַשקען זיינען
 געקומען צו אונז אַהיים אָף כאַנעקע, ס'הייצט זיך פאַ אונז
 אין אויוון, און ס'ברענען דעם גאַלעכס לאַנגן אזוי ליכ-
 טיק, אַז ס'א מעכאַיע...

און אַז לאַנע איז געזונט געוואָרן, האָט איר שוין די
 מאמע ניט געשיקט קיין ווייטע גאַנגן. די מאמע האָט
 געזאָגט, אַז זי איז שוין אונזער מיידעלע. איך זאָל זי אויט-
 לערנען שרייבן, וועט לאַנא גיין מיט מיר איבעראַיאָר
 אין „שקאַלע“. פלעג זי שוין נאָר טאָן אין שטיב אַלצדינג
 און איך פלעג איר קויפן אַלע מאָל פאַר מיין געלט
 אַליוואַר (און זי לערנען שרייבן.

איינמאָל, אַז איך בין געקומען פון שולע, ווייזט מיר
 לאַנא, אַז זי האָט שוין אליין פאַרשריבן אַ גאַנצע פערטל
 פאַפיר. לאַנא האָט געוואָלט איך זאָל איבערלייענען אין דער
 הויך יעדער וואָרט, וועט זי הערן. האָב איך געלייענט.

ווי אזוי דער זומער מיטן	מאכט דער זומער צוריק
ווינטער האָבן זיך געקריגט	צום ווינטער ווינטער ווינט
צווישן זיך זאָגט דער ווינט	טער וואָס טוסטו מאַכן
כער צום זומער זומער	אזעלכע קעלטן די יאָרימע
זומער וואָס טוסטו מאַכן	לייט וועלן דיר דיינע ביי-
אזעלכע איצן די יאָרימע	נער פאַרשעלטן
לייט וועלן דיר דיינע ביי-	און אַן עק.
נער פאַרשמיצן	

(* כאלחא.

פון באַדאַנעס פאַפירלעך

ווער ס'קען מיך אָט אַ דאָ אין דער גרויסער שטאָט
ווייסט (און באַזונדערס מיינע פאַציענטן אלע ווייסן עס), אַז
איך בין אַ פאַרנומענער מענטש. דאָך סטאיעט באַ מיר צייט
אלע טאָג נאָך דער שטעלע און נאָך די וויזיטן, וואָס איך
מאָך צו שלאָפע אַהיים, פאַרגיין צו איינער ניט קיין גרוי-
סער מיידל, אַ קאַמיוגאַווקע איז זי, און אַבי איך טרעף
זי נאָר אין שטוב, זיך איך באַ איר זייער גערן אַפּ אַ שאַ
און צוויי.

אין שטוב באַ מיר ווייסט מען אויך פון דעם און מען
זאָגט מיר גאַרניט, ווייל באַדאַנע (אַזוי הייסט זי דאָס
מיידל) איז מיט מיר פון איין שטעטל. און אַז איר ווילט
וויסן, קינדער, איז זי נאָך דערצו מיינע אַ שוועסטער אויך.
און דאָרט אין שטעטל, וואָס מיר האָבן פאַרלאָזט, איז דאָ
אַ אידענקע איינע אַזאַ, אַ טייערע און אַ ליבע, וואָס בענקט
נאָך אונז קעסיידער. אָט די אידענקע איז אונזער ביידנס
מאַמע.

אין שטוב בין איך דאָרטן געווען פון די ברודער דער
עלטסטער און באַדאַנע איז איצט פון אונזערע שוועסטער
די אינגסטע. צו מיר קומט זי, באַדאַנע, זעלטן, זי זאָגט, אַז
זי איז פאַרנומען. פאַרל אַ איך מיין קאָוועד אונטערן באַנק
און גיי שוין צו איר. און סכאַר האָב איך גרויסן דערפאַר.
אַ מאָל טרעף איך אַפּן טיש באַ איר פון יענער ליבער

אידענע, טאָקע פון אונזער מאַמע, הייסט עס, אַ אַנגעקאָר-
פעטן אידישן בריוועלע. אַמאָל אַ רעטשענעם קיכל, אויך
פון יענע מעקויםעס צוגעשיקט. און דערצו טרעף איך נאָך
אַן אַמאָל אַ שאַ, ווען באַ איר, באַ באַדאַנען אונזערער, זיינען
דאָ אירע כאַוויירים אין שטוב, אירע כאַוויירים און כאַ-
ווערטעס לייגט זי אַמאָל אַרויף די הענט אַפן אַפענעם ביכל
אַף אירן אַדער אַף דעם העפט, וואָס זי האַלט, און זי דער-
ציילט זאַכן, וואָס זי דערמאַנט זיך פון שטעטל.

מיר דאַכט זיך, אז איך וואָלט דעם בעסטן בוך אַוועק-
געלייגט און זיי געהערט. איבערגעבן זיי אַף אויסנווייניק
איז פאַר מיר ניט פון די גרינגע זאַכן, נאָר אַנומאַלטן
האַב איך זיך געגראָבן באַ איר אין שופלאַדל און האַב
בישטיקע צוגעשלעפט אַ פאַר פאַפירלעך, פאַרצייכנטע מיט
איר האַנטעשריפט, איז וואָס דאָרט איז געווען געשריבן,
גיב איך אייך איבער מיט איר לאַשן:

1

זיי אזוי מיר איז געווען שרעקלעך די גרויסע
שטאַט פונדערווייטנס.

... אסאך זאַכן קערן נאָך מיר בענקען און קערן כאַ-
ראַטע האַבן, וואָס איך בין אַוועקגעפאַרן פון דער היים.
נאָר, אז מע וויל זאַגן, בענק איך אַפטמאָל עפשער מער
פון זיי. לאַנג וועט מיר שטיין פאַר די אויגן מיין אַוועק-
מאַר פון דער היים און אַפילע בעאייס איך בין שוין געזעסן
אַנז פור. שוין עפשער אַכט ווערסט אַפגעפאַרן פון שטעטל,
זיך איך אזוי אַפן וואָגן מיט פאַרמאַכטע אויגן, אַרום מיר

זיצן נאך פארשונינען און רעדן עפעס צווישן זיך און איך
הער גארניט, איך קלער נאָר אזוי ווי דורכן שלאָף, אז
ערשט נעכטן פארנאכט און אפילע באַנאכט איז נאָך אלץ
געווען אזוי ווי אלע טאָג, און איצט איז מיר שוין אזוי
מאָדנע: דער באַלעגאַלע קריגט זיך מיט די פּערד, די פּור
טראַסקעט, דער שטויב פליט אין פאַנעם אַויין און אונטער
דער „סידעניע“ באַ מיינע סאַמע פיס ליגן אין אַ פּעקעלע
מיינע העמדער און מייין בונדעלע און ס'מיר אזוי סטראַשנע,
וואָס איך ווייס ניט וואו איך פאָר.

אזוי בין איך, דאכט זיך, נישקאַשע פון אַ פּיאַנערקע,
אַבער, וואָס וועל איך טאָן אין אַ שטאָט, וואו קיינער קען
מיך ניט. מיוועט מיר דאָרט אלע נאַכלויפן אזוי ווי נאָך
אַ ווילדער.

אין שטאָט, האָב איך געוואוסט, פאַרמאָג איך ערגעץ
אַ ברודער מיט אַ שוועגערן. און אין שטאָט וועל איך
אנקומען אין אַ פּראַפּשול און זיך לערנען. איז טאַקע אַלץ
דינג גוט, אבער נעכטן פארנאכט איז געקומען דאָס בעהיי-
מעלע פּיו פאַשע (איך בענק שוין טאַקע אזוי נאָך אונזער
בעהיימעלע), אַ קליינינקע איז זי. מיר דאכט זיך, אז אפילע
איך קען זי נעמען אָף די פלייצעס און זי אַוועקטראָגן
וואוהין איך וויל. אזא רויטענקע איז זי, מיט בלויע פּרישע
הערנערלעך. און אפן פאַנים, ארום מויל און ארום די אויגן,
קומט זי אויס עפעס טונקעלער, אַ סימען, אז זי איז אַ קלוגע
און פאַרשטייט אלע זאַכן.

ס'איז מיר דענסטמאָל געוואָרן סטראַשנע מייין אַוועק-
פאָר, אז איך האָב פּלוצים דערזען זאַכן אָף וועלכע איך
האָב זיך קיינמאָל ניט אַרוימגעקוקט. איך האָב דערזען, אז

אפן קעסטעלע, וואָס נוצט אונז פאַר אַ בענקעלע אָף מעלקן
די בעהיימע איז דאָרט אַרויסגעפאלן אַ סוטשאַה אַזוי ווי
אַ גרעשעלע אין דער גרויס. און אין קיך, וואוּ איך האָב
איבערגעזיט די מילך, איז דער קוימען געווען שטאַרק
אַ פאַרויכערטער, ווייזט אויס, אַז איך האָב ווינציק אין
זינען געהאַט העלפן עפעס דער מאַמע אין שטוב... איך
האָב געכאַפט אין מיטן פאַרנאַכט הענדום-פענדום און
האָב זיך אַנידערגעשטעלט און אַרומגעשמירט דעם אויוון.
האָב געבראַכט פון ברונעם אַ פאַר מאָל וואַסער און אויפֿ-
געראַמט די קיך, אַז ס'געוואָרן אַן עמעסער פאַלעץ. פאַר אַ
פּיאָנערקע איז דאָווקע ניט שייַן זי זאָל וויינען, אָבער, וואָס
טוט מען, אַז איך פאַר דאָך שוין אַוועק אַזוי ווייט. איך
ווייס ניט וואָס זיינען דאָרטן אין שטאַט פאַר אַ מענטשן
און וואָס וועל איך מיט זיי דאָרטן ריידן.

איך האָב זיך שוין מיטן רינג אַיינמאַל געזעענט, און
אין אַוונט, האָבן זיי געזאָגט, דאַרפן זיי קומען נאָך אַמאַל...
די קינדער פון אונזער מומע מיט די שכיינים זיינען מיר
אַלע מעקאַנע, וואָס איך וועל פאַרן מיט דער באַן און וואָס
איך וועל זען אַ גרויסע שטאַט. צוריק מיט איין וואָך האָב
איך זיך אַליין מעקאַנע געווען אָף אַזעלכס, אָבער איצט
קומען באַ מיר אויס די קינדער אַזעלכע נאַרישע, אַז מיר
גלוסט זיך אַזש וויינען.

און ווייט ווייט ערגעץ אין דער טיף פון אַלע מיינע
געדאַנקען גאַנוועט זיך אַריין איינס אַ געדאַנקעלע, אַז
ס'איז אַ ליגן די גאַנצע מאַיסע. איך פאַר ניט אינערגעץ,
איך וועל זיין אַ גוטע פּיאָנערקע ווי געווען און וועל זיך
לערנען אין דער היים. איך וועל זיין געזונט. אין די קליינע

שטעטלעך איז מען געזונט. און איך וויל העלפן דער מאמע
אלדאסדינג אין שטוב.

מיינע זאכן זיינען אָבער שוין געווען אופגעפאקעוועט.
דאָס בעהיימעלע, בעאייס איך האָב זי געמאָלקן, האָט ווייזט
אויס פאַרשטאַנען, אַז די זאַכן זיינען שוין אופגעפאקעוועט,
האָט זי אַלע מאָל אָנגענומען אַ מויל מיט פוילע, האָט
אויסגעדוּט דעם קאַפּ צו מיר. פון די הערעלעך אַרום
מאָרדע האָבן זיך נאָ איר געזייט אַרום און אַרום רינווע-
לעך אַזוי ווי פון אַ זייער און זי קוקט אַף מיר אַזוי ווי
אַ לעבעדיקער מענטש.

מיינע זאכן זיינען שוין געווען אופגעפאקעוועט און מיינ
ברודער דער קלענערער איז אומגעגאַנגן באַשטעלן פון
מיינעטוועגן אַן אַרט באַם באַלעגאַלע אַף דער פּור.

אין אַוונט זיינען ווייטער געקומען צו מיר די פּיאַנערן
פון רינג. האָבן זיי אַף מיר גלייך דערקענט, אַז איך בין
אומעטיק. וואָרום וואָס איז דאָ דער געלעכטער, אַז אינ-
דערפרי קומט אַן די פּור, פאַר איך שוין אַוועק. און ווייס
אַפּילע ניט ווען איך וועל שוין דאָ זיין צוריק.

אַז די פּור האָט זיך אָפּגעשטעלט לעבן אַ ברונעם אין
אַ דאָרף פּויען די פּערד, האָב איך געעפנט די אויגן.

— דו ביסט געשלאָפּן? — פּרעגט מיך דער באַלעגאַלע.
זאָג איך אים, אַז-מהם. — אָבער איך האָב סאַיווי ניט
געקענט האַלטן אָפּן די אויגן. ס'האָט זיך מיר געדרייט דער
קאַפּ און איך האָב זיך געוואָלט דערמאַנען איין זאך. איך
האָב זיך געוואָלט דערמאַנען, אַז די מאַמע האָט מיט מיר
נעכטן אַ גאַנצן טאָג זייער ווינציק גערעדט, זי האָט ניט
געוואָלט איך זאל אַוועקפאַרן. און נאָך האָב איך זיך דער-

מאנט (אינדעדפרי, אז דער באַלעגאַלע האָט געטריבן איך זאָל זיך גילער אויסקלייבן, האָב איך קיין צייט ניט געהאַט פון דעם צו קלערן און איצט האָב איך זיך דערמאַנט), אז באַנאַכט בעשאַס איך בין געשלאָפן, דערהער איך פֿלוצים, ווי עמעצער שטייט לעם מיר און גלעט מיך באַם קאַפּ. לאַנג, לאַנג גלעט מיך עמעצער באַם קאַפּ. — איך טו אַן עפן די אויגן איז דאַכט זיך ניטאָ קיינער. פיר איך ווייטער אויף די אויגן, קושט מען מיך ווייטער עמעצער און מע פּויגט זיך איבער מיר, טו איך זיך אַ ריר, גייט מען אַוועק און ווי איך פיר אויף די אויגן איז מען ווייטער לעבן גיר. אז איך האָב זיך גוט אויפגעכאַפט און זיך אויפגעזעצט אַפן בעט, האָב איך דערזען אין די פלייצעס די מאַמע ווי אַזוי זי גייט אינדערגיך אַוועק מיטן לעמפעלע אין האַנט צו זיך אין אַלקער אַרײַן.

דער וואָגן האָט אַ טראַסקע געטאַן אין אַ שטיין, האָב איך זיך אַ כאַפּ געטאַן אַזוי ווי פון דרימל. האָט דער באַלעגאַלע אויסגעדרײט דעם קאַפּ צו מיר און זיך אַנגע-רופן אַ פּריילעכער.

— באַדאַנאַ, דו שלאָפסט? שלאָף, שלאָף, אַנאַ פּייפט שוין פון ווייטנס דער „פּויעזד.“
און די רעדער האָבן גענומען טראַסקען אַפן איסקאַ-רעסטער שאַסיי...

אין ווארד

קירילקא איז געשטאָרבן.

איך גיי איינמאל אזוי פון צאָטשענער „זאהאָן“...
צאָטשען איז אַ דאָרף—וואָסערע דריי ווערסט פון אונז.
און איך האָב געהאַט אַ „נאָגרוזקע“ אַרגאַניזירן די פויערישע
קינדער, און די מאַמע וויל ניט ליידן, דער טאַטע וויל ניט
הערן „איך זאָל גיין מיט גויאים לערנען טוירע“.

— אַז זיי ווילן גאַרניט זיין, — זאָגט ער, — קיין קאַמו-
ניסטן! .. און אויב זיי וועלן אַפילע יאָ אַזעלכס פארלאַנגען,
וועט זיי גאָט צושיקן אַ רעבן פון ערגעץ אַנדערש!
און אין צאָטשען האָבן מיך די קינדער ליב געהאַט דאָס
כאַיעס.

— געדענק! — סטראַשען זיי מיך, די לייט מינע, — אַ
באַנדיט וועט דיך כאַפן, וועט ער דיר אַראָפּדרייען דעם
קאָפּ מיטן האַלדז אינאיינעם... זיי האָבן שטאַרק ניט ליב,
די באַנדיטן, אַזעלכע מאַיסעס.

און איך גיי זיך אזוי פאַרנאַכט פון דאָרף. די פאַסטעכ-
לעך האָבן מיך געבעטן, אַז קומענדיקן מאל זאָל איך זיי
ברענגען וואָס מער פאַפיר.

— און שוועבעלעך אויך, — האָט קאַליסטראַט אונטער-
געכאַפט.

— גוט! — ענטפער איך. און איך בין צופרידן, וואָס אַפן
שמועס זיינען געווען 19 כעוורעלייט. יענץ מאל זיינען
געווען נאָר 15.

איך בין ארויס שוין פון גרויסן טויער אף די פעלדער ארויס. אינדרויסן טונקלט זיך שוין און איך קלער, אז ס'וואלט ניט געשאדט איך זאל אין איינוועגס זיך נאך אויס- באַדן אין הירשקעס מיל, און אהיים, אז איך וועל קומען וועט שוין זיין די בעהיימע צוגעזען, און דער אוילעם וועט אף מיר קוקן קרום. אנאנדערש מאל מיינען זיי, אז איך דריי זיך אונמיסטן ארויס פון דער ארבעט אין שטוב... און צי איך האָב זיך פאַרקלערט און פאַרטראַכט אַזוי, צי וואָס, נאָר איך פיל, אז עמעצער האָט מיר אַזוי ווי אונטער- געשפּרייט אַן אַנדער וועג אונטער מיינע פּיפּ. איך גיי און גיי, די בוימעלעך זיינען מיר די- און- ניט- די, די בער- געלעך פון ווייטן — די- און- ניט- די. איך גיי שוין גיכער. די נאכט פאלט צו און איך קום פלוצים ארויף אף א וועלדל. אַזוי אומגעריכט און איך צעבוטשקע זיך מיט א אומבאַ- קאַנטן וואַלד. צאַטשען, ווייס איך, האָט לעבן זיך א וואַלד, אָבער דער וואַלד איז נא אים ניט פון פאַרנט צו אונזער היים צו, נאָר פון אינטן אַהין צו די כוּטאַרעס. טו איך זיך א וואַרף צוריק קיין צאַטשען — זעט מען שוין ניט ארויס קיין דאָרף, וואָרום ווי קומט אַהער דאָס דאָרף, אז איך גיי שוין עפּשער די אַנדערהאַלבן שאָ. פונדעסטוועגן, גיי איך צוריק. איך גיי און גיי, ערשט ס'צעגייען זיך צוויי וועגן. ס'זיינען דען פריער אויך געווען דאָ צוויי וועגן? (איך מיינ, אַהער צו גייענדיק?) און ביידע זיינטי זיי אַלציינע, און פונקט צונאַכט- צו דאָרף זיך עט מיט מיין זיפן. און ביידע וועגן, ניט געקוקט, וואָס זיי ליגן אונטער- נ. פּיפּ, האָבן זיי עפעס אַ צעלאַכעסדיקן אויסזען. מ'ליגט און מ' שווייגט. מ'שווייגט אַזוי ווי מען וואַלט זיך אַנגערערט צווישן זיך.

מיר פלעג זיך דענסטמאלט דאכטן, אז כאטש איך בין
 נאך א קליינע, אבער לאמיר נאר א טופע טאן מיטן פיס,
 לאמיר נאר אף דער עמעס באפוילן, וועלן בא מיר שטימע
 אנהויבן ריידן און אומעגלעכס ווייז ווערן מעגלעך. איך
 זאל זיי נאר א פרעג טאן וואוהין זיי און וואוהין דו? און
 דאס איז דאך ניט מער ווי א קלייניקייט: ווי ווייט בין איך
 דען פון דער היים? צום העכסטן צוויי שאַ גאנג. אַנאָ אַפֿן
 טיש שטייען שוין דאָרט קארטאָפֿל אין שיסל און ס'שלאָגט
 פון זיי אַ פֿאַרע. זע איך עס, דאכט זיך, דאָ. און אין פֿיר-
 הויז דאָרט שמעקט מיט טוּאָן—הער איך דאָ זעל רייעך.
 און די הינער, וואָס זיצן אַפֿן סידעלאַ, פֿיל אַך זייער
 וואַרעמקייט...

איך שטיי פארן שייד-וועג און ס'שווינדלט מיר דער
 אַוונט אין די אויגן. מיר הויבן זיך אָן אויסדאַכטן יוכן,
 מיט וועלכע די מאַמע סטראַשעט מיר קעסיידער: זע
 באַפֿיצעס?—ניין, מייסיים?—ניין. און באַנד טן—אָ. די גע-
 ד טן זיינען געוונטע כעוורע און די מאַמע אז גערעכט,
 אז ס'איז אַ מוירע זיך מיט זיי אַנטרעפֿן. האָ? וואָס? צי
 דען זשע? ניין. ס'איז אַ ליגן. איר קער זיך אויס און גיי
 צוריק מיטן וועג אָף ווייטער פֿון צאָטע, טאַמער עו גען
 אַ פֿייער און טאַמער אַ רויך פֿון אַ קוֹמען... איך בין
 צוריק פֿאַרגאַנגען אין וואַלד. אָף זיך האָב איך גאַרניט
 געהאַט. נאָרוועס און אַן אַ ציצן רויט קליידעלע.
 — וואַלד, וואַלד, — קלער איך, — וואו זיינען דייע בערן,
 וואו זיינען די טיגערס מיט די לעמפערטן, לאמיר שוין זיי
 גיכער אַנקוקן! און וואו זיינען דייע גאַזאַניים? ניטאָ
 קיינעם, אַ וואַלד זיך אַווי אַ פֿראַסטער, און נאָר די טריט

זיינען מאַדנע, ניט אַזוי ווי מיגייט אַף די פּיס, נאָר אַזוי
ווי איך טרעט עפעס אָן אַף שפּרווינעס... נו, פאַרטיק,
קלער איך זיך. וואָס ס'וועט זיין, וועט זיין, נאָר ווען ס'ניט
אַזוי שטיל. די פּיס גייען זיך אליין, קיין וועג האָב איך שוין
אינגאַנצן ניט אונטער זיך. אינם גראַז צירקען שפּרינג
לעך, און אַ סאָווע קיהיקעט ערגעץ און זי מאַכט אַזוי ווי
אַ קינד וויינט. כאַפּט עס דער רואַך, — קלער איך, — מיִדאַרף
אַפּזוכן אַ העכער אַרט אַ טרוקנס און צוואוואַרטן ביז ס'וועט
ווערן טאָג.

וואו ס'איז אַ ראַסע און וואו ס'טריקן. אונטער אַ דעמב
איז מערסטנס טרוקן. אונטער אַ סאַסנע — ניט אַזוי. קלייב
איך זיך אונטער אונטער אַ דעמב.
זאָל די סאָווע קיהיקען, זאָל די לעוואָנע זיך רייצן מיט
מיר. איינער מיינט:

— אַהאַ, פּיאָנערקע! אין דער היים לעס דער מאַמעס
פאַרטוך ביסטו אַ גאַנצער בעריע.

— נו, בין איך? איז וואָס זשע ווילסטו.

מיד בין איך פון גאַנצן גרויסן זומערדיקן טאָג, קלער
איך זיך — זאָל זיין דער וואַלד מיין שטוב — ניט דער גאַנצ
צער וואַלד, נאָר אַט דאָס אַרט, וואו איך זיך.
בלויז אַט דאָס אַ ווינקעלע. און אויב אַזוי, ווי אין דער
היים, טאָ זאָל זיין אַזוי ווי אין דער היים.

— וואַלט טאַקע ניט געשאַדט, — קלער איך מיר, — ס'זאָל
דאָ זיין וואָס צו איבערבייסן: אַ וואַרעמע קאַרטאָפּל, אַ שטיקל
ברויט אַדער וואָס ס'ניט איז. דערנאָך וואַלט ווייטער ניט
געשאַדט, ווען מיר, פּיאָנערן, האַלטן דאָ לאַגער כאַטש באַ
איין כוידעש פאַרן גאַנצן זומער...

און ריידן גליסט זיך מיר סאקאָנעס. ווען ס'דאָ כאָטש
א שטומע צינג לעס מיר. א הונט, א קאָץ, צי א בעהיימע.
איך פיל, אז די ליפן שאַקלען זיך באַ מיר פון זיך. אזוי
וואָלט זיך וועלן ס'זאל זיין צו וועמען זיך אַרופן. כאָטש
מיט א האַלבן וואָרט. זאָל זיין אַנאַלטע באַביצע, זאָל זיין
א באַנדיט. און מיט די געדאַנקען בין איך אַנשלאָפן גע-
וואָרן.

מיר האָט זיך געכאַלעמט, אז ס'איז מיר קאַלט. און
ווייטער האָט זיך מיר געכאַלעמט, אז איך שלאָף ערגעץ
אין דער היים אָף א האַרטער קאַנאַפע, די שטוב איז אזוי
ווי א שטוב, אָף די ווענט הענגען די בילדער און מ'האַט
באַ מיר אַראָפּגעריסן עמעצער דעם צודעק. ווען איך טו
זיך א וואַך - אויף און הויב אויף די קאַלדרע פון דער ערד -
פויל איך זיך. איך בין דאָך א פוילע זאָך! די מאַמע איז
דאָך גערעכט, אז זי וויל פון די מיידעלעכס וועגן וועט
זי אויסיאָגן א וועלט. און זיך וועט זיך עס פוילן א טרונק-
וואַסער צו דערלאַנגען, - וואָרום די מאַמע איז טאַקע
גערעכט: דאַכט זיך, וואָס קען שוין זיין גרינגער ווי אַראָפּ-
לאָזן די האַנט פון קאַנאַפע און אויפהויבן די קאַלדערע...
איך שטאַרק זיך און רייס אוף מיט גוואַלד די אויגן. איך
זוך, איך גראַבל מיט די פינגער איבערן גראַז און דערקען
ניט. וואו קום איך גאָר אַהער, אָף דרויסן, ניט אין קיין
שטוב? - פוימער, א לעוואָנע און ערגעץ א סאַווע... איך
ווייס געוויס, אז זי איז ערגעץ דאָ, כאָטש זי קיהיקעט
שוין ניט.

מיין קלענערער ברודער אין דער היים שלאָפט מיט
מיישען דער מומעס אין שטאַל אָף די ווישקעס אין היי. און

אף מיר קער ער מיינען, אז איך האָב זיך נאָך ניט אומגע-
 קערט פֿון די „סבאַרעס“). גוט, זאָל ער מיינען, און איך
 האָב זיך איבערגעקערט. האָב אונטערגענומען די פֿיס
 אונטערן קיי־דעלע. די פּאַסטעכלעך אין צאַטשען ווייסן
 בעסער פֿון מיר וואו זיך דאָ אַ קער צו טאָן. איך האָב מיט
 זיי אַנמאַלטן געפֿירט אַ „שמעס“, אז מיטאַר ניט האַרגע-
 נען קיין קליינע פּויגעלעך פֿון די נעסטן, מיטאַר ניט רייסן
 די וויינשל גרינערהייט און מיטאַר ניט ברעכן קיין צווייגן
 פֿון קיין פּרוכטן־בוימער. האָבן זיך אַלטע פּויערים אונטער-
 גערוקט הערן וואָס איך רעד מיט זיי און סײַז זיי געפֿעלן
 געוואָרן די מאַיסע.

— אַקוראַט, — זאָגן זיי, — דאַרף מען זיי דאָס אַ לערנען.
 — דאָס איז אזוי צוגעטראָפֿן, — זאָגן די פּויערטעס, —
 וואָס בעסער דאַרף מען גאָר ניט...

עמעצער איז דורכגעגאַרן אַף אַ פֿערד רייטנדיק, איז
 מיר פאַרקילט געוואָרן דאָס בלוט אין האַרצן. איך האָב
 געשוויגן און ניט געקלערט פֿון גאַרניט עפֿשער אַ פֿערטל
 שאַ. און דערנאָך ערשט האָב איך צו זיך אַליין געהאַט
 טאַינעס: נו, איז וואָס, קלער איך, אז מיאי עמעצער דורכ-
 געפֿאַרן אַף אַ פֿערד און מיהאַט געפֿייפט?

דערווייל האָט די לעוואָנע גענומען טונקל ווערן. איך
 האָב אויפֿגעפֿירט די אויגן און קלער, אז טאַמער געפֿין איך
 זיך אין אַ בוימער־גאַרטן און היט די פּרוכטן. שלאָפֿן
 גליסט זיך, אָבער אַרום און אַרום זיינען בוימער, אַרום

אין ארום זיינען גאנאוויס און שלאָפן גליסט זיך. איך בין
א סאַראָזשיכע, מיין מאַן איז צו סאַראָזש. באַ אונז אין
דער היים שפּילט זיך אַ כאַסענע. די כאַסענע איז באַ אונז
אונטערן שטאַט. איך לויף און אַנטלויף פון עמעצן מיט
צעפלאַכטענע צעפּ. אין דערהיים שפּילט מען, סײַברעגען
דאָרט לאַמפּן און טיָקן זיך פון דער געדיכטעניש. די
מעכוטאַנים טאַנצן שיקערע און מיך וויל עמעצער שטעלן
שטאַרק בעכאַרפּע. ער וויל מיך אַזזוכן, און פאַר די צעפּ
ברענגען צעשלאַפּן אין מײַנע וואַכעדיקע קליידער און מיר
געבן בעזוינעס פאַר איטלעכן אין די אויגן.
מיין לערערקע פון שול שטעלט זיך עפּלס פאַר מיר
אײן. אַזוי איז זי רעסײדער אַ האַדינע, נאָר איצט איז זי
מיר אַ גוטער פּריינט.

פון דער לערערקעס רייד ווערט מיך ווייך דאָס האַרץ
אַזש צום וויינען, און פון די קוימענס גייט אַ וואַרעמער
רויך פון פּרישע ווייצענע בולקעס. און אַזוי ווי איך גיי,
איך גיי און גיי און גיי, ביז סײַפּרייט זיך פאַר מיר
אויס אַ בײַטער טייך און איך שטיי פאַר אים. דער טייך
איז גאַרניט קיין טיפּער, נאָר אַ ברייטער זייער, און פישע-
לעך שווימען דאָרט און שפּילן זיך. גאַנצע סטאַיעסווייס
גאַלדענע פישעלעך, אַזוי נאָענט זיינען זיי, אַז כאַטש בויג
זיך אָן און נעם זיי מיט די הענט. דאָס וואַסער איז אין
אַנדערע ערטער דין ווי אַ פאַפּיראַכעלע. און זי ריזלט,
שפּילט זייער שיין אַנקאַגן דער זון.

איך וואַך מיך אויף, איז אַ וואַרע-
די צווייגן, איך בין אין וואַלד און נאָ-
האַרץ אַזוי וויל איך עסן. און אויפשטיין גליסט זיך נאָך ניט.

איך וואלט נאך איין ביסעלע שלאפן, כאטש נאך איין
ביסעלע ...

איך שטעל זיך מיט גויט אף די פיס. דאס ווינטעלע
גייט מיך א פריש און סלויפט מיר דורך איבער אלע
איווררים. סגייט קיין פעלד ווינטעלע, נאָר א וואלדיש,
אפיסל א באהאלטנס און איך גיי שוין.
א דאָגע וואו איך גיי, אבי ס'שוין טאג און אבי איך גיי.

III

די באגעגעניש מיט קירילקען.

און דאָ הויבט זיך ערשט אָן די מאיסע מיט קירילקען.
פון דערווייטנס האָט אַ הונט אזוי ווי אומעטיק אַ גיך
געטאָן. פון דערווייטנס האָב איך דערזען פלויטן און בער
היימעס אַ קושארע. און אז איך בין אָנגעגאַנגען גאָר נאָענט.
איז דאָרט אין שטרויענעם ביידל געלעגן עמעצער און האָט
שטאַרק געקרעכצט. איך האָב אַ קוק געטאָן נענטער, טאָמער
עמעצער פון מיינע צאָטשענער פיאָנערן. האָט מיר דער
הונט גענומען אָנקוקן און זיך רוקן צו מיר. ווייס אַך גייט
ו אָס ער וויל, טאָמער איז ער פון די שטלע הינט און
וועט נאָך מיך אַ כאַפּ טאָן פאַר אַ באַרוועסן פּוס, וועל איך
אייט האָן צוגעדענקען. האָב איך אַ רוף געטאָן אין קורין
אריין.

ערשט פון דאָרטן פּוּזעט אַרויס, טאַקע מאַמעש אָף
אלע פיר, דאָס פאַסטעכל און אַך דערזע פאַר זיך קירילי
קען אונזער שאַכנס איוואַנס דאָס קלענערע אינגל. ער

דערקענט מיך אויך און נעמט זיך צו מיר בעטן און
קרעכטשען:

— אוי, באַדאַנאַטשקאַ מאַיאַ קאַכאַנאַ, — זאַגט ער, —
ריאַטוי מענע!...

ער רעדט עפעס אזוי ווי אַנאַלטער מענטש, נאָר איך
זע, אַז ס׳איז געוואָרן ליכטיק אין די אויגן, וואָס ער האָט
מיך דערזען.

אַליין איז ער אַ יאַסעם, קירילקע, אָן אַ מוטער. די
דריטע שטופּ פון אונז, און דער פאַטער האָט אים באַשטעלט
אין כוטער פאַר אַ פאַסטעך.

שוין דעם צווייטן זומער, אַז ער אַרבעט באַ איין באַ-
לעבאַס.

נו, איז גאַרניט. פאַסעט ער דאָ איינער אַליין אין וואַלד
די בעהיימעס און מיטראַגט אים אונטער פונם באַלעבאַס
עסן אין וואַלד אַריין צוויי אָדער דריי מאָל אַ וואָך. איצטער
כוט אים ווי דער בויך שוין דער פערטער טאַג. סיטרייבט
אים, זאַגט ער, לויפט ער אַלע מאָל פאַר זיך און ער האָט
שוין גאַרניט מיט וואָס צו גיין. אַז דער באַלעבאַס איז
נעהטן דורכגעפאַרן מיט דער באַראָנע, דאָ אַרום, און איז
אַ אַפּ אַ קוק טאַן צו דער קושערע, איז שוין קירילקע גע-
לעגן אַ שלאַפער.

— וואָס איז? — פּרעגט דער באַלעבאַס.

ענטפערט אים קירילקע און שיסט אויס מיט אַ געוויין,
אַז דער בויך... —

ענטפערט אים דער באַלעבאַס:

— הער זיך ניט צו, קירילקע, סיגאַרניט. דאָס האַסטו
זיך געוויס אַ קאַפּיטשקעלע איבערגעגעסן. טרונק ווינצי-

קער מילך ווארעמען, און עס געטריקנטע בארלעך
קליינע.

און ער איז זיך אוועקגעפארן.

איך האב אויסגעהערט די מאיסע און פארשטאנען, אז
בא קירילקען איז דעזענטעריע. די אויגן גלאנצן בא אים,
דאס פאנעם איז שטארק אויסגעמאטערט, ער ליגט און
ציטערט און ער בעט בא מיר הילף.

— וואס זאל איך דא טאן? — האב איך א קלער געכאן
צו זיך אליין — אים טראגן אף די פלייצעס, וועל איך אים
ניט דערטראגן; אז ער זאל גיין אליין, איז עס אוואדע א
אומגעלעכע זאך: ער קען זיך גאר אף די פיס ניט שטעלן.
און דא האט ער נאך, נעבעך, ניט קיין מאמע.

דער באלעבאס אייצעט אים דאווקע זייער קלוג:

— הער זיך ניט צו, — אייצעט ער אים, — טאיז א קליין

ניקייט. דו האסט זיך אביסעלע איבערגעגעסן.

— ווייסטו וואס, — רופ איך זיך אן צו קירילקען, — איך

גי צו דיר אהיים, דער טאכע זאל נאך דיר קומען.

— געוויס? — פרעגט ער.

— געוויס.

— וועסטו מיך ניט פארגעסן באדאנא.

— ניין, — זאג איך, — איך גיב דיר מיין פיאנערסקן

וואָט.

און ער וויינט, נעבעך, באוואשט זיך מיט ביטערע טרערן.

אהיים איז פון דאנעט א ווערסט זיפן. דעם וועג האט ער

מיר גוט אויסגעמאלט און איך בין אוועק. דער הונט האט,

ווייזט אים. געוואוסט, אז קירילקע נויטיקט זיך אין א

מענטשן, איז ער מיר נאכגעלאפן א פאר טריט פאר מיר,

יויצע געווען און זיך אומגעקערט צוריק. און איך בין אוועק
און אוועק.

צוויי שאַ, מער האָט באַ מיר דער גאַנג ניט געדאַרפט
פאַרנעמען, נאָר מיר האָט זייער באַנק געטאַן פאַר אים,
האַב זייער געזשאַלעוועט קירילקען. קיינמאַל האָב איך אים
נאָך אזוי ניט געזשאַלעוועט ווי איצט.

צוריק מיט דריי יאָר בעאייס מ'האַט געטראָגן די מאמע
זיינע מיט די צלאָמים פון קלויסטער און ער איז נאָכגע-
גאַנגען מיט זיין ברודער אין ווייסע פאַסטאָליקלעך נאָך
דער טרוינע, איז מיר ניט געווען אזוי באַנג. דערנאָך האָט
ער גאָר אַף מיר איינמאַל גע-ראָגן האָט פאַר אַניאַנדער
זאָך: אַז ס'האַט זיך געעפנט באַ אונז צוריק די זיבן-יאָריקע
שול און סיניט געבליבן נאָך די באַנדעס קיין איין טאַפליע
אין די פענסטער און קיין איין ביכל צום לערנען, האָב איך
אויסגעזאָגט דעם לערער, אַז פילנפּ מיט קירילקען האָבן
געשלעפט אהיים דענסטמאַל אַסאַך מיט ביכער... איז מען
געגאַנגן מיט מיליציע און מ'האַט באַ זיי אויסגעטרייסלט
עפּשער צוויי הונדערט ביכלעך.

און איצט בין איך אים אַלצדינג מויכל, אַבי ער זאָל
כאָטש ווערן געזונט.

פורן זיינען מיר געפאַרן אַנקעגן, אַנדערע אַפילע באַ-
קאַנטע. די מערסטע פון זיי אָן זראַבינעס, דאָס זיינען גע-
פאַרן אין וואַלד אַרײַן נאָך האַלק. און איך גיי אַהיים.
אַ סימען האָב איך געהאַט, אַז ס'נאָך פרי, ווייל איך האָב
זיך באַגעגנט אין אָנהויב וואַלד מיט דער טשערעדע-דאָס
ערשטע מאַל אַף מיין לעבן האָב איך זיך באַגעגנט מיט
דער גאַנצער שטאַט בעהיימעס. אַ גאַנצער כאַיל. מ'זאָל

קענען געבן יע-ערער א ביקס האלטן, וואלטן מיר זיך
שוין ניט מוירע געהאט פאר קיין מילכאמע... אונזער
בעהיימע האב איך דאָ ניט געזוכט, ווייל אונזערע פאשעט
זיך ניט ווייט פון דער היים אף די לינישטשע...

און... אז איך בין פארגאנגן אין שטוב, איז מען נאך
געלעגן אנדערע אף די געלעגערס. האב איך געזאגט, אז
איך וועל פאלד אריין. ווייל אבי איך האב זיך נאָר געוויזן
אין שטוב, האבן זיי שוין געמיינט, אז דאָס האב איך גע-
נעכטיקט באַ מיין כאווערטע. איך האב אפילע קיין שטיקל
ברויט ניט גענומען אין האַנט און בין אוועקגעלאָפן גלייך
צו איוואנען.

איוואן האָט זיך אקוראט געבאַרעט אין הויף לעם
שייער.

— שפאנט איין די פערד, — זאָג איך יו אים — און לאָמיר
פאָרן נאָך קירילקען. קירילקע איז שלאָף.

— כיבא? — פרעגט ער מיך.

— זאל איך אים נאָך דערציילן צי „כיבא“.

— שוין דעם פערטן טאָג אזוי, — זאָג איך, — באַ אים
איז געוויס דיזנטעריע.

ער האָט זיך גענומען קראצן אין פאָטיליצע... ער האָט
נאָר געקלערט אַרויספירן היינט אביסל מיסט אין פעלד
האָט ער געדאַרפט אַרויספירן.

— אָט ליכאָמאַ!.. נו, גוט, — מאַכט ער, — אָט טו איך
א זופ אַ ביסל געקעכץ, גיי איך שפאָנען די פערד. וואָס
איז? דו ווילסט עפּשער וויך פאָרן, באַ-אַנאַ?
— אַ טשכאַזש! — ענטפער איך אים.

אין א קארגער שאַ אַרום בין איך שוין געזעסן באַ
איוואַנען אַפן וואַגן און בין געאַרן מיט איוואַנען צוריק
אין וואַלד אַרײַן דורכן כוּטאַר, וואו דער באַלעבאַס פון
דער קושאַרע האָט געוואוינט. מיר האָבן זעם באַלעבאַס
ניט געטראָפן אין שטוב, אָבער ער איז געווען נאָענט, האָט
מען אים באַלד אַ רוף געטאַן.

און אז מיר זײַנען צוגעאַרן צום קושאַרע, האָט זיך
קירילקאַ אזוי דערפרייט, אוי דערפרייט: ער האָט זיך
אויפגעשטעלט אַף די קניעס, זיך אָנגעשפאַרט מיט בײַדע
הענט אַף דער ערד און אַ קוק געטאַן.

— אַ, — זאָגט ער, — קאַניקי נאַשי פריאיכאַלי! — און ער
האַט עפעס אזוי מאַדנע אַ גלאַנץ געטאַן מיט די אויגן און
זיך אָפגעלאָזן אַף דער ערד. דער הונט האָט זיך לעם אים
אַרומגעדרײט און אים זײער מאַדנע באַשמעקט. און אז
מיר האָבן אים אַרויפגעלייגט אַפן וואַגן, איז שוין באַ אים
אַראַפגעהאַנגען דער קאַפ, דער הונט האָט זיך אַנידערגע-
זעצט אַף די אונטערשטע פיס, האָט פאַרהויבן די מאַרדע
אַרויף און גענומען בילן, וואַרום קירילקע איז שוין ניט
געווען קײן לעבעדיקער.

די צוויי פויערים האָבן צווישן זיך גאַרניט גערעִיט.
איוואַן האָט איבערגעדעקט קירילקען מיט דער סוויטע און
איז אוועקגעפאַרן אַן אַ גוטן טאַג...

אַ גאַנצן וועג אהיים האָט זיך איוואַן צו מיר גאַרניט
ניט אָפגערופן און איך צו אים אויך ניט.

די „קאַניקי נאַשי“ זײַנען זיך געלאָפן אין געשפאַן און
געפריכעט אַנקעגן דער זון. איך האָב פאַרשטאַנען אין

איוואַנען, אז ער איז בייז, וואָס מיִשטופט זיך אים איגמיטן
דער אַרבעט. ער האָט געזאָלט געווען אַרויספירן אַ פּאַר
וועגן מיסט אין כעלד אַריין און פּלוצים, נאָ דיר. די פּערד
וועט ער שוין דאַרפן צוריק אָפּפירן אָף דער פּאַשע און
מיוועט דאַרפן זוכן ברעטער אָף אַ קעסטעלע און אומ־
לויפן צום גאַלעך און אומגיין רופן מענטשן — צופיל אַר־
בעט...

איך האָב געקלערט, אז ווען קירילקעס מאַמע לעבט
איצט, וואָלט זי ניט געוויינט, זי וואָלט געקוויטשעט. און זי
וואָלט זיך געשלאָגן מיטן קאָפּ אָן דער ערד, וואָרם אַ
מאַמע איז ניט קיין טאַטע. און ווען זי וואָלט דאָ אָפּן וואָגן
געקוויטשעט, וואָלט עפּשער אָף קירילקען ניט געווען אזוי
גרויס דער ראַכמאַנעס.

מיין ברודער האָט מיך געפרעגט:

— וואו האָסטו גענעכטיקט, וואו, באַ כאַוועלען טשי־
פעס?

האָב איך אים געזאָגט, האָב צייט אַביסל איך וועל שוין
דיר באַלד דערציילן.

און די מאַמע איז געווען אָף מיר פון דער לעכאַטכילע
אַנגעבלאָזן. אָבער, אז איך האָב צעוואַשן די הענט פאַר־
קאַטשעט די אַרבל און בין באַלד אַריין אין דייזשע אַריין,
דאָס ברויט פאַרקנעטן, איז זי שוין געוואָרן אַנדערש.
און דאָ ערשט האָב איך זיי דערציילט פון די „קאַניקי נאַשי
פּריאיכאַלי“.

די מאַמע האָט געהייצט אין אויוון, זיך צוגעהערט און
סױינען באַ איר געשטאַנען טרערן אין די אויגן.

— אָט נאַרישע קינדער, — זאָגט זי, — וואָס מינעמט עס
אָף זיך פאַר אַ געשעפטן?! — גאָר זי האָט נישט געקענט
דעריידן. זי האָט אָף צעקלוימערשט אַ שמיכל גע אָן און
זיך אָפגעקערט מיט פולע אויגן מיט רערן.
— ס׳טאַקע זייער „זשאַלאַבנאַ“ — זאָגט זי, — האָסטו עס
דערציילט, וואָס פאַרנעמט יעדערן אזוי פאַרן האַרצן...

אין קלעם

1

בעראַ וואָלט גאָר נישט געווען וועלן אזוי שטארק זיין
קיין בעזפריזאָרנער. אַ גרויסער גליק האָט אים געטראָפן.
זיין כאַווער יעסיידער נאָר מיט קליינע מאַגייפעס. און
טאַמער וויל מען אויסריידן אַמאָל אַ אידיש וואָרט מיט אַן
עלטערן מענטשן, צי כאַטש מיט וועמען סיניט. איז, איז
ניטאָ. בעסאַכאַקל, ווען בעראַ איז נאָך געווען אינדערהיים
אזוי אַ אינגל, אַ בעראַ, פלעג ער יעסיידער ווייקן באַ
מוישע בייראכן דעם סעדער אַפן קיך אָדער באַ דערעשן
דעם שוסטער. דאָרטן פלעג ער זיך קעסיידער אַנריידן
מיט די ווייבער וויפל דאָס האַרץ האָט אים געגלוסט און
ער פלעג נאָך פאַרבייסן מיט אַביסל געקעכץ אויך. בעראַ
האַט ליב ריידן מיט עלטערע פון אים, דאָס כאַיעס. נאָר
איצט, אז ער איז אַ פופס, וויל ער צו קיינעם אַפילע נישט
צוגיין.

זייט זיך געזונט־רהייט! אַ אידענע, אז דו טויסט נאָר
אַף איר אַ קוק אין מאַרק, אָדער וואו, קען זי זיך שוין
גיכער קיין אָרט נישט געפינען מיט איר קאַשעק. אַן אַנדערע,
וואָס איז מער מענטש, טויט גיכער אַ שטופ איר קאַפיקע
פאַר אַ ווערסט, אַבי פאַטער ווערן. בעראַ האָט זיי אינ־
דריערד מיט די קאַפיקעס. אַמאָל, אז ס'איז אים גוט אַפן

הארצן, נעמט ער אליין ארויס א דריי פאפיראָסן פון פעקל, אָדער ער צעבייט א זילבערנע גרווענקע און לאָזט זיך גיכער איבערן אונטערשטן מאַרק זוכן דעם בלינדן קלעז-מער, און געבן אים א ציגאַר טויטן און מיט אים ריידן אביסל. א גאַנצער גליק זיין א בעזפּויוואָרנער. ער וואָלט ניט געווען גיין אהער מיזאַל אים אפּילע אָפּגילטן. סינאַר, אז די נויט לייגט זיך ארויף אָף א מענטשן...

די מאַמע זיינע איז געווען אלע יאָרן א שפרעכערן און א טרעפּערן. וואָלט זי שוין מינאַסטאַט איר בערען ניט געלאָזט פּאַלן: איין זון-איין אויג אין קאַפּ. איז זי זיך מעיאַשעו און שטאַרבט אליין אוועק. אזוי אַ אינמיטן דריינען. פון א פּאַפּלעקציע איז זי געשטאַרבן. מיהאַט זיך דענסט-מאַל גענוג אַנגענומען. ביז מיהאַט זי אָפּגעפירט אין שטאַט אריין און ביז מיהאַט זי באַגראָבן. און דער טאַטע זיינער מיזאַל אָף אים זאָגן, אז ער איז א „פּיאַניצע“, צי א שיקער, ווי סע גראָטן אַמאַל טאַטעס, איז ניט. ער איז אַ סישמעקט ניט און סישטינקט ניט. אַ צוגעשלאַגענער איד און אַ שטילער, אזוי ווי ער קאָן גאַרניט ריידן. דאווענען אין סידער קען ער סאי באַם מיניען, סאי אין שטוב און ריידן קען ער ניט. אַ וואָרט אַ טאָג ער זאָל אויסריידן איז אַסאַך. דערנאָך זעצט ער זיך אַנידער אַפּן באַנק אַקעגן איטלעכן און קוקט. — וואָס קוקסטו! — פּלעג אים די מאַמע אַמאַל אַ פרעג טאָן. — וואָס קוקסטו, וואָלט איך אַ באַלן געווען וויסן? זאָגט ער—גאַרניט. ער טוט זיך נאָר אַ רוק אָף איין אָרט, קראַצט זיך אין איין גאַנג די פּלייצע אונטער דער קאַפּאַטע און ער קוקט זיך ווייטער.

אן אנדערש מאָל פאַרקריכט ער אין אַ ווינקל און ווערט
אנשלאָפֿן אָף צוויי טעג מיטאַמאָל. ווייסט מען אַפּילע ניט,
צי ס'עמעצער דאָ אין שטוב.

בעראָ וואָלט דאווקע וועלן וויסן. צי ער לעבט נאָך
ערגעץ דער טאַטע, עפּשער האָט ער שוין, נעבעך, פאַר-
וואָרפֿן ערגעץ מיטן קעקעלע אַזוי ווי הינדעלע אָף אַ
פּריזבע. אַ גרוי קעפעלע באַ אים און אַ פיטשענקע בער-
דעלע, אַזוי ווי אַן אונטערגעסמאַלעטס פון אונטן. אַזאָ איד
קען דאווקע לעבן און לעבן, אַז גאַנצע וואָכן גייט ער אַרום
אַן עסן און מיזאַל אָף אים אָנהויבן דערקענען. ער איז בלייך
בעשאַס ער פאַסט און ווען ער עסט אָפּ איז ער אויך אַ
בלייכער. די ליפּן ווייסע, די ציינדעלעך קורצינקע, אַזוי
ווי אַרומגעסענע. אַ קליין אידעלע. ער, בעראָ, איז אַ
הויכער, ווייל די מאַמע זיינע איז געווען אַ הויכע. בעשאַס
בעראָ קלערט, צי זיין מאַמע איז געווען אַ הויכע, דערמאַנט
ער זיך אַלע מאָל איין זאָך: ווי אַזוי פעטראָ איז איינמאַל
אינדערפרי (נאָך איידער מ'האַט איינגעהייצט אין אויוון)
געקומען זיך קריגן מיט איר, מיט זיין מאַמע, דערפאַר,
וואָס אַלע נאַכט פעלט באַ אים אַ נייע הון פון סידאלע.
ווי די מאַמע האָט דערזען פעטרען אין פענצטער, איז זי
אינדערגיך אַרויפגעקראָכן אַפּן בוידעם איבערויזן ביז יענער
וועט אַוועקגיין. האָט זיך בעראָ ניט געקענט איינהאַלטן
און איז אויך אַרויפגעקראָכן אַהין צו זיין מאַמען. פונם
גויאישן גאַרטן האָט ער געהאַט אַן אייגענע לאָך, דורכ-
וואַנען צו קריכן אַפּן בוידעם. און דאָרטן האָט ער טאַקע
געזען, אַז די מאַמע קען ניט זיצן גלייך, ווייל זי שפאַרט
אונטער מיטן קאָפּ דעם דאָך. די מאַמע איז געזעסן געלויזט

אירע אראפגעלאזטע האר פון אונטער דער פאטשיילע.
און בעראָ האָט אַרויפגלייגט זיין קאָפּ צו איר אָף די קני.
דענסטמאַל איז געווען אַסאַך בעסער. דענסטמאַל האָט מען
נאָר איבערגעוואַרט דעם גוי, ער זאָל אַוועקגיין, האָט די
מאַמע אַינגעהייצט אין הרובע, אַרויסגעשלעפט די הון פון
צווישן זאסיק אַ געוילעטע און פאַרוקט זי ווייט אין
הרובע, קעדיי דער ראָסל-פלייש זאָל ניט שמעקן אָף דער
גאַנצער שטוב.

— דער רואַך כאַפט אים אַוועק די ביינער זיינע, — האָט
די מאַמע געשאַלטן דעם גוי. — אזאַ כאַזירניק, איז ער
קראַנק אליין אַרייַנטראַגן אַ הון און זאָגן:
— נאַ העניאַ, קאָך אָפּ...

דערפאַר אַבער, ווי נאָר די מאַמע איז אַוועקגעשטאַרבן,
איז שוין געוואָרן אַ ליידיקע שטוב. דער טאַטע פלעג זיך
אַוועקלייגן אָף גאַנצע וואַכן שלאָפן און בעראָ האָט ניט
געהאַט אַיינער אליין וואו זיך אַהינצוצאָגן. פונדעסטוועגן,
וואַלט ער נאָך אַלץ ניט געגאַנגען זיין קיין בעזפריזאָרנער
(וואַרום דעם עמעס זאָגנדיק, האָט ער נאָך אַפילע ניט
געוואוסט וואָס דאָס איז), נאָר ס'איז אויסגעקומען האַרבעסט-
צייט איז דאָס אויסגעקומען זיצט ער אַיינמאַל בעראָ אָף
די דוואַרישטשעס ווייט, ווייט פון דאָרף און ער קלערט,
אַז ער וואַלט שוין ניט געקוקט און געגאַנגען זיך באַשטעלן
צו אַ שוסטער, אַבי נאָר פאַרן עסן, ווילן זיי ניט. זיי זאָגן,
אַז דעם ערשטן יאָר דאָרף מען נאָך זיי צוצאָלן...
מיט וואָס וועט ער זיי גרעאַלן, מיט זיינע יעסורים?

איז טאָקע אים שלעכט, בערען, אפן האַרצן, וואָס ער
 ווייסט ניט וואו צו גיין, און אזוי ווי ער זיצט אזוי אונטערן
 קורהאן, דאָס היטל אָנגערודקט אַריבער די אויגן און קלערט
 דאָס אַלץ, גייט אָן פון די כוּטאַרעס דער קלענערער
 קרוטשיק (שוין דאווקע איינמאַל אַ גאַנעוו), און ער צע-
 נעמט אַ פאַטשיילע מיט כאזער מיט אוגערקעס און מיט
 בראַנפן, בעראַ זאָל ווערן אַ גאַנעוו און מיט אים עסן.
 קרוטשיקן טוט אויך באַנק, וואָס בערעס מאַמע איז גע-
 שטאַרבן, ער פלעג אַלע מאָל צו איר דאַרפן אָנקומען זי
 זאָל אים עפעס טרעפן. באַנאַכט פלעג ער קומען צו לויפן
 און אַ קלאַפ טאָן שטילערהייט אין גאַרטן אונטערן פענצ-
 טער, פלעג עס די מאַמע דערהערן די ערשטע און גלייך
 אַרויסגיין אַ באַרוועסע צו אים און אים אַריינלאָזן אין פינס-
 טערן הויז אַריין.

בעראַ האָט זיך אָנגעגעסן לעם קרוטשיקן מיט ברויט
 און מיט כאזער (די אוגערקעס מיט דעם בראַנפן האָט
 קרוטשיק אליין איינגעלאדעט) און טראַכטן האָט ער בעשאַס
 מאַיסע ניט געטראַכט פון גאַרניט. דערנאָך האָט ער זיך
 דערמאַנט בעראַ, ווי אזוי מ'האַט געפירט דעם אַלטן קרוטש
 (דעם אַ מיטריקלס אַ פעטער) איבערן דאָרף און מ'האַט
 אים געשלאָגן פאַר אַ בינשטאַק. דאָס גאַנצער דאָרף איז
 דענסטמאַל נאָכגעלאָפן. אַלע פאַקאַנטע גויהיים האָבן אים
 געשלאָגן גלייך איבערן פּאַנים. פון קרוטשן האָט גערינען
 די יושע. און די אויגן האָט ער אַריינגעגראָבן, באַ אים
 בלייב עס, אין דער ערד אַריין; בעראַ איז דענסטמאַל אויך
 נאָכגעלאָפן מיט אַלע אינגלעך און האָט עס אַלץ געזען,
 זאָל ער בעראַ איצט גיין גאַנעפן מיטן קליינעם קרוטשיק.

אז מיזאל אים אויך כאפן און פירן איבערן גאנצן דארף
 א צעבלוטיקטן, מיזאל אים שפייען אין פאגעס אריין, מיזאל
 אים מיימעסן, שלאגן מיט בייטשן און מיט שטעקנס און
 אלע אידן פונם מיניען זאל זיין א כארפע זיך פאר אים
 איינשטעלן? .. אבער אזוי ווי אפעסן האט מען שוין אפגע-
 געסן, האט זיך שוין בערא געשעמט כאראטע האבן.
 קרוטשיק האט אים נאר דערלאנגט א מעסער (וואס
 בערא האט אים נאך בא זיך ביז היינטיקן טאג) און מיט
 בערען האט ער אפגערעדט, ער זאל באנאכט ארויסגיין צו
 דער וואסקאבאינע. דאס הארץ איז אים ניט גאנץ מיטריקן,
 וואס דארט ליגט אזוי פיל פארטיקער וואקס און ער,
 מיטריק, זאל ארומגיין שלינג און - שלאנג.
 א קוינע אפן וואקס איז שוין דא. מיט דארף נאר אים
 צושטעלן די סכירע.

די אויגן לויפן אום בא קרוטשיקן בעשאס ער רעדט
 און רוען ניט איין אזוי ווי קוועקזילבער. די קנייטשיקלעך
 אף די שטיוול גלאנצן אלע אזוי ווי די שפיגעלעך און פון
 אונטערן היטל שטעקט בא אים ארויס א פארדרייט קו-
 טשערל, אזוי ווי בא א קאטשער אפן וויידעלע. בא בערען
 איז ניט געווען קיין קוטשער. בערא האט געמוזט טראגן
 דאס היטל אנגערוקט איבערן גאנצן קאפ. האט ער זיך
 מעיאשעו געווען בערא אזוי: קיין גוטער גאנעו וועט
 דאך פון אים סאיווי ניט ארויסקומען. וואס איז א גאנעו
 אן א קוטשער? א גאנעו אן א קוטשער איז אזוי ווי א
 קלויסטער אן א גלאק און פעטש כאפן אומזיסט גליסט זיך
 אויך ניט. אמער האט ער בעסער אפגעמאסערט קרוטשיקן
 צו דעם מיליצאנער און אנגעזאגט מיט אלע סימאנים ווי

אזוי מיזאל-אים דערהיטן לעם וואַסקאַבאַינע. און אליין איז
 ער די גאַכט אוועק פון דאַרף, אז מער זאָל זיך זיין פוס
 אהער ניט ווייזן, וואָרום קרוטש יזעט אים אַרויסלאָזן אלע
 קישקעס פון בויך. קרוטש קען זיי אַרויפּוויקלען אָף אַ טעלע-
 גראַפּנעם סלופּ איינציקווייס, ס'זאָל זיין אַ לערע. עפעס אַ
 קלייניקייט, קרוטש! זיינע פעטערס זיינען אויסגעוועזן וואו
 אַ קאַטערגע און ער אליין פליט אַרום איבער דער גאַנצער
 וועלט ווי אַ פויגל, און קיינער רירט אים ניט אַן מיט קיין
 פינגער. ס'שוין איינמאַל אַ קרוטשיק.

II

שוין צוויי זומערס מיט אַ ווינטער, ווי בעראָ איז קימאט
 ניט אַרויסגעפאַרן פון קיעוו. ווען ער וויל, האָט ער אין קיעוו
 אַן אייגענעם אויך, אָבער אָט אַ באלד צעיאָגט ער זיך אַהין.
 באַ בערען זיינען לאַנגע הענט און לאַנגע פיס, שטופּט ער
 זיי וואו אַ וואָגן און וואו אַ שטעלעכל. פון דעם זשיוועט
 ער זיך די גאַנצע צייט. בעראָ געדענקט שוין אפּילע ניט
 די צייט, ער זאָל אויסריידן אַ אידיש וואָרט מיט עמעצן,
 נאָך גוט, וואָס מיט די מאַגייפעס לעבט ער גיט. מעסט
 אינאיינעם, מיטלאַפט אינאיינעם און מיטילט זיך מיטן
 לעצטן ביסן.

באַ אים אין דער קאַמונע זיינען דאָ כעוורע פּין וואו
 זיי וועלט גאָר האָט אַן עק, נאָר פון זיין אָרט פון די קאַ-
 לאַקייטעס איז ניטאָ קיינער כּוץ אים אליין.
 פון דער כעוורע שטייט ער ניט אָפּ, בעראָ, וואוהין אלע
 לויפן, אהין לויפט ער אויך. זיי רופן אים נישט בעראָ און

זיי רופן אים ניט זשיד אויך, זיי רופן אים גאר „מענניצא“.
דער רואך ווייסט די פיינער זייערע פארוואָס ס'איז זיי
אזוי געפּעלן געוואָרן. דאָס פּלעצל (באַרקא מיטן צעפּלאַ-
טשעטן נאָז) האָט אים געזאָגט, אַז ס'דערפּאַר, וואָס בעשאַס
בעראַ גלייכט זיך אויס מיטן קנאַפּ אַפּן האַלז, מיט די צוויי
לאַנגע הענט און צוויי לאַנגע פּיס, קומט ער אויס פּונקט
ווי אַ ווינטמיל מיט צעלאָזטע פּליגה.

— דערצו, — זאָגט ער נאָך, — אַז אין אַ ווינטמיל מאַלט
מען מעל און באַ בערען רייסן זיך גרופּן.

— ליג אינ'דרי'ערד, — האָט אים בעראַ געזאָגט.

און פּלעצלען האָט ער דאוּקע ליב געהאַט בעסער פּון
אַלע כעוורע, ווייל פּלעצל איז געווען אַ מענטש אָן אַ גאַל,
ער וואָלט קעסיידער אָפּגעגעבן יענעם די נעשאַמע. אָט
שפּילט ער מיט אַ יאַט אין קאַרטן און געווינט אָפּ באַ
אים אַלץ ביז דע- לעצטער שמאַטקע אָפּן לייב. פּלוצים
נעמט ער, שאַרט אויף אַלץ ביז אַ פּיצה און גיט אָפּ אַף
צוריק:

— אַף וואָס דאַרף איך?

ער קען שוין זיין איצטער ווייט, באַרקע. ער האָט בערען
דאוּקע אויך גערופן מיט זיך. אים איז שוין נימעס גע-
וואָרן — זאָגט ער, — צו זיצן אַף איין אָרט. אָבער בעראַ
האַט, פּונקט פאַרקערט, פיינט געהאַט זיך אומשלעפּן. איצט
האַט ער מוין פּיין כאַראַטע. בעראַ געדאַרפט געווען אוועק-
פאַרן באַצייטנס, וואָלט ער דאָ פּון קיין צאַרעס ניט גע-
וואוסט. אזוי איז אים דאוּקע אין קיעוו געווען גוט און
אַלע זאַכן. שוין דאָס אַנדערע יאַר אַף איין בוידעם, וואַרעם
ווי אין אַן אויער. קיינער האָט דיך די גאַנצע צייט מיט

קײן פּינגער נײַט געטאַרט אַנרירן. וואָס דאַרף מען מער,
אַפּילע אַ מיליציאַנער האָט קײן רעכט נײַט שלאָגן: פּירן
פּיר וואוּ דו ווילסט, שרײַב, טי, נאָר שלאָגן נײַט. וואָלט
דאָך אַלץ געווען גוט, ווען נײַט די פּלוצימדיקע סרײַפע
מײַט דער כאַפעניש. די פּלעטער איז, ווייזט אויס. ענג אין
קאַפּ, טאַמער דרײַען זיך אום עטלעכע שקעטן איבער דער
גאַס...

בערען, דעם עמעס אייך זאָגן, ווילט זיך נײַט גײן אין
קײן קינדערהױז. בעראָ ווייסט, אַז סײַנעט שוין פּון אים
סאַי ווי קײן לײַט נײַט זײן, וויל ער נײַט און ער דרײַט זיך
די גאַנצע צײַט אויס. מײַהאַט שוין עטלעכע מאָל אונטער-
געשיקט מענטשן, קאַמיסאַרן אַזעלכע. צו זײ אין קאַמונע
אַרײן, אַז מײַזאַל אַוועקוואַרפן די אַרבעט און גײן זיך אײַב-
שרײַבן. האַלטן אַלע, אַז מײַדאַרף נײַט.

בעראָ, טיף אין האַרצן ווייסט ער, אַז מײַטן קינדערהױז
איז נאָר אַן אַנשטעל. ער וואָלט דאוּקע געגאַנגן זיך
לערנען אַהין פאַר אַ סטאַליאַד אַדער וואָס, און דאַס, וואָס
מײַדאַרף זיך דאַרט אַלע מאָל וואַשן און צוואַנגן, וואָלט ער
זײ מויכל געווען. סײַנאַר, וואָס ער ווייסט, אַז סײַז אַ ליגן.
וואַרום ווער דאַרף אַזעלכע גאַנאָוים אין אַ קינדערהױז.
ווען ער, בעראָ, איז אַ קײסער, וואָלט ער דער ערשטער
געמאַכט טיל טעל פּון אַלעמען און סאַף. ער פאַרשטייט
עס אַלײן! סײַגלאַט, וואָס ער האָט שוין בײַז אַהער זיך דורכ-
געמוטשעט, וויל ער נײַט גײן מײַטן גוטן ווילן צום טױט אין
די הענט אַרײן: דער דאַקטער, וואָס גײט דאַרט אום אין
קאַראַנטײן מײַט אַ ווייסן פאַרטעך, מײַווייסט עס שוין, אַז
ער שטעלט אַף צוקלױמערשט פאַקן יעדערן באַזונדער, נאָר

אין די פאקן גיסט ער אריין אזא סאם, פארדרייט זיך
אדראזע דער קאפ און אף מארגן שיט מען אן אף דיר
א גרויסן בארג ערד און טאקע אן עמעסן בארג און א סאף
צו די געשעפטן.

- דערווייל האט זיך אנגעהויבן מיט דער כאפעניש אזוי
שלעכט, אזוי שלעכט, אז מ'האט זיך גאר אליין ניט געריכט
ווי אזוי ס'געגאנגן וואס א טאג ערגער. לעם די גארקיכן
זעט מען ניט קיין איין פופס, אפן מארק איז שאפל. מ'האט
געמיינט איבערזיצן עטלעכע טעג אין די לעכער, טאמער
וועט בעסער ווערן, הויבט זיך עס גאר ניט אן. מ'גייט ארום
מיט די פאנאריקלעך און מיניזשעט. איצט איז די קאמונע
שוין אזוי צוגעשטילט געווארן. אז מיניצט אלע ווי די
הונגעריקע מייז. קיינער כאפט זיך ניט ארויס אף דער
ארבעט און ווער ס'גייט אוועק, דערלעכט ניט קומען צוריק.
שלעכט אזוי צו ליגן אן א שטיק ארבעט, די קארטן קריכן
שוין פון האלז און שלאפן גליסט זיך ניט. קאליא סימסטאני
זאגט, אז ער איז גרייט אויסאמען די גאנצע שטאט. בא-
נאכט קען ער אַנלאָזן אזעלכע גאזן אין די טרויבעס, אז
אינדערפרי זאלן אלע אויפשטיין טויטע, ער ווייסט, ער האט
אזא מיטל.

אויב זיי זיינען שוין יא אזעלכע, איז יונז א טויט
און זיי א טויט, מ'דארף נאר עפעס צוקלערן מיזאל קענען
זיך ארויסכאפן באצייטנס פון שטאט.

פאראן ווייטער כעוורע, וואס זאגן, אז מ'גאר ניט אזוי
שלעכט. די שקעטן, וואס מ'האט אויסגעכאפט, גייען ארום
אויסגעקליידט ווי די יאלדן און מ'לערנט זיי פאר „זעמלע-
מערן“.

ווייס איך וואָס! בעראָ וויל גיט זיין קיין פּאַריץ. אַ
„זעמלעמער“ איז אַ פּאַריץ. מיטאַרף פּריסירען די שטאַט און
אַ סאַף. נאָך היינט באַנאַכט וועט מען אַלע אַוועקגיין פון
שטאַט. דער בוידעם מיט ביידע קוואַרטירעס זייערע זיינען
אַפן צום „דניפער“ צו, וועט מען זיך באַנאַכט אויסשיטן אַלע
מיט די מעסערס אין די הענט און אַוועק מיטן שלאַך
לאַנג אויס דעם דניפער. סינאַר שלעכט, וואָס מ'איז שוין
הונגעריק דעם דריטן טאָג.

דער קניאַז האָט געזאָגט, אַז מיטאַרף אַרויסשיקן עטלעכע
העלדן אַף אייגענער ריזיקע און קריגן עפעס עסן.
און מ'האַט טאַקע אזוי געטאַן:

עלף אַ זייגער אינאַוונט נאָכן ערשטן שלאַף האָט מען
אַרויסגעלאָזט פּימקען דעם קניאַז (ווייל ער האָט זיך אַליין
אויסגערופן) און בערען (דערפאַר, וואָס ער האָט זיך פאַר-
רוקט אינם ווייטסטן ווינקל אַפן בוידעם) און אַלס אַ דריטן
האַט מען גענומען סימסטאַיען (ווייל ער איז דער גרעסטער
גיבער). האָט מען זיי אַרויסגעלאָזן זיי זאָלן „אַנטלייען“
ערגעץ אַביסל פּיקעכץ.

בעראָ האָט אויפגענומען אין זשמעניע אַריין זיינע צע-
שפּיליעטע פּאַלנדיקע שטיקלעך פּלידערן און האָט זיך אָן
כיישעק אַוועקגעשלעפט נאָך די צוויי העלדן פון דער
מישפּאַכע. זיין אייסעק איז דאָ דער קלענסטער. ער וועט
נאָר דאַרפן שטיין באַ אַ זייט און אַכטונג געבן. וואוהין
גיין, פאַרשפאַר ער זיי פּרעגן. מינאַסטאַם וועט מען גיין
צו קרופּסקעס געסל אַ טרייבער טאַן דער אַלמאַנעס קלייטל
בעשאַס זי וועט נעמען איבערשלעפן אירע קוישן סכוירע
אַהיים אַף נאַכט. מיילע, כאַפט זיי דער וואַטלמאַכער, זיין

קאפ טראגט אים סאי ווי ניט אף קיין גרויכע זאכן. וואָס
 מען וועט אים הייַן, דאָס וועט ער טאָן...
 די כעוורע האָבן אָבער ניט באַוווּזן אַרויס פון גאַרטן
 אָף איבערטאַנצן די פּרייט גאַס, ווי זיי האָבן דערזען אַ הייַבל
 ניט קיין געוויינלעכע דורכגייער מיט אַ פּאַר מיליציאַנערן
 פון פּאַרנט. פון רעגע צו רעגע טוט פאַ זיי אַ בליץ א
 לאַמטערנדל פון קעשענע אַרויס און זיי גייען גלייך צום
 גאַרטן אַזוי ווי מ'האַט זיי עמעצער אַנגעוווּזן זעם וועג.
 בעראָ האָט פון דער ערש-ער רעגע ניט געכאַטט נאָך
 אַפּידע אין וואָס זאָ גייט, אָבער ווי ס מ-טאָי האָט אַ שושקע
 געטאָן — „אַטער“, וויינען זיי אַזע דריי צוגע-אלן צו דער-
 ערד און פאַ נערען האָבן גענומען אַזוי טראַסקען די ציינער
 אין מויל, אַז ער האָט געמוט צו האַלטן זי מאַרדע מיט
 דער האַנט, ער זאָל אַהער נאָך ניט אַנזיגן מיט זיין קלאַ-
 פעריע קיין שלעק מ'ט פירן עס. קאַליאַ האָט אַ שושקע
 געטאָן קיין ער זאָל לויפן צו וויסן געבן דער גרופ, וואָרום
 דער פּוידעל איז שוין, דאַכט זיך, פאַרשפּילט. און בעזען
 האָט ער געוואָגט:

— דו, מעקניצע, לויף צום דג עפר לעם גרויסן שטיין,
 וואָ ט, וועלן ליר דיר אַנאָגן.
 פאַ סימטטאָען האָבן זיך צעשפּלט די אויגן ווי פאַ אַ
 קאַץ און אליין טיער זיך גענומען גאָנווענען צו- פו זעם
 פון אַנאָנדע- זייט. בעזע האָט דערזען ווי אַוי ער פלייגט
 דאָ אַליין אין מיטן נאַכט, האָט ער זיך צו געשלאָגן שטאַר-
 קער צו דער ערד און גע-ומען בעכער אויסוואַ ט אַף
 כעוורע: וואוהין וועט ער דען אליין לויפן? דערווייל
 טראַסקען אים די ציינער אין מויל. ער האַרט ווי טריט טו-ען,

מענטשן דערייאקסענע זיינען דאָ ערגעץ נאָענט, זיי רעדן שטיל... פֿזרען ציט זיך אויט יעדער מינוט פֿאַר אַ יאָר. פֿלוצים דערהערט ער ווי כעוורע שיטן זיך דורך לעס אים איינציקווייס. האָט ער זיך אייך אייפגעכאַפֿט, ווידער אַמאָל אונ- ערגעכאַפֿט די פֿאַלנדיקע הויזן און נאָך זיי. סיפֿנסטער. דער ביריאָן שטעכט אין די פֿיס און אונטן לויפט מען ערגעץ נאָך. לאַמטערנ־דלעך צינדן זיך אלע רעגע אָן אַזוי ווי די מ כאַשייפֿישע אויגן. עזעס אַ דערוואַקסענער רופֿט ערגעץ פֿון אַ זייט:

— „רואיק, כעוורע, מירן אייך גאַרניט כאָן. איר וועט באַ אונז זיין אַפֿיעגעסן און אַנגע-אַן.

פֿליצים האָט סיוכוויי אויכגעשאָסן פֿון יענעם ווינקל מיט אַ געוויין בערען האָט עט אַ זויג געטאָן פֿאַם האַ-צן: ווייזט אויס, זיי האָבן פֿאַרנומען דעם גאַנצן כוידעכ. פֿלוצים האָט בעראַ דערהערט אַרום זיך נאָענט סימסטאָיס הייסע און ציגעשטיקע שטים:

— זיך צעשיטן איינציקווייס! אינזינען האָבן דעם דניעפֿר, אַראַ: וואַכער.

כעוורע האָבן זיך מיט אַמאָל צעזייט אין אלע 4 זייטן און בעראַ האָט זיך אויך אַ לאַז געטאָן מיט עטלעכע כעוורע צום דורכגאַנג־היי, וואָס אַף אינסטיטוט־ס־ע. נאָך איין רעגע איז מען אינאָם הויכן הויף, אַבער פֿלוצים האָט זיך אַזוי ווי אַ רוק אַרויס גע-אַן באַ בערען די ערד פֿין אונטער די פֿיס און בעראַ האָט ערגעץ אַ טראַכעט געטאָן מיטן קאַפֿ אַראַפֿ אין אַ טיף אַריין.

פֿליענדיק האָט אים נאָר אַ שטאַרקן ריס געטאָן אין האַרצן — מאַמע!

אין ווי א בליץ איז אים דורכגע-לויגן אין געדאָק, אז
ס'איז שוין נאָך בערען! א כאָף! פאַרטיק מיט דער פיש-
קאַרטאָפליע!..

III

א מעכאַבר'ישע האָרע

ס'איז טכילעס האַרבסט.

אין קיעוו איז דער האַרבסט קעסיידער אַ גאָלדענער:
מענטשן, זון, קאווענעס אַף יעדער ראָג, און וואו אַ טראָט
שטייען קוישן מיט אלערליי אויבסן, וואָס בעטן זיך אליין
אין מויל אַרײַן. די באַוועגונג אַף די גאַסן איז אַ פויב־עכע.
מישטופט זיך ניט, מיִאַגט ניט. דער לייכטער וועטער גיסט,
פונדעסטוועגן, אָן פולקייט אין די אייוורים, גייט מען זיך
אונטער...

נעכטן האָבן זיך נאָך אַפגעטאָן אַביסל כידושים אין
שטאָט מיט די בעזפריזאָרנע, וואָס מ'האַט אַרויסנאָגלייט
פון קיעוו. פאַר דער שטאָט איז עס געווען אינגאַנצן אומ-
גערײכט. מ'זעט אַנאָפגעלויף—לויפט מען אויך.

— וואָס איז?

— מ'פירט בעזפריזאָרנע אויסגעבאָדענע...

ווייטער אַנאָפגעלויף. — וואָס איז ווייטער.

— וואָס, איר זעט ניט, וואָס די בעזפריזאָרניקעס צוטייען

אַנאָ? זיי שפייען פון די באַלקאַנען, זיי וואַרפן די היטלען

זיי לאַכן, שמופן פייגן און קיינער קען זיי גאַרניט ניט טאָן.

איינער האָט אַפגעטאָן נאָך קלוגער: ער האָט זיך אַרויפ־

געקלעטערט אַפן דאָך און איז אינגאַנצן אַנטלאָפן געוואָרן.

אין א פאָר שאַ אַרום — מילויפט ווייטער.

— וואָס איז?

מיפירט בזפריזאָרנע צום וואַקזאַל: זיינען טאַקע גע-
גאַנגען גאַנצע מאכנעס כעוורע אין רייען, נאָר שוין ניט
קיין בזפריזאָרנע, ניט קיין טייסטער יייסערס. מערער
האַבן זיי געהאַט אַ פאַ:עם פון סאַלדאַטן, וואָס מישיקט
עפעס אָפּ אין אַ ווייטער פרעמד. זעלטן ווער פון זיי
סיטראָניס אַ רעסטעלע אָף די פלייצעס אָדער אַ שמאַטאָווע
קלימזקל. אַרום גייט אַ פעסטע וואַך פון מילציאָ:ערן,
רייטערס און פיסגייער און יעדער דורכגייער אין גאַס
שטילט זיך אָפּ פון דאָס ערשט קוקן און מ'איז ניט יו צע
מיטן קוקן, מילאָזט זיך נאָכגיין. אַנדערע גייען אַפילע ווייט,
אַ:דערע—פונם אי:גערן אוילעכ—גייען ביזן סאַמע וואַקזאַל,
מיבאַגלייט געטריי און אזוי ווי סיטוס אַפילע באַנק די שיד.
נעכטן האַבן זיך געטאַן כידושים אין שטאַט, נאָר איצט
צוריק שטיה. דער ז.לבער שיינער וועטער אָף די גאַסן,
דיזעלבע פויבלעכע באַוועגונג אָף די גאַסן. מינער, פרויען,
קינדער, מיגייט אום מיטן פרייטאָרגן. באַ אַנדערע זיינען
די גאַנגען נאָך אַפילע פון נאַכטן פאַרגרייט און מ'דאַרף
זיי אויספילן, האַט זיך יעדערער זיינס אינזינען.
אין אָף אינסטיטוטסקע גאַס איז דאָ אַ הויף אַזא, פון
יענער זייט הויף אַ גרונ אין בוריאַן באהאַלטן. אין גרונ
איז פינסטער און אין דער פינסטער ליגט עפעס אַ פאַר-
שוין, נאָר וואַרט אַ רעגע ער רירט זיך שוין, נ'איז בעראָ.
בעראָ האַט זיך גענומען רירן מיטן אַנגערוקטן היטל
אַריבער די אויגן, גענומען קרומען מיטן שעפעליאון
דינעם פיסק און זיך בעטן.

— שעפע זיך ניט, אי, גיי, שעיע זיך ניט!...
אים האָט זיך געדאַכט, אז בילאָם מיטן איין אויג האָט
זיך אָף אים אָנגעזעצט רייטנדיק און מיאלעט אים די
פייער.

בעראָ אָף שלאָגן זיך איז ער ניט קיין בעריע, זיין איינ-
ציקער קלייזאיען איז שטעדיק זיך אָפּפּעסן און מיט גוטן.
— שעפע ניט! אי, גיי, לאָז, וואָס טוטסטו! שעפע ניט!
פּלוצים האָט ער אַניעפּן געטאָן די אויגן יון אין איין
קערעף-אַאין דערפילט זיין איינזאַמקייט. האָט ער געכאַפּט
זיך דערמאַנען מיט גיכע טריט, וואָס עס קומט דאָ מיט
אים פּאָר.

וויפּל איז שוין אוויק נייכט זינט ער ליגט דאָ. ווייז ער
ניט, בעראָ: קען זיין, אז איינע קען זיין, אז צוויי. בעראָ
האָט טיפּנדיק דעם גרויסע באַל אָפּן שטערן, געשטופּט די
צונג פון מויל. אים האָט זיך געדאַכט, אז ער וועט דער-
לאַגען און זיך אליין אַרומלעקן דעם ווייטאַק, וועט אים
זיין בעסער. ס'איז אָבער געווען אומעגלעך, האָט ער ניט
געמאַכט קיין שיעס יון גענימען מיט צעדרייטע פיינער
זיך דורכמאַכן אַ וועג פון דער שמאַלער הויכער גרוב
אַרויס.

אַרויסקריכן איז ניט געווען אזוי שווער, ווי מעסוכן
דאָס פּאַלן איז געווען. ליימיקע טרעפלעך, אַלטיאָרג,
כוילער נאַע־ער מיסט פאַם כאַמע מויל פון גרוב, קען,
הינט, שטיקלעך גלאָז. פּלוצמדיקע ליכטיקייט און בעראָ
איז צוריק אָף דער ערד.

— קום— האָט ער אזוי ווי זיך אליין אַרוף געטאָן און
ער האָט זי אַ לאָז געטאָן אזוי ווי פּאַרזעצן די ריכטונג,

וואָס די גרונד האָט אים אָנוואַלטן איבערגעשלאָגן, ניט
געזון כאַכן.

צוריק גוט קוואַרטיר ניט ער גייט, ניט סציט אים אַהין
און אומבאַטראַכטערהייט האָט ער דערפילט, אַז די פיס
טראָגן אים פון אינסטיטוטסקער באַרג אַראָפּ, אַראָפּ, און
גלייך צום צענטער. די זונען ליכט מיט דער וואַרעמקייט
האַבן אים עפעס שטשילנאַ אַ שטייף געטאַן זיין מאַגערע
דנקייט פֿין אויבן ביז אַראָפּ. האָט ער גגען אַ ציטער
מיט זיין גאַצער לענג. נאָר אַנשטאַט אַראָפּ אַפֿן קרע-
שטשאַטיק אַז ער בעטער אַוועק מיט מערי גער און פון
דאָרט דורך ליטעראַנער אַפּ בעסאַרבקער באַרג. ער גייט
קאַלומאַן סגייט זיך, כאַטש די פיס זיינען באַ אים אַזוי ווי
אין אַ פענע אַריינגעטאַן אַן אַפֿן קאַפּ פילט ער עפעס
אַן ענגן רייף אַזוי ווי אַ רעמל פון אַ זפּ.

בעראַ זעט פון דער ווייטן, וואו די שטעלעכלעך, רונדדיק
לעך, וויינער, פענצער, קלייטן, אלע האָבן זיך עפעס
כאַו ענדערט, זיינען ניט אַזע כּזו ווי שטענדיק. דאַכט זיך,
וואָס פאַר אַ באַטועף האָט נאָר אים זיך אַ לאַז טאַן כּיט
כעוורע גאַלאַפּ אַ בער אַ גאַט און פון יעדער רונדדיק אַ
טשוּפע טאַן און סזאַל זיין אַפּ צוויי וואַכן עסן דאָס בעסטע
און דאָס שענסטע, אַבער איצט זיינען באַ אים קורצע
הענע. איצט דאַכט זיך אים עפעס, אַז ער איז שוין דאָס
צווייטע מאָל אַ יאַלע אַפּ דער גרויכער וועלט, אַז אָט די
ווייבלעך מיט די ברייטע פאַרטעכער, וואָס זיצן באַ
בי קוישן, די אינזאַלדן אין די רונדדיקלעך זיצן שוין, און
זיי וואַרטן נאָר אַפּ אים זיי זאָלן אים גיכער אַ כאַפּ טאַן
פאַם קאַלנער און אַנהויבן שרייען „האַוואַרישטש מידיציאַ“

נער, "זאָיאַרישטש מיליציאָנער", און ספּאַטיס דער
 קאַזפּאַט. בער אַ האָט געמיינט גניוועש איין גאָס נאָך
 דער אַנדערער. ער איז געגאַנגען שוין אין גאַנצן אָן אַ
 טאַכלעס, צוריק זיך אומקוקן האָט ער ניט געוואָגט, אזוי
 ווי אָן אַ שיר שפּיזן גייען אים נאָך נאָך זיין אקן. זאָל ער
 נאָר פּרוּאוון זיך אויסקערעווען, איז זיין טויט אַזן אַרט.
 גייט ער פּאַרויס, די ווייטאַקו צעגייען זיך אים פון די
 ניינער און ער גייט שוין מיטן געפיל פון אַ הונט, וואָס
 האָט זיך בעדערעך נעס אַרויסגעדרייט פון דער פּאַרנדיי-
 קער שטייג הינט און פון די היצליעס. זייער מאַדנע איז
 צו קוקן ווי אזוי אַדערע הינטלעך פּאַרוואַרשט מען דעם
 שליף אָפּן האָז און זיי דריגען זיט די פיס לעך, אַז ספּאַר-
 נעמט אזוי שטאַרק פאַרן האַרצן. זיינען יענע כאַטש קליי-
 נינקע און ער, בעראַ, איז אַ גאַנגער, אַ ווייכער הונט זיט
 איינגעפאלען זייטן אין מיט אַ פולן קאַפּ מיט פּאַכאָד. באַ
 אים אָפּן פּאַנעם איז אזוי ווי אַנגעשריפּן, אַז ער וויל זיט
 דעם שליף אָפּן האַלז און וויל זיט דעם שטייג. סיגע-
 ווענדט, צי ער וועט קלוג אויסמיידן די גאַסן, אַף וועלכע
 דער וואָגן פּאַרט אום.

"קען ער נאָך כאַטש בלייבן לעבן אויך".

בערען האָט זייער גענומען נידען דאָס האַרץ, אַז ער
 האָט גאָר אַליין ניט געוואוּכט וואָס סיטוט זיך דאָ מיט אים.
 אַף אַ רעגע, אַז דער פּאַכאָד האָט אים אַזגעלאָזן. האָט דער
 הונגער אים גענומען זויגן. בעראַ האָט קלאָר דערזען פאַר
 די אויגן ווי אזוי בעשאַט ער איז נאָך געווען אזוי אַ אינגל,
 אַ בעראַ, איז ער איינמאָל טישעפּאַוו גיפּאָן אין שטאַט
 אַריין מיט זיין מאַמע. אלע האָבן דענסטמאָל דאָרטן גע-

פאסט און מ'איז געגאנגען מיט די זאקן. די גאנצע שטאָט
אָפן הייליקן אָרט. איצט האָט זיך אים אויך אויסגעוויזן,
אז ער איז אַסאך קלענער ווי אָף דערעמעס. די הויכע
מאַמע זיינע פירט אים פאַר דער האַנט און די גאַנצע
שטאָט גייט מיט זיי אָפן הייליקן אָרט.

בעראָ האָט זיך געשטאַרקט און עטוואָס ניכטערער אַ
הויב געטאָן זיינע פאַרכאלעשטע אויגן, האָט ער דערזען,
אז ער איז שוין דאָ אויך אין עק שטאָט. דאָ זיינען די
טראַמוואַיען איין גרויס מיט די הייזער, אַזעלכע פיצעלעך
דירעלעך שטייען דאָ אומעטום, און ער איז, דאַכט זיך, גע-
ראַטעוועט. עפּשער האָט זיך די מאַמע זיינע אָף יענער
וועלט דערוואוסט, איז זי געקומען, אים דורכגעפירט אלע
גאַסן און אַרויסגעפירט פון דער סאַקאַנע. בערען איז פּל-
צים אַראָפּ אַ שטיין פון האַרצן, ער וואָלט אַפּגעגעבן איך
ווייס ניט וואָס, ער זאָל דערזען עמעצן איצט פון זיינע
כאַוויירים, נאָר ס'ניטאָ קיינער.

אָפן גאַס שפּילן זיך קינדער באַ די שוועלן. בעראָ פּילט
איצט מיטן גאַנצן האַרצן, ווי אזוי ער איז זיי מעקאַנע. איין
פאַר גאַנצלעכע הויזן, ווען ער האָט און אַ העמד, איז ער
דאָך אויך אויס בעספּריזאָרנער, אזוי ווי אַ הונט מיט אַ
בענדעלע אָפן האַלז, און נאָך אַ שטוב דאַרף מען האָבן
און אַ מאַמע... בעראָ האָט זיך ווידער אַמאָל דערמאַנט,
אז ער איז טויט הונגעריק. אליין זיין לאַזט מען אים ניט
איבער אָף קיין רעגע. די מוירע טרעט אָפּ אַ וויילע,
גייט אַרויס צו אים דער הונגער. זיגט ער לעבט, בעראָ, איז
ער נאָך קיינמאָל ניט געווען אזוי אויסגעמאַטערט און פאַר-
כאַלעשט ווי דאָס מאָל. דאָ גייען די גאַנצע צייט נידעריקע

הייזלעך מיט ברייטע הויפן און נאך סעדער בא די זייטן,
 אבער בעראָ האָט פאַרשטאַנען, אז ניטאָ זיך וואָס צו שטופן
 אין קיין הויף, קיינער וועט אָף אים איצט קיין ראַכמאַנעס
 ניט האָבן, פאַרקערט, מוועט זיך אין אים נויקעם זיין אזוי
 ווי אין האַמאַנען. אלע, אלע ווילן זען זיין פלוט. איז ער
 געגאַנגען ווייטער אזוי מיט אונטערגעסלעך אין אַ גליי-
 כער-אַן-ערעך ליניע צום אַרויס פֿון שטאַט. פלוצים איז
 ער אָנגעגאַנגען אָף אַ גרויסער בדינדער וואַנט, וואָס מאַכט
 די גאַס פאַר אויס גאַס. בעראָ האָט אָפגעטראָטן אָף אַ פאַר
 טריט צוריק און זערוזען, אז ס'איז עפעס אַ פאַבריקע מיט
 קוימענס און קעדיי ניט פאַרקריכן וואוהין מ'דאַרף ניט,
 איז ער אוועק עטלעכע טריט אָף צוריק אין מיט אַ קורץ
 געסעלע אַרויס אָפן ברייטן שליאַך. גלייך אַקעגן איז גע-
 שטאַנען אַ פאַרק. בעראָ האָט ניט געמאַכט קיין שיעס און
 געכאַפט אַ קוק צווישן די ציגל-לעכער, איז שאַ, ס'פוטט
 און שטיל. האָט ער אינדערגיך אַריבערגעקלעטערט די
 ציגעלנע גראַבע וואַנט, וואָס פֿונויפן מיט דראַט. און
 דאָרט האָט בעראָ ערשט דערפילט מיט אלע אייווריס, אז
 ער איז באַלעפאַס אָף זיך אליין. האָט ער צוגעזוכט אַ קילער
 אָרט אונטער אַ בוים אין געדיכטן גראַז און זיך אויסגע-
 צויגן אין זיין גאַנצער מאַגערער לענג.

IV

- די טרובעס פֿון די פאַבריקן האָבן אין עק שטאַט גע-
 פייפט, ווייזט אויס, צו פיר אזייגער. בעראָ האָט זיך דורכ-
 געטשוּכעט אין גראַז, האָט זיך אויפגעשטעלט אַ פאַרשלאַ-

פענער אף די געשוואלענע פיס. דער בויך האָט אים
 אויפגעצויגן צום סאַמע רוקן און ער איז אוועק מיטן פאַרק.
 גראז, בייטלעך, גריבער. ס'זאל כאָטש אָף איין נויס
 הענגען אַ באַר אַדער אַן עפל. די בוימער, ווייזט אויס, זיינען
 אויך אין קאָס אָף בערען, אלע האָבן זיך אַנגערעדט נאָר
 אָף אים. דערוויל האָט העראַ דערזען נאָך אַ פאַרקאָן. פון
 יענער זייט פאַרקאָן אויך אַ גאַרטן און דאָרט שטייען עפעס
 הויכע באַשעפענישן מיט אויסגעפויגענע העלזער און קייען
 זשייקע. בעראַ האָט ניט געכאַפט פון דער ערשטער רעגע,
 וואָס דאָס זיינען פאַר אַ כאַיעס און אַ זאָג געטאָן צו זיך
 אליין:

— „זאַטכען“.

אַבער נאָך איידערער האָט אויסגערעדט דאָס וואָרט,
 האָט ער זיך שוין דערמאַנט, אַז וואָס רעדט ער, עס זיינען
 דאָך קעמלען און ער האָט זיך דערפרייט, וואָס ער איז
 לעס סאַמע טיר-גאַרטן. איצט דערקענט ער שוין דעם
 פלאַץ. בעראַ איז איינס און צוויי אַריבערגעקראָכן דורכן
 הויכן פאַרקאָן און געטראָפן ניט צו די קעמלען, נאָר צו
 עפעס קליינע הערשעלעך און פון דאָרט האָט ער דערהיט
 אַ רעגע, ווען קיינער איז נאָענט ניט אומגעגאַנגען און
 איז אַריבערגעקראָכן דעם זשערדקע-פלוויט און איז אַרויס
 אָף דער אלייע.

בעראַ האָט ליב געהאַט דעם אַ גאַרטן פון שטענדיק
 אָן. ער איז שוין דאָך דאָ אַמאָל געווען. ער האָט באַצאָלט
 געלט און איז אַריין דורך דער טיר. אזוי ווי אלע אומעטום
 האָט ער ליב גיין פאַר געלט, בעראַ אין קינאַ — פאַר געלט,
 אין צירק — פאַר געלט און נאָר איצט איז ער אַהער אַריין

ווי א גאנויהא. אָבער ס'מאָכט ניט אויס, דער אויסזען פון
די כאַיעס האָט אים אזוי ווי א שטיל געטאָן דעם הונגער.
מענטשן האָבן זיך דאָ אומגעדרייט שיטערלעך, אַנדערע
האָבן אומגעפירט קינדערלעך באַ די הענט. מ'שטעלט זיך
אַפּ אין מ'קוקט, בעראָ קוקט אויך. אָט אַ גייען אַ פאַרפאַלק
מיט אַ אינגעלע. זיי שטופן דעם הירש שטיקעלעך בייגל
צווישן די זשערדקעס פונם פלויט. דער הירש עסט פון די
הענט און דאָס קינד טאַנצט אונטער. באַ יעדער ביסן, וואָס
מ'גיט דעם הירש, דערוועט עס און נעמט טאַנצן אָף איין
אָרט און זיך פאַרגיין פון געלעכטער.

בעראָ האָט איצט אַליין אַרויסגעזען, אַז דער הירש איז
טאַקע אַ פאַרשוין מיט אַ שטאַלט. ער גייט אויסגעקליידט
אין זיין פעל ווי אַ אוישער און דעם קאַפּ הערנער טראָגט
ער אָף זיך אזוי ווי אַ קלויסטערל אַ גאַנצן און ס'איז אים
גאַרניט שווער... אָט ווען אַ מענטש קען זיין אַ הירש,
וואָס וואָלט אים דענסטמאַל אַפגעגאַנגען? דאַכט זיך, מיזאַל
מער קיין זאַך ניט עסן כּוּץ גראָז, קען מען דאָך אויך זיין
זאָט יאָרן לאַנג...

פון די ווייטע שטייגן, וואָס אַקעגנאיבער האָט בעראָ
דערהערט, ווי די כאַיעס האָבן גענומען ברילן און ס'איז
אוועק אַ באַוועגונג צווישן זיי.

אי בעראָ, אי דער הערש האָבן איינצייטיק אַנגעשטעלט
די אויערן און געכאַפט מיטן געדאַנק, אַז מען גיט שוין
דאָרט דעם אוילעם עסן.

בעראָ האָט זיך אַ לאַז געטאָן צו ווייטע שטייגן. אין
איין מויער זיינען איינגעצוימט דריי דירעס: פאַר די לייבן,
דעם טיגער און די לעמפערטן. די כאַיעס ברילן אין זיך

און א מענטש ווארפט זיי שטיקער רויטן פלייש מיט גרויכע
ווייסע קנאָכן.

ווי בערען האָט זיך ניט געגלוסט עסי, האָט אים פלוצים
א קער געטאָן אָף צוריק צי פונם רייסן, וואָס די כאיעס
לאָזן אָן, צי פון דער טונקלער רויטער מאַרע, וואָס דער רוי-
טער פלייש מיט די ווייסע קנאָכן האָבן. אַזער בערען האָבן
זיך איבערגעקערט די קישקעס אין בויך און ער האָט מיט
אַמאָל גענומען ברעכן פון לידיקן בויך אַרויס מיט דער
גרינער גאל. דער גאַנצער פליכעוואטער קאַפּ איז אים
אָפגעשוויצט געוואָרן אונטער דער היטל. דאָס מויל מיטן
גאַנגל עפען זיך פאַ אים אָן אַן אויפהער, כאַטש ברעכן
איז ניטאָ מיט וואָס.

זיך קוים אָפגעפאַצערט מיט דעם קיבעד, איז בעראָ
אוועק מיט א נאסו מייל און מיט פולע פאַרטערטע אויגן
ווייטער. א באַכער איז געגאַנגען מיט א קויש פיש אין
געוואָרפן איבערן געפלאַכטענעם דראַטענעם פרויט גאַנצע
זשמעניעס טויטע פישלעך צו די וואסער פויגל. די צאפ-
ליעס מיט די דינע פיס האָבן זיך א לאָז געטאָן אָף די
פישלעך, די פושליעס זיינען אויך דאָ, מיכאַפט א פישעלע
אין לאַגן פיסק אריין, פאַרהויבט מען דעם קאַפּ, ארייפ-
געוואָרפן דאָס פישעלע, געוואָרפן ביזן שלינג און פאַם
סאַמע שלינג טוט מען זיך א ווארג און אַראָפגעקוועטשט
גאַנצעהייט.

— ניטאָ פאַ זיי קיין ציין, — האָט בעראָ א זאָג געטאָן
ניט וויסנדיק צו וועמען.

דער באַכער מיטן קויש האָט א וואָרף געטאָן א ביטל-
בליק אָף בערען און איז אוועק ווייטער. האָט בעראָ אים

שוין אויך באַטראַכט אין די פלייצעס, דעם באַכער יענעס.
 די סלינע איז אים גערינען אין מויל אזוי, אז ער האָט זי
 קוים באַוויון אַראָפּשלינגען. האַט פּעראַ שוין איצט אַרויס
 געזען, אז דאָס בעסטע פאַר אַ מענטשן איז זיין אַ מעשאַ
 רעס אין אַ טירגאַרטן. אַלע כאיעס אין גאַרטן האָבן דיך ליב
 און דו גייסט אַרום אין גאַנצע הויזן אזוי ווי אַן עלטסטער.
 מיט די מאַכשאַוועס איז ער דערגאַנגען צו די פּערן.
 אין אַנדערע שטייגן האָט מען די פּערן ניט אויסגעזען.
 זיי האָבן זיך פאַרשלאָגן זייער טיף אין די ווינקלען אַריין
 און האָבן זשעדנע עפעס געגעסן פון צווישן די פּערערשטע
 פיס. דעם איין פּער האָט זיך פּערען אויסגעדאַכט, אז יענער
 נעצט דעם פּיסק אין אַ אויסגעהוילטן האַלבן קירבעס און
 זשיאַקעט עפעס פון דאָרט. אז ער איז אַנגעגאַנגען צום
 שוואַרצן פּער מיט דער אויפגעריסענער אויפּערשטער ליפּ,
 אַזוי ווי באַ אַ קאַטערוזשניק, האָט ער דעוויזען, אז מיגט זיי
 פּאַשעט צו לעבלעך פּרויט די פּערן, יעדערן אַ לאַבן אַף אַ
 כּיילעק. און אים, פּערן, וויל מען ניט געבן קיין כּיילעק. אַ
 פאַרדראַטיקע זאַך. אין אַזאַ מין שטייג וואַלט ער זיך אַפּילע
 אַריינגעזעצט מיט זיין אייגענעם ווילן. אַפּי מיזאַל געבן
 עסן אַלע טאָג אי זומער, אי ווינטער. דער שוואַרצער
 גלאַנציקער פּער מיטן ווייסן פּלעק אַף דער פּרוסט האָט
 מאלכעסדיק און ניט געכאַפט געגעסן זיין כּיילעק, וואָס איז
 געווען אויפגעבראַכן אַף עטלעכע שטיקער פּוכיקן עמעס
 גוט געפאַקטן פּרויט. באַ פּערען האָבן זיך אַ הויב געטאַן
 אין בויך די לידיק פאַרכאַלעשטע געדערם אַנקעגן דעם
 רייעך און אויסזען פּונם פּרויט. און איידער ער האָט עפעס
 אַ קלער געטאַן, האָט ער זיך אזוי ווי פאַר אַ גרויסן מאַן

א קער געטאָן צום בער מיט א געבעט, אזוי ווי ער האָט
אויפגעקרוםט דעם דינעם פיסט, און שיר וואָס ער רעדט
עס ניט אויס אָף א קאַל דאָס, וואָס ס'ראנגלט זיך באַ אים
אין געדאנק:

— איך האָב דאָך ניט אָף דער גאַנצער וועלט קיין
פריינט. דו זעסט אַליין, איך בין הינגעריק. איך וויל דען
באַ דיר גאַנווענען? איך קען זיך דיר אָפשווערן. אז איך
וויל ניט, איך בעט דיך נאָר, טו מיר אַ גמילעס-כעסעד,
אַ טויווע טו מיר, דו וועסט זען, אז איך וועל דיך קיינמאָל
ניט פאַרגעסן.

ס'האָט זיך אומגעקערט צו בערען דער לאָשן פון אַמאָל.
מוישע בייראך דעם סעדערס ווייב איז געווען אַ גוטע,
אַבער ווי קימט זי צו דעם אַ בער. ער וואָלט אים וועלן
אַרומנעמען און אָט אַ שוין אַפן אַרט אַ קוש טאָן אין זיין
אַפגעריסענער ליפ מיט די הענגגריקע בעזעכער. דאָס
מאַכט אים נאָך גרעכער. און בעראַ האָט דערלאנגט אַ קוס
אהער און אַהין, האָט אַרויסגענומען זיין פינקע פון האַר
לאַשווע קעשעניע, און איז אינגאַנצן אַן מוירע אַריין
צווישן באַריער, וואָס פאַרן שטייג. דער בער האָט אָף אים
גענומען כּוּקן ניט שלעכט, ניין, נאָר עפעס באַווייזיקנדיק.
אין די פּעדערשכע לאַפעס האָט ער געהאלטן איין שטיק
ברויט און מיט דער אויפגעריסענער ווייכער נאָז האָט ער גע-
געסן צו קליינע שטיקעלעך פונם צווייטן שטיק, וואָס איז
געלעגן צו אים נאָענט פון דער רעכטער זייט. דאָס דריטע
שטיק ברויט איז געלעגן אָפגערוקט עטוואָס ווייטער און
אַן אַ זייט. אַהין האָט בעראַ אַ שטעק געטאָן די האַנט מיטן
מעטער, אזוי ווי אַ גאַפל מיט איין צאָן. ער האָט זיך

איינגעשטעלט און אוועקגעליען פון דאָרט אַ געזונטן שטיק
אינווייניקסטן פּיכקן ברויט. אפן ברויט זיינען געווען
אָנגעבלאָזענע עכלעכע האָר איינס אָף איינס אָנגעוואָרפן.
דעם בערס. בעראָ האָט אויפגענומען די עטלעכע האָר מיט
ליבשאפט, זיי שטאַרק פאַרקוועטשט אין איין האַנט און מיט
דער צווייטער האָט ער ציגעטראָגן דעם שטיק ברויט צום
פאַרכאַלעשטן מויל. געוואָלט אַ ביס טאָן, נאָר דאָס מויל
האָט זיך אים שווער געעפנט, האָט ער דערווײל גענומען
אָפּציען צוריק צום ליידיקן אַרומגעצוימטן פאַרקן, איידער
עמעצער פון די באַדינער וועט אים פאַקן באַם קאַלנער.
אַז בעראָ איז שוין געײען פון יענער זייט פרויט, האָט
ער דערזען לינקס אַ ריטשקעלע רינען. איז ער אױעס אַהין,
זיך אָנגעזשליאַהעט מיט וואַסער, דערנאָך האָט ער זיך
גערן אויסגעצויגן אפן גראָז מיטן בויד אַראָפּ, דעם ברויט
צווישן די הענט לעם סאַמע מויל. בעראָ אנו אָף קיינעם ניט
געײען אין קאַס, ער האָט געפּיכטן מיט גרויס האַנאָע פּונם
ברויט, דורכן פּצירלייגן מײל עפעס געברומט אין נאָז אַרײן.
דער בער מיטן ווייכן מאַלכעסדיקן פלעק אָף דער ברוסט
איז אים ניט אפגעטראָטן פון די אויגן, די קעמלען אויך,
דער הערש אויך, אין איין געדאַנק, אַ פריילעכע האַמזאַע
האָט פאַ אים אומגעטאַנצט אין מויעך און איז אויסגעווען
דאָרט אין אַלע ווינקעלעך, אַז ער איז שוין ניט עלנט, פּזראַ.
סיגלאַט, פאַרוואָס האָט ער זיך עס פריער ניט אָנגעשטויסן
אַהער קומען. איצט וועט ער שוין געדענקען. אין אַ ענ-
גער שאַ אַ גזילעס-כעססד, אַז אַ מענטש דאַרף, צי אַ כווי-
ווע, איז נאָר אַהער צו די שטומע צינגער... צו זיינע
דאָזיקע פריינט... צו די נייע... צו אַט אַ די אַ!...

אינהאלט

מאײַטעכ

7.	מישעלעס ציגעלע
9.	די מאַיסע מיט דאָוידלס הינטעלע
11.	דאָוידל און דאס פליגעלע
13.	דאס פליגעלע און דער בער
15.	בורר-מורו
18.	טיניט געהאט א אידעלע פון וואס צו לעבן
21.	דריי באַבעלעך
24.	מיזעלעך-מיזעלעך
28.	גייט דער קירבעס אַרױם די בייטן
30.	די גרויסע סודע
34.	א מאַיסע מיט א האַנדעלע די גרויס זיי א מאַנדעלע
37.	האַבן מיר א קיעלע
40.	געווען באַ אַווראַמען צוויי טייבעלעך
42.	דאָרל און שאַי-כאַלי
56.	דאָס קעצעלע, וואָס האָט פאַרגעסן, ווי מע בעט עסן
60.	דאָס ציגינערל
64.	דאָס שיפעלע איז אַוועקגעפאַרן האַנדלען
69.	דריי שוועסטערלעך
71.	הויף-כאַווייריס
82.	די באַבע מיטן באַרן-בוימעלע
86.	דאס אינגעלע און דאס בוימעלע
90.	רעקעקעקס
104.	אַקסן

109.	מוישע דער גיבער
116.	טאטעש, טאטעשי, זיך ניט אָווי!
122.	מאַלאַניע
128.	זינער - דיטא ייך פאיר
136.	א קינדער - שפיל
140.	כיראן דער בעטלער
144.	דער בלינדער
149.	די מילנערס
156.	דאס מיידעלע, וואס פאַרקויפט שפּענער
161.	צינדל
170.	א גאַרטן בעשוטמעט
180.	האָן געלמאטקע און הון קריינדל - קעפל
190.	דאָס קירבעסל און דאָס קאַוונדל
194.	בוימל קויפט מען? בוימל מאַכט מען!
200.	א מאַיסעלע
208.	ריינע די יונגע
214.	דאָס פאַנטאַסעלע
220.	אין זאַמד

ד ע ר צ יי ל ו נ ג ע ן

229.	איוואן דער טשומאַק
241.	די איליקעס און די שמיליקעס
255.	אונזער קליינינק דינסט - מיידעלע
282.	פון באַדאנעס פאַפּירלעך
303.	אין קלעם

מעלוכע-פארלאג פון אוקראינע

כארקאָוו, ליזקנעכט - גאָס, 31

אין אלע ביכער-האנדלונגען פון מעלוכע-פארלאג פון אוקראינע
פארקויפן זיך פאָלגנדיקע נייע-דערשיינענע ביכער:

- ש. עפשטיין - אין לאנד פון סאציאלער רעוואָלוציע. 235 ז. פרייז 1 ר. 95 ק.
- ל. קוויטקאָ - בא ריאָגראַנדער פעל. 193 ז. פרייז 1 רובל.
- רינג אין רינג. באנד קינדער-לידער און פאעמען. 262 ז. פרייז 2 ר. 35 ק.
- י. אַפּאַטש - אף יענער זייט בריק. 289 ז. פרייז 1 ר. 80 ק.
- מ. דאַניעל - אין א צייט אַזא. א באנד נאוועלן. פרייז 1 ר. 80 ק.
- דער ניסטער - פון מיינע גיטער. 230 זייטן. פרייז 1 ר. 90 ק.
- כאַנע לעווין - לידער. 143 זייטן.
- פערעץ מאַרקיש - ראָמאַן. 390 זייטן.

דערשיינען אינגיכן:

- מ. אלבערטאָן - ביראָ - בידושאָן.
- א. אַבטשוק - דערציילונגען.
- מ. ווינער - עליע פאליקס אונטערגאנג.
- א. סעפער - געקליבענע ווערק.
- ל. רעזניק - לידער.

מיט באַשטעלונגען זיך ווענדן:

Харків, вул. 1 травня, ч. 17, пошт. відділ ДВУ.
Київ, вул. К. Маркса, ч. 2, пошт. відділ ДВУ.
Одеса, вул. Лассаля, ч. 33, пошт. відділ ДВУ.
Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, ч. 49, пошт. відділ ДВУ.

КОМЕРЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ

Харків, вул. К. Лібкнехта, 31.

פריז 2 רובל 30 קר.
Ціна 2 крб. 30 коп. (Р)

КІПНІС
КИ ТА
ВІДАННЯ